T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

COĞRAFYA ANABİLİM DALI

KÜLTÜREL COĞRAFYA AÇISINDAN BİR İNCELEME: ÇANAKKALE İLİNDE GELENEKSEL KÖY HAYIRLARI

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan

İlknur ÇAVUŞOĞLU

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Vedat ÇALIŞKAN

ÇANAKKALE – 2015

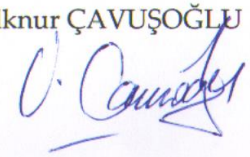
TAAHHÜTNAME

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum "**Kültürel Coğrafya Açısından Bir İnceleme: Çanakkale İlinde Geleneksel Köy Hayırları**" adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

18../01./2015

İlknur ÇAVUŞOĞLU

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

İlknur ÇAVUŞOĞLU'na ait "**Kültürel Coğrafya Açısından Bir İnceleme: Çanakkale İlinde Geleneksel Köy Hayırları**" adlı çalışma, jürimiz tarafından Coğrafya Anabilim Dalı, YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak oybirliği ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Selver ÖZÖZEN KAHRAMAN

Doç. Dr. Vedat ÇALIŞKAN
(Danışman)

Yrd.Doç.Dr. Şaban TEZCAN

Tez No : 10064572

Tez Savunma Tarihi : 08.01.2015

ONAY

Doç.Dr. İbrahim Hakkı ÖZTÜRK

Enstitü Müdürü

19../02./20.15

ÖZET

KÜLTÜREL COĞRAFYA AÇISINDAN BİR İNCELEME: ÇANAKKALE İLİNDE GELENEKSEL KÖY HAYIRLARI

Kültür, insanlık tarihinin başladığı günden itibaren ortaya çıkan ve zaman içerisinde dünyanın farklı yerlerine yayılan bir olgudur. Kültürün dünya üzerinde yayılış göstermesi gerek maddi gerekse manevi unsurların kültürleşme ile çoğalmasına neden olmuştur. Dünyanın çeşitli coğrafyalarındaki kültürler birbirlerinden farklı özellikler gösterseler de birçoğunun ortaya çıkma amacı (eğlence, hasat kutlaması, dini ritüeller, vb.) köken olarak birleri ile aynıdır. Her ne kadar kökenleri aynı olsa da yerel tüm kültürler birbirlerinden farklı özellikler gösterir. Sonuç olarak, kültürlerin tarih boyunca birbirleri ile etkileşim içinde olmaları – farklı coğrafyalarda köklenip yaşamalarına rağmen – aslında hiçbir kültürün bir diğeriyle kesin ve net çizgilerle ayrılmadığının kanıtıdır.

Anadolu toprakları tarih boyunca bir çok kültüre (Hitit, Urartu, Fenike, Frigya, Helen, Roma, Truva, vb.) ev sahipliği yapmıştır. Bunda en etkili olan faktör, Anadolu'nun eski dünya karaları olan Asya, Avrupa ve Afrika'nın birbirine en çok yaklaştığı Akdeniz Havzası'nda yer almasıdır. Tarihin ilk dönemlerinden itibaren aynı zaman diliminde Anadolu topraklarında bazı faktörlere bağlı olarak (iklim şartları, verimli tarım ovaları, su kaynaklarının bol olması, ticaret ve göç yolları üzerinde olması, yer altı zenginliklerinin fazla olması, vb.) birden fazla büyük medeniyet yan yana yaşamıştır.

Zengin bir kültürel yapıya sahip olan Anadolu, bu zenginliğini birçok faaliyette göstermektedir. Ülkemizde gerçekleştirilen yerel etkinlikler (hıdırellez, nevruz, köy hayırları, vb.) hem Türk kültürünü hem de İslami motifleri taşımaktadır. Ayrıca bu etkinlikler ülkemizde yöreden yöreye farklılıklar içerir. Çünkü ülkemiz birbirinden çok farklı özelliklere sahip toplumlara ev sahipliği yapmaktadır. Ülkemizin batısında yer alan Çanakkale ili Anadolu'nun Avrupa'ya açılan iki önemli kapısından biridir. Yörenin tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olması etnik ve kültürel açıdan zenginleşmesine vesile olmuştur. Çanakkale ilinde çeşitli kültürel etnik kimliklerin varlığı yörede kırsal etkinlikleri de (yağlı pehlivan güreşi, deve güreşi, köy hayırları, hıdırellez, nevruz, bağbozumu, vb.) çeşitlendirmiştir.

Ülkemiz sınırları içinde örneklerine daha çok Güney Marmara bölümünde (Balıkesir, Bursa, Çanakkale) rastlanan köy hayırları geleneksel baharı karşılama törenleri

kapsamında yer almaktadır. Bu etkinlikler baharı karşılama töreni niteliği taşımasının yanı sıra yardımlaşma, dini ritüeller ve çeşitli spor etkinliklerini (güreş vb.) de bünyesinde barındırır.

Araştırma kapsamında seçilen örneklem hayırları Çanakkale ilinin birçok kırsal yerleşmesinde düzenlenmektedir. Bu kapsamda çalışmanın amacı, köy hayırlarının dağılış özelliklerinin coğrafi ortamla ilişkisini değerlendirmektir. İl ölçeğinde dağılış gösteren çeşitli büyüklükteki köy hayırlarının, köylerin temel geçim kaynakları, sosyo-kültürel özellikleri, il ve ilçe merkezi ile var olan ulaşım bağlantıları açısından analiz edilmesi hedeflenmiştir.

Araştırma kapsamında sağlanan çeşitli veriler, saha çalışmalarında uygulanan anket, mülakat ve gözlem teknikleri ile toplanmıştır. Yerleşmeler ve katılımcılara ilişkin bulgular (demografik, kültürel, vb.) frekans ve yüzde hesaplamalarıyla analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular sonucunda yörede gerçekleştirilen köy hayırı etkinlikleri kültürel bir zenginlik taşımasının yanı sıra kırsal turizm açısından potansiyel taşıdığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Çanakkale, Köy Hayırı, Baharı Karşılama Törenleri, Kültürel Etnik Kimlik, Kültürel Coğrafya.

ABSTRACT

A REVIEW IN TERMS OF CULTUREL GEOGRAPHY: CHARITY OF THE VILLAGE IN ÇANAKKALE

Culture, in the history of mankind emerged from the day they start, and in time spread to different parts of the world is a phenomenon. Culture is spreading over the World, caused to both material and moral elements of acculturation with proliferation. The world's various geographies cultures have different properties from each other although they are also the emergence of many purposes (entertainment, harvest celebrations, religious rituals, etc.) are the same with each other in origin. Although the origins of the same though local all cultures show different characteristics. As a result, to interact with each other throughout the history of culture – spite of living in different regions – in fact, it's the proof that any cultures separated with clear-cut lines.

Anatolia had been hosted many cultures throughout history. Here the most effective factor is, Anatolia located in the lands of the ancient world, Asia, Europa and Africa the closest approach to each other of the Mediterranean Basin. From the early periods of date in the same time, depending on certain factors in Anatolia (climate, fertile agricultural plains, abundant water resources, trade and is on the migration route, more than underground resources, etc.) more than one of the great civilization lived side by side.

With a rich cultural structure of Anatolia, shows that wealth many activities. Local evets performed in our country (hıdırellez , nowruz , such as charity of the village) exist both Turkish and Islamic culture motifs. In addition, these activities include differences from region to region in our country. Because our country host communities which have very different characteristics from each other. Çanakkale is located west of our country which is one of the two major door opened Anatolia to Europe. Having hosted many civilizations throughout history, have been instrumental in to the enrichment of the region ethnically and culturally. The presence of various ethnic identity in Çanakkale where rural activities in the region has also diversified. (Oiled wrestling, Camel wrestling, Charity of the village, Hıdırellez, Nowruz, Vintage, etc.)

In our country, more examples section of the South Marmara (Balıkesir, Bursa, Çanakkale) found charity of the village with traditional welcome ceremony spring is

located in the scope. These activities embodies both spring welcoming ceremony and assistance, religious rituas and variety of sports (wrestling, etc).

Research within the selected charity of the village are held in many rural settlements of Çanakkale. In this context, the purpose of the study is to evaluate the relationship with the geographical enviroment of the distribution characteristisc of the charity of the village. County-scale distribution of various sizes of the charity of the village, basic livelihood of the village, socia-culturak characteristics, transport links with exixting provincial and district aimed to be analyzed.

The scope of the researh provided a variety of data, applied in field work, surveys and interviews were colllected. Settlements and findings related to the participants (demographic, cultural, etc.) were analyzed by frequency and percentage calculation. As a result of the findings that the charity of the village events utilities are cultural property and which have potential for tourism at the same time.

Key Words: Çanakkale, Charity of the village, Ceremony of Welcome to Spring, Identity of Culturel Ethnic, Cultural Geography.

İÇİNDEKİLER

ÖZET……..i
ABSTRACT…….iii
İÇİNDEKİLER……v
TABLOLAR LİSTESİ……..vii
ŞEKİL LİSTESİ……..x
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ……xvii
ÖNSÖZ…….……...xviii

GİRİŞ……1
i.Araştırma Problemi…….....2
ii.Araştırma Alanı…….2
iii.Amaç, Kapsam ve Sınırlılıklar……4
iv.Veri ve Yöntem……4

I.BÖLÜM

BAHARI KARŞILAMA TÖRENLERİ VE HAYIR KAVRAMI

1.1. Anadolu'da Baharı Karşılama Törenlerinin Tarihsel Kökeni…….……9

1.2. Türkiye'de Köy Hayırları Kavramının Ortaya Çıkışı……...12

1.3. Çanakkale'de Köy Hayırları…….....12

II.BÖLÜM

KÜLTÜR COĞRAFYASI PERSPEKTİFİNDEN KÖY HAYIRLARININ İNCELENMESİ

2.1. Baharı Karşılama Törenleri İle Bazı Coğrafi Faktörler Arasındaki İlişkilerin Değerlendirilmesi…….18

2.1.1. Coğrafi Konum……..18

2.1.2. İklim Elemanları...……...21

2.1.3. Nüfus ve Yerleşme Özellikleri……...22

2.1.4. Sosyo-Kültürel Özellikler……...24

2.2. Çanakkale'nin Bazı Coğrafi Özellikleri İle Köy Hayırları Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi……28

2.2.1. Coğrafi Konum……...28

2.2.2. İklim Elemanları…….……...29

2.2.3. Nüfus ve Yerleşme Özellikleri…….....32

2.2.4. Ekonomik Özellikler …….....44

2.2.5. Sosyo-Kültürel Özellikler…….....45

III.BÖLÜM

HAYIR YAPILAN ÖRNEKLEM KÖYLERDE ARAŞTIRMA BULGULARI

3.1. Dümrek Köyü……....57

3.2. Taşlıtarla Köyü……..…70

3.3. Geyikli Beldesi……..83

3.4. Çırpılar Köyü……..……...…98

3.5. Tuzla Beldesi……..….112

3.6. Umurbey Beldesi……....…125

SONUÇ VE ÖNERİLER……139

KAYNAKÇA……..……..143

FOTOĞRAFLAR…….……146

EK I…….……...153

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Örneklem Yerleşmelerin Koordinatları……...3

Tablo 2. Örneklem Yerleşmeler ve Uygulanan Anket Sayıları…….6

Tablo 1.1. Çanakkale İlçelerinin Köy Hayrı Gerçekleştirme Durumları ……14

Tablo 2.1. Türkiye'de Resmi Kayıtlara Göre Gerçekleştirilen Yerel Etkinlik Sayısının İllere Göre Dağılımı…….…20

Tablo2.2. Ülkemizde gerçekleştirilen Baharı Karşılama Etkinliklerinin İllere Göre Dağılımı……23

Tablo 2.3. Yerel Etkinliklerin Ortaya Çıkardığı Sosyo-Kültürel Özellikler…….……..24

Tablo 2.4. Ülkemizde Resmi Kayıtlara Göre Gerçekleştirilen Yerel Etkinlik Türleri ve Sayıları…….26

Tablo 2.5. Türkiye'nin Somut Olmayan Miras Listesi……27

Tablo 2.6. Örneklem Yerleşmelede Nüfusun Cinsiyete Göre Dağılımı…… 43

Tablo 2.7. Çanakkale İli Toprak Dağılımı……...…44

Tablo 3.1. Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayıır Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Köy Hayırlarına Katıldıkları Yerleşmeler……...62

Tablo3.2.Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Yıl İçinde Katıldığı Diğer Etkinlikler…….….63

Tablo 3.3.Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Köy Hayırlarının Taşıdığı Değerlere Karşı Tutumu…….....…..67

Tablo 3.4.Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin En Kapsamlı Buldukları Köy Hayırı Etkinlikleri…….....68

Tablo 3.5.Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Ziyaretçi Çeşitliliğine Karşı Görüşleri……68

Tablo 3.6. Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Çeşitli İfadelere Karşı Tutumları…….69

Tablo 3.7. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Köy Hayırlarına Katıldıkları Yerleşmeler…….....76

Tablo 3.8. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Yıl İçinde Katıldıkları Diğer Etkinlikler……..……77

Tablo 3.9. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Köy Hayırlarının Taşıdığı Değerlere Karşı Tutumları…….……80

Tablo 3.10. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin En Kapsamlı Buldukları Köy Hayırı Etkinlikleri……...…….81

Tablo 3.11. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Ziyaretçi Çeşitliliğine Karşı Görüşleri…….……81

Tablo 3.12. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Çeşitli Durumlara Karşı Tutumları……..……82

Tablo 3.13. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Hayırlarına Katıldıkları Yerleşmeler…….....90

Tablo 3.14. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Yıl İçinde Katıldıkları Diğer Etkinlikler…….....……91

Tablo 3.15. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Köy Hayırlarının Taşıdığı Değerlere Karşı Tutumu…….……...94

Tablo 3.16. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin En Kapsamlı Buldukları Köy Hayırları……...……95

Tablo 3.17. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Ziyaretçi Çeşitliliğine Karşı Görüşleri…….96

Tablo 3.18. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Çeşitli Durumlara Karşı Tutumları……..97

Tablo 3.19. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Köy Hayırlarına Katıldıkları Yerleşmeler…….……..……..……..105

Tablo 3.20. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Yıl İçinde Katıldıkları Diğer Etkinlikler…….……..106

Tablo 3.21. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Hayırların Taşıdığı Değerlere Karşı Tutumları……..…….…....109

Tablo 3.22. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin En Kapsamlı Buldukları Köy Hayırları……..…….…..110

Tablo 3.23. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Ziyaretçi Çeşitliliğine Karşı Görüşleri……...110

Tablo 3.24. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Çeşitli Durumlara Karşı Tutumları……111

Tablo 3.25. Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Köy Hayırlarına Katıldıkları Yerleşmeler……..…….…..118

Tablo 3.26. Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Yıl İçinde Katıldıkları Diğer Etkinlikler…..……..119

Tablo 3.27. Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Hayırların Taşıdığı Değerlere Karşı Tutumları……122

Tablo 3.28. Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin En Kapsamlı Buldukları Köy Hayırları……..……...…123

Tablo 3.29. Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Ziyaretçi Çeşitliliğine Karşı Tutumları…….……..…123

Tablo 3.30. Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Çeşitli Durumlara Karşı Tutumları……124

Tablo 3.31. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Köy Hayırlarına Katıldıkları Yerleşmeler…….…….……131

Tablo 3.32. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Yıl İçinde Katıldıkları Diğer Etkinlikler……..……...132

Tablo 3.33. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Köy Hayırlarının Taşıdığı Değerlere Karşı Tutumları…….……134

Tablo 3.34. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin En Kapsamlı Buldukları Köy Hayırları……...…..……135

Tablo 3.35. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Ziyaretçi Çeşitliliğine Karşı Tutumları…….…….…136

Tablo 3.36. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Çeşitli Durumlara Karşı Tutumları……137

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Araştırma Sahasında Yer Alan Örneklem Yerleşmelerin Lokasyon Haritası……...3

Şekil 2.1. Ülkemizde Resmi Kayıtlara Göre Gerçekleştirilen Yerel Etkinliklerin Aylara Göre Durumları……21

Şekil 2.2. Ülkemizde Resmi Kayıtlara Göre Gerçekleştirilen Bahar Etkinliklerinin Aylara Göre Durumları……22

Şekil 2.3. Çanakkale İlinin Lokasyon Haritası……...….29

Şekil 2.4. Çanakkale ili 1960-2012 Yılları Arası Dönemde Aylık Ortalama Sıcaklık (°C) Grafiği……..30

Şekil 2.5. Çanakkale ili 1960-2012 Yılları Arası Dönemde Aylık Ortalama Yağış (mm) Grafiği……..30

Şekil 2.6. Çanakkale İlçelerinde Gerçekleştirilen Hayır Etkinliklerinin Aylara Göre Dağılımı……31

Şekil 2.7. Çanakkale Merkez ilçesi Sınırları İçinde Yer Alan Kırsal Yerleşmelerin Nüfus Büyüklükleri…….33

Şekil 2.8.Lapseki ilçesi Sınırları İçinde Yer Alan Kırsal Yerleşmelerin Nüfus Büyüklükleri…….34

Şekil 2.9. Gelibolu ilçesi Sınırları İçinde Yer Alan Kırsal Yerleşmelerin Nüfus Büyüklükleri…….35

Şekil 2.10. Ezine ilçesi Sınırları İçinde Yer Alan Kırsal Yerleşmelerin Nüfus Büyüklükleri……....36

Şekil 2.11. Çanakkale Merkez ilçesi Sınırları İçinde Yer Alan Kırsal Yerleşmelerin Nüfus Büyüklükleri…….…37

Şekil 2.12. Çan ilçesi Sınırları İçinde Yer Alan Kırsal Yerleşmelerin Nüfus Büyüklükleri…….…38

Şekil 2.13. Biga ilçesi Sınırları İçinde Yer Alan Kırsal Yerleşmelerin Nüfus Büyüklükleri……39

Şekil 2.14. Bayramiç ilçesi Sınırları İçinde Yer Alan Kırsal Yerleşmelerin Nüfus Büyüklükleri…….…40

Şekil 2.15. Ayvacık ilçesi Sınırları İçinde Yer Alan Kırsal Yerleşmelerin Nüfus Büyüklükleri…….…41

Şekil 2.16. Yenice ilçesi Sınırları İçinde Yer Alan Kırsal Yerleşmelerin Nüfus Büyüklükleri…….42

Şekil 2.17. Ayvacık İlçesi Kırsal Yerleşmelerinin Kültürel Etnik Yapısı…….……..47

Şekil 2.18. Bayramiç İlçesi Kırsal Yerleşmelerinin Kültürel Etnik Yapısı…….48

Şekil 2.19. Biga İlçesi Kırsal Yerleşmelerinin Kültürel Etnik Yapısı……..49

Şekil 2.20. Çan İlçesi Kırsal Yerleşmelerinin Kültürel Etnik Yapısı……...…50

Şekil 2.21. Çanakkale Merkez İlçesi Kırsal Kültürel Yerleşmelerinin Etnik Yapısı…...…51

Şekil 2.22. Eceabat İlçesi Kırsal Yerleşmelerinin Kültürel Etnik Yapısı…….,,,,,,,,,,,,,,,,52

Şekil 2.23. Ezine İlçesi Kırsal Yerleşmelerinin Kültürel Etnik Yapısı…….,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,53

Şekil 2.24. Gelibolu İlçesi Kırsal Yerleşmelerinin Kültürel Etnik Yapısı…….……..54

Şekil 2.25. Lapseki İlçesi Kırsal Yerleşmelerinin Kültürel Etnik Yapısı……55

Şekil 2.26. Yenice İlçesi Kırsal Yerleşmelerinin Kültürel Etnik Yapısı…….….56

Şekil 3.1. Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Doğum Yeri……..……58

Şekil 3.2. Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Yaş Durumu…….…58

Şekil 3.3. Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Cinsiyet Durumu……..…59

Şekil 3.4. Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Meslek Grupları …..……...……59

Şekil 3.5. Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin İkamet Yeri……..…60

Şekil 3.6. Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Eğitim Durumu……60

Şekil 3.7. Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Kiminle Geldiği……61

Şekil 3.8.Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Diğer Köy Hayırlarına Katılma Durumu…….……62

Şekil 3.9.Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Bir Yıl İçinde Katıldıkları Köy Hayırı Sayısı……..……63

Şekil 3.10.Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Geldikleri Mesafe ……64

Şekil 3.11.Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Kullandıkları Vasıta…….……65

Şekil 3.12.Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Konaklama Durumu…….……66

Şekil 3.13. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Doğum Yeri……..……71

Şekil 3.14. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Yaş Grupları…….…71

Şekil 3.15. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Cinsiyet Durumu…….……..…72

Şekil 3.16. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Meslek Grupları…….…..72

Şekil 3.17. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin İkamet Yeri…….……..…73

Şekil 3.18. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Eğitim Durumu……...…..……73

Şekil 3.19. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Kiminle Geldiği……..……..…74

Şekil 3.20. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Taşlıtarla Köy Hayırına Her Yıl Katılma Durumu……..……75

Şekil 3.21. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Diğer Köy Hayırlarına Katılma Durumu…….……75

Şekil 3.22. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Bir Yıl İçinde Katıldıkları Köy Hayırı Sayısı……..……77

Şekil 3.23. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Geldikleri Mesafe……78

Şekil 3.24. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Hayır Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Kullandıkları Vasıta…….…78

Şekil 3.25. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Konaklama Durumu……...…..…79

Şekil 3.26. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Doğum Yeri……...…84

Şekil 3.27. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Yaş Durumu……..…84

Şekil 3.28. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Cinsiyet Durumu……..85

Şekil 3.29. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Meslek Grupları……...…86

Şekil 3.30. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin İkamet Yeri……..86

Şekil 3.31. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Eğitim Durumu……87

Şekil 3.32. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Kiminle Geldiği……...…88

Şekil 3.33. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Geyikli Hayrına Her Yıl Katılma Durumu……..…88

Şekil 3.34. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Diğer Köy Hayırlarına Katılma Durumu…….89

Şekil 3.35. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Bir Yıl İçinde Katıldıkları Köy Hayırı Sayısı……..…91

Şekil 3.36. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Geldiği Mesafe…….92

Şekil 3.37. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Kullandıkları Vasıta……..…93

Şekil 3.38. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Konaklama Durumu…….94

Şekil 3.39. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Doğum Yeri……..…99

Şekil 3.40. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Yaş Durumu……..…99

Şekil 3.41. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Cinsiyet Durumu……..…..100

Şekil 3.42. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Meslek Grupları……..…...101

Şekil 3.43. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin İkamet Durumu……..……101

Şekil 3.44. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Eğitim Durumu…….….102

Şekil 3.45. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Kiminle Geldiği……..…103

Şekil 3.46. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Çırpılar Köy Hayrına Her Yıl Katılma Durumları…….103

Şekil 3.47. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Diğer Köy Hayırlarına Katılma Durumu……...104

Şekil 3.48. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Yıl İçinde Katıldıkları Köy Hayırı Sayısı…….….106

Şekil 3.49. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Geldikleri Mesafe……..……..…107

Şekil 3.50. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Kullandıkları Vasıta……...108

Şekil 3.51. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Konaklama Durumu……...108

Şekil 3.52. Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Doğum Yeri……113

Şekil 3.53. Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Yaş Grupları……...113

Şekil 3.54.Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Cinsiyet Durumu……114

Şekil 3.55. Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Meslek Grupları…….....…115

Şekil 3.56.Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin İkamet Yeri…….....….115

Şekil 3.57.Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Eğitim Durumu…….....….116

Şekil 3.58. Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Kiminle Geldiği……..……117

Şekil 3.59. Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Diğer Köy Hayırlara Gitme Durumu…….…117

Şekil 3.60. Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Yıl İçinde Katıldıkları Köy Hayırı Sayısı ……..…118

Şekil 3.61. Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Geldikleri Mesafe……...……120

Şekil 3.62. Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Kullandıkları Vasıta……...…120

Şekil 3.63. Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Konaklama Durumu……...……121

Şekil 3.64. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Doğum Yeri……126

Şekil 3.65. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Yaş Grupları……...126

Şekil 3.66. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Cinsiyet Durumu……127

Şekil 3.67. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Meslek Grupları…….……128

Şekil 3.68. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin İkamet Yeri……128

Şekil 3.69. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Eğitim Durumu……..……129

Şekil 3.70. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Kiminle Geldiği……...…130

Şekil 3.71. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Umurbey Hayırına Her Yıl Katılma Durumu……....130

Şekil 3.72. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Başka Köylerin Hayırlarına Katılma Durumları……131

Şekil 3.73. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Yıl İçinde Katıldıkları Köy Hayırı Sayısı…….….132

Şekil 3.74. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Geldikleri Mesafe……...…133

Şekil 3.75. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Kullandıkları Vasıta……...134

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 1. Çırpılar Köyü Hayırı Yemeklerinin Yapım Hazırlıkları…….146

Fotoğraf 2. Çırpılar Köyü Hayırı Yemeklerinin Yenildiği Erkek Bölümü……146

Fotoğraf 3. Çırpılar Köyü Hayırı Yemeklerinin Yendiği Kadın Bölümü……..…147

Fotoğraf 4. Çırpılar Köyü Hayırı Etkinliklerinden Yağlı Pehlivan Güreşi……147

Fotoğraf 5. Dümrek Köyü Hayır Yemeklerinin Yenildiği Erkek Bölümü…….…148

Fotoğraf 6. Dümrek Köyü Hayır Yemeklerinin Yenildiği Kadın Bölümü……148

Fotoğraf 7. Dümrek Köyü Hayır Yemeklerinin Dağıtım Faaliyeti……...……149

Fotoğraf 8. Geyikli Beldesi Hayır Yemeklerinin Dağıtım Faaliyeti……..149

Fotoğraf 9. Geyikli Beldesi Hayır Etkinliklerinin Gerçekleştirildiği Alandan Bir Görünüm…….……150

Fotoğraf 10. Tuzla Köyü Hayırı Etkinliklerinde Yapılan Hayır Duası …….…150

Fotoğraf 11. Tuzla Köyü Hayırı Etkinliğinde Yemek Dağıtımı……...…….151

Fotoğraf 12. Umurbey Beldesi Hayırı Yemek Yapımı……...……...…151

Fotoğraf 13. Umrbey Beldesi Hayır Yemeği Dağıtımı……..……152

ÖNSÖZ

Ülkemizin batısında yer alan Çanakkale ili tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Bu ev sahipliği, yörede gerçekleştirilen çeşitli etkinliklerde kendini göstermektedir. Bu etkinlikler arasında köy hayırlarının özel bir yeri vardır.

Çanakkale'de Yörük, Muhacir, Manav, Türkmen, vb. kültürel etnik kimliklerinde gerçekleştirilen köy hayırı etkinlikleri özellikle mayıs ve haziran aylarında yoğunlaşmaktadır. Yörede gerçekleştirilen köy hayırı etkinliği ülkemizin diğer yörelerinde gerçekleştirilen baharı karşılama törenlerine göre farklı özelliklere sahiptir. Bu farklılıklar yemek menülerinde (tavuklu pirinç pilavı, keşkek, vb.), dini ritüellerde (hayır duası, vb.), sportif etkinliklerde (yağlı pehlivan güreşi, vb.) kendini göstermektedir.

Araştırma bulguları, Çanakkale'de gerçekleştirilen köy hayırı etkinliklerinin kırsal turizmi destekleyici bir potansiyele sahip olduğunu göstermektedir. Yörede turizm etkinliklerinin başladığı mayıs ve haziran aylarında gelen yerli ve yabancı ziyaretçilere yöre kültürünü tanıtmak adına köy hayırları büyük fırsatlar sunmaktadır.

Araştırma sürecinde, çalışmanın planlanıp uygulanmasında ve değerlendirilmesinde yardımcı olan değerli hocam ve tez danışmanım olan Doç. Dr. Vedat ÇALIŞKAN'a, verilerin toplanması ve analizi sırasında yardımcı olan Ferit ARSLAN ve Arda BAY'a teşekkür ederim. Ayrıca, benden maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen, aldığım her kararda arkamda duran, beni bugünlere getiren annem SAADET ÇAVUŞOĞLU'na ve babam SALİH ZEKİ ÇAVUŞOĞLU'na, her zaman yanımda olan kardeşim KEMAL ÇAVUŞOĞLU'na ve üniversite öğrenimimin en güzel kazanımları arasında olan, beni destekleyen ve cesaretlendiren sevgili dostlarım YILDIZ ERDEM ve HACER KARAMAN'a teşekkür ederim.

GİRİŞ

Tarih boyunca dünya üzerinde var olan tüm tarım toplumları doğanın uyanışını merakla beklemişlerdir. Bu uyanışı çeşitli geleneksel etkinliklerle kutlamışlardır. Geleneksel uygulamalar içinde, en eski inanç kalıntılarıyla, en son sahip olunan dini unsurların arasında bir senteze gidildiği ve pek çok geleneksel uygulama içinde bu unsurların benzer görev ve işlevlere sahip olduğu görülür (Ekici 2002).

Yüzyıllardan beri Anadolu, farklı medeniyet, kültür ve dinlere ev sahipliği yapmıştır. Anadolu'nun farklı bölge ve şehirleri farklı din ve kültürün izlerini yansıtmakta; bu da büyük bir zenginliği içinde taşımaktadır (Tekin 2007). Çünkü kültür, medeniyeti inşa eder. Bu inşa faaliyetinin kalıcı ürünleri (köyler, kentler, alt yapı, yollar, barajlar, enerji nakil hatları, tarım) ve bunlarla ilgili unsurlar mekan üzerindedir (Tanrıkulu 2014). Nitekim bu zenginlikler, yüzyıllar boyunca tarımsal aktivitelerin yoğun bir şekilde gerçekleştirildiği Anadolu'da kültürel izler bırakmıştır. Bu kültürel izler baharı karşılama törenleri olan Nevruz ve Hıdırellez'de de kendini gösterir.

Bu özel kültürel etkinlikler sadece bu etkinlikleri gerçekleştiren toplumlar için değil insanlığın kültür mirası olması açısından da önemlidir. Öyle ki, bu etkinliklerden Nevruz 2009 yılında UNESCO Somut Olmayan Kültürel Mirasın listesine girmiştir.

Baharı karşılama etkinliklerden biri olan köy hayırları Çanakkale, Balıkesir ve kısmen de Bursa ilinde gerçekleştirilmektedir. Köy hayırların yapılış sebebi ise yağmur, bolluk ve bereket, geçmişlere duadır (Tekin 2007).

Ülkemizde baharı karşılama etkinliklerine yönelik birçok çalışma yapılmıştır. Bunlar arasında Karaman (2008) Anadolu'da Nevruz Kutlamaları, Artun (1990), Türk Halk Kültüründe Hıdırellez, Artun (1995) Türk Halk Kültüründe Nevruz çalışmaları örnek gösterilebilir. Köy hayırları konusunda yapılan çalışmalar Çanakkale hayırlarını bütüncül bir bakış açısıyla incelememiştir. Örneğin, Eren (1994) Çanakkale İlinin Tarih İçindeki Gelişim ve Folklor İncelemeleri, Erol (2004) Köy Hayırlarının Yapısal ve İşlevsel Özellikleri Üzerine Bir İnceleme "Gökçalı Köyü Örneği" gösterilebilir.

Baharı karşılama etkinlikleri, ülkemizin çeşitli noktalarında farklılık gösterir. Bu özel etkinliklerden biri olan köy hayırları Çanakkale ilinin birçok kırsal yerleşmesinde düzenlenmektedir. Bu kapsamda çalışmanın amacı, köy hayırlarının dağılış özelliklerinin coğrafi ortamla ilişkisini değerlendirmektir. İl ölçeğinde dağılış gösteren çeşitli

büyüklükteki köy hayırlarının, köylerin temel geçim kaynakları, sosyo-kültürel özellikleri, il ve ilçe merkezi ile var olan ulaşım bağlantıları açısından analiz edilmesi hedeflenmektedir.

Amacı yukarıda belirtilen ve üç bölümden oluşan bu çalışmanın ilk bölümünde baharı karşılama törenlerinin tarihsel gelişimi, Türkiye'deki köy hayırlarının kavramsal çerçevesi ve Çanakkale'de köy hayırları örneklerinin incelenmesi konu edilmiştir. İkinci bölümde ise baharı karşılama törenleri ile bazı coğrafi faktörler arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesi ve Çanakkale köy hayırlarının coğrafi bazı ilişkilerinin belirlenmesine çalışılmıştır. Son bölümde ise Çanakkale'de hayır yapılan bazı köylerin coğrafi özelliklerinin değerlendirilmesi konu edilmiştir.

i. Araştırma Problemi

Türkiye'de kırsal alanlarda gerçekleştirilen ve kırsal toplum için geleneklerin yaşatılmasına yardımcı olan; sosyal fonksiyonları ile dikkat çeken etkinlik türlerinin sınırlı olması tezin önemini vurgulamaktadır. Türkiye genelindeki kırsal etkinliklerin coğrafi dağılışını veren ve bunu kültürel coğrafya ile özleştiren çalışmalar sınırlıdır. Çanakkale ilinde köy hayırlarının uzun yıllardır gerçekleştirilmesine rağmen hayırların coğrafi önemini vurgulayan çalışmalar yapılmamıştır. Oysaki, bu tür sosyal organizasyonlar kırsal çevrelerde büyük önem taşımaktadır. Bu tür organizasyonların kırsal çevrelerde birbirine komşu yerleşmelerde yaşayan nüfusun dayanışma, işbirliği ve ortak iş başarma becerileri üzerinde olumlu etkileri vardır. Bu nedenlere bağlı olarak da köy hayırları düzenlendikleri çevrelerde büyük ilgi görmektedir. Ayrıca hayır günleri köylerde sosyal yaşama hareketlilik kazandırdığı gibi, bazı köylerde ise, hayırın ticari ve dinsel fonksiyonlar kazandığı da gözlenmektedir. Dolayısıyla, söz konusu organizasyonları iyi analiz etmek, köy hayırlarının toplum için taşıdığı önemin fonksiyonel özelliklerini en iyi şekilde açıklayacaktır. Böylece bu tür organizasyonların toplumsal ve kültürel yararlarının arttırılması için yeni fikirler ortaya konulabilecektir.

ii. Araştırma Alanı

Çanakkale ili, Marmara Bölgesi'nin sınırları içerisinde, 25° 40'E-27° 30'E ve 39° 27'N-40° 45'N arasında 9.887 km^{2}'lik bir alan üzerinde yer almaktadır. Araştırma evrenini Çanakkale ilinde hayır etkinliği düzenleyen Dümrek, Taşlıtarla, Geyikli, Çırpılar, Tuzla, Umurbey kırsal yerleşmeleri oluşturmaktadır. Köy hayırları Çanakkale ilinin tamamında yapılmasına karşın Çanakkale ili bütün olarak araştırma evreni içerisinde yer

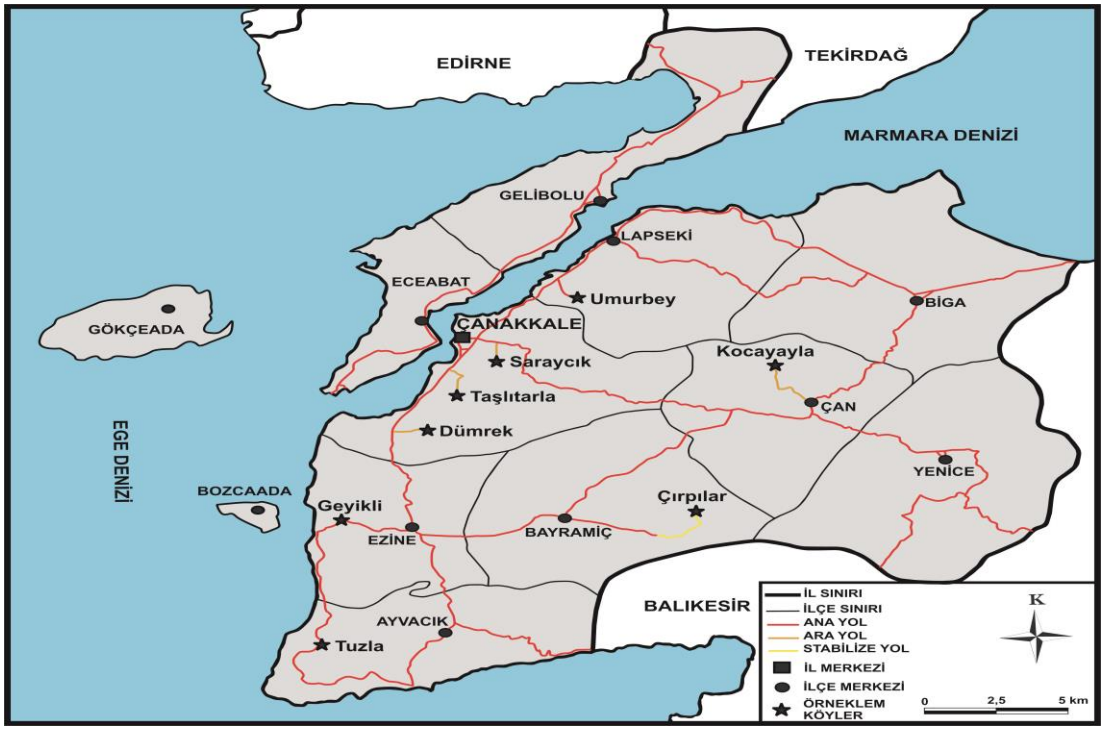
almamaktadır. Bu durumun en önemli nedeni Çanakkale ilindeki yerleşmelerin tamamında araştırma yapmanın "hayır etkinliğinin hafta sonları düzenlenmesi, yörede köyler arasında ulaşım zorluğu yaşanması, ekonomik faktörler, bir çok köyde hayır etkinliğinin aynı gün gerçekleştirilmesi" vb faktörlere bağlı olarak olanaksız olmasıdır. Buna bağlı olarak da farklı ilçelerdeki bazı kırsal yerleşmelerde araştırma yapılmıştır. Bu yerleşmeler ve koordinatları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1. Örneklem Yerleşmelerin Koordinatları

Yerleşme Adı	**Coğrafi Koordinat**	
Dürmek	26° 34'09''E - 26° 33'46''E	39° 97'36''N - 39° 97'77''N
Taşlıtarla	26° 42'35''E - 26°42'27''E	40°05'57''N - 40°05'59''N
Geyikli	26° 20'24''E - 26°20'20''E	39° 80'32''N - 39° 80'41''N
Çırpılar	26° 85'20''E - 26° 84'68''E	39° 80'70''N - 39° 81'00''N
Tuzla	26° 17'19''E - 26° 16'42''E	39° 56'28''N - 39° 57'00''N
Umurbey	26° 61'24''E - 26° 59'91''E	40° 23'20''N - 40° 23'85''N

Çalışma kapsamında seçilen kırsal yerleşmeler, Çanakkale iline bağlı olan, tarım ve hayvancılıkla uğraşan yerleşmelerdir. Bu yerleşmelerin tamamı Çanakkale il sınırları içinde yer almaktadır.

Şekil 1. Araştırma Sahasında Yer Alan Örneklem Yerleşmelerin Lokasyon Haritası

Kaynak: 1/100.000'lik Çanakkale paftasından yararlanılarak Corel Draw programında hazırlanmıştır.

iii. Amaç, Kapsam ve Sınırlılıklar

Tarih boyunca toplumlar baharın gelişini, hasat zamanı gibi dönemleri çeşitli etkinliklerle karşılamışlardır. Bu etkinlikler ülkemizin çeşitli noktalarında farklı kültürel özellikler gösteren insanlar tarafından yapılmaktadır. Bu özel etkinliklerden biri olan köy hayırları Çanakkale ilinin birçok kırsal yerleşmesinde düzenlenmektedir. Bu kapsamda çalışmanın amacı, köy hayırlarının dağılış özelliklerinin coğrafi ortamla ilişkisini değerlendirmektir. İl ölçeğinde dağılış gösteren çeşitli büyüklükteki köy hayırlarının, köylerin temel geçim kaynakları, sosyo-kültürel özellikleri, il ve ilçe merkezi ile var olan ulaşım bağlantıları açısından analiz edilmesi hedeflenmektedir.

Araştırma kapsamında, Çanakkale ili sınırları içinde yer alan Dümrek (Çanakkale/Merkez), Taşlıtarla (Çanakkale/Merkez), Geyikli (Ezine), Çırpılar (Bayramiç), Umurbey (Lapseki) ve Tuzla (Ayvacık) yer almaktadır.

Çalışma kapsamına Çanakkale ilinde hayır yapılan tüm köyler dahil edilmemiştir. Bunun en önemli nedenlerinden biri hayırların mevsimsel özelliği ve hayırlar belirli dönemlerde yoğunluk göstermesidir. Çünkü, Çanakkale genelinde dönem içerisinde yapılan hayırların hepsi hafta sonu özellikle cumartesi günleri yapılmaktadır. Hayırların hafta sonu gerçekleştirilmesinin çeşitli nedenleri vardır. Örneğin, İl dışında veya Çanakkale'nin çeşitli yerlerinde yaşayan köylülerin hem başka köylerin hayırlarına hem de hem de kendi köylerinin hayırlarına katılmak istemeleridir. Fakat hayırların il genelinde aynı gün (cumartesi / pazar) yapılması zaman sıkıntısı yaratmaktadır. Bunun dışında katılımcıların aynı gün içerisinde yapılan hayırlardan hangi köyün hayırına katılacağına karar vermesi de ortaya çıkan sıkıntılar arasındadır. Ayrıca, yöre halkı hayır etkinliğine bürokratların da katılmasını istemektedir. Ulaşımda sorun yaşanmayacak köylerin seçilme nedenleri arasında ekonomik nedenler ve hayırın öğle namazına müteakip gerçekleştirilmesi sayılabilir.

i.v. Veri ve Yöntem

Nitel araştırmalar, aslında modernizmin bilimsel yaklaşımı olan (pozitivist) nicel yöntemlerin sorgulanması sonucunda bilimsel araştırma yöntemlerine entegre edildi. Genellemelerden ziyade, derinliğe ve anlamaya odaklanmayı önceleyen nitel yöntemler, veri kaynaklarından veri toplama yöntemlerine, veri analiz yöntemlerinden bu verilerin nasıl anlamlandırılacağına kadar farklı alanlarda nicel yöntemlerden farklılaşan bir

araştırma geleneğidir(Kaya 2014). Kültürel coğrafya kapsamında bir kültürün özellikleri ve karakteristiklerini tespit etmek için yapılan çalışmalarda nitel araştırma yaklaşımlarından biri olan etnografya yaklaşımına başvurulabilir. Nitekim, etnografik bir araştırma, arzulanan dünyayı ve hayatı onu yaşayanların gözüyle anlamaya çalışmaktır(Geertz 1983).

Saha çalışmalarında tüm verileri bilimsel yöntemlerle toplamak mümkün değildir. Alan kullanımlarını ve alandaki problemleri belirlemek için, gözlem ve yöre sakinlerinin görüşlerine ihtiyaç duyulur Köy hayırları gibi araştırma çalışmalarının sağlıklı bir biçimde gerçekleştirilebilmesi için kırsal yerleşmeler adına yapılmış bir monografik çalışmanın bulunması gerekmektedir. Fakat, Çanakkale ilinde -genel olarak ülkemizde- mahalli arşivler ve monografik çalışmalar yok denecek kadar azdır. Dolayısıyla bu tür çalışmalara ulaşmak oldukça güçtür. Bu sebeple çalışmadan en sağlıklı sonucu alabilmek adına katılımcılara ve köy muhtarlarına iki farklı anket uygulanmıştır. Katılımcılara uygulanan anketlerde katılımcılar rastgele seçilmiştir. Çalışmada, katılımcılara yöneltilen anket soruları dışında gözlem ve görüşme teknikleri de uygulanmıştır. Böylelikle uygulanan tüm yöntemler analiz edilip sentezlendikten sonra değerlendirmeler yapılmıştır.

Çalışmada, örneklem kırsal yerleşmelerin dışında Çanakkale ili ve ilçelerine ait olan köylerin hayır etkinliği düzenleyip/düzenlememe listeleri ve köylerin etnik kimlikleri tablo grafikler halinde verilmiştir. Bu verilere; gazete arşivlerinden, Çanakkale Valiliği'nden, köy muhtarlarından, yöre halkından alınan yardımlarla ulaşılmıştır. Verilere ulaşmada özellikle köy muhtarlarının büyük yardımı olmuştur. Çalışma süresince Çanakkale ili ve ilçeleri mahalle muhtarları ve köy muhtarları ile sürekli (telefon) irtibat kurulmuştur.

Çanakkale ilinde gerçekleştirilen köy hayırlarının mevcut durumunu belirleyebilmek için arazi çalışmalarıyla saha yerinde gözlemlenmiş ve etkinliklerden yararlanan bireyler kendi koşulları içinde tanımlanmaya çalışılmıştır. Dolayısıyla araştırmada tarama yönteminin de kullanıldığı söylenebilmektedir. Çünkü bu tür araştırma modelleri, geçmişte ya da günümüzde mevcut olan bir durumu kendi şartları içinde olduğu gibi tanımlamayı amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Bu araştırma modelleri, var olan durumu olduğu gibi yansıtmayı esas alır ve herhangi bir şekilde değiştirme, etkilenme çabası göstermez (Karasar 2005).

Çanakkale iline bağlı Dümrek, Taşlıtarla, Geyikli, Çırpılar, Umurbey ve Tuzla kırsal yerleşmelerinde gerçekleştirilen "hayır etkinliklerine" katılan yöre sakinleri ve ziyaretçiler

çalışmanın ana kitlesini oluşturur. Hedef kitlenin tahmin edilmesi olanaklı olmadığından katılımcılar için bir hesaplama yapılmamıştır.

Çalışmaya öncelikle literatür taramasıyla başlanmıştır. Çalışma sahası ve yakın çevresiyle ilgili çeşitli disiplinlere ait çalışmalar gözden geçirilerek, farklı disiplinlerin sahada ele aldıkları konuların belirlenmesine çalışılmıştır. Böylelikle araştırma alanındaki çeşitli problemler, potansiyeller ve tehditler belirlenmiştir. Araştırma sahasına ilişkin yapılan istatistik yayınları incelenerek değerlendirme ve analiz çalışmalarından (tarım, nüfus, iklim, vb.) yararlanılmıştır.

Köyler ölçeğinde veri sıkıntısı yaşanmasından dolayı bu tip çalışmalar için en geçerli yol anket ve mülakat yöntemleridir. Toplumsal ve ekonomik olguları incelemek üzere bilgileri toplumun bireylerinden elde etmek, en sağlıklı yol olmasının yanında, yayınlamış bilgilerin kontrolüne olanak verdiği için ayrıca değer taşır (Özgüç 1984). Bu nedenle araştırma sahası içerisinde rastgele anket yöntemi ile mülakat uygulanmıştır. Gerçekleştirilen çalışmanın verileri bu araştırma için hazırlanan anket formu kullanılarak toplanmıştır. Çalışma için katılımcılara 21 sorudan oluşan bir anket formu uygulanmıştır. Bu formda katılımcıların demografik özellikleri, hayır etkinliklerine yönelik düşünceleri ve yörede gerçekleştirilen hayır etkinliğine ilişkin düşüncelerini belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Yerleşmelerde uygulanan anket sayıları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 2. Örneklem Yerleşmeler ve Uygulanan Anket Sayıları

Yerleşme Adı	**Uygulanan Anket Sayısı**	**Anket Uygulama Tarihleri**
Çırpılar	50	01.05.2011
Dümrek	21	12.05.2010
Geyikli	30	19.05.2010
Taşlıtarla	30	26.05.2010
Tuzla	19	30.04.2011
Umurbey	21	23.04.2011

Tabloda anketlerin uygulama tarihleri dikkat çekici bir noktadır. Dümrek, Taşlıtarla ve Tuzla yerleşmelerinde uygulanan anketlerin tarihleri herhangi bir günü ifade ederken, Çırpılar, Geyikli ve Umurbey yerleşmelerinde uygulanan anketlerin tarihleri işçi bayramı ve resmi bayram günleri ile aynı tarihte olmalarından dolayı dikkat çekicidir. Çünkü bu yerleşmelerin köy hayır etkinliği tarihleri özellikle bu güne denk getirilmektedir. Ayrıca yerleşmelere ilişkin önemli verileri toplamak için yerleşme muhtarlarına 30 sorudan oluşan

7 adet anket uygulanmıştır. Anket formunda muhtarların demografik özellikleri, hayır etkinliğinin sosyo-kültürel özellikleri ve hayır menüsüne ilişkin sorular yer almaktadır.

Yapılan anket çalışmasında elde edilen verilerin analizi SPSS 18 istatistik paket programında yapılmıştır. Elde edilen bazı veriler ki-kare testi sınamasına tabi tutulmuştur. Bilindiği gibi, ki-kare uygunluk testi ile belirli bir değişkenin farklı kategorilere ait gözlenen frekanslarının, beklenen frekanslarına uygunluğu araştırılır (Baş 2008). Bu test ile yöre sakinlerinin çeşitli unsur ve durumlara karşı algıları belirlenmeye çalışılmıştır**.** Yöre sakinlerinin demografik yapısına (ilçe ve köy nüfusları, yöre nüfusunun yaş grupları vb.) ilişkin veriler için TUİK (2013) istatistiklerinden, yöre iklim verileri (yağış, sıcaklık ve rüzgar vb.) içinse Meteoroloji Genel Müdürlüğü (2013) istatistiklerinden yararlanılmıştır.

I.BÖLÜM

BAHARI KARŞILAMA TÖRENLERİ VE HAYIR KAVRAMI

Baharı karşılama törenleri tarım toplumlarında tarih boyunca özel bir yer tutmuştur. Bu törenler tabiatın canlanması ve ürün hasadı neticesinde yaratıcıya şükür anlamı taşımaktadır.

Boratav (1994), bayramları yedi başlık altında toplamaktadır.

1) Bayramlara katılanların dinlerine göre: Hristiyan bayramları, Müslüman bayramları, vb.
2) Resmi ulusal bayramlar: 30 Ağustos Zafer Bayramı, Cumhuriyet Bayramı ve yerli resmi bayramlar; kurtuluş günleri gibi.
3) Etnik nitelikte bayramlar: Yörüklerin Söğüt'te Ertuğrul Gazi Türbesinde Kutladıkları bayram gibi.
4) Kadın ya da erkek gruplarınca benimsenen bayramlar: Hıdırellez törenleri daha çok kadınların katıldığı bayramdır.
5) Yaş gruplarına göre benimsenen bayramlar: "betlem" çocukların ve genç kızların, çiğdem pilavı ise erkek çocukların bayramıdır.
6) Ekolojik öğelerin şartlandırdığı bayramlar: Saya bayramları, üzüm, kiraz bayramları.
7) Köy bayramları: Çoğu kez köyün yakınındaki yatırın ziyareti ile birlikte kutlanır.

Bazı yanları aynı olmakla beraber iklim ve çevre şartlarına göre bu bayramların kutlama zamanlarında değişiklikler olmaktadır. Dini ve milli bayramların yanı sıra milletimizin çok büyük önem verdiği bir diğer bayram türü de mevsimlik bayramlardır.

Boratav (1994), mevsimlik bayramları da iki gruba ayırmıştır.

A) Özel Mevsimlik Bayramlar
   1) Çoban bayramları zinciri
      - Koç-katımı
      - Saya
      - Döl
   2) Ekinci, meyveci, bağcı bayramları

3) Göç bayramları

B) Genel Mevsimlik Bayramlar

1) Bahar bayramları
   - Nevruz
   - Çiğdem
   - Betlem
   - Hıdırellez
2) Yaz gün-dönümü
3) Kış yarısı, yılbaşı (Boratav 1994).

Çalışmamızın konusunu oluşturan ve bu özel törenlerden biri olan Köy hayırları, özellikle Marmara bölgesinin Balıkesir, Bursa ve Çanakkale illerine özgü, kırsal nüfusun baharı karşılama etkinliği olarak bilinen gelenek olarak karşımıza çıkmaktadır (Erol 2004). Köylerin her sene yaptıkları organizasyon ile diğer köy, ilçe ve çevredeki insanlara verdikleri yemekler 'Köy Hayırı' şeklinde isimlendirilir. Köy hayırları, köyünde ya da gurbette olsun köylünün hepsinin düğün ve cenaze dışında bir araya geldikleri; dini ve resmi bayramların dışında kalmış en önemli bayramdır (Erol 2004).

1.1 Anadolu'da Baharı Karşılama Törenlerinin Tarihsel Kökeni

Özellikle tarım ve hayvancılıkla uğraşan toplumlar baharın gelişini merakla beklerler. Çünkü baharın gelişi ürün verimliliğinin artması ve hayvanlar için gür otlakların bulunabilir olması demektir. Takvime bağlı olan (özellikle belli bir zaman aralığında düzenlenen) geleneksel şölenlerin benzerleri, elbette Türk dünyasının pek çok köşesinde *Yengi Kün, Mart Bozumu, UlıstınUlıKünü, Nartukan, İrte Yaz, Cılgayak, Cılpazı, Baba Marta, İlkyaz Yortusu, Gün-dönümü, Nevruz, Sultan Nevruz, Hıdırellez, Sabantoy* vb. (Pirverdioğlu 2002) adlarla düzenlenmektedir (Erol 2004).

Tarih boyunca birçok toplum doğanın bu uyanışını çeşitli etkinliklerle kutlamıştır. Bu bayramların günümüz bayramlarıyla benzerlikleri oldukça dikkat çekicidir. Sümerler, kışın ağır ve soğuk günlerinin bitmesi ve ardından hayata tam coşku, sevinç ve heyecan veren bahar mevsiminin başlaması, tüm hayatın doğa şartlarına bağlı olduğu en eski insanlarda ne derece sevinç, coşku, hareket yaratmış olduğu bellidir (Gerey 2006).

Hititlerin ilkbaharda kutlanan iki büyük bayramından biri olan Antahşumşar'a din görevlileri de katılır ve büyük eğlenceler, şölenlerle kutlanırdı (Eyüboğlu 1973). İkinci

büyük bayram olan Pirulliya'da ise tanrıya adaklar sunulur ve bitkiler tanrısı Telepinu adına düzenlenirdi (Eyüboğlu 1973). Tarihi kayıtlara göre, Türklerin Hunlardan beri bayram ve festival türünden birçok tören ve faaliyetleri vardır. Örneğin, Hun Türkleri beşinci ayda "Lung-cıng" adı verilen yerde topluca büyük bir bayram yapmaktaydılar (Koca 2000). Hunlarınkine benzer bayram ve festivallere Göktürklerde de rastlanmaktadır. Koca (2000)'ya göre, bayram kutlamalarına beşinci ayın ikinci yarısında "Gök Tanrı", "Kutsal Yer" ve "Su" için kurban kesmekle başlarlardı. Kurbandan sonra topluca eğlenceye geçerlerdi. Özellikle kızlar "ayak topu" oynarlardı. Burada dikkat çekici olan, Türklerde bayram kutlamalarına toplumun her kesiminden insanın katılıyor olmasıdır. Baharı karşılama etkinliklerini gerçekleştiren toplumlardan biri olan Türkler 1071 yılında gerçekleştirilen Malazgirt savaşıyla beraber Anadolu'ya yerleşmiştir. Bu durum Türklerin yalnızca yaşam alanlarını değil, sosyal ve kültürel özelliklerinin de değişime uğramasına neden olmuştur. Toplumların içerdiği değerler toplumsal bir hafıza ile geleceğe taşımaktadır ve uygun koşullar oluştuğunda değerler ve gelenekler mekanda yeniden üretilir (Çalışkan 2010). Bu durum özellikle İslamiyet'in Türkler tarafından benimsenmesi sonucu net bir şekilde görülmektedir. Türklerin gerçekleştirdiği baharı karşılama etkinlikleri Anadolu kültüründen ve İslami motifler (öğle namazına müteakip yemek dağıtımı gibi) etkilenmiştir.

Hıdırellez, Günümüzde eskiçağ kalıntılarının üzerine devam eden bayramlardan biridir. Hıdırellez kelimesi, Hıdır (Hızır) ve İllez (İlyas) adlı iki kardeş peygamberin isimlerinin birleşmesinden oluşmaktadır. Âb-ı hayat içerek ölümsüzleştiklerine inanılan bu iki kardeş peygamberin her 6 Mayısta buluşmasıyla bolluk ve bereket içerisinde yaz mevsiminin başladığına inanılmaktadır (Çakır 2005). Doğanın uyanması ateşle kutlanır. Çünkü ateş evreni canlandıran güneşin dünyadaki uzantısıdır (Artun 1995). Nevruz ağırlıklı olarak, orta kuzey yarım kürede yaşayan halklar arsında uzun tarihi geçmişi olan bir gelenek ve kültür öğesidir (Abay 2002). Farsça bir kelime olup "yeni gün" demektir. Güneşin koç burcuna girdiği miladi Martın 22. gününe rastlamakta, Rumi takvime göre ise Mart'ın 9. gününe tesadüf etmektedir. Bu nedenle Nevruza Mart 9'u da denir. (Abay 2002). Türkiye'nin de içinde bulunduğu büyük bir coğrafyada; genel olarak kuzey yarım kürede Adriyatik'ten Çin seddine kadar olan bölgede, özellikle de, Orta Asya'da, Anadolu'da, Kafkaslarda, Orta Doğu'nun bir bölümünde farklı ırklara mensup halklar ve milletler tarafından çeşitli tören ve eğlencelerle kutlanmaktadır. Martın 21. günü Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Afganistan, Tacikistan ve İran'da resmi

tatil ve bayram günüdür(Abay 2002). Nevruz birçok toplumda farklı isimlerle anılmaktadır. Balkanlarda Rûz-i Hızır adına sahiptir. Rûz-i Hızır gelmesi Rumeli ve Arnavutluk taraflarında meyve sebzenin başlangıcı sayılır. Buralarda genel bir inanca göre o gün kurt kuş insan hayvan, bütün mahlûkat bayram edeceğinden havadaki bulutlar bile tatile girerler. Ayrıca bu günde mahlûkatı rahatsız edecek şiddetli rüzgârlar bile esmez inancı hakimdir(Timur 2004). Baharı karşılama törenleri arasında Nevruz'un Türk dünyası açısından ayrı bir önemi vardır. Ömer Seyfettin'in (1914) Tanin gazetesinde yayımlanan yazısına göre, "*Türkler Ergenekon'dan bir Nevruz günü kurtulup tekrar dünyaya egemen olmuşlardı. Bu karar sonucu, önceleri halkın kutladığı Nevruz, resmî bir kimlik daha kazandı. Kamu yönetiminde de yer aldı. Osmanlı döneminde, Ergenekon Bayramı'nda öğrenciler, başlarında öğretmenleri oldukları halde kırlara yürüyüş düzenliyor, yanlarında getirdikleri yiyecekleri yiyorlardı. Mola yerinde jimnastik hareketleri yapılıyor, halk oyunları oynanıp türküler söyleniyordu*". Türk tarihinde Nevruz kutlamalarına genel hatlarıyla bakarsak ilk olarak Hunlarda Nevruz kutlamaları dikkatimizi çekecektir. Biz Çin kaynaklarından Hunların daha milattan yüzlerce yıl önce, 21 Mart tarihinde hazır yemeklerle kıra çıktıklarını, bahar şenlikleri yaptıklarını görüyoruz(Karaman 2008). Nevruz'un dini boyutu da oldukça kuvvetlidir. İslam dininin önemli dönüm noktaları olan Veda haccı, Kuran'ın Hz. Muhammed'e nazil olmaya başlayışı, Hz. Ali'nin doğuşu, Hz. Fatıma ile evlenişi ve hilafete oturuşu" hep Nevruz Günü'ne denk gelir (Karaman 2008). Ayrıca günümüzde halk arasında Nevruz'da bütün varlıkların Allah'a secde ettiği inancı yaygındır. Alevî-Bektâşîler, Nevruz'un sabahında en güzel elbiselerini giyerler. Maddi durumu yerinde olanlar kurbanlarını alır, dergâha veya yakınlarının yatırına giderler. Öğleye kadar kurbanlar kesilir. Kurban pişerken bayram eğlenceleri başlar(Karaman 2008).

Günümüzde bazı kentsel alanlarda baharı karşılama etkinlikleri geleneksel yapısını korumaktadır. Ancak bu etkinlikler kentlerde çoğunlukla "festival" adı altında değişime uğramıştır. Festivallerdeki ritüel miras, din dışı alana kaydırılarak/sivilleştirilerek yeniden anlamlandırılmış ve bu anlamla yeniden gelenekselleştirilmiştir. Aynı zamanda ekonomik ve ticari bir boyut kazanmıştır. Bunda etkili olan faktörlerden bir tanesi de festivallerde bir veya birkaç ürünün tanıtımının yapılmasıdır. Festival kavramı, Türk dil kurumunun Türkçe sözlüğüne (2012) göre; "dönemi, yapıldığı çevre, katılanların sayısı veya niteliği programlarla belirtilen ve özel önemi olan sanat gösterisi; belli bir sanat dalında oyun ve filmlerin sunulması ve gösterilmesi sonunda ödül veya derece verilmesi biçiminde

düzenlenen ulusal veya uluslararası gösteri dizisi, şenlik; bir bölgenin en ünlü ürünü için yapılan gösteri, şenlik; düzensiz toplantı, curcuna" anlamları ile açıklanmıştır. Simit (1972) ise festivalleri, ortak duyguların ve bağlılığın en somut ifadesi ve sembolik etkileşim üzerine temellenen duygusal tecrübelerin paylaşılmış bir düzeni olarak tanımlamaktadır. Santino'ya (1994) göre ise festivaller, sıklıkla tatiller çevresinde merkezlenen halka ait kutlama periyotlarıdır. Burada bahsedilen yeni yıl başlangıcı veya mevsim dönüşümüdür. Festival bünyesinde yiyecek, içecek, müzik, gürültü (örneğin havai fişekler veya bir şampanya şişesinin mantarını patlatmak) giyinmek, maske takmak, alay yürüyüşü yapmak, dans etmek, oyun oynamak, oyunları izlemek, dekorasyon ve bir takım dini ritüelleri gerçekleştirmek gibi unsurları içerebilir(İmirgi 2005).

1.2.Türkiye'de Köy Hayırları Kavramının Ortaya Çıkışı

Orta Asya Türk topluluklarının yüzyıllardan beri süre gelen baharı karşılama etkinlikleri günümüze kadar devam etmiştir. Kavimler göçüyle beraber Türk toplulukları gittikleri yerlerde bu etkinlikleri bazı değişikliklerle devam ettirmişlerdir. Özellikle Türklerin Anadolu'ya gelişi ve İslamiyet'i kabulüyle beraber yardımlaşma kavramı, toplumda daha yoğun bir biçimde kendini göstermiştir. Cumhuriyetin kurulmasıyla beraber gerçekleştirilen önemli faaliyetlerden biri olan Halkevleri (1932-1951)'ne bağlı köycülük şubesi görevleri arasında hayır etkinliklerindeki yardımlaşma duygusunu en açık şekilde göstermek de vardı. Halkevleri Çalışma Talimatnamesi'ne (1940) göre, *"...Köylerin sosyal, sıhhi, bedii gelişmelerine ve köylü ile şehirli arasındaki karşılıklı sevgi ve yardımlaşma duygularının kuvvetlenmesine çalışmaktır"* (Güneş ve Güneş 2007).

Ülkemizde çeşitli mevsimlik bayramlar, ekolojik koşullara, yerel üretim koşullarına ya da takvime bağlı olarak kutlanır. Hemen hemen her ilimizde baharın gelişi çeşitli etkinliklerle kutlanır. Ancak bu bayramlar kutlanılan yöreye ve yetiştirilen ürüne göre isimler (nevruz, hıdırellez, kiraz bayramı, vb.) alır.

1.3.Çanakkale'de Köy Hayırları

Çanakkale'nin kırsal çevresi göz önüne alındığında, bu çevrede toplumsal ölçekli sosyal etkinliklerin oldukça sınırlı olduğu görülür. Bunlar arasında panayırlar, büyük ölçekli yerel pazarlar, köy hayırları, çiftçi cemiyetleri, yağlı pehlivan güreşleri başta gelir.

Ancak bu örnekler bir içinde oldukça sınırlı sayıda gerçekleşir(Çalışkan 2012). Çanakkale'de "hayır" kavramı halk arasında çeşitli etkinlikler içerisinde kullanılmaktadır. Bu etkinlikler :

- Cami Hayırı*: Cuma günleri (her Cuma olmasa da) vatandaşlar tarafından cemaate nohutlu pilav dağıtılmaktadır.*
- Emeklilik Hayırı: *Emekli öğretmen ve devlet memurları tarafından halka nohutlu pilav dağıtılmaktadır.*
- Mahalle Hayırı: *Yıl içerisinde dönemi ya da günü belli olmamakla beraber sadece hayır işlemek ve mahalledeki sosyal dayanışmayı güçlendirmek adına yapılan etkinlik.*
- Şehitlik Hayırı: *Yıl içerisinde dönemi kesin olmamakla beraber daha çok köy hayırlarının yapıldığı zamanda (mayıs / haziran ayları) gerçekleştirilen etkinliktir. Bu hayır Eceabat ilçesinde "şehitlik" sayılabilecek mezarlar çevresinde gerçekleştirilir. Şehitlikleri ziyarete giden kişiler ilk olarak şehitlerin ruhuna dualarını okurlar ve daha sonra şehitlerin ruhu için çevredekilere nohutlu pilav dağıtırlar.*
- Dede Hayırı: *Çanakkale'de yaşayan Türkmen kökenli vatandaşlar tarafından gerçekleştirilen etkinliktir. Dede hayırlarında da amaç toplumsal dayanışmayı güçlendirmek ve birlik beraberliği sağlamaktır. Dede hayırlarının yapılış zamanı özellikle "Hıdırellez" gününe/gecesine denk getirilmektedir. Dede hayırlarında eğlence amaçlı çeşitli etkinlikler (Hıdırellez'de gerçekleştirilen etkinlikler) düzenlenir. Maddi durumu iyi olan köylerde oğlaklar kesilir ve yemekler yapılır (nohutlu pilav). Çanakkale'de gerçekleştirilen hayır etkinlikleri arasında "köy hayırları" ile en çok benzerlik gösteren "dede hayırları'dır. Fakat günümüzde "dede hayırları" ile "köy hayırları" neredeyse aynı etkinlik olarak kutlanmaktadır. Bunda etkili olan en önemli faktör köylerdeki özellikle beldelerdeki nüfusların artık tek bir kültürel etnik kimlikten oluşmamasıdır. Dede hayırlarının geçmişten günümüze kadar değişime uğramadığı köyler ise sadece tek bir kültürel etnik kimlikten oluşan Türkmen vatandaşların bir arada yaşadığı köylerdir.*

  Dede hayırları, Çanakkale ilinde bu şekilde gerçekleştirilirken aynı isimle Bursa ilinde farklı şekilde ve amaçta gerçekleştirilmektedir. Bursa'da kutlanan dede hayırları daha çok yatır ve türbeleri ziyaret etme amaçlıdır.

Bu hayır gruplarının kapsamları birbirinden farklı olmasına rağmen yapılış amaçları birbiri ile benzerlik göstermektedir. Çanakkale ilinde hayırların yapılış amaçlarının en önemli nedenlerinden bir tanesi toplumsal dayanışmayı güçlendirmektir. Çanakkale' de düzenlenen hayırlar arasındaki bir başka benzerlik de hayırda dağıtılan ve toplum arasında gelenekselleşen nohutlu pilavdır.

Bahar bayramları geçmişte olduğu gibi günümüzde de doğa ile iç içe yaşayan tarım toplulukları için büyük önem taşımaktadır. İlkbahar, bu toplumlar için aylarca ahırda kalmış hayvanların otlaklara yayılması, topraklarının ısınmaya başlaması ve ekin için şartların uygun hale gelmesi demektir.

Eski Türklerdeki "Toy" geleneğinin günümüzdeki uygulanış şekli olarak gördüğümüz köy hayırı geleneği, bölgede çok yaygındır (Kılınç 2014). Ülkemizde köy hayırlarının en fazla gerçekleştirildiği yer olan Çanakkale ili içinde Bozcaada (belirli bir süre burada da köy hayırı yapılmıştır fakat son yıllarda artık yapılmamaktadır) ve Gökçeada haricinde tüm ilçelerde köy hayırları yapılmaktadır.

Tablo 1.1. Çanakkale İlçelerinin Köy Hayırı Gerçekleştirme Durumları

Yerleşme Adı	**Köy Sayısı**	**Köy Hayırı Yapıldığı Belirlenen Yerleşme Sayısı**	**Köy Hayırı Yapıldığı Belirlenemeyen Yerleşme Sayısı**
Ayvacık	64	2	62
Bayramiç	76	63	13
Biga	107	7	100
Çan	65	29	36
Eceabat	12	11	1
Ezine	48	19	29
Gelibolu	25	1	24
Lapseki	40	19	21
Çanakkale Merkez	50	20	30
Yenice	72	3	69
Toplam	**559**	**174**	**385**

Kırsal kesimler için en az dini bayramlar kadar önem taşıyan hayırlar için günler öncesinden hazırlıklar başlar. Organizasyon için sorumluluğu köy muhtarı, belediye veya cami heyeti üstlenir. Köy hayırı zamanından önce köy hayırının organizasyonu için kurulan köy hayır heyeti (muhtar, ihtiyar heyeti, köyün ileri gelenleri) hayır gününü belirler. Heyet çoğunlukla çevre yerleşmelerin hayırlarından farklı bir günü hayır günü olarak belirler. Buna rağmen birbirine yakın olan köylerde aynı gün içerisinde gerçekleştirilen hayırlar olabilmektedir. Bunda en önemli neden herkesin katılabilmesi için

köy hayrının hafta sonlarına (cumartesi/pazar) sıkıştırılmış olmasıdır. Ayrıca bürokrasiden çeşitli kişilerin (Belediye başkanı, siyasi temsilciler, vb.) davet edilmesi de hayır heyetinin hayır gününü, hafta sonu olarak belirlemeye çalışmasındaki önemli nedenlerden biridir. Daha sonra heyet hayır maliyetini hesaplar ve köy halkına bu maliyet duyurulur. Hayır etkinliğinin maliyeti için yapılan bağışlar erzak (buğday, pirinç, et, yoğurt, vb.), hayvan veya para şeklinde olabilir. Aslında birçok köyde hayır etkinliğinin düzenlenmesi tamamen "imece" usulü ile olurken bazı köylerde hayırın maliyeti tamamen köyün "güreş ağası" tarafından karşılanmaktadır. Örneğin, Kocayayla (Çan) köyünde düzenli olarak her yıl hayır etkinliğinin yapılmasına özen gösterilmektedir. Köyde hayırın yapıldığı gün eğlence amaçlı folklor gösterileri ve yağlı güreşler de yapılmaktadır. Bu nedenle bu köyde düzenlenen hayırın tüm masrafları o yılın güreş ağası tarafından karşılanmaktadır. Ancak hayırın yapıldığı tüm köylerde düzenlenen etkinlik her ne kadar imece usulü ile de yapılsa maddi durumu iyi olmayan kişilerden yardım talep edilmez.

Köy hayırı günü belirlendikten ve maliyet sorunu çözüldükten sonra duyuru amacıyla davetiyeler, afişler gibi ilan niteliği taşıyan unsurlar çoğaltılarak halkın kolaylıkla haberdar olabileceği merkezlere (kahvehaneler, pazar yerleri, otobüs durakları, vb.) dağıtılır. Bunun yanı sıra Cuma günleri "Cuma Namaz"ından sonra o hafta sonu hayır etkinliği düzenlenecek olan civar köylerin cemaate duyurusu yapılır. Ayrıca pazarın olduğu günlerde de belediyeden anonslarla yöre halkına duyurular yapılır. Bazı hayırların duyuruları ise yerel gazetelere ilan verilerek yapılır. Örneğin, Kızıltepe (Ezine) köyünün hayır etkinliği 22/04/2011 tarihli Pusula Gazetesi'ne ilan verilerek tüm yöre halkına hayır günün duyurulması hedeflenmiştir. Bir başka örnek de Ahmetçe (Ayvacık) köyünün hayır etkinliği 26/04/2011 tarihli Boğaz Gazetesi'nde 1943'ten beri devam ediyor" şeklinde halka duyurulmuştur.

Köy hayırı günü yaklaştığında muhtar tarafından görev dağılımı yapılarak çeşitli hazırlıklar başlar. Yapılacak yemek çeşidine göre malzemeler alınır veya toplanır. Eskiden hayırlarda köyde yetişen ürünler kullanılırken günümüzde köylünün isteğine göre malzemeler dışarıdan alınmakta veya yemekler yemek fabrikalarına yaptırılmaktadır. Bazı köylerde eskiden gelen bir gelenek olan keşkek ve etli bulgur pilavı yapılırken birçok köyde tavuklu pirinç pilavı ya da çeşitli etli yemekler de yapılmaktadır.

Köy hayırından bir gece önce hayır heyetinin belirlediği kişilere verilen görevler eksiksiz yerine getirilir ve hiçbir kargaşa yaşanmaz. Herkes üzerine düşen görevi

memnuniyetle yerine getirir. Kadınlar yemekler için kullanılacak olan malzemeleri (pirinç, buğday, tavuk, vb.) hazırlar erkekler ise yemek için kullanılacak odun, kazan gibi malzemeleri hazırlar.

Köy hayırı günü sabahın ilk ışıklarıyla yemek hazırlıkları başlar. Yemeklerin öğle namazına kadar yetiştirilmesi için yoğun bir çalışma yapılır. Yemekler, köyde o köyün kadınları tarafından veya köye getirilen bir aşçı tarafından hazırlanır. Şehir merkezine yakın köylerde ise yemek yapımı yerine yemek fabrikalarından sipariş usulü getirtilen yemekler dağıtılır. Bu hazır yemekler genellikle tavuklu pilav şeklinde olmaktadır.

Öğle namazının yaklaşmasıyla neredeyse tüm hazırlıklar tamamlanmış olur. Eğer hayır etkinliği köyde düzenleniyorsa erkekler camiye kadınlar ise hayır etkinliğinin yapılacağı alana giderler. Köyün dışında yapılan etkinliklerde ise erkeklerin namaz kılabilmeleri için römorkların yan tarafları açılır ve namaz kılınabilecek bir alan oluşturulur (Dümrek). Bazı köylerde hayır yemeği dağıtılmadan önce Kuran-ı Kerim veya ilahi okunur (Umurbey). Bazı köylerde de hiçbir dini ritüele rastlanmaz (Çırpılar). Yemek yenilecek yer genellikle köy meydanı, orman alanı, okul bahçeleri, vb. alanlar olmaktadır. Namazın bitimiyle beraber yemekler dağıtılmaya başlanır. Yemeklerin dağıtılması neredeyse bütün köylerde benzerlik göstermektedir. Yemekler kazanlarla römorkların arkasına yerleştirilir. Her kazanın başında bir kişi görevlendirilir. Bu kişiler genellikle köyün kadınları ve gençleri olmaktadır. Yemekler tabldotlarda, kağıt tabaklarda veya köylülerin evlerinden getirdikleri tabak çanaklarda tepsiler içerisinde 5-6 kişinin birden yiyebileceği şekilde dağıtılır. Oysaki, çalışmamızda yer alan örneklem yerleşmelerde yaptığımız mülakat görüşmeleri, hayır etkinliklerinde yemek yenen kapların köylerin sosyo-ekonomik durumunun gelişmesine bağlı olarak zamanla değiştiği doğrultusundadır. Hatta yakın zamana kadar örneklem yerleşmelerden biri olan Tuzla'da hayır etkinliğine gelen vatandaşların kendi yemek kaşıklarını (tahta) beraberlerinde getirdikleri bilinmektedir.

Yemeklerin bitiminin ardından ya sohbetler başlar ya da hayırın dışında köyde düzenlenen bir başka etkinlik yok ise (yağlı güreş, vb.) insanlar yavaş yavaş dağılmaya başlar. Bazı köylerde de gençler yürüyüşe çıkar. Örneğin, Muratlar (Bayramiç) köyünde bekar gençler " Sevgi Sokağı" adı verilen tali yolda yürüyerek birbirlerini tanıma fırsatı bulurlar. Hatta bu yürüyüş sonunda eğer gençler birbirlerini beğenirlerse, görüşebilmeleri için iletişim kurabilecekleri yollara başvururlar (bir sonraki buluşma yerini belirleme,

günümüzde artık telefon numarası alma vb.). Bazı köylerde de köyün fiziki yapısı uygun olmadığı için hayır yemeği dağıtılıp yendikten sonra insanlar hemen dağılmayı tercih ederler. Örneğin, Tuzla (Ayvacık) köyünde hayırın yapıldığı alanın tamamen çıplak arazi olmasına bağlı olarak insanlar güneşten ve/veya rüzgardan olumsuz etkilenmemek adına köy meydanını hızlı bir şekilde terk etmektedir.

Çocuklar için ise hayır gününün özel bir anlamı vardır. Hayır gününde yerleşmeye çeşitli satıcılar gelir. Satıcılar genellikle çocukların ilgisini çekebilecek ürünler (oyuncak, şekerleme, dondurma gibi) getirirler.

Hayırların gördükleri ilginin az veya çok olması çeşitli nedenlere bağlıdır. Çanakkale ilinde yapılan bazı köy hayırları il içinde ve dışında, yemek dağıtılması haricinde farklı etkinliklerinde yapılmasından kaynaklı olarak bir üne sahip olmuştur. Yağlı pehlivan güreşi, çeşitli tarım aletlerinin stantları, gençlerin tanışabileceği ortamların hazırlanması, yemek çeşidinin fazla olması, mevlidi okuyacak hocanın tanınmış biri olması gibi etkinlikler hayırın tanınmışlığını ve katılım sayısını arttırmaktadır.

Hayırın sonunda köylüler çevre köylerden ve şehir merkezinden gelen konuklarla gelecek yıla dair karşılıklı olarak iyi dileklerde bulunduktan sonra vedalaşırlar. Artan yemekler ihtiyacı olanlara veya isteyenlere dağıtılır. Artan kuru erzaklar ise gelecek yıl geri alınmak koşuluyla köy halkına dağıtılır.

II.BÖLÜM

KÜLTÜR COĞRAFYASI PERSPEKTİFİNDEN KÖY HAYIRLARININ İNCELENMESİ

2.1. Baharı Karşılama Törenleri İle Bazı Coğrafi Faktörler Arasındaki İlişkilerin Değerlendirilmesi

Tarihin ilk topluluklarından beri ay, mevsim yıl vb. değişiklikler törenlerle kutlanmaktadır. Avcı kültüründen tarım kültürüne geçildiğinde tarımda bolluk, bereket için çeşitli törenler yapılmaya başlanmıştır (Artun 1990). Bu etkinlikler toplumdan topluma çeşitli değişiklikler içermektedir. Bu nedenle baharı karşılama törenlerini coğrafi konum, iklim, nüfus ve yerleşme, sosyo-ekonomik özellikleri açısından değerlendirmek gerekmektedir.

2.1.1. Coğrafi Konum

Yeryüzündeki ilk şehir yerleşmeleri Mısır, Mezopotamya ve Güneydoğu Asya (Hindistan, Çin)'da yer alan akarsu (Nil, Fırat, Dicle, İndus, Ganj) boylarında kurulmuştur. İnsanlık tarihinde yerleşik hayatın temellerinin bu bölgelerde atılmaya başlamasının temel nedenleri ılıman iklim şartları, verimli topraklar ve su kaynaklarıdır. Dünya haritası incelenerek günümüzde gelişmiş şehirlerin coğrafi dağılışına baktığımızda bir çoğunun *orta kuşakta* yoğunluk gösterdiği görülmektedir. Bu durumun en güçlü nedenleri ilk şehir yerleşmelerinin kurulma nedenleriyle bire bir aynı olmakla beraber orta kuşakta doğal ve beşeri özelliklerin (doğal güzellikler, teknolojik gelişmeler, ulaşım, vb.) de gelişmiş olmasıdır.

Yeryüzündeki ilk şehirler tarım faaliyetleri sonucu kurulmaya başlamıştır. Sanayileşme faaliyetleri sonucu şehirleşme oranı artmış ve şehirlerin fonksiyonel değişimi hızlanmıştır. Şehirlerde farklı faaliyetlerin yürütülmesi fonksiyonel bakımdan farklı şehirlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur (Sınav Dergisi 2012). Bazı şehirler tek bir fonksiyonel özelliğe (Bayburt/tarım) sahip olurken bazı şehirler de birden fazla fonksiyonel özelliğe (Roma/tarih/inanç/sanat, İstanbul/kültür, finans, vb.) sahip olabilmektedir. Şehirlerin fonksiyonel özelliklerini ve etki alanlarını belirleyen temel faktörler coğrafi konumları ve ekonomik özellikleridir. Bazı şehirler (Essen/Almanya) sanayileri ile bazı şehirler (Marsilya/Fransa) deniz kıyılarındaki limanları ve hinterlandları

ile geniş ve güçlü alanlar oluştururken, bazı şehirler de (Roma/İtalya) doğal güzellikleri ile insanları cezp ederek tarihi ve kültürel özellikleri ile dünyanın merkezi konumuna gelirler.

Bugün, baharı karşılama törenlerinin yıl içerisinde gerçekleştirildiği mevsime ve coğrafi dağılışına baktığımızda bir çoğu benzer iklim koşullarının yaşandığı bölgelerde gerçekleştirilmektedir. Bu benzerlik elbette tesadüfi bir benzerlik değildir. Çünkü, hasat dönemi özellikle orta kuşak ülkelerinde (Türkiye, İtalya, Fransa, vb.) bahar ve yaz aylarıdır. Orta kuşak ülkelerinde dört mevsim özellikleri yaşandığı için ülkelerde yetiştirilen tarım ürünleri (erik, çilek, üzüm, zeytin, elma, vb.) de benzerlik göstermektedir. Örneğin, İtalya, Fransa, ABD gibi bir çok ülkenin kent ve kasabalarında zeytin, ahududu, üzüm festivalleri gerçekleşiyor (Santigrat 2014).

Günümüzde baharı karşılama törenleri olarak adlandırılan etkinlikler yerlerini yavaş yavaş *festivallere* bırakmaktadır. Her ne kadar dünya genelinde özellikle *hasat* döneminde gerçekleştirilen bu etkinliklerin isimleri, yerlerini zaman içerisinde küresel çapta kabul gören festivallere bıraksa da kapsamları değişikliğe uğrarken ortaya çıkış amaçları değişikliğe uğramamaktadır. Baharı karşılama etkinlikleri dünya genelinde birçok toplumda gerçekleştirilmektedir. İspanya/Domates Festivali, Şarap Festivalleri: İspanya/Rioja Bağbozumu Festivali, İtalya/Chianti Classico Festivali, Fransa/Bordeaux Festivali, İsviçre/Basel Sonbahar Festivali, ve Şampanya Festivali: İspanya/Cava Treni-Sadurni D'noia örnek olarak verilebilir.

Dünya genelinde birçok toplum çeşitli etkinlikler gerçekleştirmektedir. Bu etkinlikler çeşitli amaçlar taşımaktadır. Toplumlar için önem teşkil eden bu etkinlikleri McDonnel (1998) üç gruba ayırmıştır. Bunlar;

- Mega faaliyetler, ekonominin tamamını etkileyen ve bütün global medyada yankı uyandıran faaliyetlerdir. Olimpiyatlar ve dünya fuarları gibi olaylar bu kategori içerisinde yer almaktadırlar.
- Bölgeye özgü yerel etkinlikler, bir şehrin veya bölgenin ruhunu yansıtan ve bölgenin söz konusu faaliyetlerle anılmasını sağlayan olaylardır. Brezilya'daki Rio De Janerio Karnavalı, Almanya Münih'teki Oktober Festivali ve Türkiye'de düzenlenen yerel etkinlikler, bu tür olaylara örnek olarak gösterilebilir.
- Büyük faaliyetler, önemli sayıda ziyaretçi çeken, önemli ekonomik faydalar sağlayan ve medya gündeminde yer alan olaylardır. Örneğin, uluslararası

müzik festivalleri bu kategori içerisine girmektedir. Özel etkinlikler amaçlarına ve içerisinde yer aldıkları sektörlere göre de sınıflandırılmaktadır. Örneğin sportif, halka açık ve ticari faaliyetler bu tür sınıflandırma içerisinde yer almaktadır (Kızılırmak 2006).

Dünyada olduğu gibi ülkemizde de çok sayıda baharı karşılama etkinliği (nevruz, hıdırellez, köy hayırı, vb.) gerçekleştirilmektedir. Bu etkinlikler her toplulukta farklı ritüeller taşımaktadır. Bu nedenledir ki farklı isimlerle anılmaktadır.

Turizm ve Kültür Bakanlığı'nın (2014) verilerine göre ülkemizde 1176 etkinlik gerçekleştirilmektedir. Bu etkinliklerin illere göre dağılımı aşağıdaki tablo da verilmiştir.

Tablo 2.1. Türkiye'de Resmi Kayıtlara Göre Gerçekleştirilen Yerel Etkinlik Sayısının İllere Göre Dağılımı

İl Adı	Etkinlik Sayısı	İl Adı	Etkinlik Sayısı	İl Adı	Etkinlik Sayısı	İl Adı	Etkinlik Sayısı
İzmir	68	Sakarya	20	Malatya	10	Bilecik	4
Bursa	64	Kocaeli	18	Manisa	10	Bingöl	4
Konya	56	Diyarbakır	17	Rize	10	Ağrı	3
Antalya	51	Giresun	17	Bartın	9	Batman	3
Trabzon	38	Kastamonu	17	Elazığ	9	Kars	3
Tokat	38	Burdur	16	Kırklareli	9	Kırıkkale	3
Artvin	35	Eskişehir	16	Sinop	9	Kırşehir	3
Çanakkale	31	Isparta	15	Zonguldak	9	Mardin	3
Muğla	31	Aydın	14	Adıyaman	8	Şanlıurfa	3
Gümüşhane	29	Erzincan	14	Nevşehir	8	Tunceli	3
Balıkesir	28	Kütahya	14	Niğde	8	Uşak	3
Ankara	27	Edirne	14	Tekirdağ	8	Yalova	3
Mersin	27	Çorum	13	Bolu	7	Ardahan	2
Adana	25	Gaziantep	13	Kahramanmaraş	7	Bayburt	2
Sivas	24	Düzce	12	Aksaray	6	Hakkari	2
Kayseri	22	Erzurum	12	Osmaniye	6	Iğdır	2
A.Karahisar	22	Çankırı	11	Yozgat	6	Kilis	1
Amasya	21	Samsun	11	Bitlis	5	Muş	1
Denizli	20	Hatay	10	Siirt	5	Şırnak	1
Ordu	20	Karaman	10	Karabük	5	Van	1

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı (2014) verilerinden yararlanılarak düzenlenmiştir.

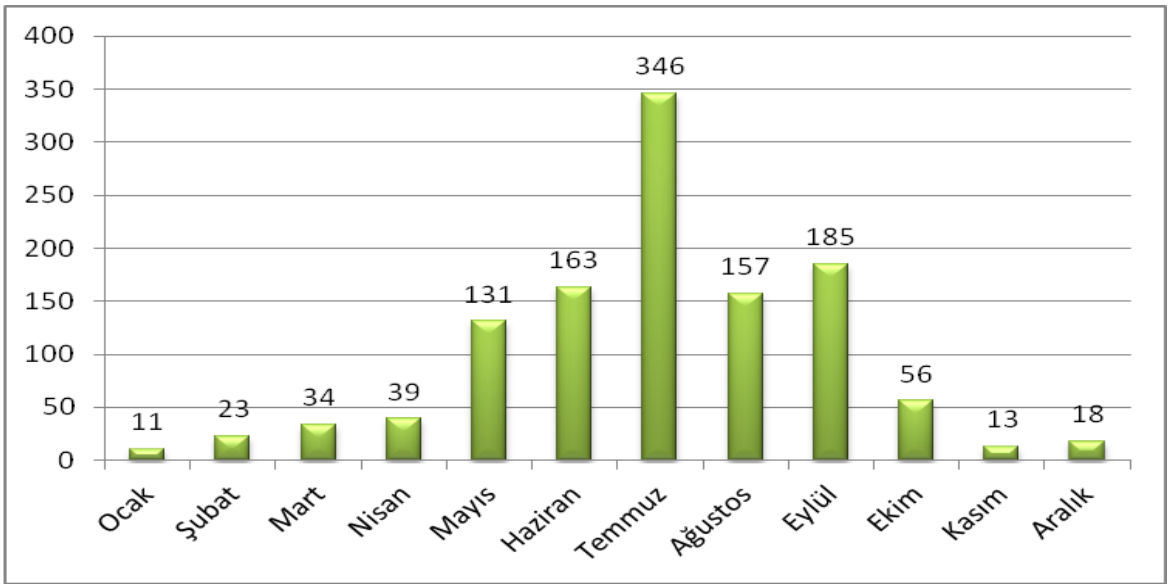
Ülkemizde en fazla etkinliğin gerçekleştirildiği il İzmir'dir. En az etkinliğin gerçekleştirildiği iller ise Kilis, Muş, Şırnak ve Van'dır. Gerçekleştirilen bu etkinliklerin amaçları birbirinden oldukça farklıdır.

2.1.2. İklim Elemanları

Yerel etkinliklerin birçok faktörle (iklim, ürünlerin yetişmesi, okulların tatil olması vb.) sıkı bir ilişkisi vardır. Bu faktörlerin en önemlisi iklimdir. Çünkü etkinliklerin açık mekanlarda gerçekleştirilmesi nedeniyle iklim koşullarından doğrudan etkilenmektedir.

Ülkemizde Turizm ve Kültür Bakanlığı'nın (2014) resmi kayıtlarına göre 1176 etkinlik gerçekleştirilmektedir. Bu etkinlikler yılın çeşitli dönemlerine dağılmış durumdadır. Etkinliklerin aylara göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Şekil 2.1. Ülkemizde Resmi Kayıtlara Göre Gerçekleştirilen Yerel Etkinliklerin Aylara Göre Durumları

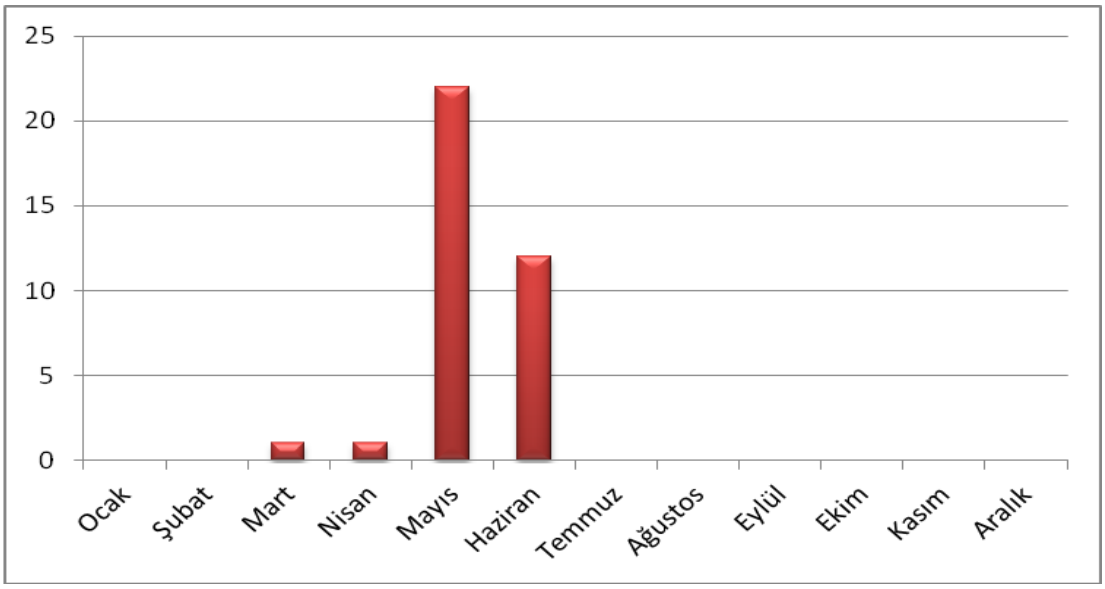

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı (2014) verilerinden yararlanılarak düzenlenmiştir.

Görüldüğü gibi ülkemizde gerçekleştirilen yerel etkinliklerin aylara göre dengesiz bir dağılımı söz konusudur. Etkinliklerin Mayıs ayı itibariyle arttığı ve Temmuz ayında en yüksek seviyeye ulaştığı görülür. Yerel etkinliklerin en az gerçekleştirildiği ay ise Ocak ayıdır.

Bu etkinlikler içinde iklim ile sıkı ilişkisi olan etkinlikler baharı karşılama törenleridir. Çünkü bu törenler, nispeten yağışların azaldığı ve sıcaklığın yükselmeye başladığı Nisan-Haziran ayları arası dönemde yoğunluk kazanır. Bu tarihler arasındaki dönem kırsal toplumlar için büyük önem arz etmektedir. Bu önem tarımsal verimliliğin çok olmasına bağlı olarak yaratıcıya şükretme üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Şekil 2.2. Ülkemizde Resmi Kayıtlara Göre Gerçekleştirilen Bahar Etkinliklerinin Aylara Göre Durumları

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2012.

Ülkemizde resmi kayıtlara göre 36 bahar etkinliği düzenlenmektedir. Bu etkinlilerin görüldüğü aylar Mart, Nisan, Mayıs ve Hazirandır. Bu aylar içinde en fazla etkinlik Mayıs ve Haziran aylarında gerçekleştirilmektedir. Baharı karşılama etkinliklerinin bu dönemde yoğunlaşmasının nedeni iklimin Mayıs ayı ile beraber yumuşaması ve doğanın artan sıcaklık ve azalan yağışla beraber canlanmasıdır. Bu nedenlerden dolayı etkinlikler bu dönemde yoğunlaşmaktadır.

2.1.3. Nüfus ve Yerleşme Özellikleri

Baharı karşılama törenleri hem kırsal hem kentsel alanlarda gerçekleştirilmektedir. Fakat baharı karşılama etkinlikleri daha çok kırsal kesimlerde ön plana çıkmaktadır.

Tablo 2.2. Ülkemizde gerçekleştirilen Baharı Karşılama Etkinliklerinin İllere Göre Dağılımı

Yerleşme Adı	**Etkinliğin Adı**
Afyon/Şuhut	Bahar Festivali
Ankara/Bala	Hasat ve Kültür Festivali
Ankara	Nevruz Bayramı
Balıkesir/Manyas	Manyas İlkbahar Panayırı
Bursa/Büyükorhan	Türkmen ve Yörük Festivali
Çanakkale/Çan	İlkbahar
Çankırı/Kızılırmak	Bahar Şenliği
Diyarbakır/Silvan	Gulan Şenliği
Edirne//Keşan	Dallık
Edirne/Uzunköprü	Dallık
Edirne/Süloğlu	Geleneksel Bahar Şenlikleri
Eskişehir	Hıdırellez
Gaziantep/Yavuzeli	Rişvanlılar Bahar Şenliği
Gaziantep/Şahinbey	Geleneksel Bahar Şenliği
Hakkari	Berçelan Şenlikleri
Hatay/Kırıkhan	Geleneksel Bahar Şenliği
Karaman	Başak Festivali
Kırklareli/Lüleburgaz	Evrensekiz Kültür, Müzik ve Bahar Şenliği
Kocaeli/Gölcük	Gölcük Belediyesi Bahar Şenlikleri
Konya/Çumra	İçeriçumra Bahar Şenlikleri
Konya/Akören	Köy Şenliği
Konya/Çumra	Lille Yörük Şenliği
Konya/Kulu	Nogay Türkleri Sabontay Etkinlikleri
Konya/Karapınar	Kayalılar Hasat ve Kültür Şenlikleri
Konya/Meram	Köy Şenliği
Konya/Akşehir	Yörük-Türkmen Kültür Şöleni
Konya/Ereğli	Belkaya Belediyesi Hasat Şenlikleri
Konya/Dıgrak köyü	Yörük Şenliği
Kütahya/Tavşanlı	Şaban Dede Leblebi ve Bahar Festivali
Ordu/Gülyalı	Mayıs Yedisi Çataltaş Şenlikleri
Uşak/Banaz	Yörük Şenlikleri
Tekirdağ/Hayrabolu	Bahar Şenliği
Trabzon/Beşikdüzü	Beşikdüzü Mayıs Yedisi Şenlikleri
Sakarya	Sakarya Üniversitesi Bahar Şenlikleri
Muğla/Fethiye	Kuzu Göbeği-Mantar Şenliği
Muğla/Marmaris	Marmaris Denizcilik ve Bahar Şenliği

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı (2014) verilerinden yararlanılarak düzenlenmiştir.

Ülkemizde gerçekleştirilen tüm yerel etkinlikler içinde baharı karşılama etkinlikleri resmi istatistiklere göre oldukça azdır. Resmi kaynaklara göre ülke genelinde 36 baharı karşılama etkinliği gerçekleştirilmektedir. Baharı karşılama etkinlikleri ülkemizde resmi

boyutta pek önemsenmemesine karşın birçok ülkede milli bayramlar şeklinde kutlanmaktadır. Örneğin, Martın 21. gününe denk gelen Nevruz; Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Afganistan, Tacikistan ve İran'da resmi tatil ve bayram günüdür (Abay 2002). Ülkemizde ise baharı karşılama etkinlikleri resmi tatil niteliğine sahip değildir.

2.1.4. Sosyo-Kültürel Özellikler

Geleneksel olarak, coğrafyacılar, maddi kültür unsurlarının mekansal kalıplarını kültürel coğrafya çalışmalarında temel olarak kullanmışlardır; kültür coğrafyacıları her ne kadar geleneksel olarak kültürün maddi yönlerine özellikle de halk mimarisine önem vermişlerse de halk gruplarıyla ilgili çalışmalarında gittikçe daha çok halk yaşantısını bir yaklaşım olarak benimsemektedir (Özgüç ve Tümertekin 2002). Kültür, bir toplumun ya da toplumların birikimli uygarlığı olup, coğrafyadan etkilenmekte ve onu etkilemektedir. Daha açık bir ifade ile insanın yaşamını devam ettirdiği herhangi bir doğal çevrede, inşa ettiği binanın yapı malzemesinden, geçim şekline ve giyim tarzına kadar pek çok unsur coğrafyadan etkilenmektedir. Doğal çevrenin farklılığı kültüre yansımakta, kültür hem doğal çevreyi hem de toplumu etkilemektedir (Emekli 2006).

Tarih boyunca toplumların gerçekleştirdiği yerel etkinliklerin yapısını şekillendiren en önemli unsurlardan biri de sosyo-kültürel özelliklerdir. Bu özellikler etkinliklerin dönemi, adı, içeriği üzerinde etkin bir rol oynar. Bu özel etkinliklerin toplumlar üzerinde ortaya çıkardığı sosyo-kültürel birçok etki vardır. Bu etkinler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2.3. Yerel Etkinliklerin Ortaya Çıkardığı Sosyo-Kültürel Özellikler

Olumlu Etkiler	**Olumsuz Etkiler**
➢ Paylaşılan ortak deneyim ➢ Gelenekleri güçlendirmek ➢ Toplumsal gururun yükselmesi ➢ Toplumsal katılımın yükselmesi ➢ Yeni ve yaratıcı fikirlerin tanıtılması ➢ Kültürel bakış açılarının genişletilmesi	➢ Toplumun yabancılaşması ➢ Toplumun manipüle edilmesi ➢ Olumsuz toplumsal imajın oluşması ➢ Olumsuz davranışlar ➢ Malzemelerin suiistimal edilmesi ➢ Sosyal yapının değişmesi ➢ Rahatlığın kaybolması

Kaynak: McDonnel vd.,(1998).

Yukarıda sıralanan olumlu ve olumsuz etkiler zaman içinde yerel etkinliklerin özellikleri ve gerçekleştirildiği çevre üzerinde değişikliklere yol açmaktadır. Bu nedenle etkinlikler bir düzen içinde gerçekleştirilmeli ve geleneklere sıkı bir şekilde bağlı kalınmalıdır.

Yerel etkinlikler içinde yer alan baharı karşılama etkinlikleri sosyo-kültürel özellikleriyle oldukça dikkat çeker. Tamamen kırsal toplumların etkinlikleri olması nedeniyle geleneklere sıkı sıkıya bağlı kalınmaktadır. Bu nedenle baharı karşılama törenleri diğer yerel etkinlere göre, sosyo-kültürel özellikleri bakımından ayrı bir konumdadır.

Baharı karşılama törenleri toplumların kaynaşmasına büyük katkı sağlamaktadır. Çok farklı mekanlardan gelen insanların tanışmasına, akrabalık ilişkileri kurmasına imkan sağlar. Dini bayramlardan sonra kırsal toplumların en fazla önem verdiği bu kutlamalar aynı zamanda dini bir kimliğe de sahiptir. Bu dini kimlik Orta Asya toplumlarının şaman inancından tutunda İslamiyet'e kadar bir çok farklı dini unsura sahip olabilmektedir. Toplumun dini yapısı baharı karşılama törenlerinde gerçekleştirilen etkinliklerin yapısında büyük rol oynar. Özellikle etkinliklerin yaratıcıya şükretme bölümü aynı amaç için yapılsa da dini inanışlara göre yapısal değişiklikler içerir.

Tablo 2.4. Ülkemizde Resmi Kayıtlara Göre Gerçekleştirilen Yerel Etkinlik Türleri ve Sayıları

Etkinlik Türü	**Etkinlik Sayısı**
Tarımsal Ürünlerle İlgili Etkinlikler	132
Kültür ve Sanat İle İlgili Etkinlikler	117
İl ve ilçelerin Kurtuluş Günü Kutlamaları	11
Madencilik İle İlgili Etkinlikler	5
Yayla Şenlikleri	117
Sünnet Şölenleri	1
Spor Türleri İle İlgili Etkinlikler	90
Deve ve Boğa Güreşi, At Yarışı Etkinlikleri	18
Özel Gün ve Haftaların Kutlamaları	6
Tarihi ve Dini Kişilerin Anılması	58
İl ve İlçe Şenlikleri	121
Bahar, Nevruz ve Hıdrellez İle İlgili Etkinlikler	37
Fuar ve Panayırlar	136
Müzik, Sinema, Tiyatro, Dans, Opera, Bale ve Folklor Etkinlikleri	78
Rekreasyon İle İlgili Etkinlikler	45
Yiyecek ve İçecek Türleri İle İlgili Etkinlikler	36
Turizm Şenlikleri	60
Gençlik ve Çocuk Etkinlikleri	24
Atatürk'ün İl ve İlçeleri Gelişinin Kutlanması	1
El Sanatları İle İlgili Etkinlikler	13
Hayvancılık İle İlgili Etkinlikler	16
Ulusal Bayramlar	3
Dostluk ve Dayanışma İle İlgili Etkinlikler	51
TOPLAM	**1176**

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı (2014) verilerinden yararlanılarak düzenlenmiştir.

Ülkemizde gerçekleştirilen etkinliklerin amaçları birbirlerinden oldukça farklıdır. Amaçlarına göre en fazla kutlanan etkinlikler Tarımsal ürünlerle ilgili etkinlikler ile Fuar ve Panayırlardır. Bunun yanı sıra, kentlerde gerçekleştirilen fuar etkinlikleri ve kırsal çevrelerin önemli etkinliklerinden olan panayırlar ülkemizde en fazla gerçekleştirilen etkinliklerdir. Anadolu topraklarında geçmişten günümüze bir çok medeniyet kök salarak yaşam sürmüştür.

Medeniyetler yaşadıkları bölgelerde kendilerine ait maddi ve manevi özellikler taşıyan eserler bırakırlar. Maddi kültür öğeleri, her insan tarafından aynı şekilde algılanmaktadır. Yani, standart anlamları vardır. Manevi kültür ise, her toplum için farklı anlamlar taşıyabilmektedir (Erdoğan 1991). Ülkemizde yaşayan medeniyetlerin bıraktıkları maddi kültür özelliği taşıyan eserler (Bitlis ilindeki Selçuklu Ahlat Kümbet Mezarları,

Çorum ilindeki Alacahöyük, Çanakkale ilindeki Truva Antik Kenti, vb.) saymakla bitmezken manevi kültür özelliği taşıyan gelenek görenekler yakın bir zamana kadar arşivlenmediği için unutulmaya yüz tutmuştur. Kültürün manevi unsurlarının unutulmaması için birtakım çalışmalar yapılmaktadır. Nitekim, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatı (UNESCO) 17 Ekim 2003 tarihinde Paris'te düzenlenen 32. Genel Konferans'ında, Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi'ni kabul etmiştir. Türkiye 19 Ocak 2006 tarihli ve 5448 sayılı Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi'nin Uygun Bulunduğuna Dair Kanunla bu sürece dahil olmuş ve 27 Mart 2006 tarihinde resmen taraf olmuştur. Somut Olmayan Kültürel Miras (SOKÜM) UNESCO tarafından; toplulukların, grupların ve kimi durumlarda bireylerin, kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bunlara ilişkin araçlar, gereçler ve kültürel mekanlar biçiminde tanımlanmaktadır. Somut olmayan kültürel mirasın aktarılmasında toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şölenler (nişan, düğün, doğum, nevruz, vb.), doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar (geleneksel yemekler, halk hekimliği, halk takvimi, halk meteorolojisi, vb.) önem taşımaktadır. Aşağıdaki tabloda Türkiye'nin somut olmayan kültürel miras listesinde yer alan bazı örnekler verilmiştir.

Tablo 2.5. Türkiye'nin Somut Olmayan Miras Listesi

Türkiye'nin Somut Olmayan Mirasları	**Kabul Tarihi**
Meddahlık Geleneği	2008
Mevlevi Sema Törenleri	2008
Aşıklık Geleneği	2009
Karagöz	2009
Nevruz	2009
Geleneksel Sohbet Toplantıları	2010
Alevi-Bektaşi Ritüeli Semah	2010
Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali	2010
Geleneksel Tören Keşkeği	2011
Mesir Macunu Festivali	2012
Türk Kahvesi ve Geleneği	2013
Ebru: Türk Kağıt Süsleme Sanatı	2014

Çanakkale ilinde gerçekleştirilen ve baharı karşılama töreni niteliği taşıyan köy hayırları uzun yıllardır gerçekleştirilmektedir. Öyle ki, hayır etkinliğinin gerçekleştirildiği esnada katılımcılara hem anket hem de mülakat görüşme teknikleri uygulanmıştır. Mülakatlarda geçmiş yılların köy hayırlarının ne kadar eskiye dayandığına ve nasıl gerçekleştirildiğine dair sağlıklı bilgiler elde etmek amaçlanmıştır. Bu nedenle mülakat

görüşmeleri daha çok 65–100 yaş aralığında olan kişilerle yapılmıştır. Mülakat görüşmelerinde köy hayırlarının tarihçesinin Osmanlı dönemine kadar uzandığı ve o dönemlerde köy hayırlarının "Çiftçi Bayramı" adı altında kutlandığı bilgisine ulaşılmıştır. (Fakat literatür taramasında konuyla ilgili yazılı kaynaklara ulaşılamamıştır.)

Geleneksel olarak her yıl düzenli olarak Çanakkale köylerinde gerçekleştirilen köy hayırları Çanakkale halkı için önemli bir yere sahiptir. Kültürel coğrafya ve kırsal turizm açısından Çanakkale ilinde önemli bir yere sahip olan köy hayırları da bu sebeple Türkiye'nin somut olmayan miraslar listesinde kendine yer bulabilir.

2.2. Çanakkale'nin Bazı Coğrafi Özellikleri ile Köy Hayırları Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi

2.2.1. Coğrafi Konum

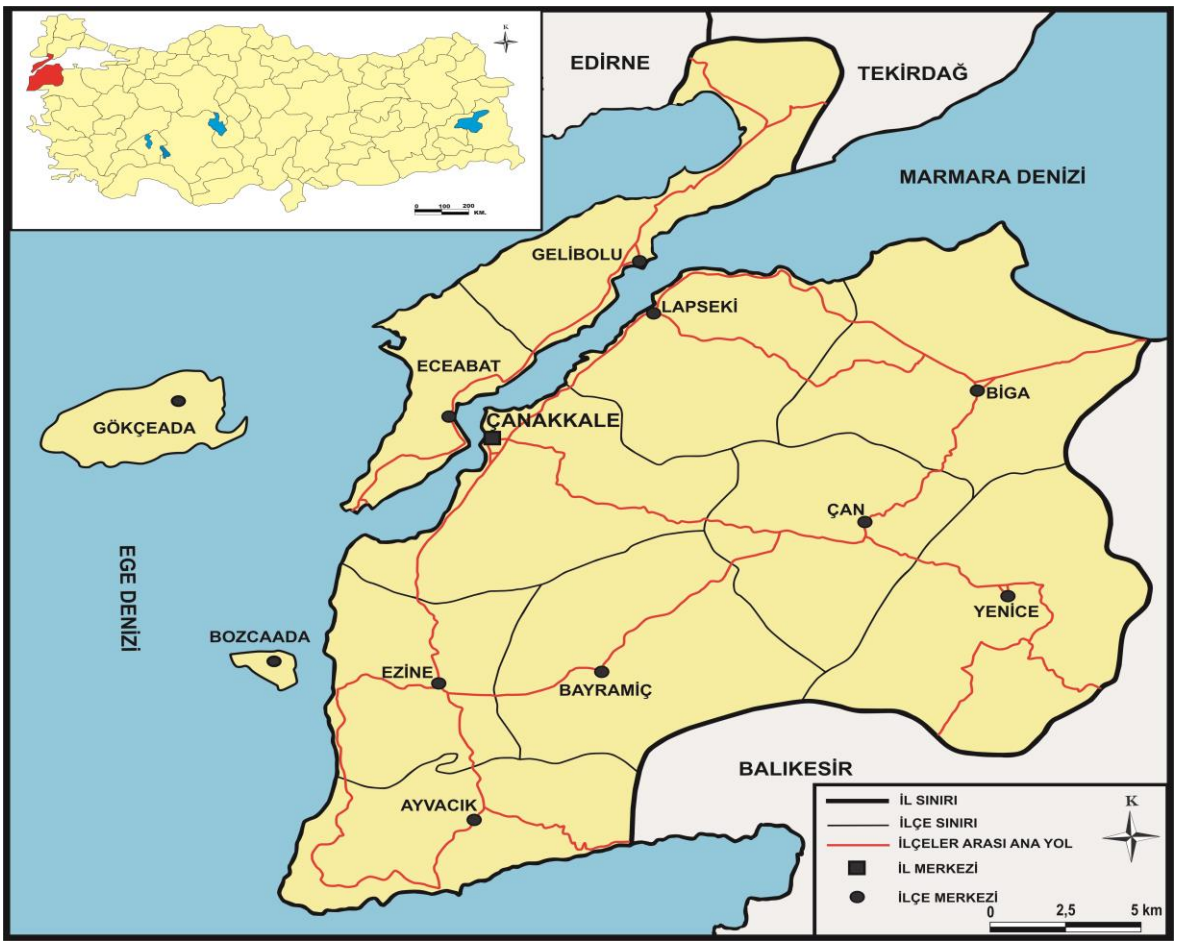
Çanakkale ili, Türkiye'nin Kuzeybatısında, Anadolu'nun batı uzantılarından biri olan Biga Yarımadası ile Türkiye'nin Avrupa toprakları içerisinde yer alan Gelibolu Yarımadası topraklarını sınırları içerisine alan bir ildir. Çanakkale ilinin büyük bir bölümü Marmara bölgesinin Güney Marmara bölümündedir. Ayrıca Edremit Körfezi kıyısında Ege bölgesi, Asıl Ege bölümünde de toprakları bulunmaktadır.

Çanakkale ili sınırları, Gelibolu Yarımadası'nda Koru dağı, Saroz Körfezi ve Ege denizi, (güneyde) Ege denizi ve Kaz Dağları ile çevrilidir. Ayrıca Çanakkale ili sınırları içerisinde Ege denizinde Türkiye'nin en büyük adası olan Gökçeada, Bozcaada ve Tavşan adası da yer almaktadır. Genel olarak, Çanakkale ili, Güney Marmara bölümünün batısını teşkil eden Biga Yarımadasında yer almaktadır. Çanakkale ili, ülkemizin en geniş alana sahip illerinden biridir. Ayrıca yöre oldukça engebeli ve yüksektir. Bu nedenlerden dolayı Çanakkale idari sınırları içinde bulunan yerleşmeler oldukça dağınık ve birbirlerine uzak mesafededir. Bu durum yöredeki yerleşme sayısının fazla olmasına neden olmuştur. Yerleşmelerin dağınık olması, engebe ve yükseltinin fazla olması ulaşım zorluğu yaşanmasına neden olmuştur. Bu durum köy hayırı etkinliklerine katılım oranını olumsuz etkilemektedir. Çünkü, katılımcılar çoğunlukla kendi köylerine yakın olan ve ulaşım zorluğu yaşanmayan köylerin hayırlarına katılmayı tercih etmektedir.

Çanakkale'ye bağlı 568 köy, Ayvacık, Bayramiç, Biga, Bozcaada, Çan, Eceabat, Ezine, Gelibolu, Gökçeada, Lapseki, Merkez ilçe ve Yenice olmak üzere 12 ilçe belediyesi

bulunmaktadır. İl toprakları Gelibolu yarımadasında Koru Dağı, Saroz körfezi, Ege denizi ile çevrili olup kuzeyden Marmara denizi, doğudan Kaz dağları ve uzantıları arasında yer almaktadır.

Şekil 2.3. Çanakkale İlinin Lokasyon Haritası

Kaynak: 1/100.000'lik Çanakkale paftasından yararlanılarak Corel Draw programında hazırlanmıştır.

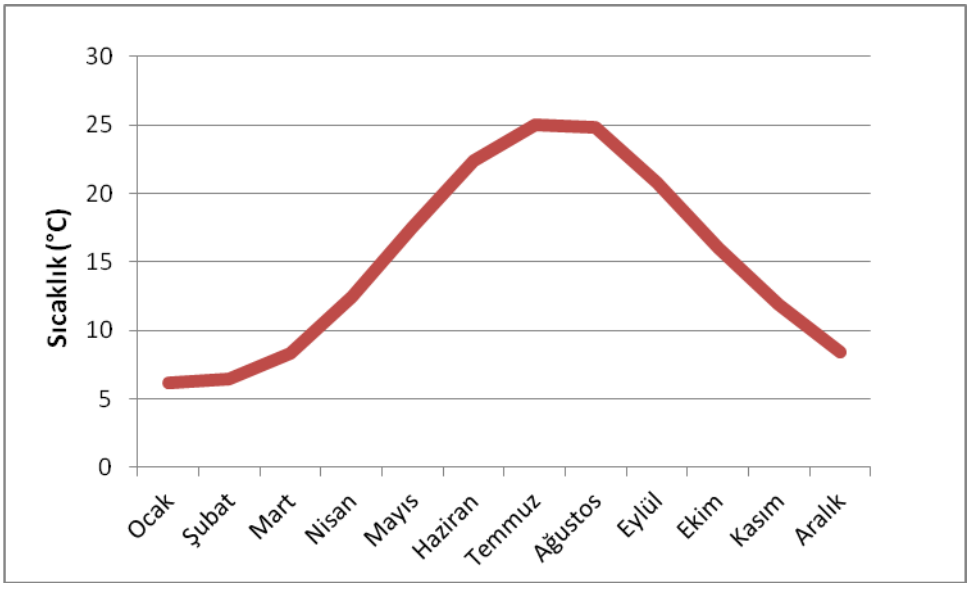
Hayır etkinliklerinin gerçekleştirildiği 3 ilden (Çanakkale, Balıkesir ve kısmende Bursa) biri Çanakkale'dir.

2.2.2.İklim Elemanları

Çanakkale'yi etkileyen hava kütleleri yağış, sıcaklık ve sis oluşumu üzerinde etkilidir. Yöre Akdeniz ikliminin etkisi altındadır.

Bölge yazın tropikal kökenli sıcak ve nemli hava kütlesinin etki alanına girer. Kışın ise, Balkanlar'dan gelen soğuk hava ile güneyden sokulan tropikal hava kütlesinin etkisi altında kalır (Atalay ve Mortan 2006).

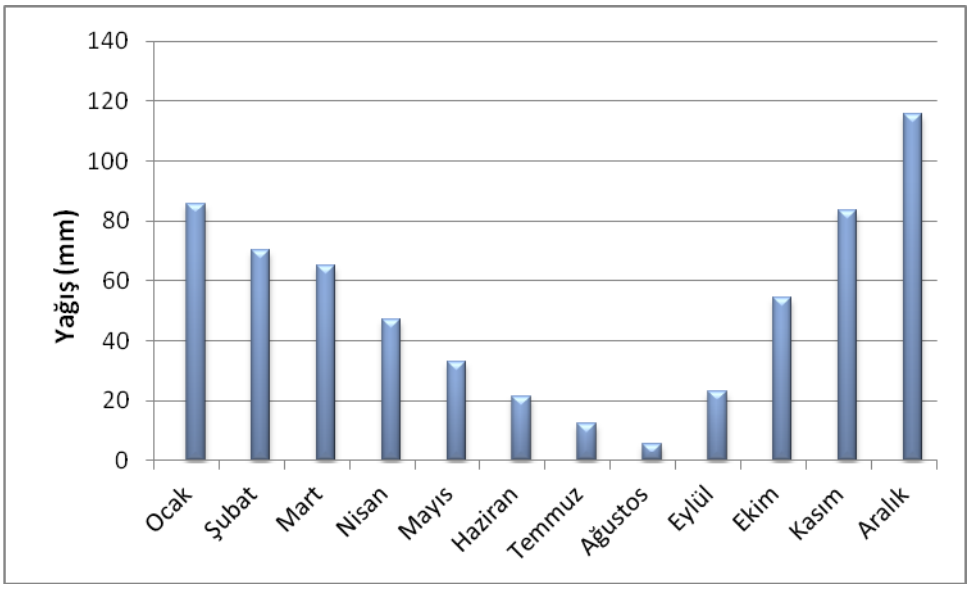
Şekil 2.4. Çanakkale ili 1960-2012 Yılları Arası Dönemde Aylık Ortalama Sıcaklık (°C) Grafiği

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2012

Çanakkale ilinde 1960-2012 yılları arası dönemde sıcaklık ortalaması 15 °C'dir. Yörede sıcaklık Ocak ayında 7 °C civarında iken, Nisan ayı ile beraber artışa geçer. En sıcak aylar olan Temmuz ve Ağustos aylarında sıcaklıkla beraber kuraklık da hissedilir.

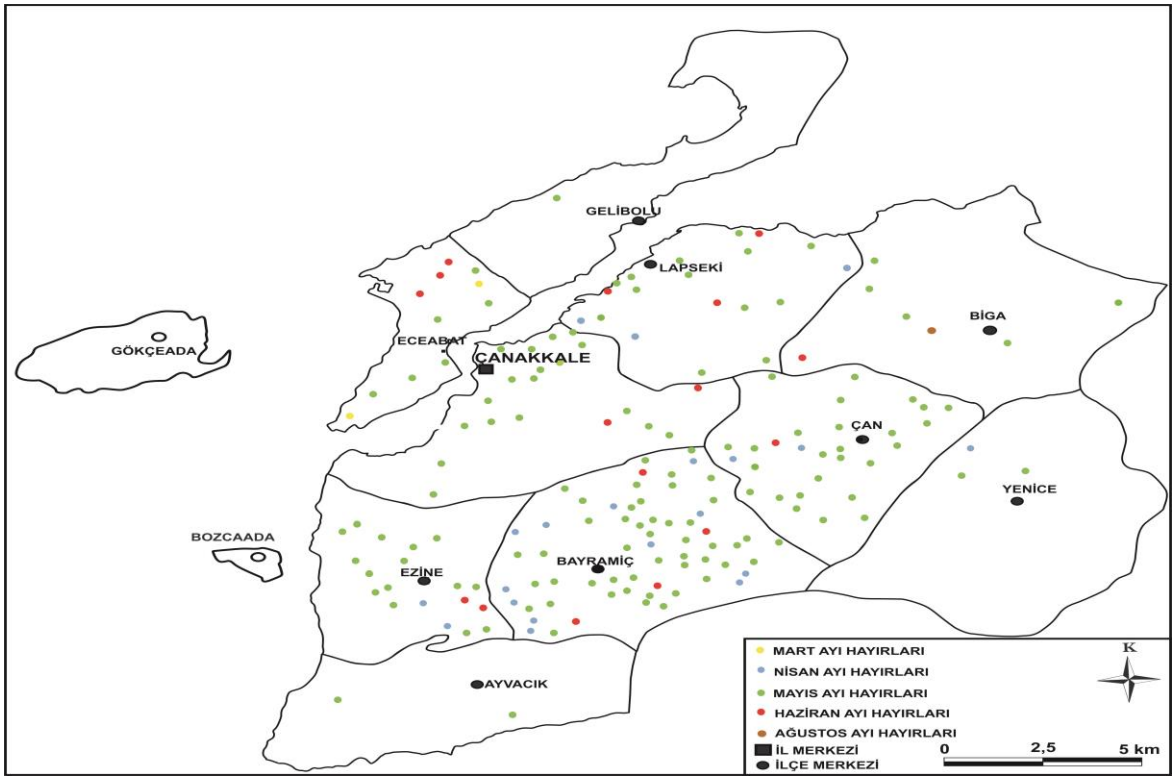
Şekil 2.5. Çanakkale ili 1960-2012 Yılları Arası Dönemde Aylık Ortalama Yağış (mm) Grafiği

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2012

Çanakkale ilinde 1960-2012 yılları arası dönemde düşen yağış ortalaması51.34 mm'dir. Yörede en az yağış Ağustos ayında (5.6 mm) düşer iken, en fazla yağış düşen ay Aralık ayında (115,7 mm) düşmüştür.

Şekil 2.6. Çanakkale İlçelerinde Gerçekleştirilen Hayır Etkinliklerinin Aylara Göre Dağılımı

Kaynak: Yöre muhtarları ile yapılan görüşmeler sonucu elde edilen verilerle Corel Draw programında hazırlanmıştır.

Baharı karşılama törenleri arasına giren hayırların gerçekleştirileceği dönem iklim elemanlarının kontrolü altındadır. Yağışların nispeten azaldığı ve sıcaklığın yükseldiği aylar olan nisan ve mayıs aylarında hayırlar yoğunlaşmaktadır. Gerçekten de yörede gerçekleştirilen hayır etkinlikleri nisan, mayıs ve haziran aylarında gerçekleştirilir.

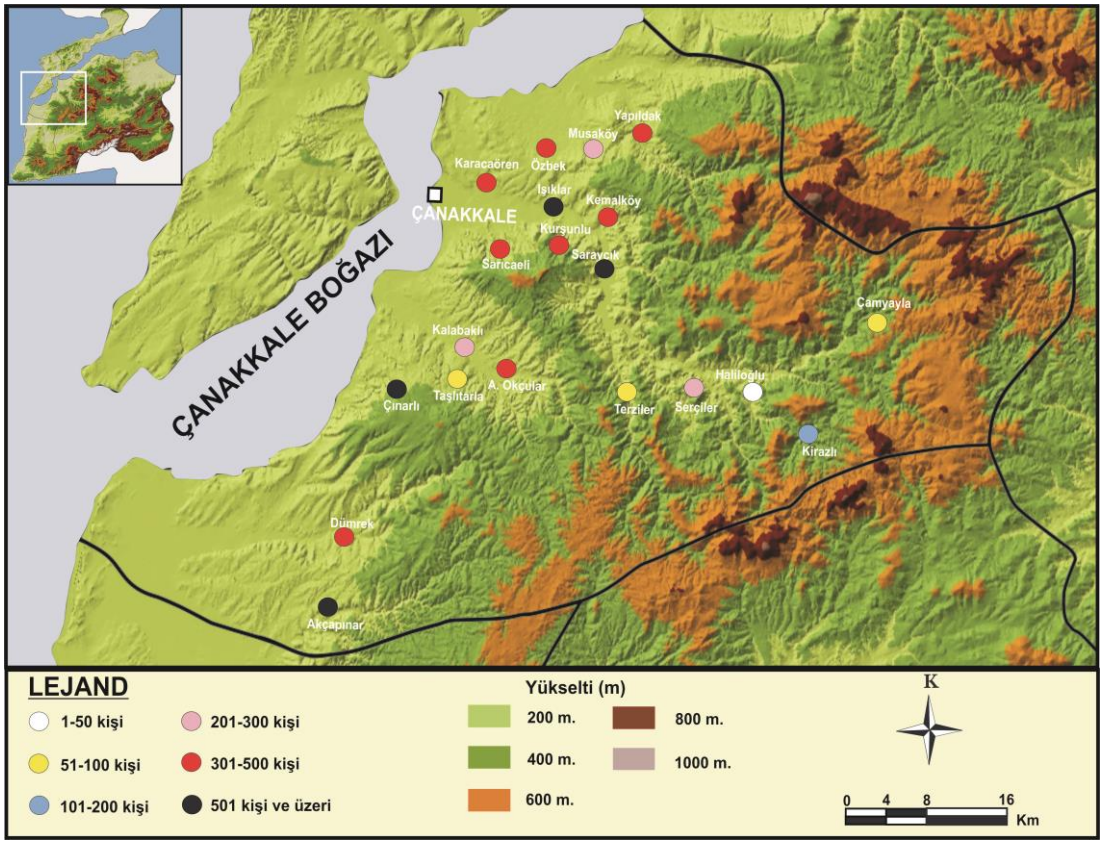
Yörede köy hayırları Mart, Nisan, Mayıs, Haziran ve Ağustos aylarında gerçekleştirilmektedir. Ancak yöredeki köy hayırı etkinliklerinin Mayıs ayında yoğunlaştığı görülmektedir (Şekil 2.6). Bundan dolayı köy hayırı etkinlikleri için iklimin önemli olduğu söylenebilir. Çünkü açık havada düzenlenecek etkinlikler için Mayıs en doğru aydır. Bunun yanı sıra doğanın uyanışının en belirgin şeklide gözlemlendiği dönem mayıs ayıdır.

2.2.3.Nüfus ve Yerleşme Özellikleri

Çanakkale tarih boyunca birçok medeniyet için cazibe merkezi olmuştur. İlk tarih sayfalarında yunan egemenliğiyle adından bahsettiren Çanakkale daha sonra Pers hakimiyetine, M.Ö. 334 yılından önce İskender'e ve onun varislerinin hakimiyetine sahne olmuştur. Sırasıyla Bergama Krallığı, Roma ve Bizans hakimiyetlerini tanıyan bu yöre, İmparator Justinionos devrinde Slav ve Hunların saldırısına uğramıştır. VII. ve VIII. yüzyıllarında Müslüman Arapların gelip geçtiği bu yöreye daha sonra Türk akınları başlamıştır. Karesi Beyliği'nin ardından Sultan I. Murat tarafından 1360 yılında Çanakkale Osmanlı idaresine katılmıştır (Tuncel 1993). Fatih Sultan Mehmet döneminde Rumeli yakasında Sestos dolaylarında Kilitbahir, Anadolu yakasında Abydos dolaylarında Sultaniye (Kale-i Sultaniye) ya da Çanak Kalesi adıyla anılan sağlam kaleler yapılmıştır (Kurul 1998). Günümüzde kullanılan Çanakkale adı bu kaleden gelmektedir.

Yöredeki çeşitliliğin esas kaynağı iskânlardan önce kurulan zaviyelerden kaynaklanmaktadır. Yörede Kızılkeçili, Saracaili, Saraycık ve Guzköy yörelerindeki iskânlardan önce zaviyeler kurulmuştur. Sonra da bu zaviyelerde aşiretler iskân edilerek şimdiki köyler meydana gelmiştir. 1842-1864 yılları arasında Kazdağlarındaki konar-göçer gruplar Ahmet Vefik paşa zamanında zorunlu göçe tabi tutulmuştur (Kahraman vd, 2012) Çanakkale yöresinde birçok Yörük ve Türkmen köylerinin bu tarihler arasında yerleşik düzene geçtiği bilinmektedir (Eren 1994). Yörede hayır etkinliği düzenleyen birçok kırsal yerleşme bulunmaktadır. Bu yerleşmelerin nüfusları çeşitli büyüklüklere sahiptir.

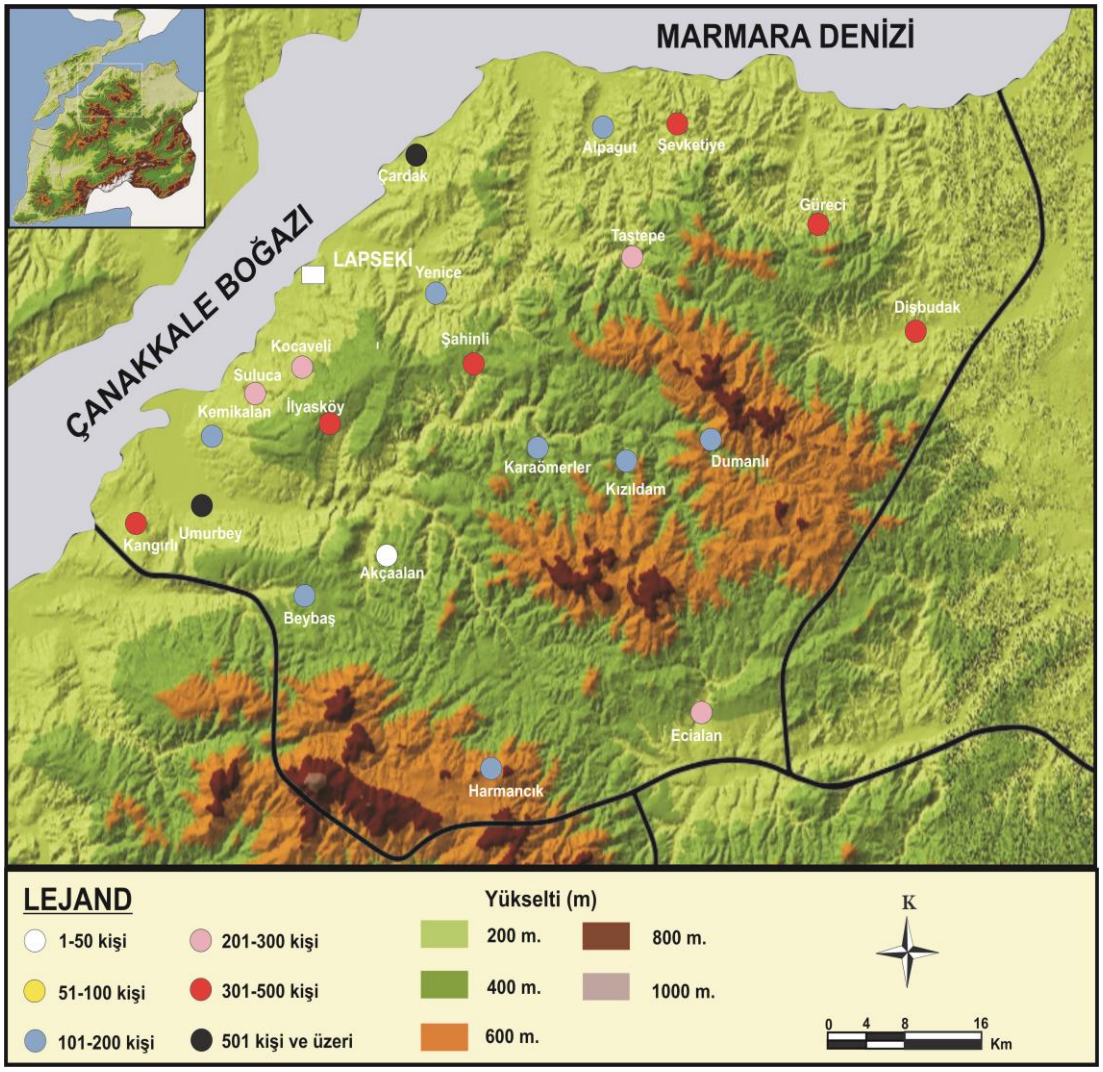
Şekil 2.7.Çanakkale Merkez ilçesi Sınırları İçinde Yer Alan Kırsal Yerleşmelerin Nüfus Büyüklükleri

Kaynak: TUİK 2014 nüfus verileri kullanılarak Arcgis programında hazırlanmıştır.

Merkez ilçede hayır etkinliğini düzenleyen kırsal yerleşmelerin nüfusları birbirlerinden oldukça farklıdır. Çanakkale merkezine yaklaştıkça yerleşmelerin nüfus sayılarının arttığı görülmektedir. Bu durum Çanakkale Boğazı kıyısı boyunca da görülmektedir. Bu alanlarda yerleşmelerin nüfus sayılarının fazla olmasının bir diğer nedeni ise yükseltinin az olasıdır. Tarım arazilerinin geniş alan kapladığı yerleşmelerde nüfus nispeten daha fazladır. Nüfusu fazla olan yerleşmelerin gerçekleştirdiği hayırlara ekonomik katkıda fazla olduğu için daha büyük organizasyonlar gerçekleştirmektedirler.

Şekil 2.8.Lapseki ilçesi Sınırları İçinde Yer Alan Kırsal Yerleşmelerin Nüfus Büyüklükleri

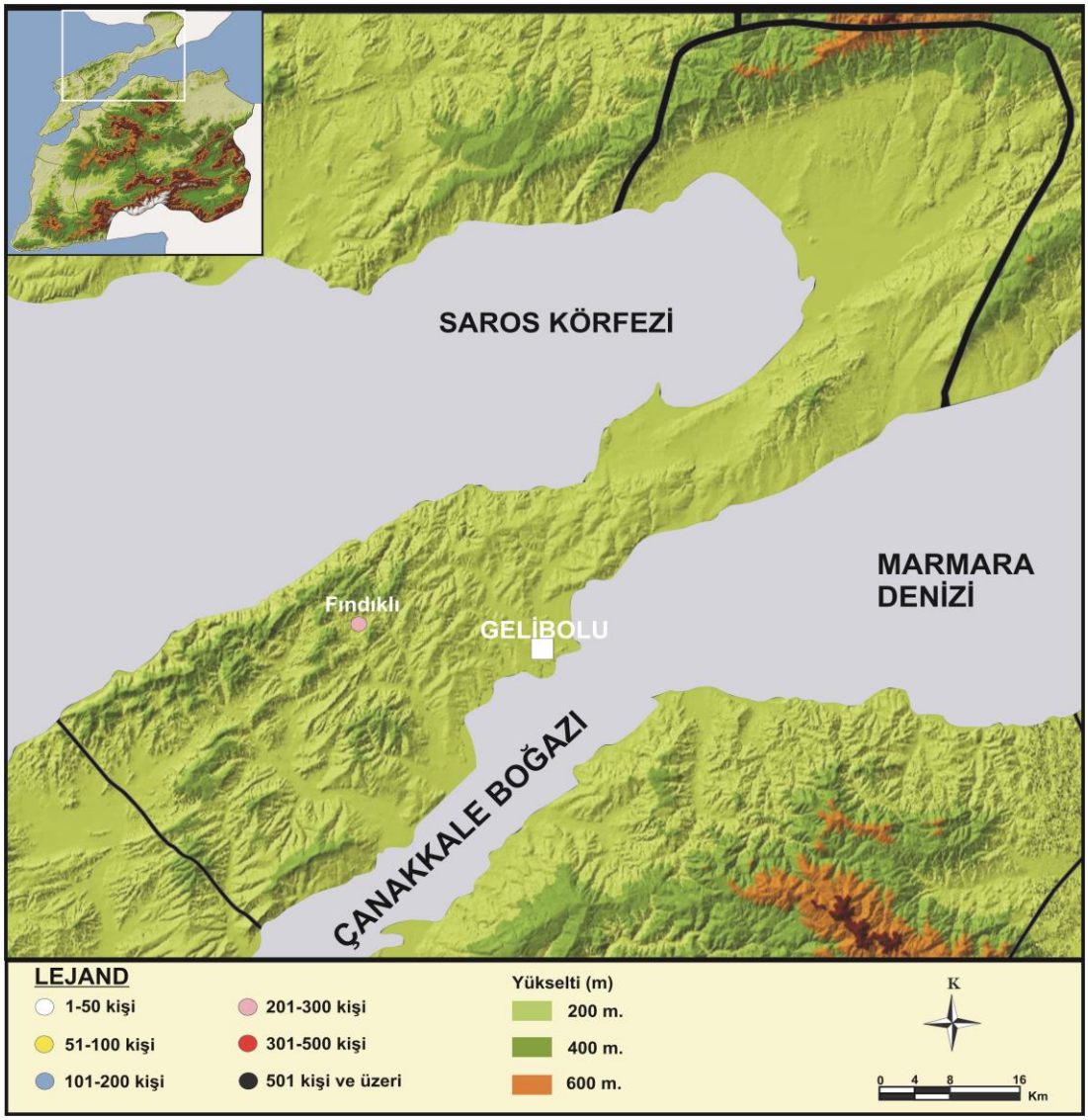
Kaynak: TUİK 2014 nüfus verileri kullanılarak Arcgis programında hazırlanmıştır.

Lapseki ilçesi, Çanakkale Boğazı ve Marmara Denizi'nin güney kıyılarında kurulan küçük bir kıyı yerleşmesidir. Yerleşmenin arazi yapısı kıyıdan iç kesimlere doğru ilerledikçe değişmektedir. Lapseki ilçesinde engebenin ve yükseltinin en fazla olduğu yerler ilçenin orta ve güneydoğu bölümlerindedir. Lapseki ilçesinin arazi yapısı nüfus ve yerleşmenin dağılışını da etkilemiştir. İlçedeki nüfusun büyük bir bölümü kıyı kesiminde yoğunlaşmıştır. İlçede yükseltinin fazla olduğu yerlerde yerleşmeler dağınıktır.

Lapseki ilçesinde hayır etkinliği gerçekleştiren kırsal yerleşmelerin nüfus büyüklüklerinin gösterildiği Şekil 2.8'e bakıldığında, yerleşmelerin çoğunluğunda 101-200

kişinin ikamet ettiği görülmektedir. Yine büyük nüfuslu yerleşmelerin kıyı bölgesi ve vadiler boyunca yer aldığı görülmektedir.

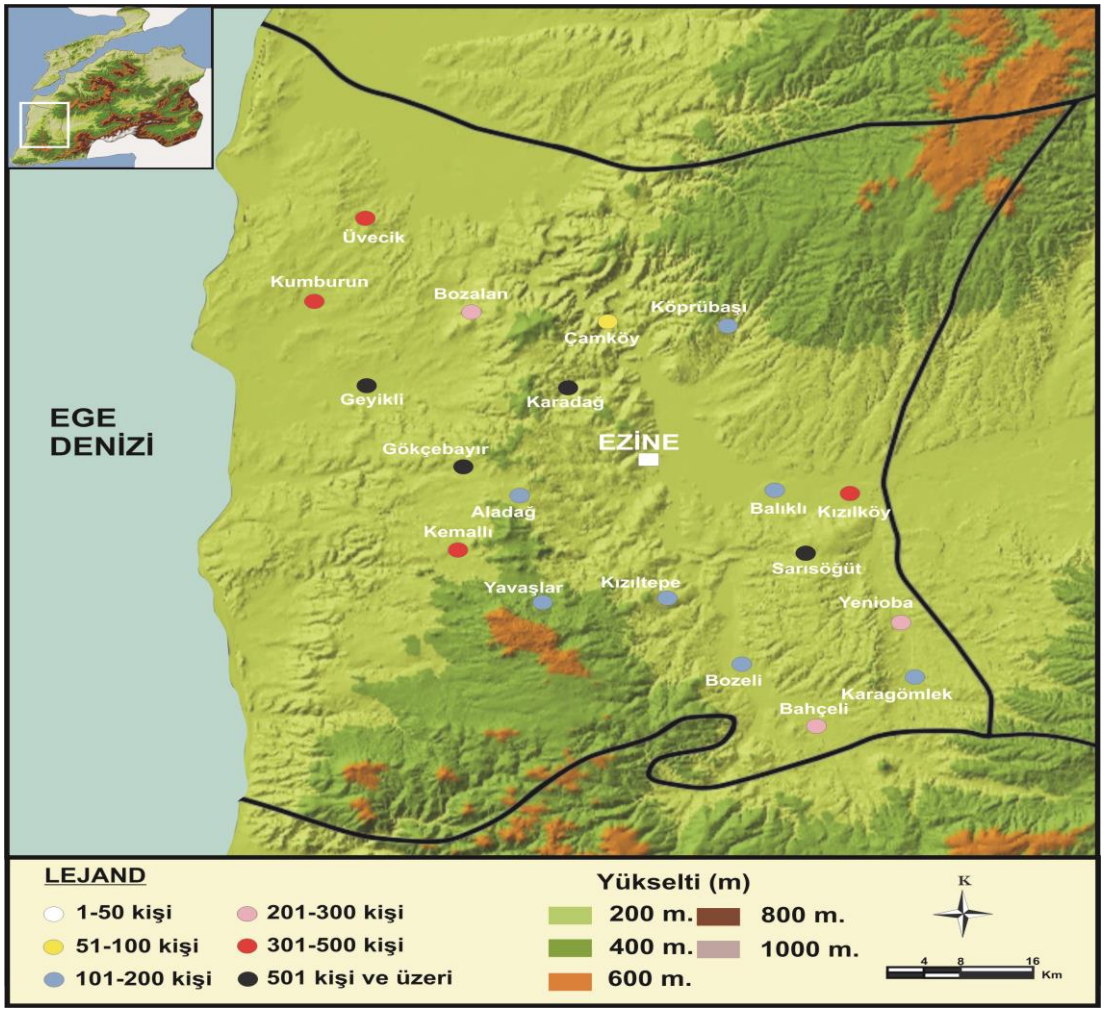
Şekil2.9. Gelibolu ilçesi Sınırları İçinde Yer Alan Kırsal Yerleşmelerin Nüfus Büyüklükleri

Kaynak: TUİK 2014 nüfus verileri kullanılarak Arcgis programında hazırlanmıştır.

Gelibolu ilçesinde hayır etkinliği gerçekleştiren tek bir yerleşme bulunmaktadır. Fındıklı yerleşmesinin nüfusu 201-300 kişi aralığındadır.

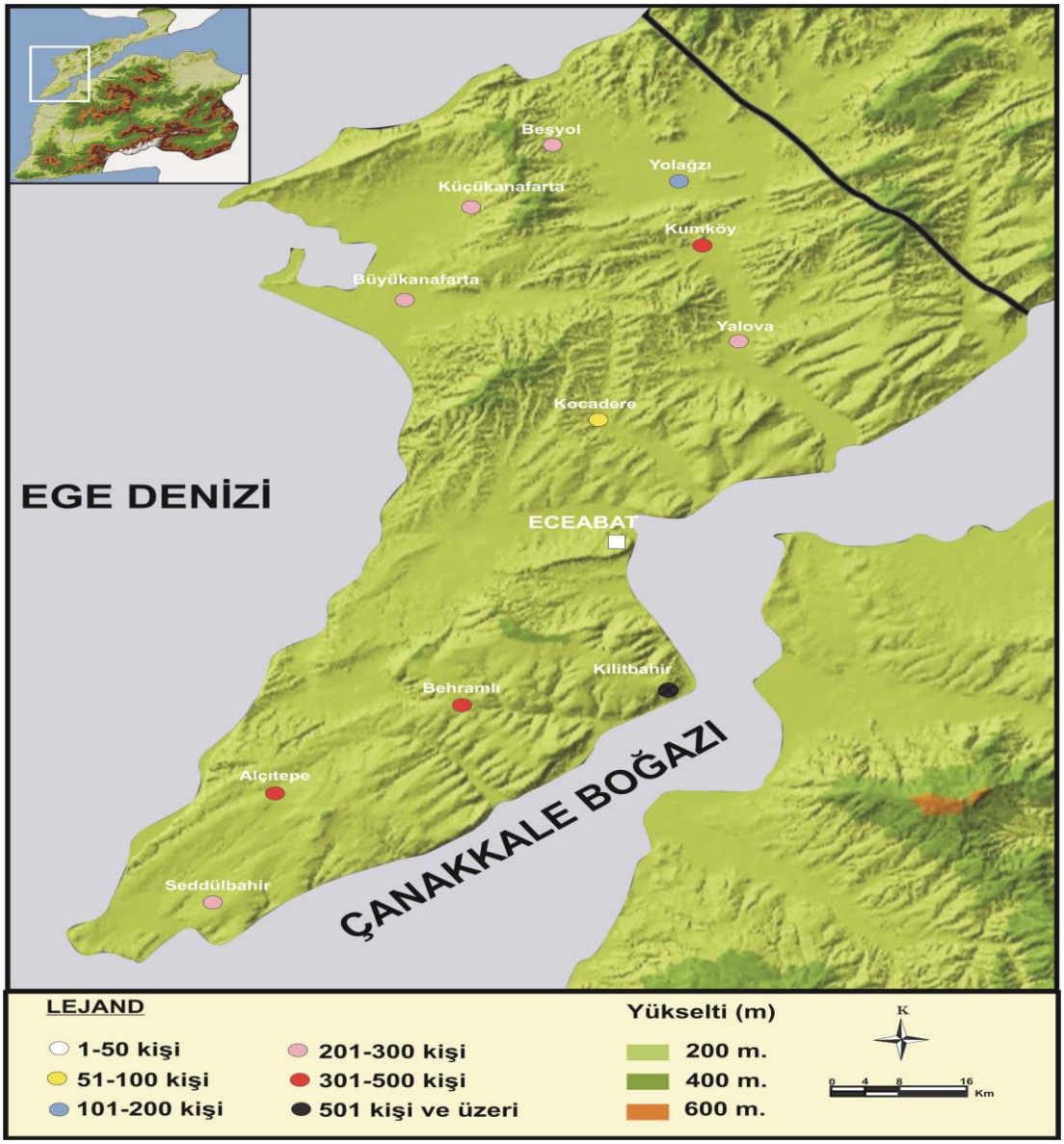
Şekil 2.10. Ezine ilçesi Sınırları İçinde Yer Alan Kırsal Yerleşmelerin Nüfus Büyüklükleri

Kaynak: TUİK 2014 nüfus verileri kullanılarak Arcgis programında hazırlanmıştır.

Ezine ilçesinde hayır etkinliği düzenleyen kırsal yerleşmelerin nüfus büyüklüklerinin gösterildiği Şekil 2.10'a bakıldığında, yerleşmelerin nüfus büyüklüklerinin birbirine yakın olduğu görülmektedir. Genellikle ilçe merkezi veya tarım alanlarının geniş olduğu bölge ve çevrelerinde kırsal yerleşmelerinde nüfusları artmaktadır.

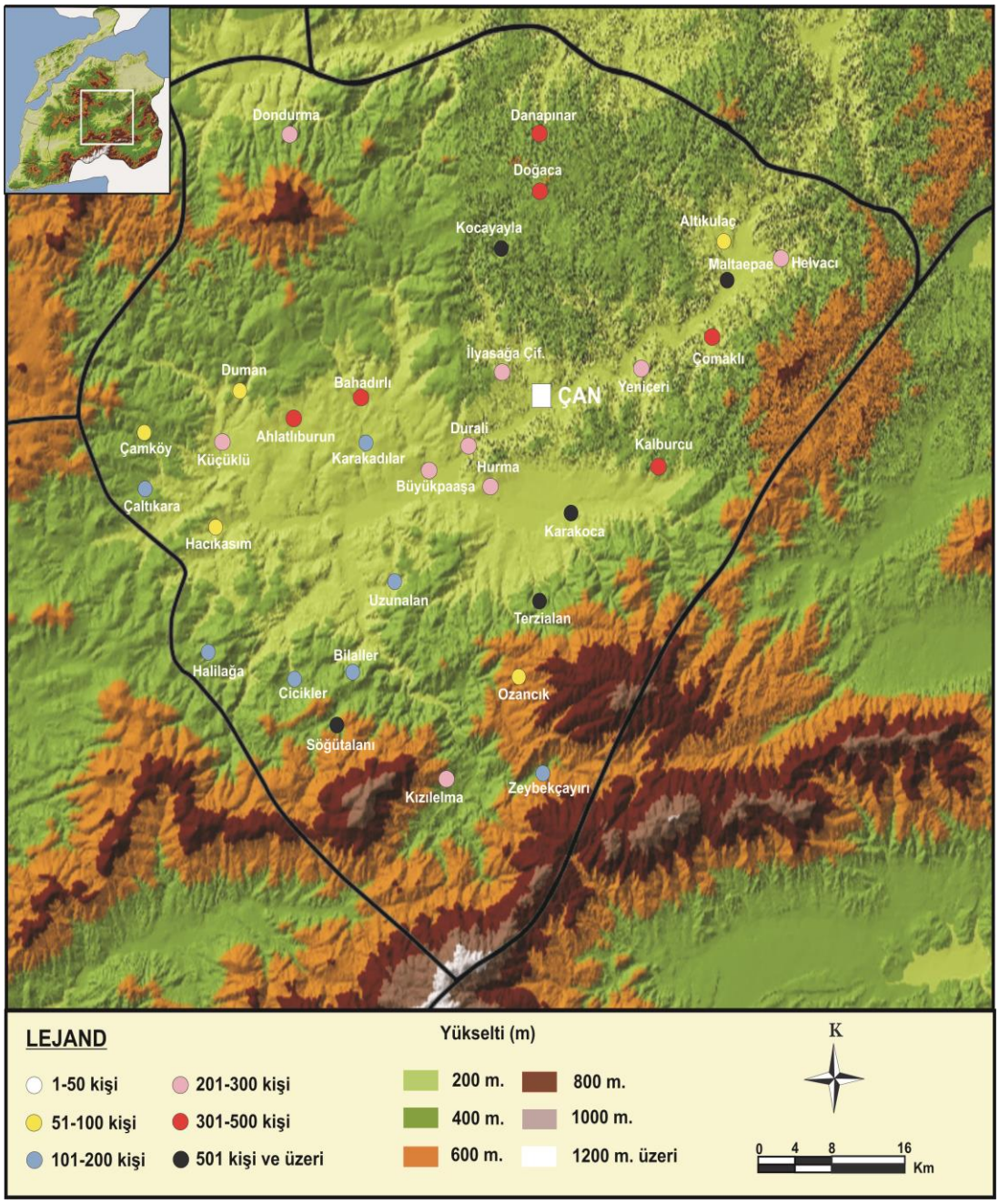
Şekil 2.11. Çanakkale Merkez ilçesi Sınırları İçinde Yer Alan Kırsal Yerleşmelerin Nüfus Büyüklükleri

Kaynak: TUİK 2014 nüfus verileri kullanılarak Arcgis programında hazırlanmıştır.

Eceabat ilçesinde hayır etkinliği gerçekleştiren kırsal yerleşmelerin nüfus büyüklüklerinin gösterildiği Şekil 2.11' göre, yerleşmelerin vadi ve delta alanlarında kurulduğu görülmektedir.

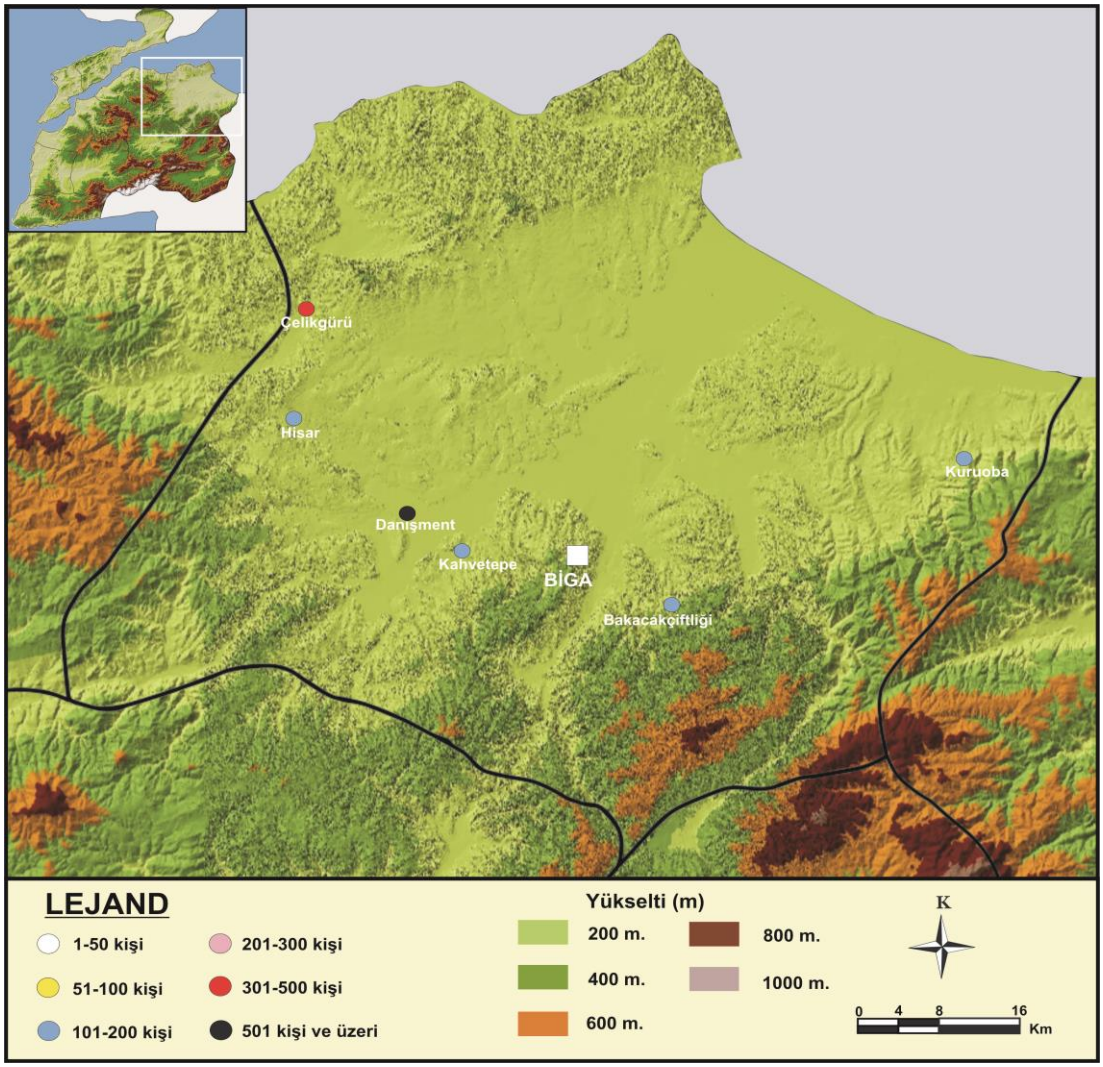
Şekil 2.12. Çan ilçesi Sınırları İçinde Yer Alan Kırsal Yerleşmelerin Nüfus Büyüklükleri

Kaynak: TUİK 2014 nüfus verileri kullanılarak Arcgis programında hazırlanmıştır.

Çan ilçesinde hayır etkinliği gerçekleştiren kırsal yerleşmelerin nüfus büyüklüklerinin gösterildiği Şekil 2.12'ye bakıldığında vadi alanlarının ve nispeten çevresine göre daha düz alanların daha çok nüfuslandığı görülmektedir. Yükselti arttıkça yerleşmelerin nüfusu da azalmaktadır.

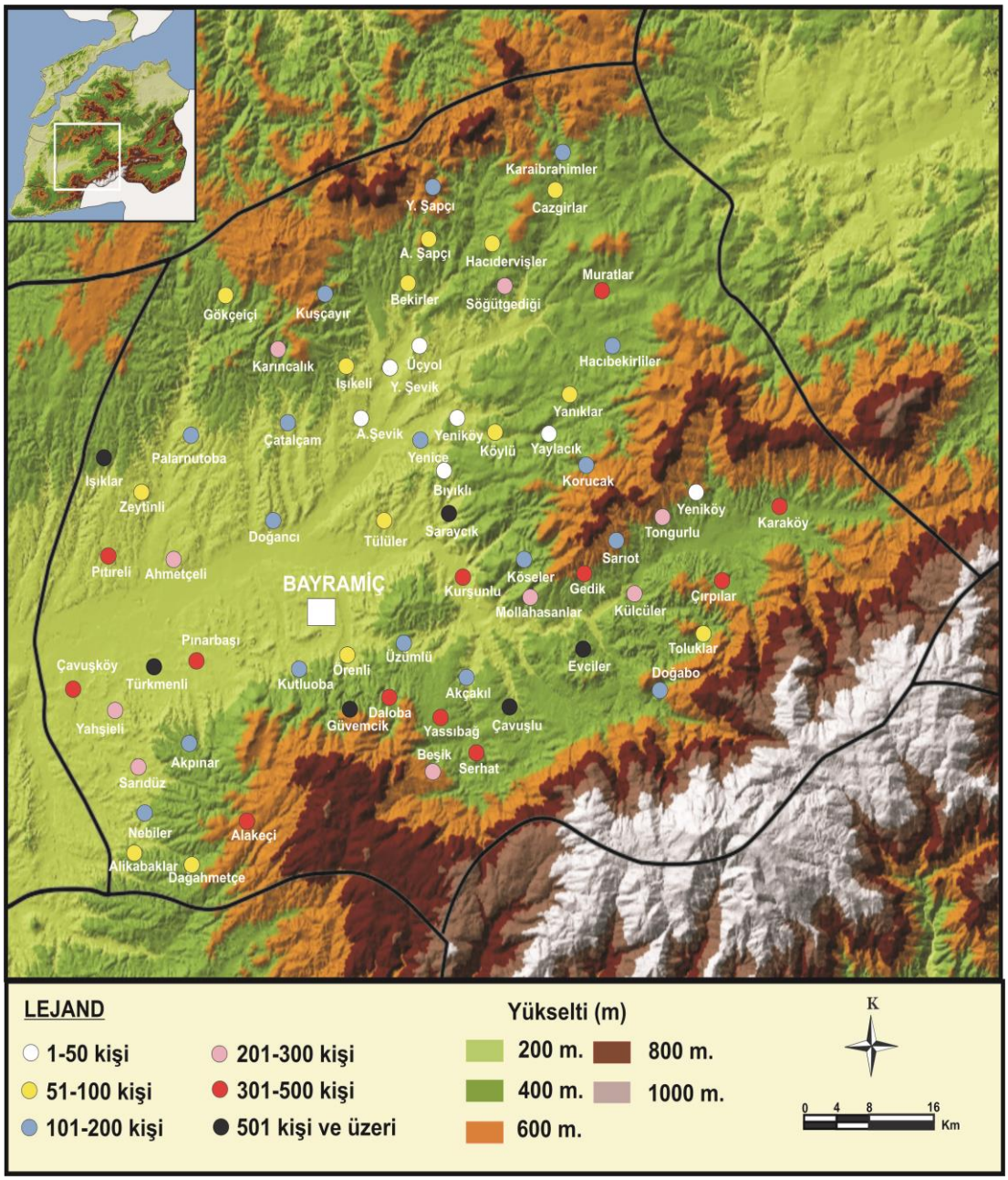
Şekil 2.13. Biga ilçesi Sınırları İçinde Yer Alan Kırsal Yerleşmelerin Nüfus Büyüklükleri

Kaynak: TUİK 2014 nüfus verileri kullanılarak Arcgis programında hazırlanmıştır.

Biga ilçesinde hayır etkinliği gerçekleştiren yerleşmeler nispeten eğimin arttığı yüksek alanlarda yer almaktadır. Bu yerleşmelerin nüfus büyüklükleri ise 100 kişinin üzerindedir.

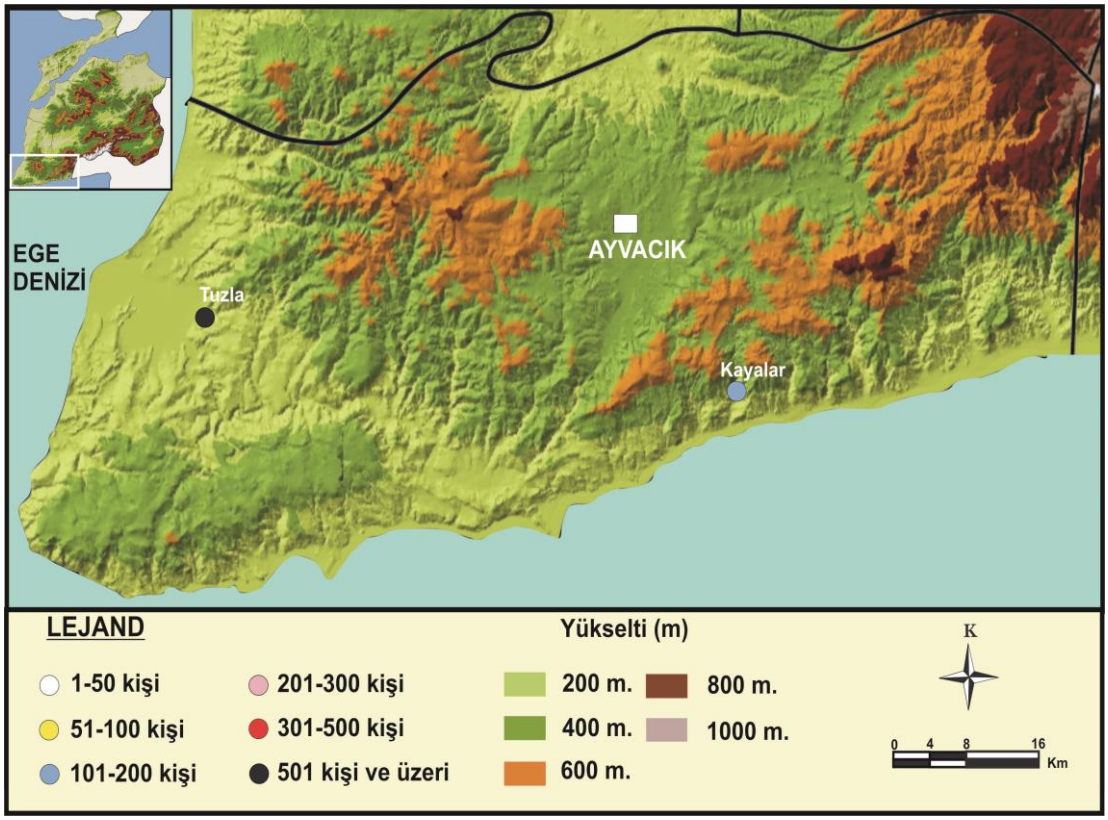
Şekil 2.14. Bayramiç ilçesi Sınırları İçinde Yer Alan Kırsal Yerleşmelerin Nüfus Büyüklükleri

Kaynak: TUİK 2014 nüfus verileri kullanılarak Arcgis programında hazırlanmıştır.

Çanakkale ilçeleri içinde, hayır etkinliğini düzenleyen en fazla yerleşme Bayramiç ilçesinde bulunmaktadır. Şekil 2.14'e bakıldığında yükselti arttıkça yerleşmelerin nüfusunun nispeten azaldığı görülür. Ayrıca hayır etkinliğinin birbirine yakın yerleşmelerde gerçekleştirilmesi dikkat çekici bir durumdur.

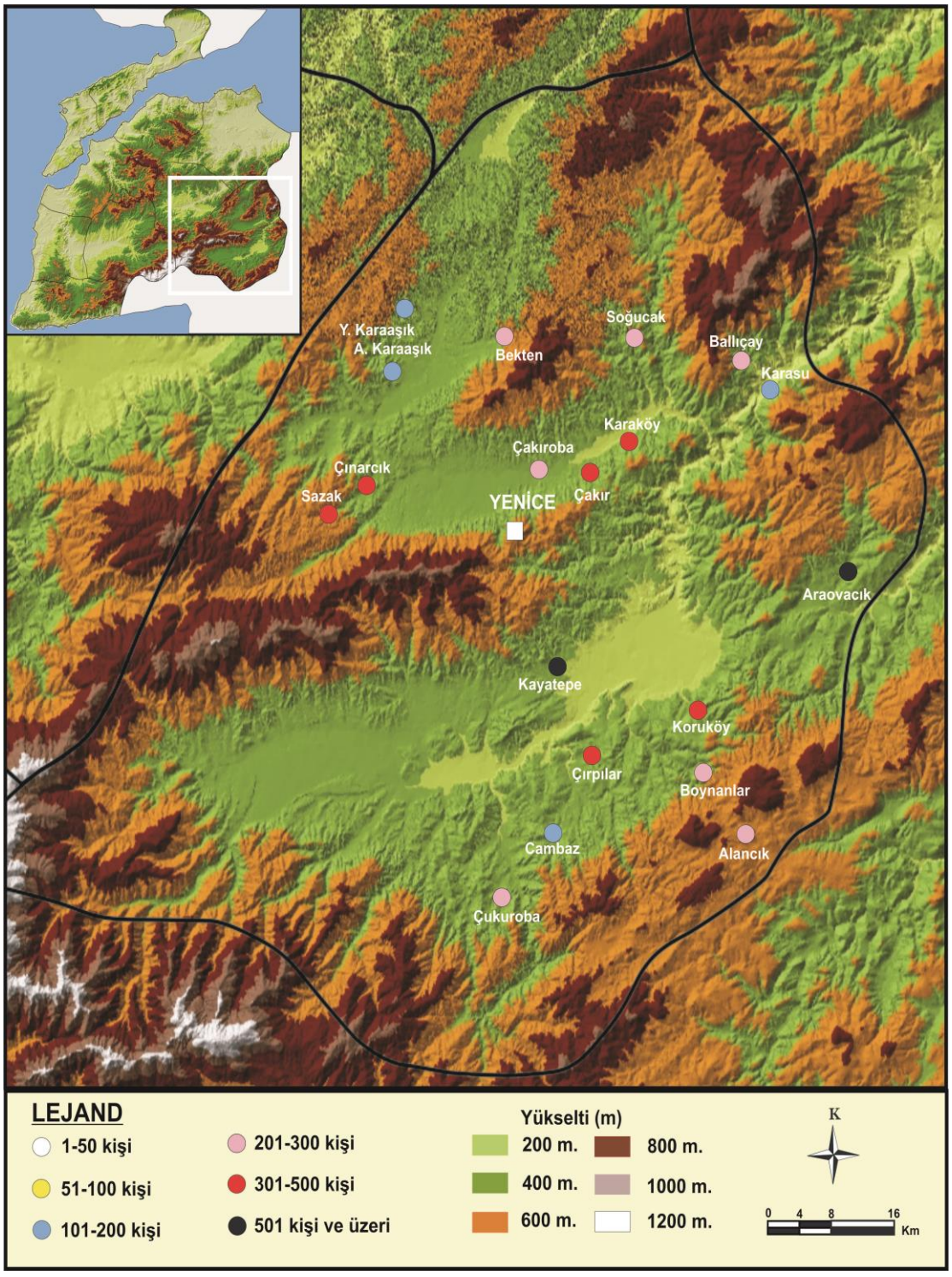
Şekil 2.15. Ayvacık ilçesi Sınırları İçinde Yer Alan Kırsal Yerleşmelerin Nüfus Büyüklükleri

Kaynak: TUİK 2014 nüfus verileri kullanılarak Arcgis programında hazırlanmıştır.

Haritada, Ayvacık yerleşmesinde hayır etkinliği düzenleyen iki yerleşme yer almaktadır. Ayvacık köylerinde ikamet eden nüfusun büyük bir kısmı Yörüklerden oluşmaktadır. Ayvacık ilçesinde Tuzla köyü çalışmamızın örneklem köylerinden biri olduğu için Tuzla da katılımcılarla ve köy muhtarıyla hem anket çalışması yapılmış hem de gözlem ve görüşme teknikleri kullanılmıştır. Bu çalışmalar neticesinde Tuzla ve Kayalar köylerinde hayır etkinliğinin gerçekleştirildiği tespit edilmiş fakat ilçenin diğer köylerinin hayır etkinliği gerçekleştirip gerçekleştirmedikleri ile ilgili bilgi edinilememiştir. Bu yerleşmelerden Tuzlanın nüfusu 501 kişi üzeri gruptadır. Kayalar yerleşmesi ise 1001-200 kişi aralığında yer almaktadır.

Şekil 2.16. Yenice ilçesi Sınırları İçinde Yer Alan Kırsal Yerleşmelerin Nüfus Büyüklükleri

Kaynak: TUİK 2014 nüfus verileri kullanılarak Arcgis programında hazırlanmıştır.

Yenice ilçesinde hayır etkinliği gerçekleştirilen kırsal yerleşmelerin nüfus büyüklüğünün gösterildiği Şekil 2.16'ya bakıldığında, yoğun nüfuslu alanların vadi alanlarında ve nispeten düz alanlarda olduğu görülmektedir. Yenice, Çanakkale'nin en engebeli ve yüksek ilçesi olması sebebiyle, yörede dağınık yerleşmelere rastlanılmaktadır.

Büyük nüfuslu kırsal yerleşmelerin varlığı ise son derece engebeli bir bölge için dikkat çekicidir.

Tablo 2.6. Örneklem Yerleşmelerde Nüfusun Cinsiyete Göre Dağılımı

Yerleşme Adı	Kadın	Erkek	Toplam
Dümrek	205	204	409
Taşlıtarla	25	22	47
Geyikli	1.478	1.553	3.031
Çırpılar	174	168	342
Tuzla	317	308	605
Umurbey	1.264	1.202	2.466

Kaynak: Tuik 2013.

Tuzla, Çanakkale ilinin Ayvacık ilçesine bağlı bir yerleşmedir. Köyde var olan hane sayısı 350, ikamet eden yöre sakini nüfusu (2012) ise 605'tir. Köyün anayola olan mesafesi 1 km'dir.

Geyikli beldesi, Çanakkale ilinin Ezine ilçesine bağlı bir yerleşmedir. Yerleşmede bulunan hane sayısı 1200 civarındadır. Yerleşmede ikamet eden yöre sakini nüfusu (2012) 3031'dir. Köyün anayola olan mesafesi 18 km'dir.

Çırpılar, Çanakkale'nin Bayramiç ilçesine bağlı bir yerleşmedir. Köyde 150 hane varken, 342 kişi ikamet etmektedir. Köyün anayola olan mesafesi 3 km'dir.

Taşlıtarla, Çanakkale merkez ilçesine bağlı bir yerleşmedir. Köyde bulunan hane sayısı 19 iken, nüfusu 47 kişidir. Köy anayola 5 km mesafededir.

Dümrek, Çanakkale merkez ilçesine bağlı bir yerleşmedir. Yerleşmede 225 hane vardır. Yerleşmede 2012 yılında ikamet eden kişi sayısı 409'dur. Köyün anayola olan mesafesi 3,5 km'dir.

Umurbey, Çanakkale'nin Lapseki ilçesine bağlı bir yerleşmedir. Yerleşmede bulunan hane sayısı 900 civarındadır. Yerleşmenin 2012 yılı nüfusu 2.466'dır. Yerleşmenin anayola olan uzaklığı 4 km'dir.

2.2.4.Ekonomik Özellikler

Cumhuriyetin ilk yıllarında sanayileşme merkezli kalkınma atılımlarının ana amacı, ekonomisi geleneksel yöntemlerle sürdürülen tarım, hayvancılık ve zanaata dayanan, "tarım toplumunun," "sanayi toplumuna" geçişini sağlamaktı(Akpınar 2004). Nitekim, Cumhuriyetin ilerleyen yıllarında devlet ekonomisinde yaşanan büyük dalgalanmalar sanayileşme sürecinin hızını kesmiştir. Günümüze kadar devam eden süreçte, sanayi toplumu olma yolunda büyük adımlar atılmıştır. Bahsi geçen bu değişim sürecinde genel ekonomik durumun yanı sıra ekonomi kültüründe de büyük değişimler yaşanmıştır. Ekonomi kültüründeki en büyük değişim tarım toplumundan sanayi toplumuna geçişti. Ancak her ne kadar sanayi toplumuna geçilmek istense de ülkemizde yaşayan toplumların büyük bir bölümü hala tarım toplumu kültürüne sahiptir.

Çanakkale'deki temel ekonomik faaliyetler ve sürdürülmekte olan sanayi yapısı tarıma dayalıdır. TÜİK (2012) verilerine göre, Çanakkale halkının %70'i geçimini tarımsal üretimden sağlamaktadır. İlin en önemli tarımsal ürünleri; buğday, ayçiçeği, domates, bakla ve elmadır. 2010 TÜİK Bölgesel İstatistiklerine göre, Çanakkale'de işlenen tarım arazisi toplam 230.061hektardır. İlin aynı yıl bitkisel üretim değeri 1.739.453 bin TL, hayvansal ürün değeri 502.202 bin TL ve canlı hayvan değeri 875.324 bin TL'lik hacme sahiptir.

Tablo 2.7. Çanakkale İli Toprak Dağılımı

Toprak Varlığı ve Dağılımı	Alanı (Hektar)	Payı (%)
İşlenebilir Arazi	330.337	%33,25
Çayır –Mera Arazisi	22.065	%2,24
Ormanlık ve Fundalık Arazi	533.936	%53,75
Yerleşim Alanları, Tarıma Elverişsiz Arazi ve Diğer	106.962	%10,76

Kaynak: Çanakkale İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2011

Çanakkale ili toprak dağılımına bakıldığında en büyük pay %53,75 ile Ormanlık ve fundalık araziye aittir. Yerleşme ve tarım arazisi olarak kullanılmaları nedeniyle çayır-mera alanı %2,24'lük bir paya sahiptir.

Geleneksel tarım toplumunda toprak "vatan"dır (Akpınar 2004). Toprağa bağımlılık, geleneklere sımsıkı bağlanmayı da beraberinde getirir. Çanakkale ilinde yaşamını devam ettiren toplum içinde geçerli olan bu yargılar köy hayırlarında da kendini etkin bir şekilde gösterir.

Köy hayırı etkinliklerinin üzerine kurulduğu temel unsurlardan biride tarımsal yaşamdır. Bu etkinliklerin gerçekleştirildiği yerleşmeler geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlamaktadırlar. Köy hayırı dönemi olarak gösterebileceğimiz nisan-haziran ayları arası dönemde yöre ekonomisinde büyük bir canlanma yaşanır. Etkinlik menüsünde var olan yemeklerin yapımı için kullanılacak olan malzemelerin tamamının köy bünyesinden sağlanmasının olanaksız olmasından kaynaklı, bir ticari canlanma yaşanır. Hatta Çanakkale merkeze yakın yerleşmelerde gerçekleştirilen etkinliklerde merkezde faaliyet gösteren yermek şirketlerine yemek yaptırılır. Bunun dışında yine yemeklerin yapımı için getirilen aşçılar için ise bir geçim kaynağı niteliğindedir.

2.2.5. Sosyo-Kültürel Özellikler

Sosyal psikologlar genel kültür ve alt kültür ayrımında, kültürün yaygınlık derecesini esas almışlardır. Bir toplumdaki geçerli inançlar, değer yargıları, yaşam tarzları, örf ve adetleri, o toplumun genel kültürünü oluşturmaktadır. Genel kültür ayrımı, kültürün genellik derecesine ya da ait olduğu topluluğun büyüklüğüne göre yapılan bir sınıflandırmaya dayanır. Genel olarak bir ülke ya da ırkın kültüründen söz edebiliriz(Silah 2000). Her kültürün coğrafya, toplum ve insandan kaynaklanan etkilenmeden dolayı bünyesinde farklı alt(mahalli) kültürleri vardır(Yuvalı 1996). Alt kültür, en genel anlamda, egemen kültür içinde, bazı genel kültürel normlara uyum göstermekle birlikte, kendilerine özgü davranış kalıpları geliştiren grupları tanımlamak için kullanılan bir terimdir. Alt kültür kavramı, ikincil ya da önemsiz anlamına gelmemektedir. Tanımdan da anlaşılacağı gibi bir farklılığı vurgulamaktadır(Tanrıkulu 2014). Bu farklılıklar aynı ülke içinde farklı coğrafi bölgelerde yaşayan alt kimliklerin yaşam tarzları, folklorik özellikleri, yeme içme biçimleri ve giyim kuşam tarzları, vb. olarak ifade edilebilir. Anadolu ilk medeniyetlerin kurulduğu günden günümüze kadar birçok medeniyetin ev sahibi olmuştur. Günümüzde, ülkemiz topraklarında yaşayan etnik kültürel kimlikler Anadolu medeniyetler kültürünün maddi ve manevi izlerini taşımaktadırlar.

Çanakkale ili tarih boyunca birçok medeniyetin hâkimiyeti altına girmiştir. Yörede hâkimiyet kuran her medeniyet kendine ait izler bırakmıştır. Bu nedenledir ki, Çanakkale genelinde çok farklı topluluklar ve gelenekler yaşamını devam ettirmektedir.

Çanakkale genelinde en baskın olan topluluklar Yörükler ve Türkmenlerdir. Bunların haricinde Gacal, Kürt, Roman, Kumuk, Manav, Muhacir, Çeçen, Çerkez, Boşnak ve Pomak toplulukları vardır. Bu renklilik aynı zamanda birbirinden farklı geleneklerin oluşmasına fayda sağlamıştır. Bu çeşitliliği oluşturan etnik kültürel grupları ayrı ayrı ele almak gerekmektedir.

Pomak: Balkanlar'dan göçüp gelmişlerdir. "Pomak", Balkanlar'da Pomakça konuşan Müslümanlara verilen bir isimdir. Pomakça'nın, Bulgarca 'ya yakın olması münasebeti ile Bulgarlar onları "Bulgarca konuşan Müslümanlar" şeklinde tarif ederler. Osmanlı müelliflerinde "Müslüman Bulgarlar" tabiri geçmediği gibi "Pomak" adına da hiçbir yerde tesadüf edilmemektedir. Bu tabire 1877-1879 Türk-Rus Muharebelerinden sonra rastlamaktayız (Kalay 1998).

Gacal: Tarihi kayıtlarda ve Gacallar üzerine yapılan çalışmalarda bu Türk boyunun bu bölgeye Anadolu üzerinden değil; kuzeyden, Tuna boylarından gelip yerleştiklerine dair bir fikir birliği vardır. Gacallar'ın; Peçenek'lerin, Kumanlar'ın ve Uz-Oğuzlar'ın torunları olduğu bilinmektedir (Sal 1987).

Yörük ve Türkmen: Orta Asya steplerinden Anadolu'ya kitleler halinde gelen Türkmenler için Anadolu, hem yerleşik hem de göçebe hayat tarzı yaşamaya bir bölgeydi (Çalışkan 2010). Osmanlı döneminde "Türkmen" adının yanında "Yörük" veya "Yürük" olarak da bilinmekteydiler. Bu adlar yürümek fiilinden türemiş kelimelerdir. Osmanlı arşiv kaynaklarında "Türkmen" adının daha çok Anadolu'nun orta ve doğu bölgesinde, "Yörük" adının ise çoğunlukla Anadolu'nun batı bölgesindeki göçebeler için kullanıldığı görülmektedir (Şahin 2006).

Çerkes: Karadeniz"den Hazar Denizi"ne kadar olan Kuzey Kafkasya topraklarında yaşayan halkların ortak adıdır. Araplar, Avrupalılar ve Türklerce kullanılan bir terimdir (Altın ve Gümüş 2011).

Manav: Batı ve kuzeybatı Anadolu'da yaşayan göçebeliği asırlar önce bırakmış Hanefi Sünni yerleşik Türkmen grubudur (Aktaş 2002).

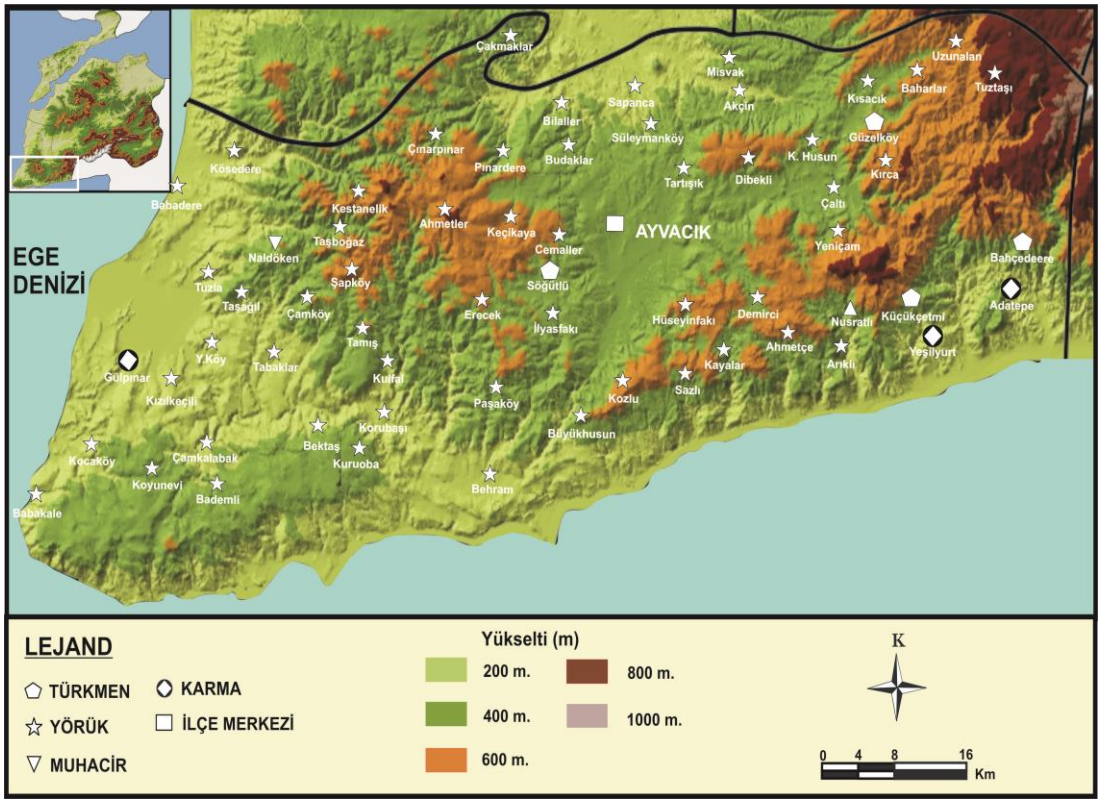
Kumuk: Kumukların tarihleri hakkında kesin bir bilgiye rastlanmamakla birlikte, yaşadıkları ülkenin jeopolitik konumu sebebiyle 7. yüzyıldan itibaren bölgeye hâkim olan Hazar imparatorluğu sınırları içine alındığı, Kumukların da Kıpçak ve Oğuz boyları ile Dağıstan'da yaşamakta olan yerli Kafkas kavimlerinin bu sahadaki

kaynaşması neticesinde bir Türk boyu olarak teşekkül ettikleri anlaşılmaktadır (Tavkul 2005).

Yörede sürdürülen geleneklerin merkezinde din faktörü ağır basmaktadır. Genel olarak Ege kültürünün yaygın olduğunu söyleyebileceğimiz Çanakkale'de dini hayat, köy ve şehirlerde belli farklılıklar göstermektedir. Şehir merkezi daha batılı, bireysel hayattan yana bir görüntü sergilenirken; köylerin, evliya veya türbe merkezli, dini ritüeli önceleyen bir din anlayışı bulunmaktadır(Tekin 2007). Bu durum yöredeki köy hayırlarında da kendini göstermektedir. Kırsal alanlarda gerçekleştirilen köy hayırları, kentsel alanlarda gerçekleştirilenlere nazaran daha gelenekseldir.

Değinilmesi gereken diğer bir konu ise hayırların yörede bir gösteriş unsuru olarak kullanılmasıdır. Yörede ikamet eden toplumların gerçekleştirdiği etkinlikler (deve güreşleri, köy hayırları, vb.) bir gösteriş unsuru olarak kullanılır.

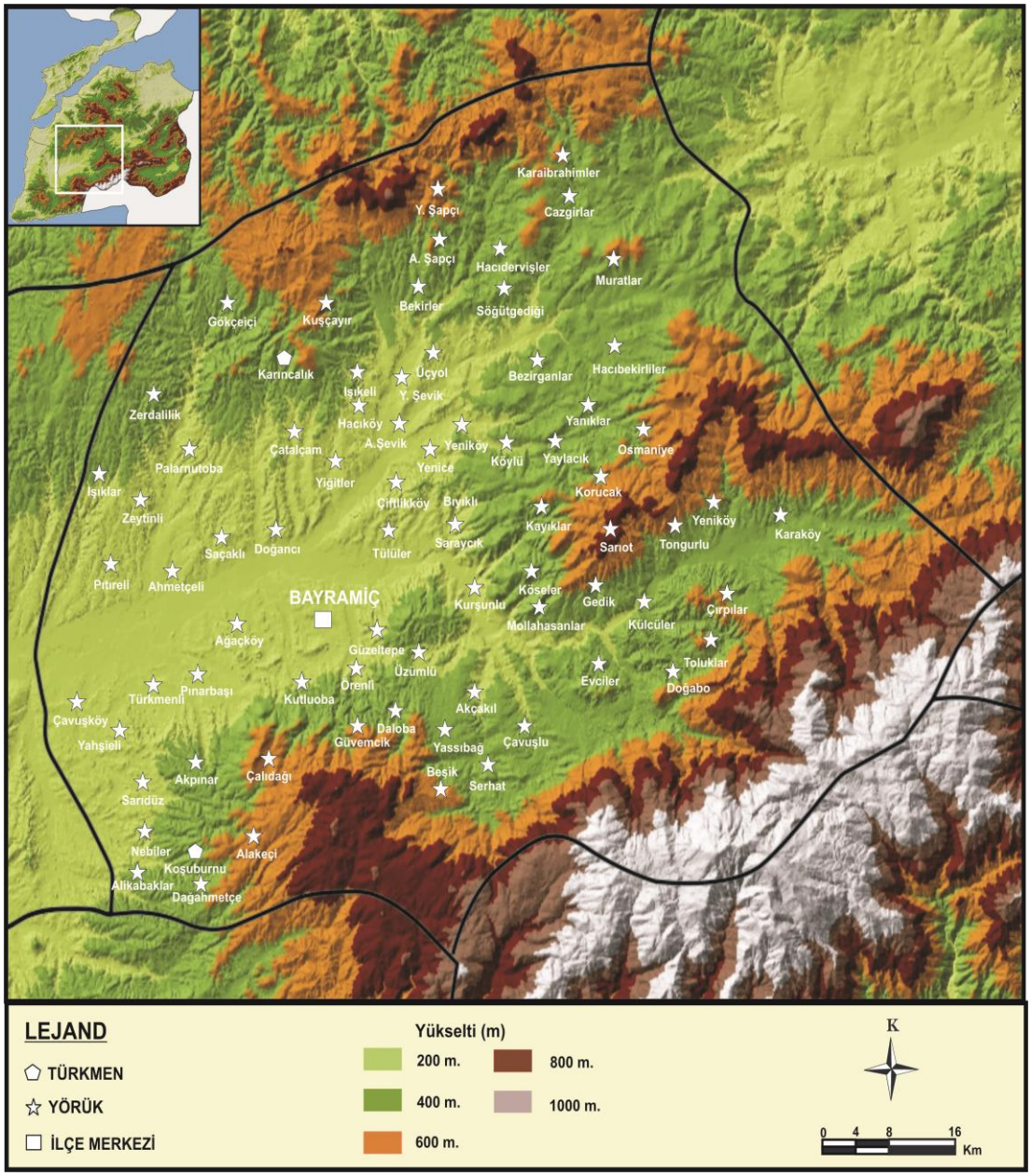
Şekil 2.17. Ayvacık İlçesi Kırsal Yerleşmelerinin Kültürel Etnik Yapısı

Kaynak: Yöre muhtarlarıyla yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler kullanılarak Arcgis programında hazırlanmıştır.

Çanakkale ilinin güney kısmında yer alan Ayvacık ilçesinde birbirinde farklı etnik yapılar görülür. Yörede Türkmen, Yörük, Manav ve Muhacir toplulukları yaşamlarını sürdürmektedir. Yerleşmede ağır basan topluluklar Manavlar ve Yörüklerdir. Ayvacık ilçesinin Güney kesiminde manavların yoğunlaştığı görülmektedir. Türkmen köyleri ise Balıkesir sınırında yoğunlaşmıştır.

Şekil 2.18. Bayramiç İlçesi Kırsal Yerleşmelerinin Kültürel Etnik Yapısı

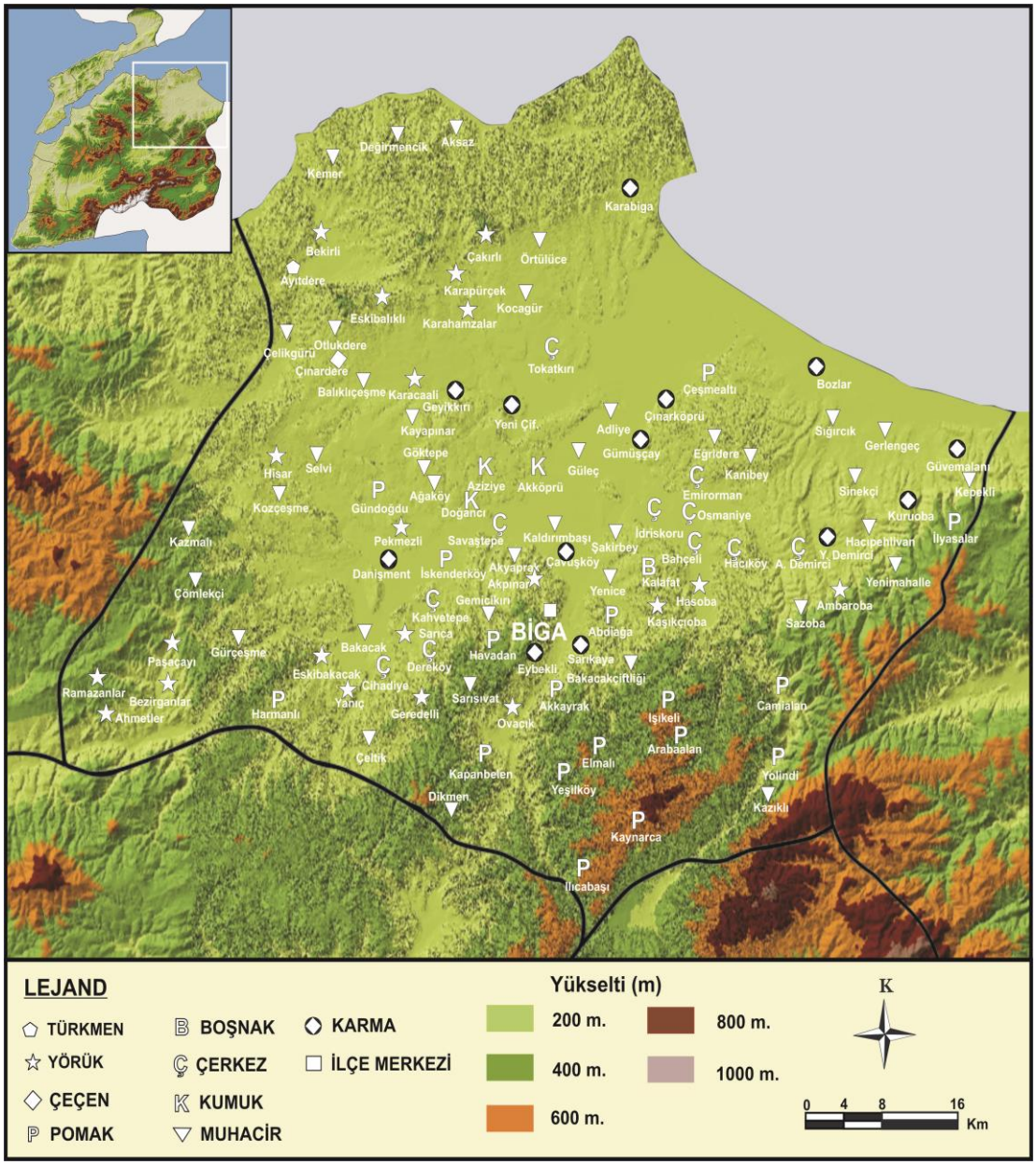

Kaynak: Yöre muhtarlarıyla yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler kullanılarak Arcgis programında hazırlanmıştır .

Bayramiç yerleşmesi Çanakkale ilinin Balıkesir sınırında yer alır. Arazinin oldukça engebeli olması ve engebeli arazilerde tarım yapılabilecek alanların az olması nedeniyle dağınık ve çok sayıda kırsal yerleşme vardır.

Yörenin etnik yapısını iki topluluk oluşturur. Bunlar Yörükler ve Türkmenlerdir. Ancak Yörük yerleşmeleri o kadar fazla ki, Bayramiç ilçesine bir Yörük yerleşmesi denilebilir.

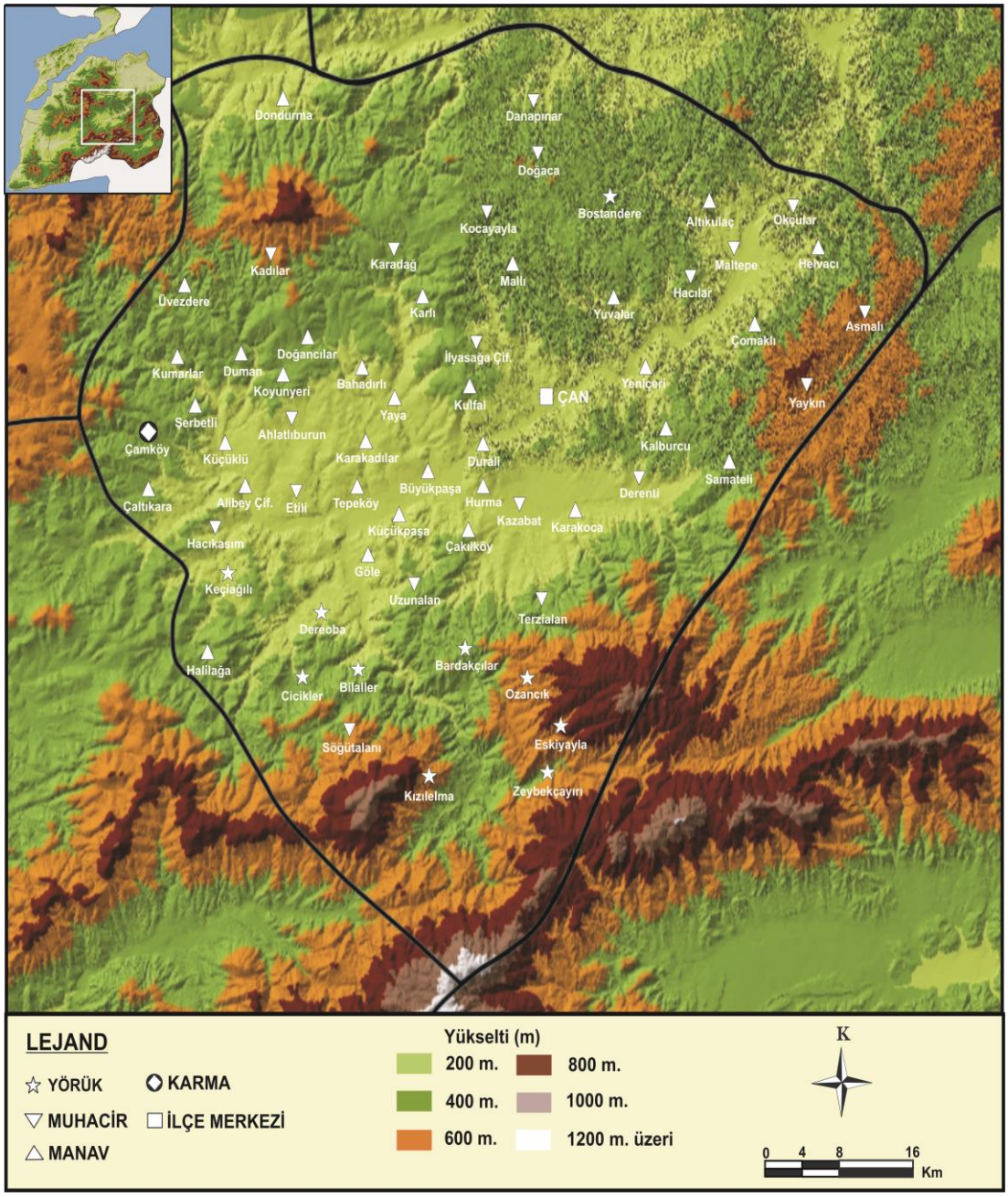
Şekil 2.19. Biga İlçesi Kırsal Yerleşmelerinin Kültürel Etnik Yapısı

Kaynak: Yöre muhtarlarıyla yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler kullanılarak Arcgis programında hazırlanmıştır.

Biga ilçesi Çanakkale'nin kuzeydoğusunda Marmara denizine kıyısı olan bir ilçedir. Yöre bir çok etnik grubun ikamet alanıdır. Biga'da Türkmen, Yörük, Boşnak, Çerkez, Çeçen, Kumuk, Pomak ve Muhacir alt etnik kültürleri vardır. İlçede yer alan etnik kültürler belirli bölgelerde kısmen yoğunlaşsa da, genelde karma bir yapı vardır.

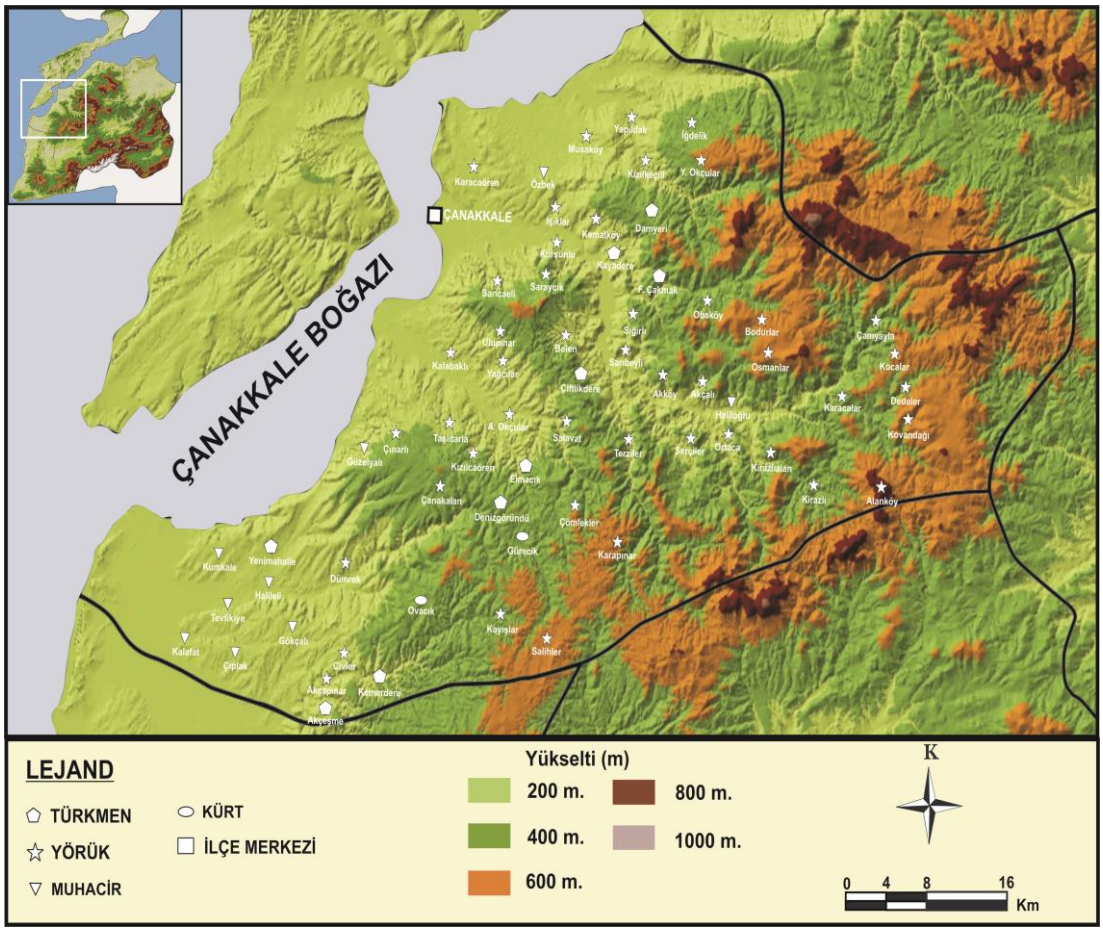
Şekil 2.20. Çan İlçesi Kırsal Yerleşmelerinin Kültürel Etnik Yapısı

Kaynak: Yöre muhtarlarıyla yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler kullanılarak Arcgis programında hazırlanmıştır.

Çan, Çanakkale ilinin merkezi kısmında yer alır. Yörede Türkmen, Yörük, Manav ve Muhacir alt etnik kültürleri ikamet etmektedir. Bu etnik kültürler içerisinde Manavlar en büyük grubu oluşturmaktadır. İlçenin güney kesimine doğru Yörük yerleşmeleri yayılış gösterirken, merkez ve çevresinde Manav yerleşmeleri yoğunluk kazanır.

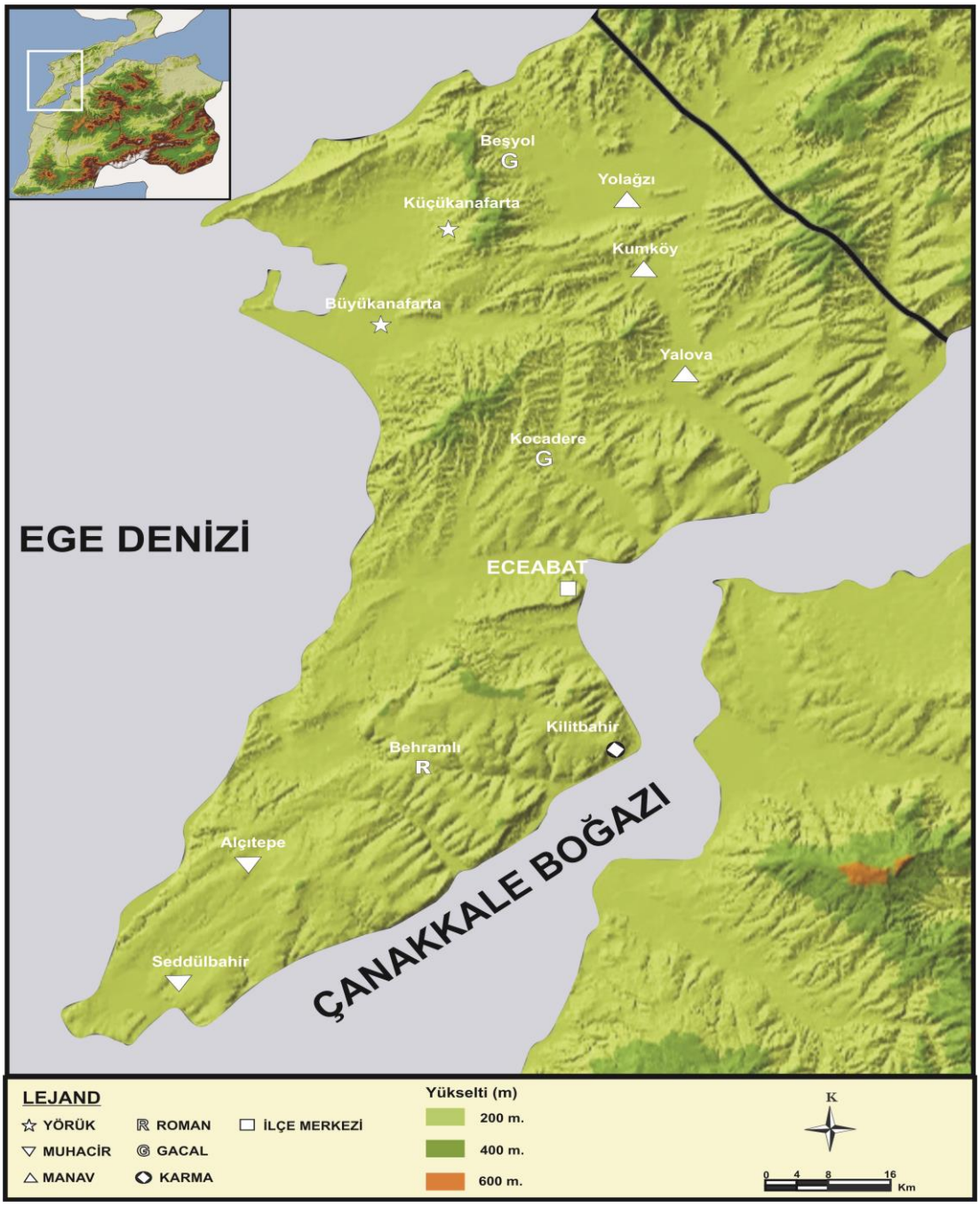
Şekil 2.21. Çanakkale Merkez İlçesi Kırsal Yerleşmelerinin Kültürel Etnik Yapısı

Kaynak: Yöre muhtarlarıyla yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler kullanılarak Arcgis programında hazırlanmıştır.

Çanakkale merkez ilçede çeşitli alt etnik kültürler yayılış gösterir. Yörede Türkmen, Yörük, Manav, Muhacir ve Kürt yerleşmeleri vardır. Bu yerleşmeler içinde en dikkat çekici olan bir Kürt yerleşmesi Gürecik'tir. Merkez ilçede en baskın etnik grup ise Yörüklerdir.

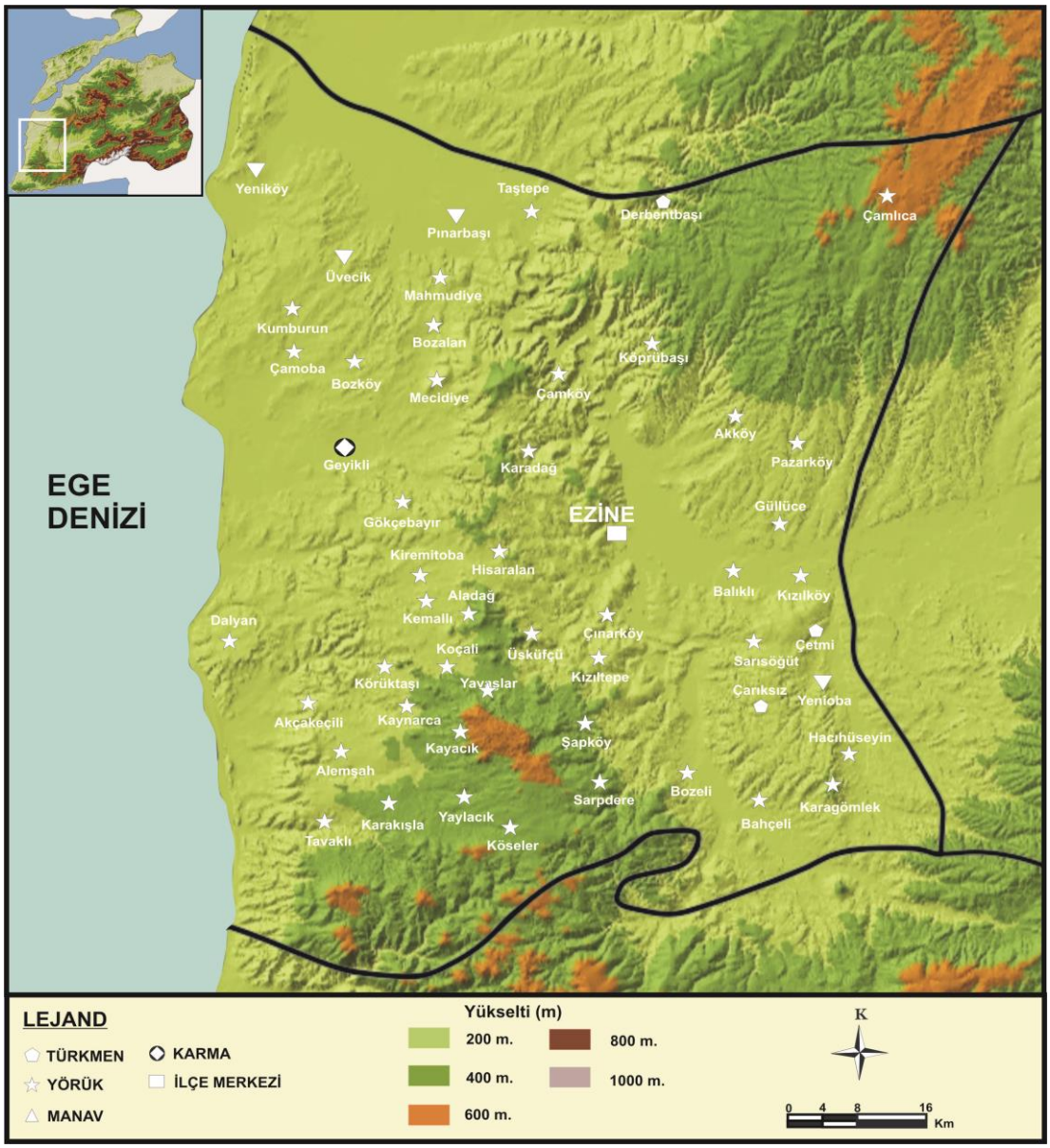
Şekil 2.22. Eceabat İlçesi Kırsal Yerleşmelerinin Kültürel Etnik Yapısı

Kaynak: Yöre muhtarlarıyla yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler kullanılarak Arcgis programında hazırlanmıştır.

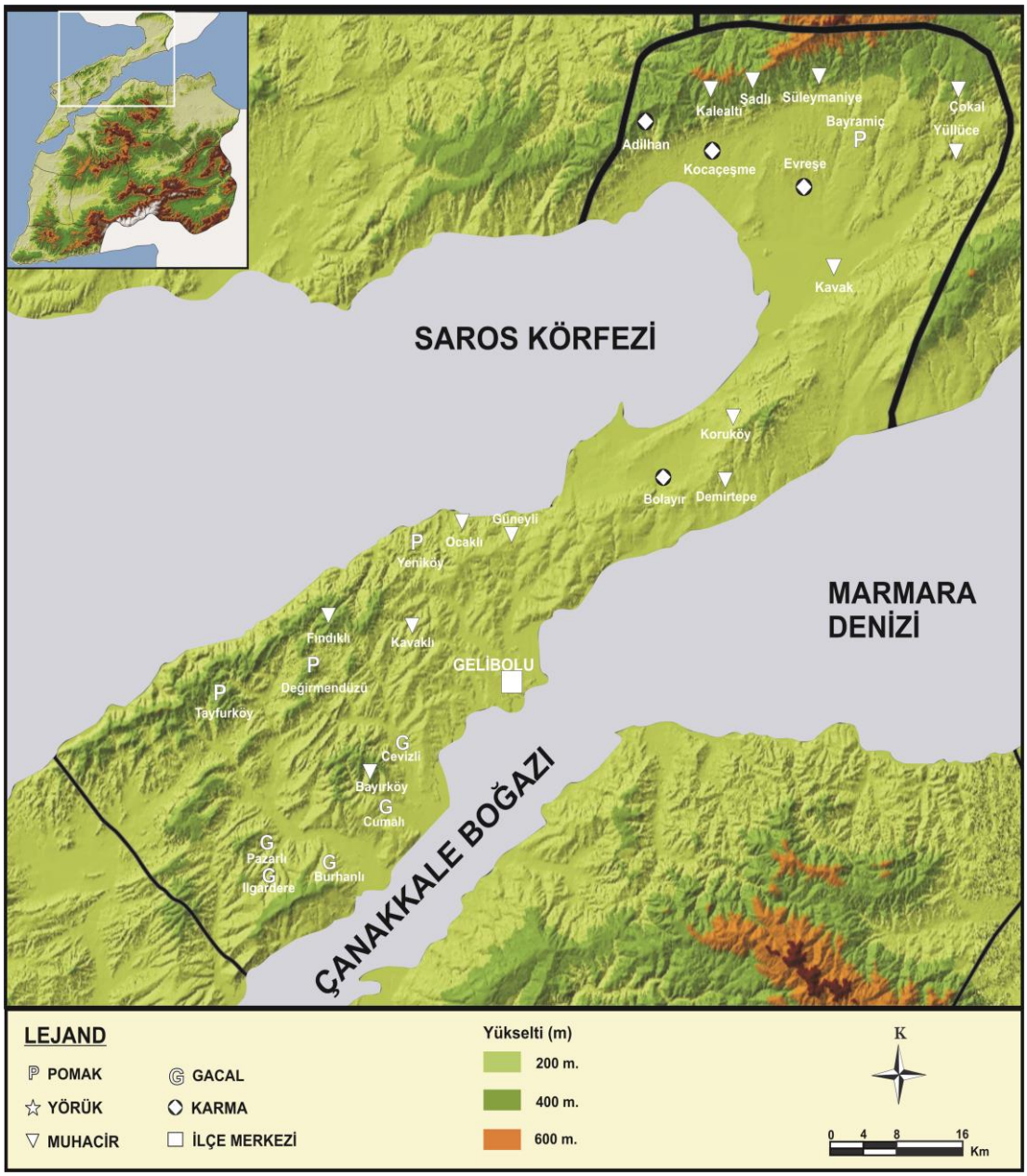
Gelibolu yarımadasının burun kısmını oluşturan Eceabat ilçesinde yoğun bir yerleşme görülmemektedir. Yörede yerleşme kuran etnik kültür grupları Yörükler ve Romanlardır. Eceabat'ta bir Roman yerleşmesi olmasına karşın ilçenin kuzeybatı kısmında Yörük yerleşmeleri yoğunluk kazanır.

Şekil 2.23. Ezine İlçesi Kırsal Yerleşmelerinin Kültürel Etnik Yapısı

Kaynak: Yöre muhtarlarıyla yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler kullanılarak Arcgis programında hazırlanmıştır.

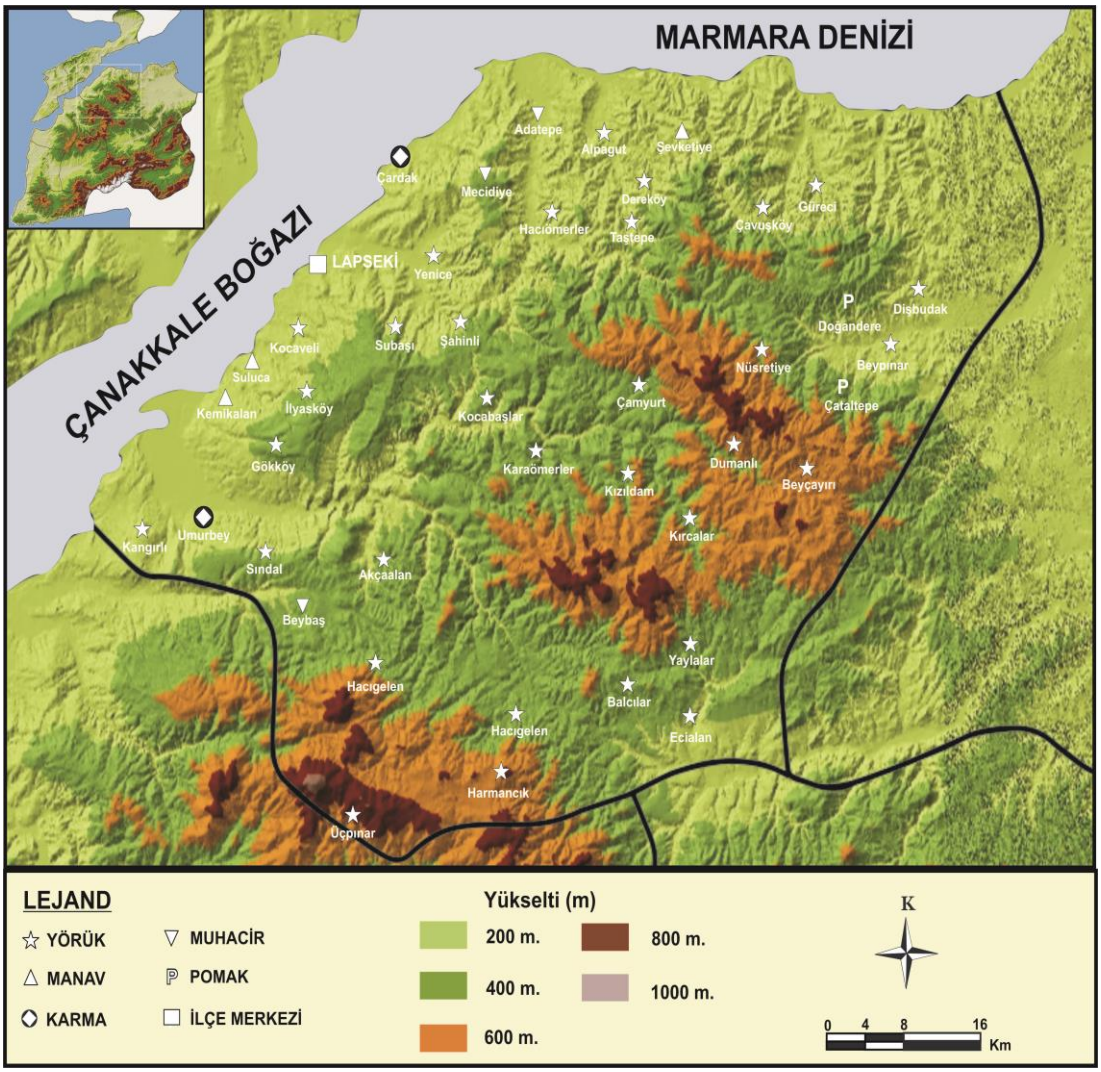
Şekil 2.24. Gelibolu İlçesi Kırsal Yerleşmelerinin Kültürel Etnik Yapısı

Kaynak: Yöre muhtarlarıyla yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler kullanılarak Arcgis programında hazırlanmıştır.

Gelibolu küçük bir ilçe olmasına karşın çok sayıda kırsal yerleşmeye ve alt etnik kültür zenginliğine sahiptir. Yörede Pomak, Yörük, Gacal ve Muhacir etnik kültürleri kamet etmektedir. İlçenin güneyinde Gacal yerleşmeleri yoğunlaşırken, kuzeyde Muhacir yerleşmeleri yoğunluk kazanmaktadır.

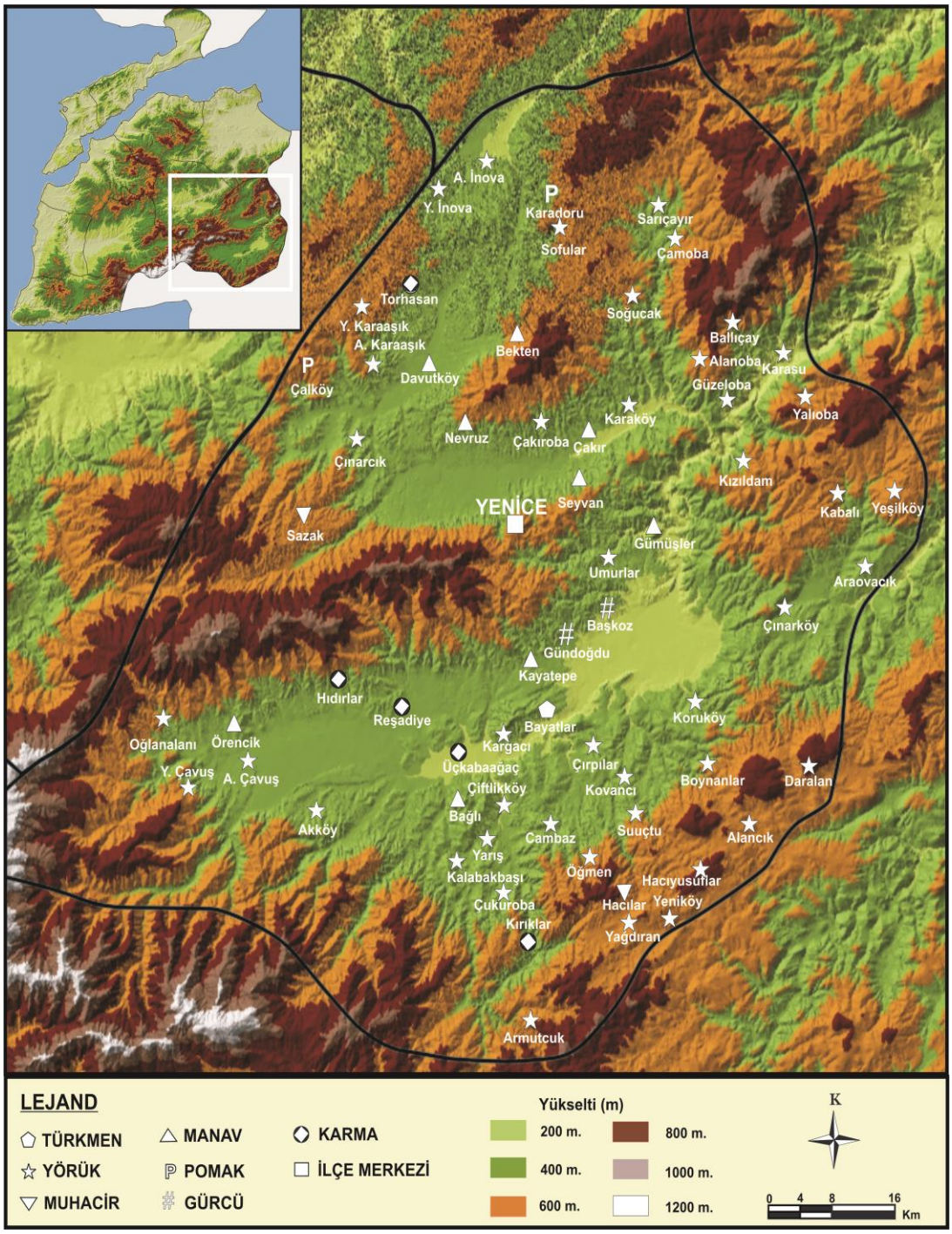
Şekil 2.25. Lapseki İlçesi Kırsal Yerleşmelerinin Kültürel Etnik Yapısı

Kaynak: Yöre muhtarlarıyla yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler kullanılarak Arcgis programında hazırlanmıştır.

Merkez ilçenin kuzeyinde yer alan Lapseki ilçesinde Türkmen, Yörük, Manav ve Muhacir alt etnik kültürlerine ait yerleşmeler yayılış göstermektedir. Bu etnik kültürler arasında en fazla yayılış gösteren Manav ve Yörük'dir.

Şekil 2.26. Yenice İlçesi Kırsal Yerleşmelerinin Kültürel Etnik Yapısı

Kaynak: Yöre muhtarlarıyla yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler kullanılarak Arcgis programında hazırlanmıştır.

Yenice ilçesi, Çanakkale ilinin Balıkesir sınırında yer alır. Oldukça engebeli bir yapıya sahip olan Yenice'de çok sayıda yerleşme bulunmaktadır. Bu yerleşmelerde Türkmen, Yörük, Manav, Muhacir, Gürcü ve Pomak alt etnik kültürleri ikamet etmektedir. Bu etnik kültürler içinde en baskın olan Yörükler'dir.

III.BÖLÜM

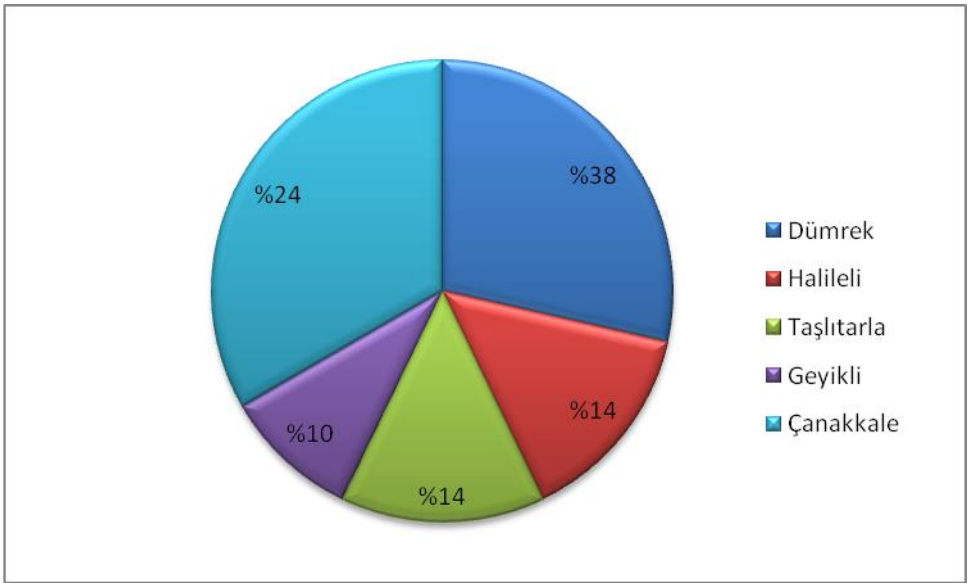
HAYIR YAPILAN ÖRNEKLEM KÖYLERDE ARAŞTIRMA BULGULARI

Çalışma kapsamında yedi farklı yerleşmede gerçekleştirilen hayır etkinliklerinde yer alan katılımcılara anket uygulanmıştır. Bunun yanı sıra, yerleşmelerin muhtarlarıyla mülakat gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular her yerleşme için ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

3.1. Dümrek Köyü

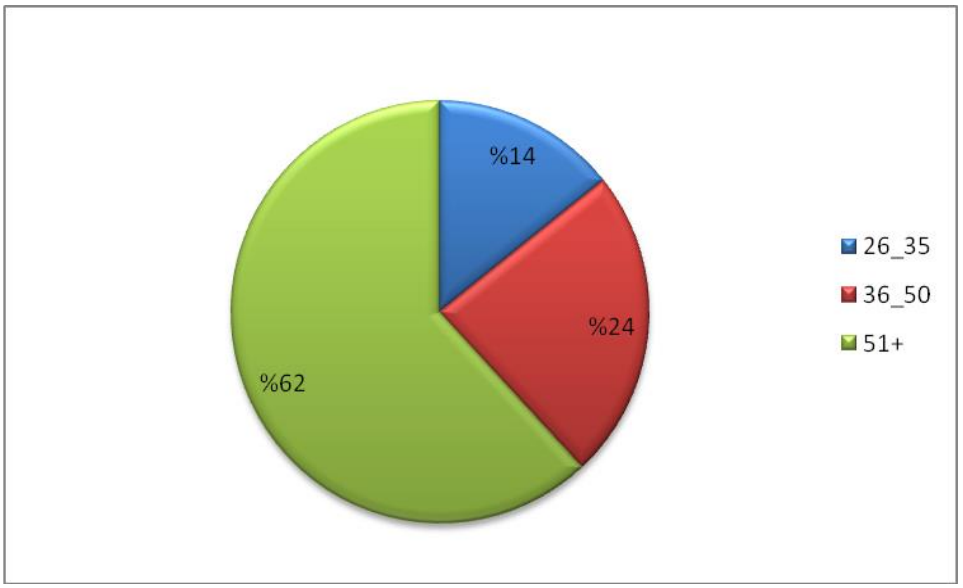
Dümrek yerleşmesinde köy hayırı geleneğinin ne zaman başladığı bilinmemektedir. Yörede gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine yaklaşık olarak 5000 kişi katılmaktadır. Köy hayırı etkinliği, muhtarlık ve köy hayır komitesinin belirlediği mayıs ayı içinde bir tarihte yapılır. Etkinlikte dağıtılan yemekler köyün kadınları tarafından yapılmaktadır. Yemeklerde kullanılan malzemeler köyde üretilmediğinden Çanakkale'deki tüccarlardan temin edilir. Yemeklerin maliyeti 8000-9000TL tutmaktadır. Bu maliyet yöre sakinleri tarafından karşılanmaktadır. Köy hayırında sunulan menü gelenekselleşmiştir. Gelenekselleşen bu menü tavuklu pilav ve yoğurttan oluşmaktadır. Yerleşmenin köy hayırına Çanakkale merkez ilçe, Lapseki, İstanbul, İzmir ve çevre köylerden ziyaretçiler gelmektedir. Etkinliğe ortalama 40 yerleşmeden katılımcı gelmektedir. Yöreden daha önceden çeşitli nedenlerle göç etmiş kişiler de köy hayırı zamanı yerleşmeye gelirler. Yöre sakinleri kendi köy hayırları haricinde, çevre yerleşmelerden Halileli ve Akçapınar yerleşmelerinin köy hayırlarına da katılırlar. Etkinliğe en uzak 350 km mesafeden katılımcı gelmektedir. Yörede gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine zaman zaman ABD, Hollanda ve Fransız turistler de katılmaktadır. Yöre sakinleri Çanakkale'de düzenlenen köy hayırlarını yerel ölçekte görmektedirler. Dümrek köyünün hayırı Çanakkale halkı için oldukça önemli bir yere sahiptir. Bunda köy hayırının diğer köylerde olduğu gibi gelenekselleşmiş bir şekilde köy meydanında değil de köye yakın ormanlık bir arazide gerçekleştirilmesi etkili olmuştur.

Şekil 3.1.Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Doğum Yeri

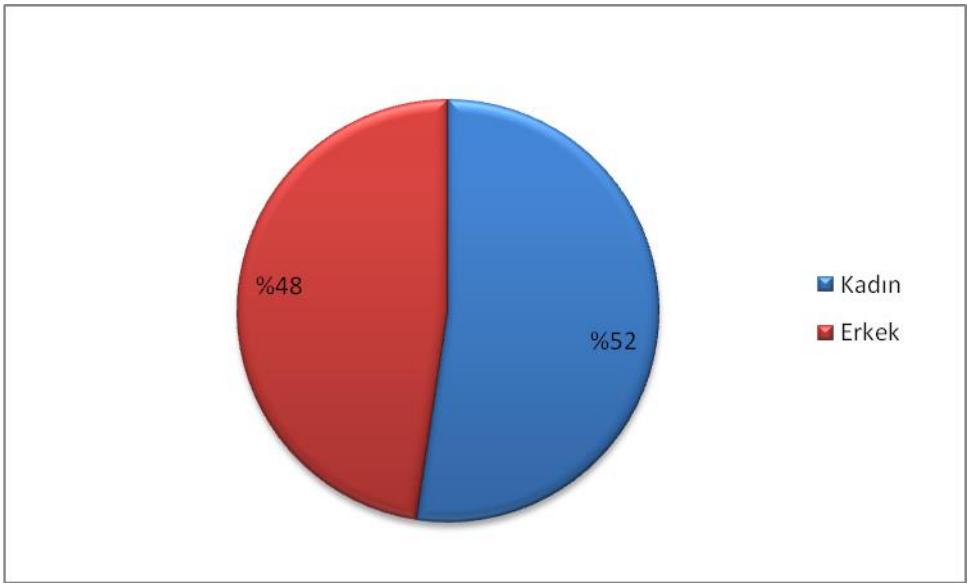
Dümrek yerleşmesine köy hayırı etkinliği için gelen ziyaretçilerin doğum yerlerinin gösterildiği Şekil 3.1'e bakıldığında ziyaretçilerin tamamının doğum yerinin Çanakkale'ye bağlı yerleşmeler olduğu görülür.

Şekil 3.2.Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Yaş Durumu

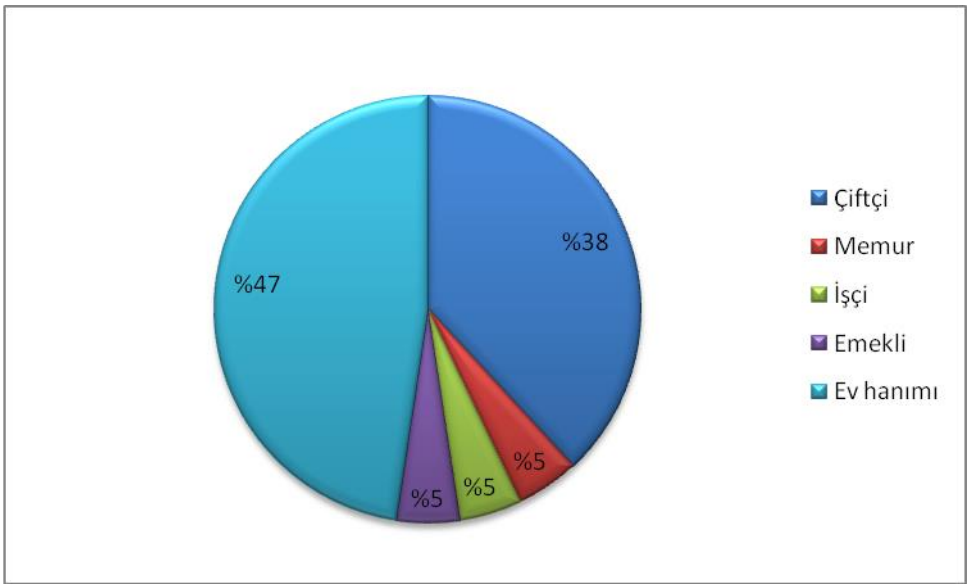
Köy hayırı etkinliğine katılan kişilerin yaşları 29-75 aralığındadır. Ziyaretçilerin yaş ortalaması 53,9'dur. Oldukça geniş bir aralığa sahip olan yaş grubunun (26-51+ aralığı) varlığı çalışmanın güvenirliliği açısından olumlu bir durumdur. Yaş grupları içerisinde en büyük paya %62'lik oranla 51 yaş ve üzeri grup sahiptir.

Şekil 3.3.Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Cinsiyet Durumu

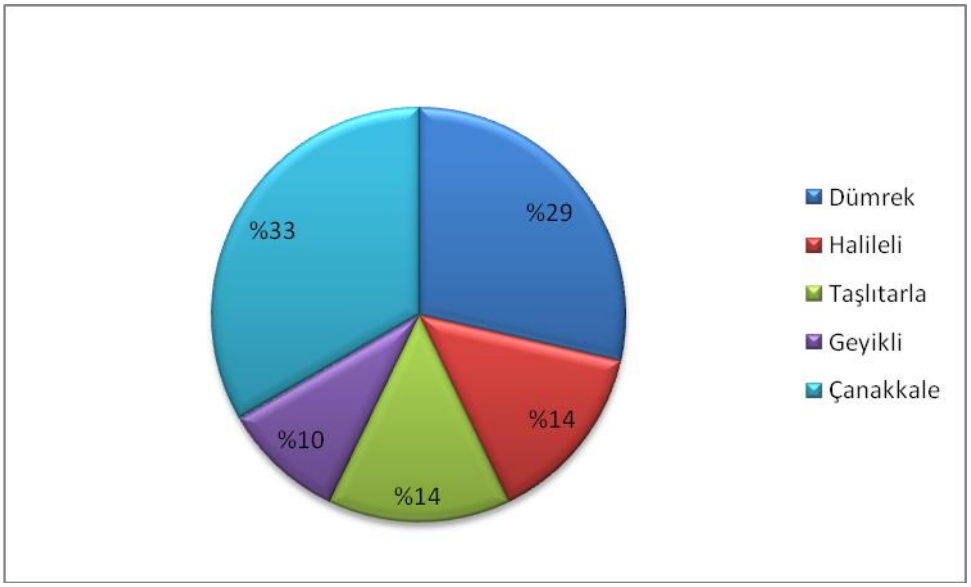
Dümrek yerleşmesinde gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılanların cinsiyet durumunun gösterildiği Şekil 3.3'e bakıldığında erkek ve kadınlarının oranının birbirine çok yakın olduğu görülür.

Şekil 3.4.Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Meslek Grupları

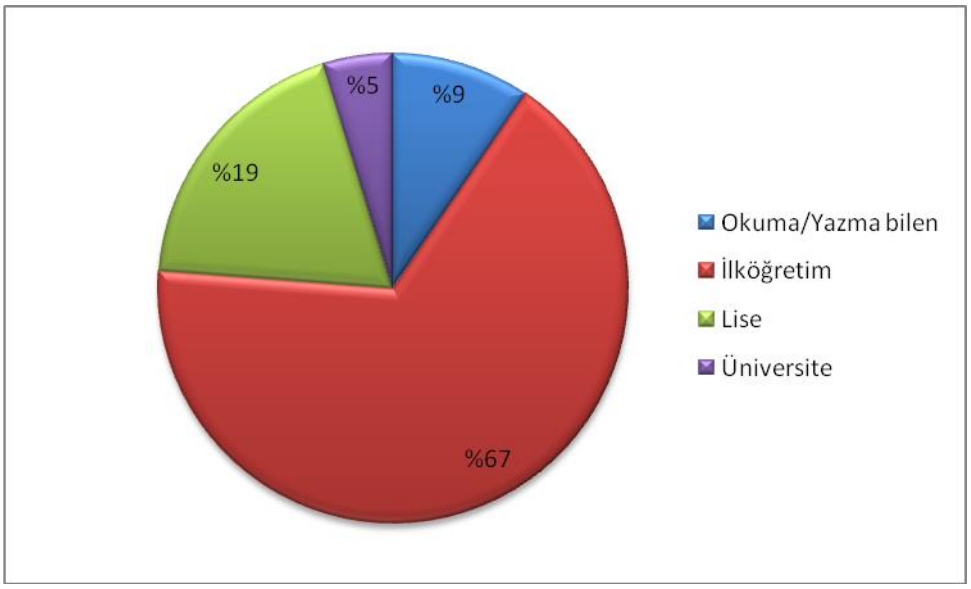
Katılımcıların meslek gruplarının gösterildiği Şekil 3.4'e bakıldığından en büyük paya ev hanımı (%47) ve çiftçi (%38) meslek gruplarının sahip olduğu görülür. Etkinliğin kırsal bir yerleşmede gerçekleştirilmesi ve yöresel bir etkinlik olması, ev hanımı ve çiftçi meslek gruplarının oranının oldukça yüksek çıkmasında en büyük etkendir.

Şekil 3.5.Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin İkamet Yeri

Katılımcıların ikamet yerlerinin gösterildiği Şekil 3.5'e bakıldığında en büyük %33'lük oran ile Çanakkale merkez (7 kişi) yerleşmesine aittir. Bu durum Dümrek yerleşmesinin Çanakkale merkez yerleşmesi ile ilişkisinin yoğun olduğunu ve iki yerleşme arasındaki mesafenin yakın olduğunu gösterir. Köy hayırı etkinliğinin gerçekleştirildiği Dümrek yerleşmesinde ikamet edenlerin oranı ise %29 (6 kişi)'dur.

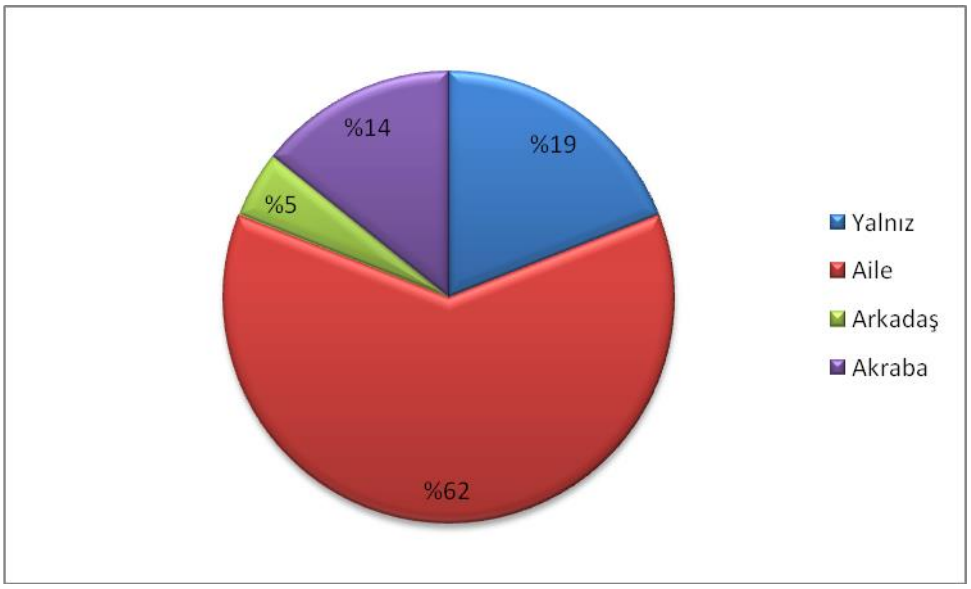
Şekil 3.6. Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Eğitim Durumu

Dümrek köy hayırı etkinliğine katılanların eğitim durumunun gösterildiği Şekil 3.6'ya baktığımızda en büyük paya %67'lik oran ile ilköğretim mezunlarının olduğu

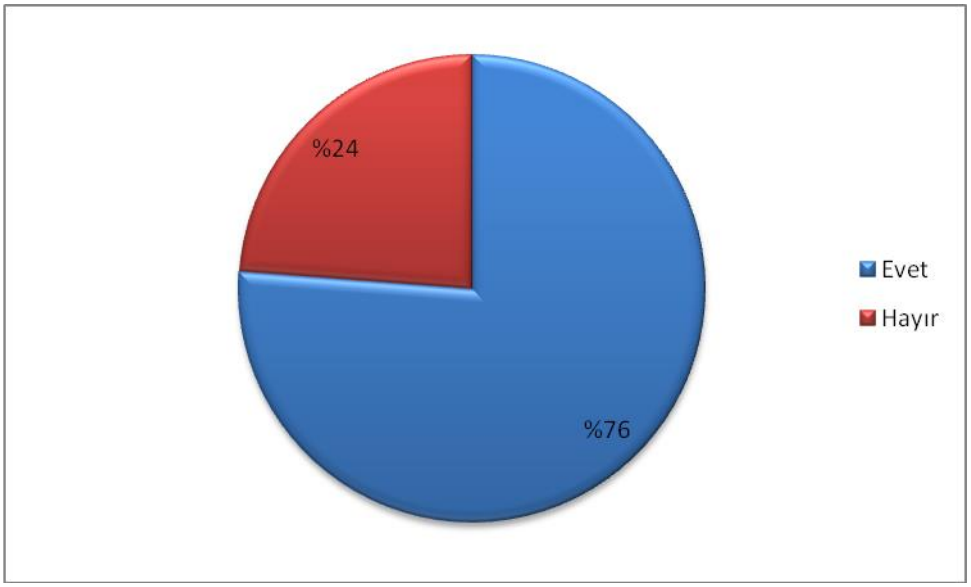
görülür. Gerçekleştirilen etkinliğin kırsal bir etkinlik olması nedeniyle eğitim seviyesi ilköğretim düzeyinde yoğunlaşmıştır. İkinci büyük grup ise %19'luk oran ile lise mezunlarına aittir.

Şekil 3.7.Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Kiminle Geldiği

Grafikte de görüldüğü gibi katılımcıların % 62'si köy hayırı etkinliğine ailesi ile birlikte gelmiş ve en büyük katılımcı kitleyi oluşturmuşlardır. Bu durum köy hayırı etkinliğinin kırsal bir etkinlik olmasının yanı sıra bir aile etkinliği olduğunu gösterir. İkinci büyük pay ise yalnız gelenlere aittir.

Şekil 3.8.Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Diğer Köy Hayırlarına Katılma Durumu

Katılımcıların %100 ü (21 kişi) her yıl düzenli olarak köy hayırlarına katılmaktadır. Bu durum köy hayırlarının yörede gelenekselleşmiş bir etkinlik olduğunu gösterir. Örneklem grubun büyük bir çoğunluğu çevre yerleşmelerde gerçekleştirilen köy hayırı etkinliklerine de ilgi göstermektedir. Örneklemlerin %24'ü ise diğer köy hayırı etkinliklerine gitmediğini belirtmiştir.

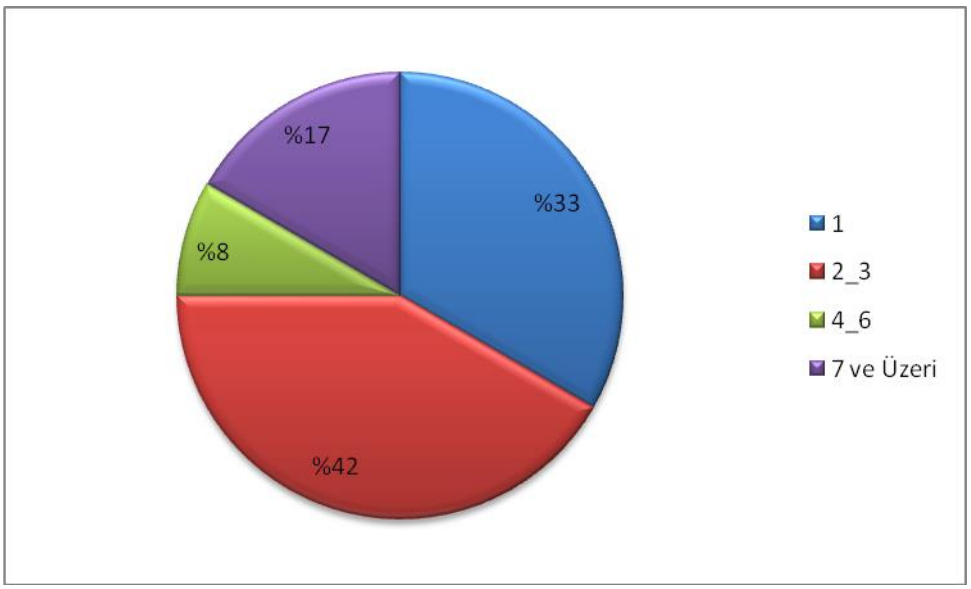
Tablo3.1.Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Köy Hayırlarına Katıldıkları Yerleşmeler

Yerleşme Adı	**Frekans**	**Yüzde (%)**	**Yerleşme Adı**	**Frekans**	**Yüzde (%)**
Akçapınar	5	% 22,5	**Halileli**	**9**	**% 40,5**
Civler	1	% 4,5	İntepe	1	% 4,5
Dümrek	**9**	**% 40,5**	Kurşunlu	2	% 9
Gedik	1	% 4,5	Saraycık	3	% 13,5
Geyikli	3	% 13,5	Taşlıtarla	3	% 13,5
Gökçalı	1	% 4,5	Üvecik	2	% 9

Örneklemlerin katıldıkları Köy hayırlarının gösterildiği Tablo 3.1'e bakıldığında en büyük paya Dümrek (%40,5) ve Halileli (%40,5) köy hayırları sahiptir. Anket uygulamasının Dümrek yerleşmesinde yapılması ve Halileli yerleşmesinin Dümrek

yerleşmesiyle yakın olması bu sonucu doğurmuştur. Ayrıca Geyikli gibi uzak yerleşmelerin köy hayırlarına gidenlerin olması dikkat çekicidir.

Şekil 3.9.Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Bir Yıl İçinde Katıldıkları Köy Hayırı Sayısı

Örneklemlerin katıldıkları köy hayırı sayıları 1-9aralığındadır. Katılımcıların gittikleri köy hayırı sayısının ortalaması% 2,14'tür. Şekil 3.9'da görüldüğü gibi en büyük pay yıl içinde 1 köy hayırı (%33) ve 2-3 köy hayırına (%42) katılanlara aittir. Bu durumda yerel toplumun kendi hayırlarının yanı sıra yakın mesafede bulunan birkaç yerleşmenin köy hayırına da ilgi gösterdiğini bu sonuçlara bakarak söyleyebiliriz.

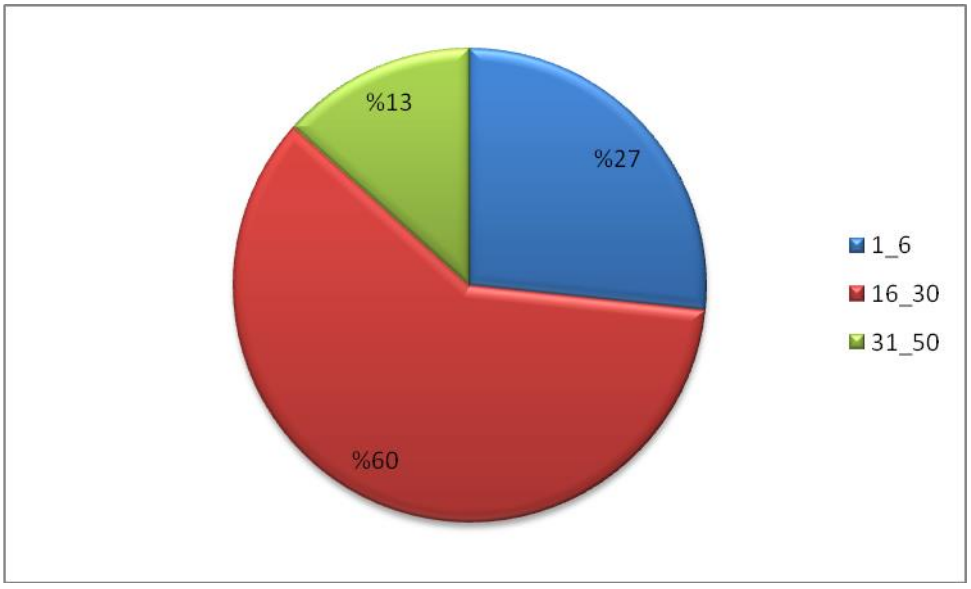
Tablo3.2.Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Yıl İçinde Katıldığı Diğer Etkinlikler

Etkinlik Adı	**Frekans**	**Yüzde (%)**
Nevruz	----------	----------
Hıdırellez	**6**	**% 28,6**
Panayır	7	% 33,3
Festival	10	% 47,6
Deve Güreşi	**6**	**% 28,6**
Yağlı Pehlivan Güreşi	1	% 4,8
Resmi Bayram Kutlamaları	**13**	**%61,9**
Hayır Dışında Hiçbir Etkinliğe Katılmam	3	%14,3

Örneklemlerin yıl içinde katıldıkları etkinliklerin gösterildiği Tablo 3.2'ye göre, en çok katıldıkları etkinlikler resmi bayram kutlamaları (%61,9) ve festival (%47,6)

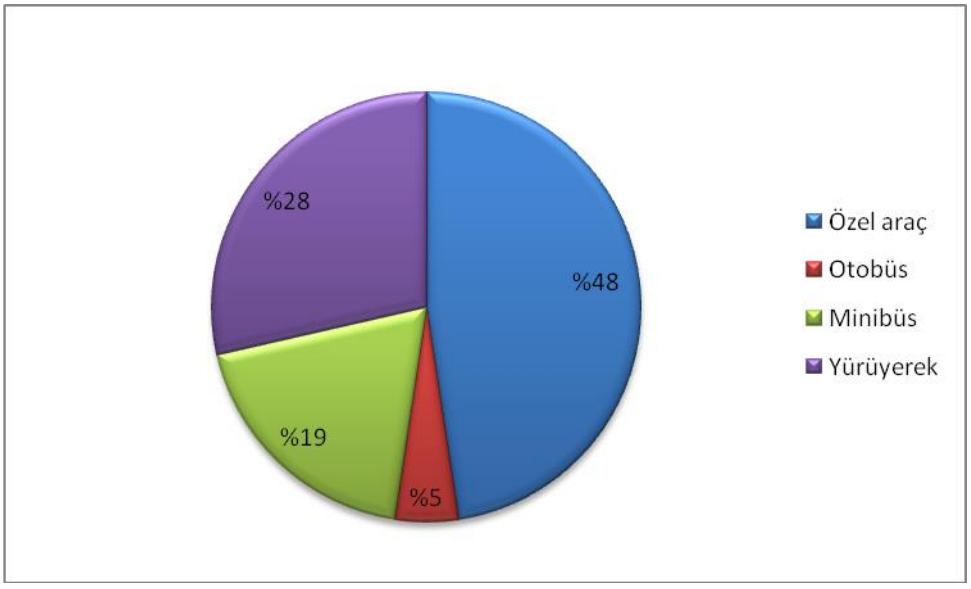
etkinlikleridir. Nevruz etkinliği ise hiçbir örneklem tarafından kutlanmamaktadır. Bu durum Nevruz etkinliğinin yörede kabul görmediğini gösterir. Yöre de etkin bir şekilde gerçekleştirilen Hıdırellez, deve güreşi ve panayır etkinlikleri ise ilgi gören diğer etkinliklerdir. Örneklemlerin en fazla ilgi gösterdiği etkinlik ise Resmi bayram kutlamalarıdır.

Şekil 3.10.Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Geldikleri Mesafe

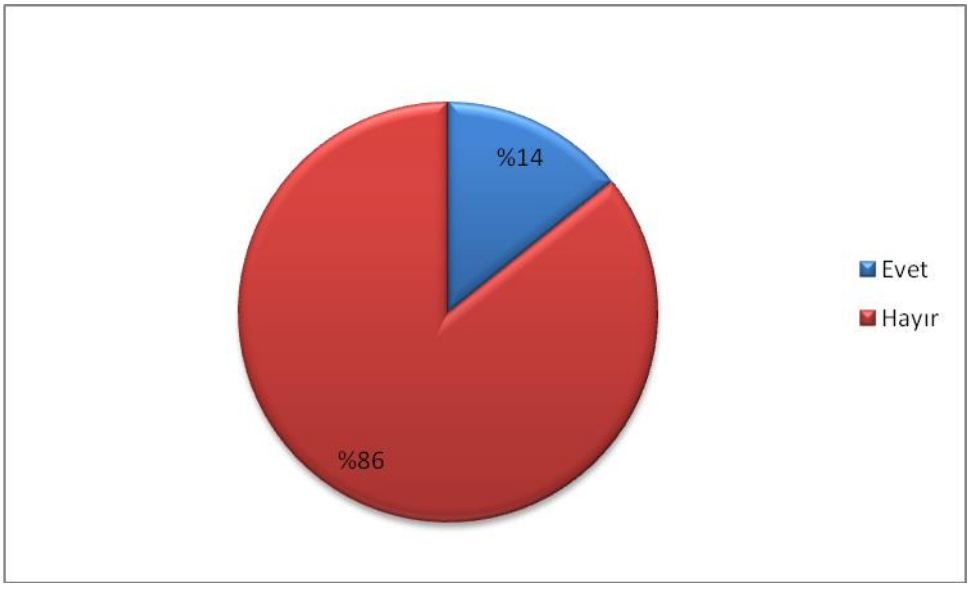
Örneklemlerin köy hayırı etkinliğine gelirken kat ettikleri mesafenin gösterildiği Şekil 3.10'a bakıldığında, katılımcıların yakın mesafelerden geldiği görülmektedir. Katılımcıların %87'si 1-30 km mesafeden gelmiştir. Bu durum Dümrek yerleşmesinde gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine gelenlerin yakın mesafedeki yerleşmelerden geldiğini göstermektedir.

Şekil 3.11.Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Kullandıkları Vasıta

Katılımcıların yarıya yakını (%48) köy hayırı etkinliğine gelirken özel araçlarını kullanmışlardır. Özel araç kullananların oranının yüksek çıkmasının nedeni örneklemlerin toplu taşıma araçlarının saatlerine bağlı kalmama isteği ve aileleriyle rahat bir yolculuk yapmak istemelerinden kaynaklanmaktadır. Örneklemlerin % 28'i ise hayır etkinliğine yürüyerek geldiğini belirtmiştir. Bu grubu Dümrek yerleşmesinde ikamet edenler oluşturmaktadır.

Şekil 3.12.Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Konaklama Durumu

Dümrek yerleşmesinde gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %4,8'i (1 kişi) kendi evinde 1 Gece, %9,5'i ise (2 kişi) bir yakınının evinde 2 gece konaklamıştır. Yöredeki köy hayırı etkinliğine katılan örneklemler bu etkinliğe katılıp, aynı gün içinde ikamet ettikleri yerlere geri dönmektedirler. Ancak %14'ü etkinliğe katıldığı yerleşmede konaklamayı tercih ettiğini belirtmiştir.

Tablo 3.3.Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Köy Hayırlarının Taşıdığı Değerlere Karşı Tutumu

Önem Sırası		Geleneksel Önem	Arkadaş/Akraba Ziyareti	Aile İle Vakit Geçirmek	Dini Özellik Taşıma	Dayanışma Yardımlaşma Duygusu
1	**Frekans**	**11**	----------	----------	**7**	3
	(%)	**%52,4**	----------	----------	**%33,3**	%14,3
2	**Frekans**	**7**	2	----------	**10**	2
	(%)	**%33,3**	%9,5	----------	**%47,6**	%9,5
3	**Frekans**	1	----------	3	3	**14**
	(%)	%4,8	----------	%14,	%14,3	**%66,7**
4	**Frekans**	1	**18**	----------	----------	2
	(%)	%4,8	**%85,7**	----------	----------	%9,5
5	**Frekans**	1	1	**18**	1	----------
	(%)	%4,8	%4,8	**%85,7**	%4,8	----------

Katılımcıların köy hayırları etkinliğinin taşıdığı değerlere karşı tutumlarının gösterildiği Tablo 3.3'e bakıldığında 1. ve 2. sırada geleneksel önem ve dini özellik taşıma en yüksek oranlara sahiptir. Bu durum yörede gelenekselleşen köy hayırı etkinliğinin dini bir yapıya da sahip olduğunu gösterir. 3. sırada en yüksek orana sahip olan Dayanışma ve yardımlaşma duygusu (%66,7) köy hayırı etkinliklerinin temel amaçlarındandır. 4. sırada Arkadaş/Akraba ziyareti (%85,7) ve 5. sırada ise Aile ile vakit geçirmek (%85,7) en yüksek orana sahip değerlerdir.

Tablo 3.4.Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin En Kapsamlı Buldukları Köy Hayırı Etkinlikleri

Yerleşmeler	**Frekans**	**Yüzde (%)**
Dümrek	21	%100
Akçapınar	1	%4,8
Kumkale	1	%4,8

Örneklemlerin tamamı yörede gerçekleştirilen köy hayırı etkinlikleri içinde Dümrek yerleşmesinin köy hayırı etkinliğini en kapsamlı etkinlik olduğunu belirtmişlerdir. Dümrek yerleşmesinde ikamet edenlerin yanı sıra çevre yerleşmelerde ikamet edenlere de anket uygulanması sonucun doğruluk derecesini arttırmaktadır. Aynı zamanda yörede gerçekleştirilen hayır etkinliği bir itibar yarışı durumundadır. Köylerin birçoğu köy hayırı yapmasına rağmen örneklemlerin tamamının Dümrek yerleşmesi köy hayırının en kapsamlı köy hayırı olarak görmesi bu durumu desteklemektedir.

Tablo 3.5.Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Ziyaretçi Çeşitliliğine Karşı Görüşleri

		İl Genelinden Ziyaretçi Çeker	**İl Dışından Ziyaretçi Çeker**
Kesinlikle Katılıyorum	Frekans	**1**	**7**
	(%)	**%4,8**	**%33,3**
Katılıyorum	Frekans	**20**	**14**
	(%)	**%95,2**	**%66,7**
Çekimser	Frekans	----------	----------
	(%)	----------	----------
Katılmıyorum	Frekans	----------	----------
	(%)	----------	----------
Kesinlikle Katılmıyorum	Frekans	----------	----------
	(%)	----------	----------

Dümrek yerleşmesinde gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin tamamı bu etkinliğin il genelinden ve il dışından ziyaretçi çektiğini belirtmiştir. İl içinden gelen ziyaretçiler genellikle akraba/arkadaşlık ilişkilerinden dolayı köy hayırı etkinliklerine

katılmaktadır. İl dışından gelen ziyaretçiler ise akrabalarıyla beraber etkinliğe katılma amacı gütmektedir.

Tablo 3.6. Dümrek Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Çeşitli İfadelere Karşı Tutumları

	Kesinlikle Katılıyorum		**Katılıyorum**		**Çekimser**		**Katılmıyorum**		**Kesinlikle Katılmıyorum**	
	Frekans	**(%)**	**Frekans**	**(%)**	**Frekans**	**(%)**	**Frekans**	**(%)**	**Frekans**	**(%)**
Sosyal İhtiyacın Karşılanmasında Önemlidir.	**8**	**%38,1**	**10**	**%47,6**	3	%14,3	--------	-------	--------	-------
Dışarıdan Ziyaretçi Gelmesinden Mutlu Oluyoruz.	**21**	**%100**	--------	-------	--------	-------	--------	-------	--------	-------
Hayır Gününü İstekle Bekleriz.	**10**	**%47,6**	**10**	**%47,6**	1	%4,8	--------	-------	--------	-------
Geleneksel Anlamı Büyüktür.	**20**	**%95,2**	**1**	**%4,8**			--------	-------	--------	-------
Yakınlarla Görüşmek İçin Uygun Zamanı Oluşturur.	**12**	**%57,1**	**8**	**%38,1**	1	%4,8	--------	-------	--------	-------
Dargın İnsanlar Barışır.	--------	-------	1	%4,8	1	%4,8	**16**	**%76,1**	**3**	**%14,3**
Gençlerin Gelenekleri Öğrenmesine Yardımcı Olmaktadır.	**20**	**%95,2**	**1**	**%4,8**	--------	-------	--------	-------	--------	-------
Dini Özellik Taşır.	**19**	**%90,5**	**2**	**%9,5**	--------	-------	--------	-------	--------	-------
Toplumun Kaynaşmasına Yardımcı Olur.	**21**	**%100**	--------	-------	--------	-------	--------	-------	--------	-------

Dümrek yerleşmesinde gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin çeşitli konular üzerine tutumları Tablo 3.6'da gösterilmektedir. Örneklemlerin %85,7'si (18 kişi) köy hayırlarının "sosyal ihtiyacın karşılanmasında önemine" katıldığını belirtmiştir. Gerçekten de toplumun her kesiminden katılımcıların olduğu köy hayırı etkinliği bu ihtiyacın üst düzeyde karşılandığını göstermektedir. Örneklemlerin %100'ü dışarıdan ziyaretçi gelmesi konusuna kesinlikle katıldığını belirtmiştir.

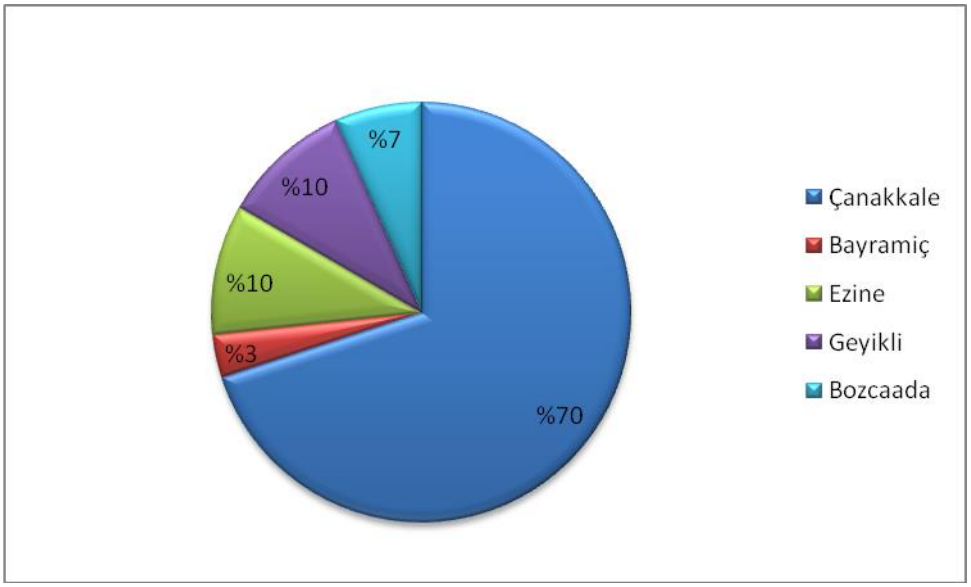
Köy hayırı etkinliğinin gerçekleştiği günü istekle bekleriz tutumuna örneklemlerin %95,2 (20 kişi) katıldığını belirtmiştir. Katılanların oranının bu kadar yüksek çıkmasının nedeni yörenin kırsal kesimlerinde dini bayramlardan sonra en önemli etkinliğin köy

hayırları olmasından kaynaklanır. Yine örneklemlerin %100'ü köy hayırlarının geleneksel bir anlama sahip olduğunu belirtmiştir. Örneklemlerin köy hayırı etkinliklerini geleneksel görmesinde ki en büyük etken uzun yıllardır yapılıyor olmasının oluşturduğu doğal durumdur. Köy hayırları "yakınlarla görüşmek için uygun bir zaman" olarak görenlerin oranı %95,2 (20 kişi)'dir. Gerçekten de çevre köylerden, şehir merkezinden ve hatta il dışından gelen tanıdıkların birbirlerini gördükleri ve hasret giderdikleri ortamlardır. Bu olumlu tutumlara karşın köy hayırlarının küslerin barıştığı bir ortam olmadığı düşüncesi oldukça yüksek bir orana (%90,2) sahiptir. Örneklemlerin %100'ü "gençlerin gelenekleri sürdürdüğünü" tutumuna kesinlikle katıldığını belirtmiştir. Yerel toplum köy hayırı etkinliğini gençlerin miras olarak devam ettireceği isteğine ve inancına sahiptir. Köy hayırı etkinliklerinin "dini bir özellik taşıdığı" ve "kaynaşmaya yardımcı olduğu" tutumuna örneklemlerin %100'ü katıldığını belirtmiştir. Bu durum yerel toplumun hayırları dini bayramlarla bazı açılardan ortak gördüğünü gösterir.

3.2. Taşlıtarla Köyü

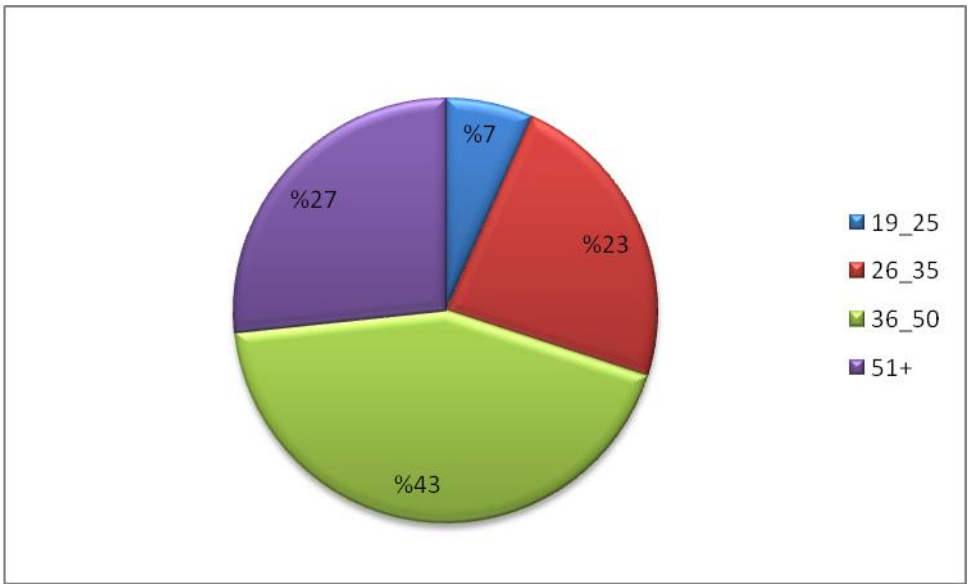
Taşlıtarla yerleşmesinde 100 yılı aşkın bir süredir köy hayırı geleneği sürdürülmektedir. Yörede gerçekleştirilen hayır etkinliğine yaklaşık 1000 kişi katılmaktadır. Taşlıtarla köy hayırı muhtarlık tarafından mayıs ayında belirlenen bir günde yapılır. Etkinlikte dağıtılan yemeklerde kullanılan malzemeler yerleşmede üretilmediği için Çanakkale'deki bir toptancıdan karşılanmaktadır. Yemeğin maliyeti 4000TL civarındadır. Etkinlikte ikram edilen yemekler gelenekselleşmiştir. Bu gelenekselleşen menü tavuklu pilav ve yoğurttan oluşmaktadır. Etkinlikte dağıtılan yemekler aşçı tarafından yapılmaktadır. Yemeklerin maliyeti muhtarlık tarafından karşılanır. Yöre sakinleri dışında çevre yerleşmelerden ve Çanakkale merkez ilçesinden katılımcılar gelmektedir. Yörede gerçekleştirilen hayır etkinliğine 15 farklı yerleşmeden katılımcı olmaktadır. Çeşitli nedenlerle Taşlıtarla'dan göç etmiş kişiler hayır zamanı yöreye gelmektedir. Yöre sakinleri kendi hayırları dışında Yağcılar, Çınarlı, Aşağıokuçular ve Kalabaklı yerleşmelerinin köy hayırlarına katılırlar. Etkinliğe en uzak 30 km mesafeden katılımcı gelmektedir. Taşlıtarla köy hayırına yabancı ziyaretçiler çoğunlukla katılmamaktadır. Yöre sakinleri Çanakkale'de düzenlenen hayırlar yerel ölçekte görmektedirler.

Şekil 3.13. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Doğum Yeri

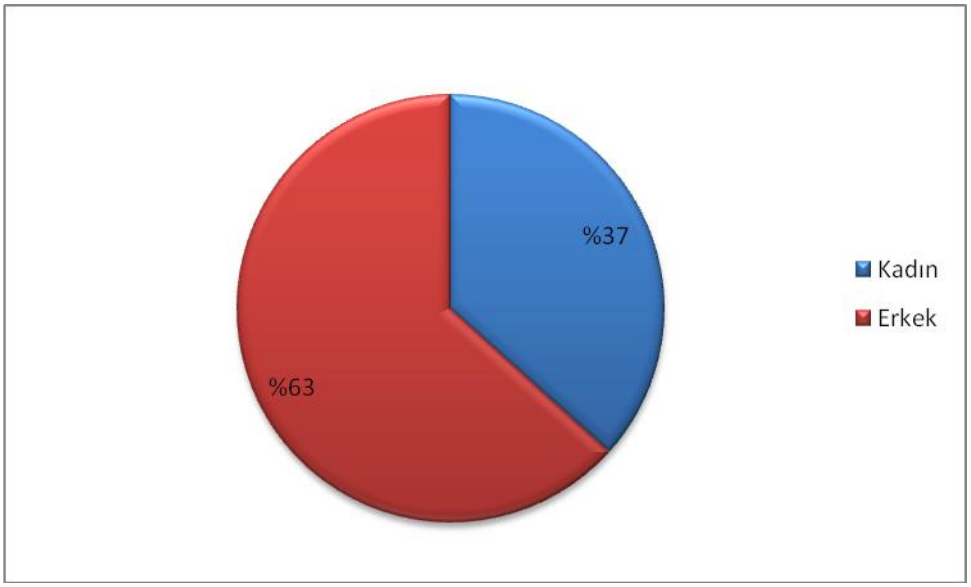
Taşlıtarla yerleşmesinde gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğinde anket uygulanan örneklemlerin tamamı Çanakkalelidir. Örneklemlerin büyük bölümü (%70) Çanakkale kenti doğumludur.

Şekil 3.14.Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Yaş Grupları

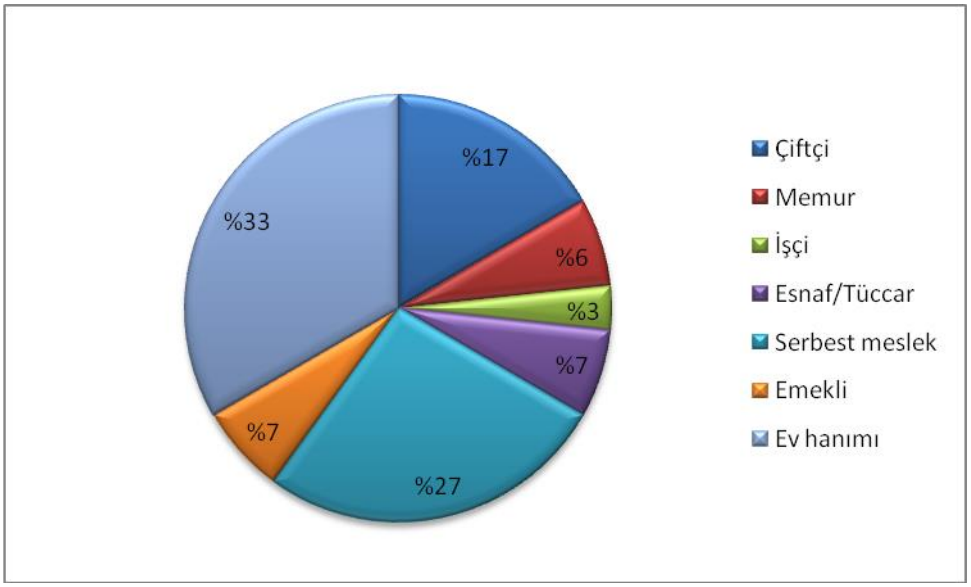
Örneklemlerin yaş grupları oldukça çeşitlidir. Yaş grupları içinde minimum yaş 24, maksimum yaş 92'dir. Örneklemlerin yaş ortalaması 45,3'tür. Her ne kadar örneklem yaşları çeşitli olsa da, büyük çoğunluğu oldukça ileri yaşa sahiptir.

Şekil 3.15. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Cinsiyet Durumu

Taşlıtarla köy hayırına katılan örneklemlerin cinsiyet durumunun gösterildiği Şekil 3.27'e bakıldığında çoğunluğun erkek olduğu görülür. Kırsal yerleşmelerde kadınların anket görüşmesinde çekingen olmalarında, anket uygulayan örneklemlerde erkeklerin oranı kadınlardan yüksek olmaktadır.

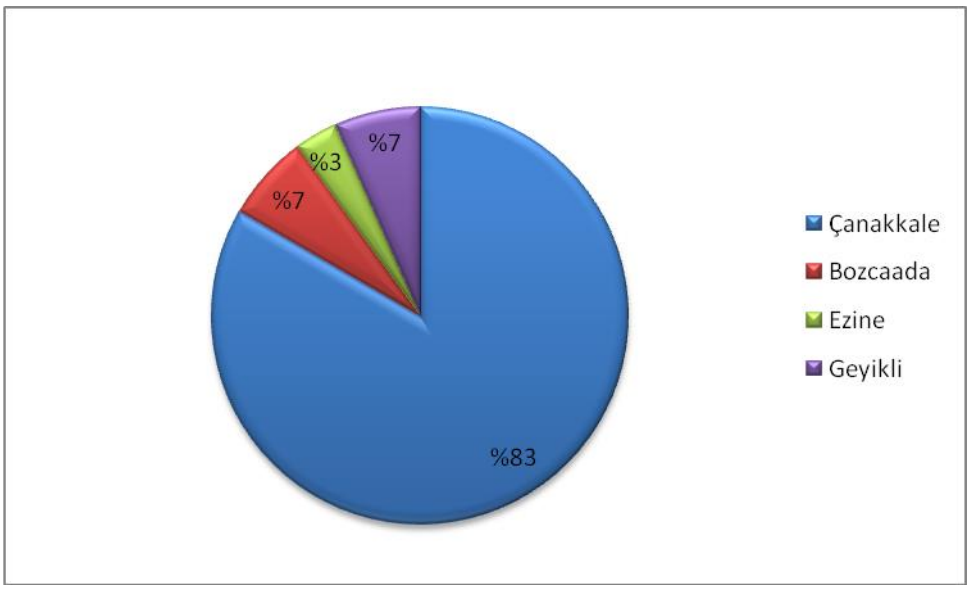
Şekil 3.16. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Meslek Grupları

Taşlıtarla köy hayırına katılan örneklemlerin meslek gruplarının gösterildiği Şekil 3.15'e bakıldığında en büyük meslek grubunun ev hanımları (%33) olduğu görülmektedir. Kırsal bir etkinlik olan hayırlara kadınların katılım oranı oldukça yüksektir. Bunun nedeni

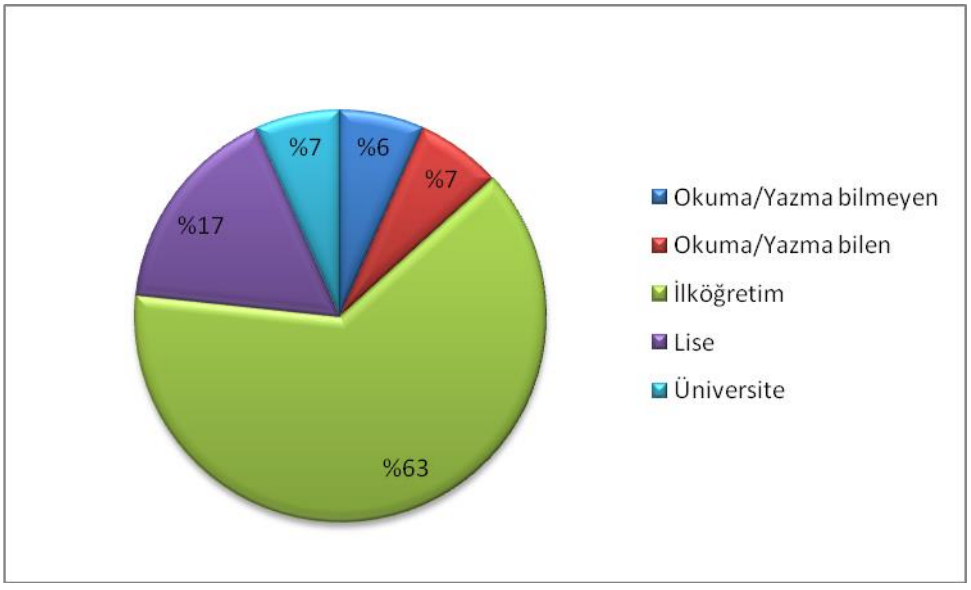
kırsal yerleşmelerde kadınların katılabileceği nadir etkinliklerden biri olmasıdır. Diğer meslek grupları ise serbest meslek (%27) ve çiftçi (%17) gibi meslek gruplarıdır.

Şekil 3.17. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğinde Anket Uygulanan Örneklemlerin İkamet Yeri

Taşlıtarla köy hayırına katılan örneklemlerin %83'ü Çanakkale merkezinde ikamet etmektedir. İl dışında ziyaretçilerin görülmediği köy hayırı etkinliğinde Bozcaada, Ezine ve Geyikli yerleşmelerinde ikamet eden örneklemlerde yer almıştır.

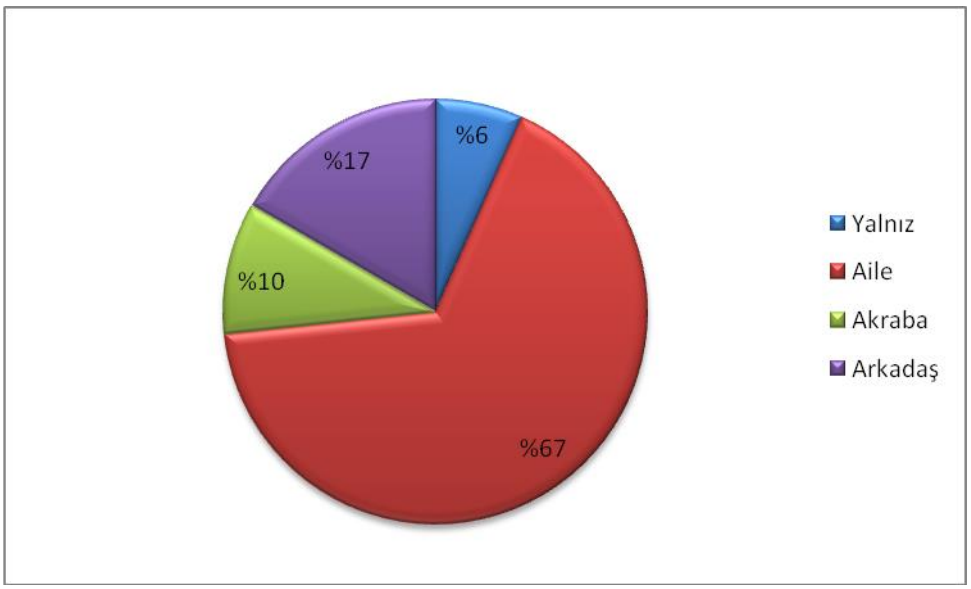
Şekil 3.18. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Eğitim Durumu

Örneklemlerin eğitim durumunun gösterildiği Şekil 3.17'ye bakıldığında en büyük dileme ilköğretim (%63) mezunlarının sahip olduğu görülür. Bunun yanı sıra okuma-

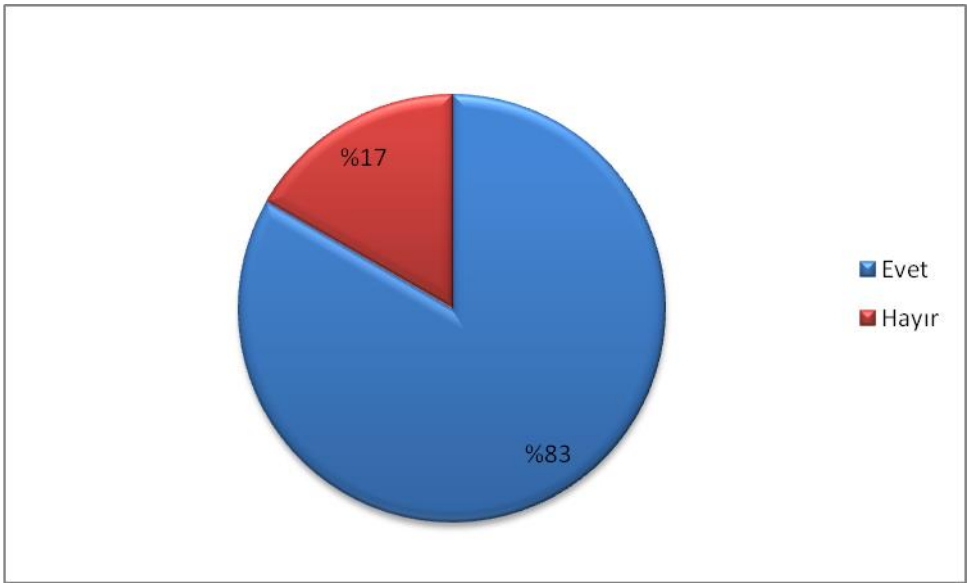
yazma bilmeyenlerin (%6) ve Üniversite (%7) mezunlarının varlığı köy hayırı etkinliğine katılanların eğitim durumlarının oldukça çeşitli olduğunu göstermektedir.

Şekil 3.19. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Kiminle Geldiği

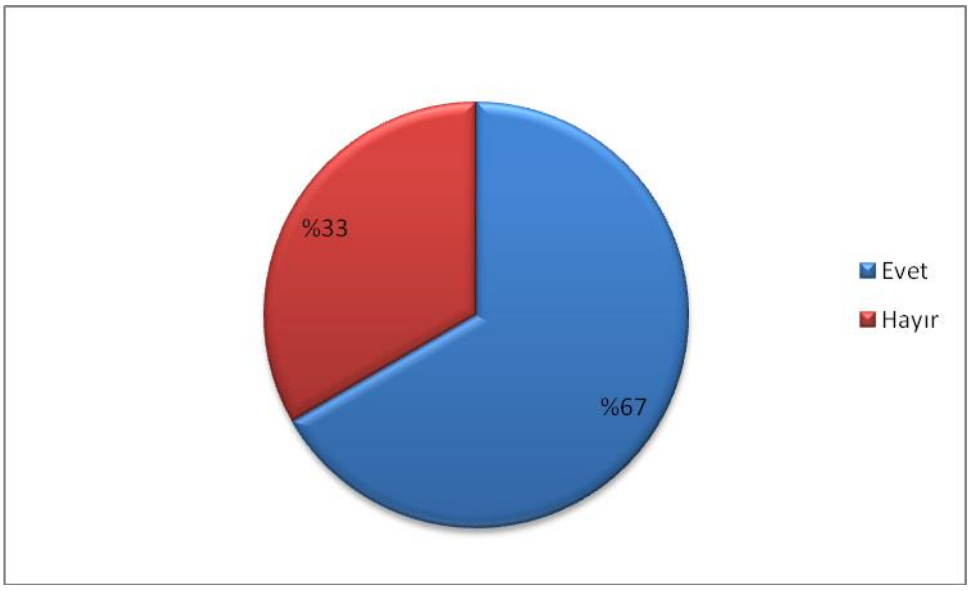
Taşlıtarla köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %67'si aileleriyle birlikte gelmiştir. Bu durum köy hayırı etkinliğinin çoğunlukla ailelerin tercih ettiği bir etkinlik olduğunu gösterir. İkinci büyük grup ise %17'lik oran ile arkadaşları ile gelenlerdir. Görüldüğü gibi köy hayırları her gruptan insana hitap etmektedir.

Şekil 3.20.Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Taşlıtarla Köy Hayırına Her Yıl Katılma Durumu

Yörede gerçekleştirilen hayır etkinliğine katılan örneklemlerin %83'ü her yıl hayır etkinliğine katıldığını belirtmiştir. Bu durum köy hayırı etkinliklerinin devamlılığı açısından olumlu bir durumdur.

Şekil 3.21. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Diğer Köy Hayırlarına Katılma Durumu

Taşlıtarla köy hayırına katılan örneklemlerin %67'si diğer köy hayırlarına da katıldığını belirtmiştir. Örneklemlerin büyük bir çoğunluğunun diğer köy hayırı

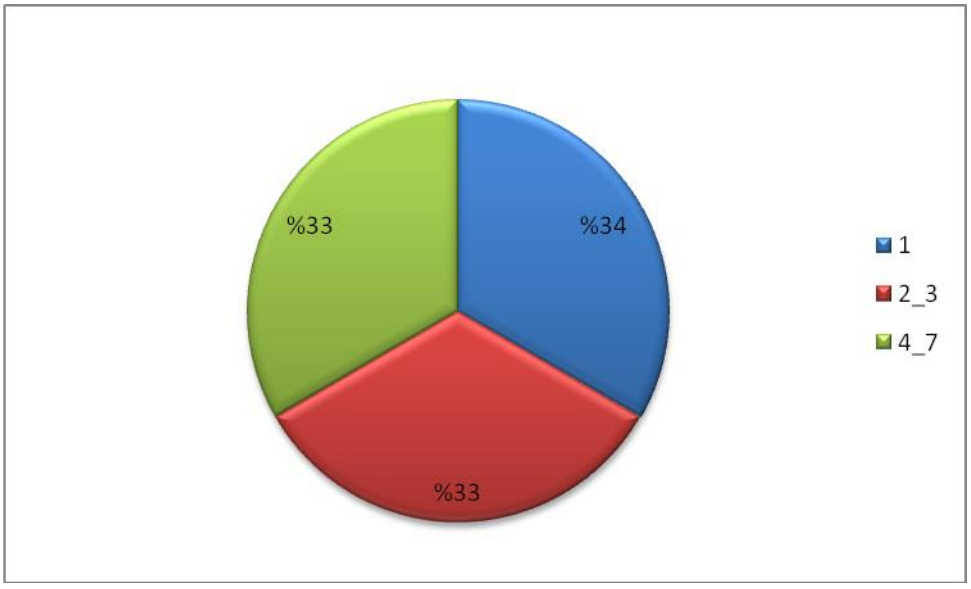
etkinliklerine de katılması, köy hayırı etkinliklerinin geleneksel bir yapıya sahip olduğunu kanıtlamaktadır.

Tablo 3.7. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Köy Hayırlarına Katıldıkları Yerleşmeler

Yerleşme Adı	**Frekans**	**Yüzde (%)**	**Yerleşme Adı**	**Frekans**	**Yüzde (%)**
Akçapınar	2	%6,7	Kızılkeçili	1	%3,3
Aşağıokçular	**4**	**%13,3**	Ortacı	1	%3,3
Dümrek	**7**	**%23,3**	**Salihler**	**6**	**%20**
Evciler	1	%3,3	**Sarıcaeli**	**4**	**%13,3**
Garipçe	2	%6,7	Saraycık	1	%3,3
Halileli	1	%3,3	Serçeler	4	%13,3
Kalkışlar	1	%3,3	Sığırcık	1	%3,3
Karapınar	2	%6,7	Taşlıtarla	17	%56,7
Kayışlar	5	%16,7	Terziler	4	%13,3
Kızılcaören	1	%3,3	Yağcılar	6	%20

Taşlıtarla köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin katıldıkların diğer köy hayırı etkinlikleri oldukça geniş bir çerçeveye sahiptir. Örneklemler toplamda 20 diğer köy hayırı etkinliğine katıldıklarını belirtmişlerdir. Bunlar içinde en büyük oran örneklemlere anket uygulanan yer olması nedeniyle Taşlıtarla köy hayırı olmuştur. Ancak bunun dışında en büyük orana sahip olan köy hayırı etkinliği Salihlerdir. Yöre örneklemlerinin yoğun ilgi gösterdiği diğer köy hayırı yapan yerleşmeler arasında mesafe açısından bir yakınlık vardır.

Şekil 3.22. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Bir Yıl İçinde Katıldıkları Köy Hayırı Sayısı

Örneklemler bir yıl içinde en fazla 5 en az 1 köy hayırına katılmıştırlar. Örneklemlerin katıldıkları köy hayırı etkinliği ortalaması 2.7'dir. Yıl içinde 4-7 aralığında (%33) köy hayırına katılanların oranının yüksek olması dikkat çekicidir.

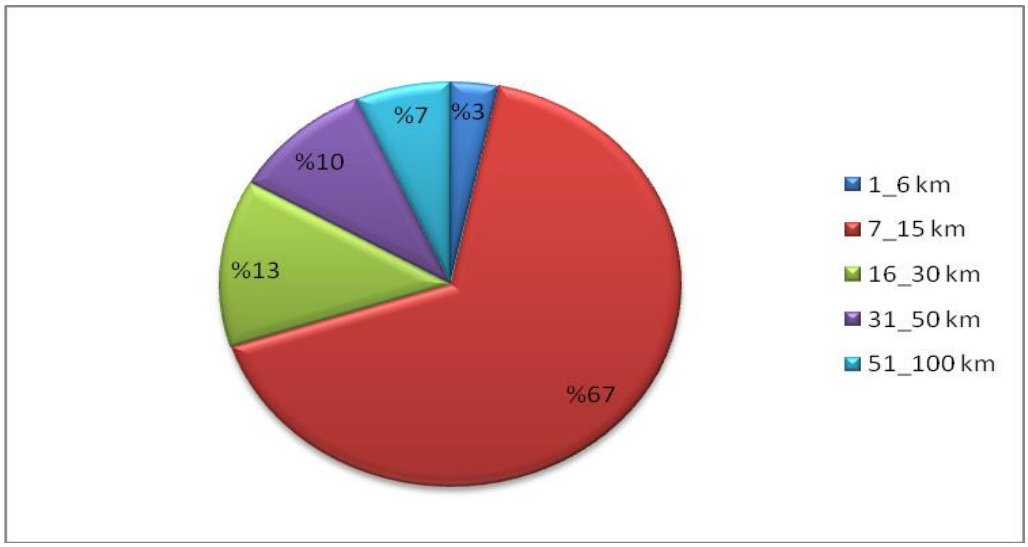
Tablo 3.8. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Yıl İçinde Katıldıkları Diğer Etkinlikler

Etkinlik Türleri	**Frekans**	**Yüzde (%)**
Nevruz	1	%3,3
Hıdırellez	10	%33,3
Panayır	**22**	**%73,3**
Festival	**18**	**%60**
Deve Güreşi	13	%43,3
Yağlı Pehlivan Güreşi	1	%3,3
Resmi Bayram Kutlamaları	**19**	**%63,3**
Hayır Dışında Hiçbir Etkinliğe Katılmam	1	%3,3

Çanakkale yöresinde Nevruz etkinliği pek benimsenmemesine karşın örneklemler içinde 1 kişi yıl içinde Nevruz etkinliğine katıldığını belirtmiştir. Örneklemlerin en fazla rağbet gösterdikleri etkinlikler Panayır (%73,3) ve Resmi Bayram kutlamaları (%63,3),

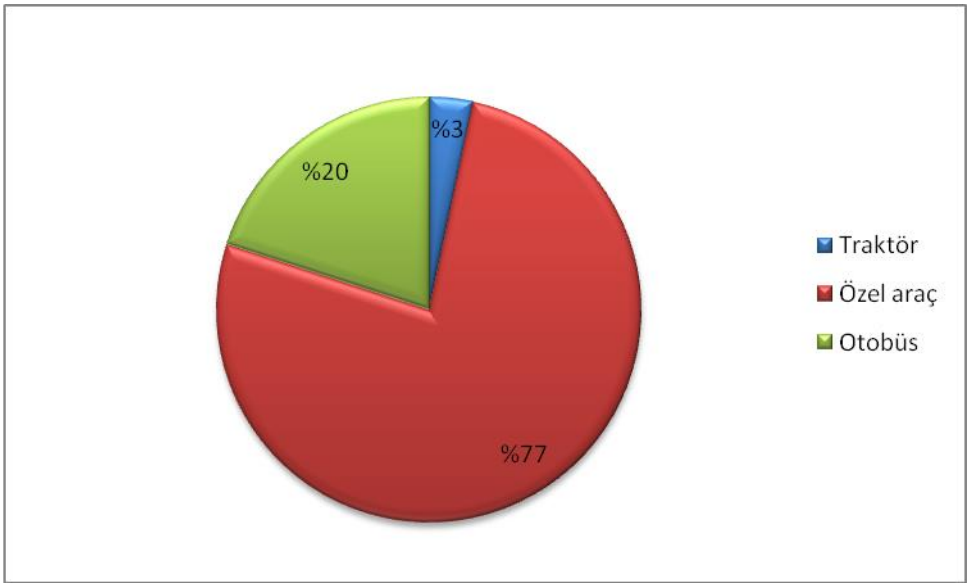
Festival (%60) etkinlikleridir. Örneklemlerin katıldıkları etkinlikler içinde dikkat çekici nokta ise Yağlı Pehlivan Güreşlerine katılanların oranının oldukça düşük olmasıdır.

Şekil 3.23. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Geldikleri Mesafe

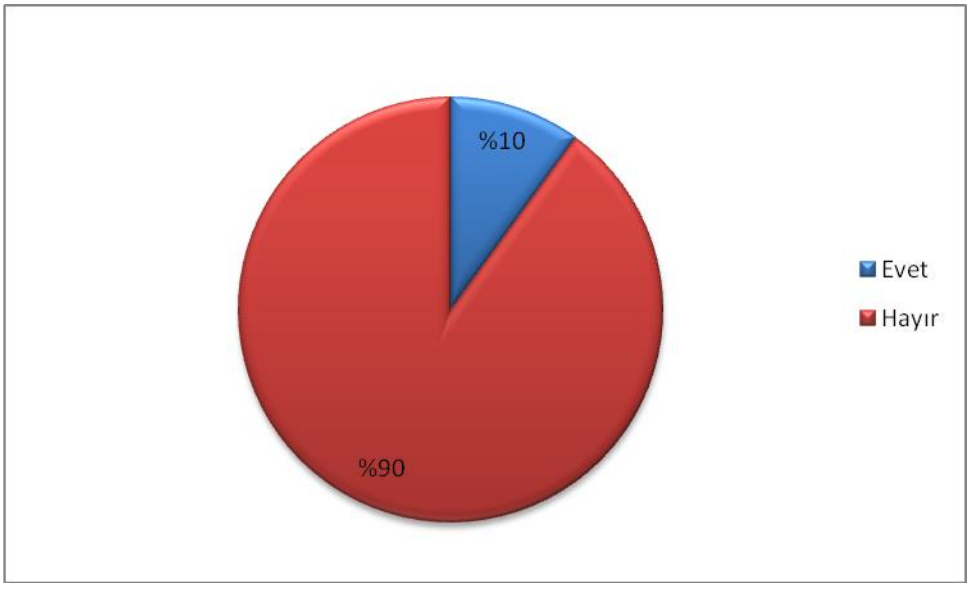
Taşlıtarla Köy Hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin büyük bir çoğunluğu (%67) 7-15km mesafeden geldiğini belirtmiştir. Mesafe arttıkça gelenlerin sayısının azaldığı görülmektedir (Şekil 3.22).

Şekil 3.24. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Kullandıkları Vasıta

Örneklemlerin etkinliğe gelirken kullandıkları vasıtaların gösterildiği Şekil 3.23'e bakıldığında en büyük payın %77'lik oran ile özel araçla gelenlere ait olduğu görülür. Özel araçla gelenlerin oranının bu kadar yüksek olmasının nedeni aileleriyle bu etkinliğe katılanların zaman ve konfor bakımından rahat etme isteğinden kaynaklanmaktadır. Yerleşmenin merkeze yakın olması nedeni ile otobüs ile gelenlerin oranı %20'dir.

Şekil 3.25. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Konaklama Durumu

Örneklemlerin konaklama durumlarının gösterildiği Şekil 3.24'e göre, Konaklamayacağını belirtenlerin oranı %90'dır. Konaklayacağını belirten %10'luk grubun içinden 2 kişi bir gece kendi evinde, 1 kişi iki gece bir yakınının evinde konaklayacağını belirtmiştir.

Tablo 3.9. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayır Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Hayırların Taşıdığı Değerlere Karşı Tutumları

Önem Sırası		Geleneksel Önem	Arkadaş/Akraba Ziyareti	Aile İle Vakit Geçirmek	Dini Özellik Taşıma	Dayanışma Yardımlaşma Duygusu
1	**Frekans**	6	3	----------	**14**	6
	(%)	%20	%10	----------	**%46,7**	%20
2	**Frekans**	**8**	6	2	6	5
	(%)	**%26,7**	%20	%6,7	%20	%16,7
3	**Frekans**	**8**	3	2	3	**8**
	(%)	**%26,7**	%10	%6,7	%10	**%26,7**
4	**Frekans**	5	**9**	6	2	2
	(%)	%16,7	**%30**	%20	%6,7	%6,7
5	**Frekans**	----------	5	**14**	1	4
	(%)	----------	%16,7	**%46,7**	%3,3	%13,3

Taşlıtarla hayır etkinliğine katılan örneklemlerin %46,7'si dini özellik taşımasının köy hayırlarının en önemli özelliği olduğunu düşünmektedir. Köy hayırı etkinliğinin öğle namazına müteakip yapılması köy hayırı etkinliğine dini bir kimlik kazandırmıştır. 2. ve 3. sırada öneme sahip en önemli değer geleneksel önemidir. Uzun yıllardır yörede gerçekleştirilen köy hayırı etkinliği gelenekselleşmiştir. Dayanışma/Yardımlaşma Duygusu %26,7'lik oran ile diğer önemli bir unsurdur. 4. ve 5. sırada en fazla öneme sahip olan Arkadaş/Akraba ziyareti (%30) ve Aile ile Vakit Geçirmek (%46,7) tutumları, köy hayırlarının sosyal bir aktivite olduğunu gösterir. Bunun yanı sıra aile bağlarını da güçlendirmektedir.

Tablo 3.10. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin En Kapsamlı Buldukları Köy Hayırı Etkinlikleri

Yerleşmeler	Frekans	Yüzde (%)	Yerleşmeler	Frekans	Yüzde (%)
Akçapınar	**5**	**%16,7**	Kayışlar	2	%6,7
Aşağıokçular	2	%6,7	Karacaören	1	%3,3
Çınarlı	1	%3,3	Kemel	1	%3,3
Çırpılar	1	%3,3	Muratlar	1	%3,3
Dürme	1	%3,3	Saraycık	2	%6,7
Dümrek	**8**	**%26,7**	Sarıcali	2	%6,7
Evciler	3	%10	Serçeler	3	%10
Garipçe	3	%10	**Taşlıtarla**	**5**	**%16,7**
Geyikli	1	%3,3	Yukarıokçular	1	%3,3

Toplamda örneklemlerin en kapsamlı buldukları köy hayırı sayısı 18'dir. Örneklemlerin en kapsamlı buldukları köy hayırı etkinliği ise Dümrek (%26,7) köy hayırıdır. Gerçekten de çevre yerleşmelerin köy hayırı etkinlikleri içinde en fazla katılımcı çeken köy hayırı etkinliği Dümrek köy hayırıdır. Diğer en kapsamlı bulunan köy hayırı ise anket uygulanan yerleşmenin köy hayırı olan Taşlıtarla (%16,7) ve Akçapınar (%16,7) köy hayırlarıdır.

Tablo 3.11. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Ziyaretçi Çeşitliliğine Karşı Görüşleri

		İl Genelinden Ziyaretçi Çeker	**İl Dışından Ziyaretçi Çeker**
Kesinlikle Katılıyorum	Frekans	**22**	2
	(%)	**%73,3**	%6,7
Katılıyorum	Frekans	6	**13**
	(%)	%20	**%43,3**
Çekimser	Frekans	1	6
	(%)	%3,3	%20
Katılmıyorum	Frekans	1	5
	(%)	%3,3	%16,7
Kesinlikle Katılmıyorum	Frekans	----------	4
	(%)	----------	%13,3

Örneklemler içindeki yöre halkının köy hayırına il genelinden veya il dışından ziyaretçilerin gelip gelmediğine ilişkin bir fikir birliği yoktur. Ancak Taşlıtarla köy hayırına katılan örneklemlerin %73,3'ü il genelinden ve %50'si ise il dışından ziyaretçi geldiğini belirtmiştir. İl dışından ziyaretçi gelmesi konusunda çekimser kalan %20'lik kesim yöredeki köy hayırına sürekli katılmayan ve bu nedenle fazla bir bilgisi olmayan kişilerden oluşmaktadır.

Tablo 3.12. Taşlıtarla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Çeşitli Durumlara Karşı Tutumları

	Kesinlikle Katılıyorum		**Katılıyorum**		**Çekimser**		**Katılmıyorum**		**Kesinlikle Katılmıyorum**	
	Frekans	**(%)**	**Frekans**	**(%)**	**Frekans**	**(%)**	**Frekans**	**(%)**	**Frekans**	**(%)**
Sosyal İhtiyacın Karşılanmasında Önemlidir.	**7**	**%23,3**	**10**	**%33,3**	3	%10	**9**	**%30**	1	%3,3
Dışarıdan Ziyaretçi Gelmesinden Mutlu Oluyoruz.	**26**	**%86,7**	**2**	**%6,7**	2	%6,7	--------	-------	--------	------
Hayır Gününü İstekle Bekleriz.	**19**	**%63,3**	**6**	**%20**	2	%6,7	3	%10	--------	------
Geleneksel Anlamı Büyüktür.	**16**	**%53,3**	**11**	**%36,7**	1	%3,3	2	%6,7	--------	------
Yakınlarla Görüşmek İçin Uygun Zamanı Oluşturur.	**19**	**%63,3**	**7**	**%23,3**	3	%10	1	%3,3	--------	------
Dargın İnsanlar Barışır.	6	%20	4	%13,3	7	%23,3	6	%20	7	%23,3
Gençlerin Gelenekleri Öğrenmesine Yardımcı Olmaktadır.	**15**	**%50**	**11**	**%36,7**	4	%13,3	--------	-------	--------	------
Dini Özellik Taşır.	**25**	**%83,3**	**4**	**%13,3**	1	%3,3	--------	-------	--------	------
Toplumun Kaynaşmasına Yardımcı Olur.	**23**	**%76,7**	**6**	**%20**	1	%3,3	--------	-------	--------	------

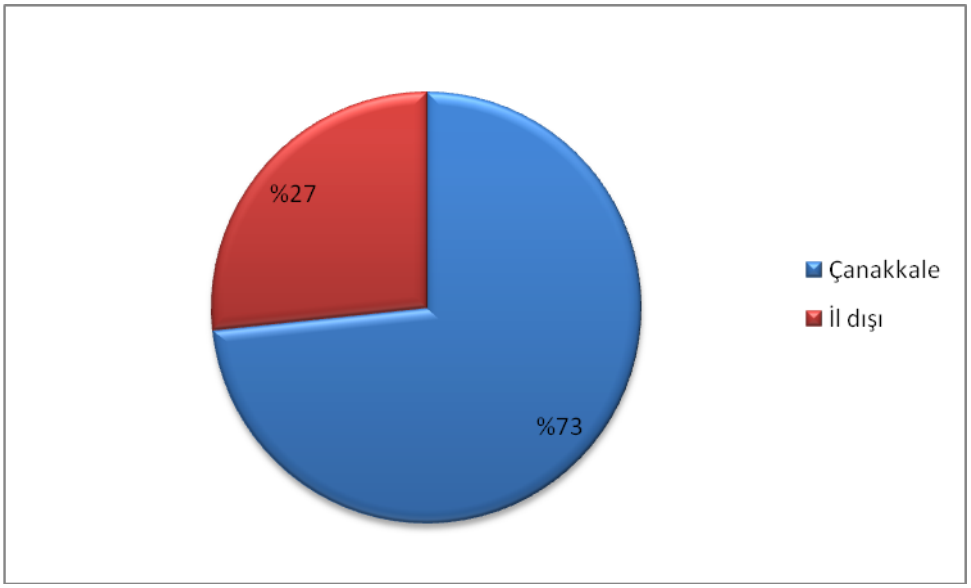
Taşlıtarla köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %56,6'sı köy hayırlarının sosyal ihtiyacı karşıladığını belirtmiştir. Kırsal kesimlerde etkinliklerin azlığı nedeniyle, yapılan bu tür etkinlikler büyük önem arz etmektedir. Yine etkinliklerin kırsal kesimlerde az olması nedeniyle örneklemlerin %83,3 köy hayırı gününü merakla beklediğini belirtmiştir. Bu nedenledir ki, %90'lık kesim köy hayırı etkinliklerinin geleneksel bir anlamı olduğu kanaatine sahiptir. Örneklemlerin %93,3 dışarıdan ziyaretçi gelmesini hoş karşılayacağını belirtmiştir. Kırsal yerleşmelerimizin en önemli özelliklerinden biri olan hoşgörü ve misafirperverlik köy hayırı etkinliklerinde de kendini göstermektedir. Dışarıdan gelen ziyaretçilerin büyük çoğunluğu köy hayırı yapılan yerleşmeyle bağlantısı olan kişilerden oluşmaktadır. Bu nedenledir ki, örneklemlerin %86,6 köy hayırları yakınlarla görüşmek için uygun bir zaman olarak görmektedir. Yeni insanlarla tanışma fırsatının da olduğu köy hayırı etkinliği insanların kaynaşmasına da yardımcı olmaktadır. Örneklemlerin de %96,7'si bu kanaati destekleyici nitelikte yanıt vermiştir. Bu köy hayırı geleneğinin gençlerin devam ettireceği kanaati %86,7'lik bir orana sahiptir.

3.3. Geyikli Beldesi

Geyikli yerleşmesi, 10 yıldır köy hayırı geleneğini sürdürmektedir. Yörede gerçekleştirilen köy hayırına yaklaşık olarak 2000 kişi katılmaktadır. Köy hayırı organizasyonunu cami hocaları, belediye ve halk ortaklaşa yürütmektedir. Köy hayırı etkinliği, mayıs ayında hava koşullarının uygun olduğu ve diğer yerleşmelerin köy hayırı yapmadığı bir günde gerçekleştirilmeye çalışılır. Etkinlik çerçevesinde dağıtılacak olan yemekler Geyikli pazar yerinde yapılır. Köy hayırı yemeğinde yapılan yemekler için kullanılan malzemelerin tamamı beldede üretilmemektedir. Bu nedenle, tavuk eti ve yağ haricindeki bütün malzemeler toptancıdan temin edilir. Yemeklerin maliyeti yaklaşık olarak 500-1000TL arasıdır. Hayırda ikram edilen yemek gelenekselleşmiştir. Menü tavuklu pilav ve yoğurttan oluşmaktadır. Köy hayırı yemeklerinin maliyeti hayır sahibi tarafından karşılanır. Köy halkı dışında Çanakkale'den ve çevre köylerden köy hayırına katılanlar olmaktadır. Köyden çeşitli nedenlerle göç edenler köy hayırı zamanı köye gelirler. Köy hayırına 20-30 civarı köyden katılan olur. Yöre halkı, Geyikli köy hayırı haricinde çevre yerleşmelerden Dalyan, Bozalan, Kemallı, Aladağ ve Gökçebayır'ın köy hayırlarına da katılmaktadır. Köy hayırı etkinliğine gelen katılımcılar en fazla 100 km

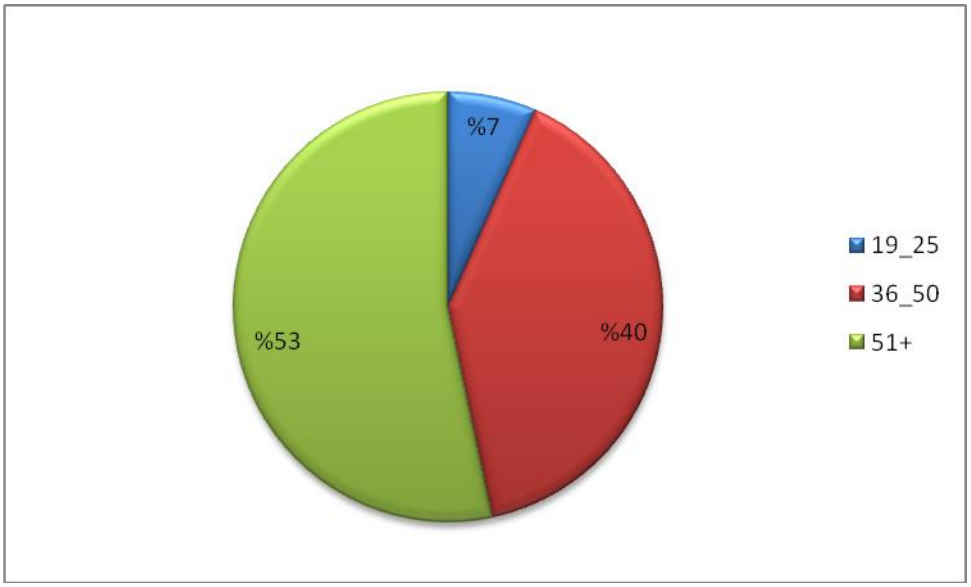
mesafeden gelmektedir. Yörede gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine turistler katılmazlar. Yöre sakinleri Çanakkale'de düzenlenen köy hayırlarını yerel ölçekte görmektedirler.

Şekil 3.26. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Doğum Yeri

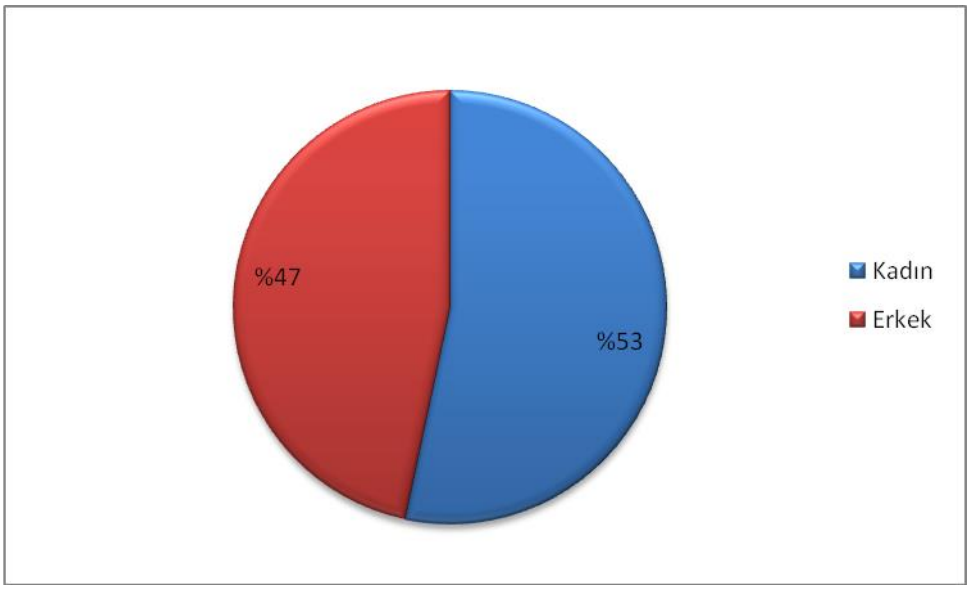
Geyikli yerleşmesi köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %73'ünün doğum yeri Çanakkale iken, %27'sinin doğum yeri il dışıdır. Doğum yeri Çanakkale olanların %43,3'ü Ezine (Geyikli %23,3) , %16,7'si Bayramiç doğumludur. İl dışı doğumlular ise Rize ve İstanbul doğumlulardan oluşmaktadır.

Şekil 3.27. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Yaş Durumu

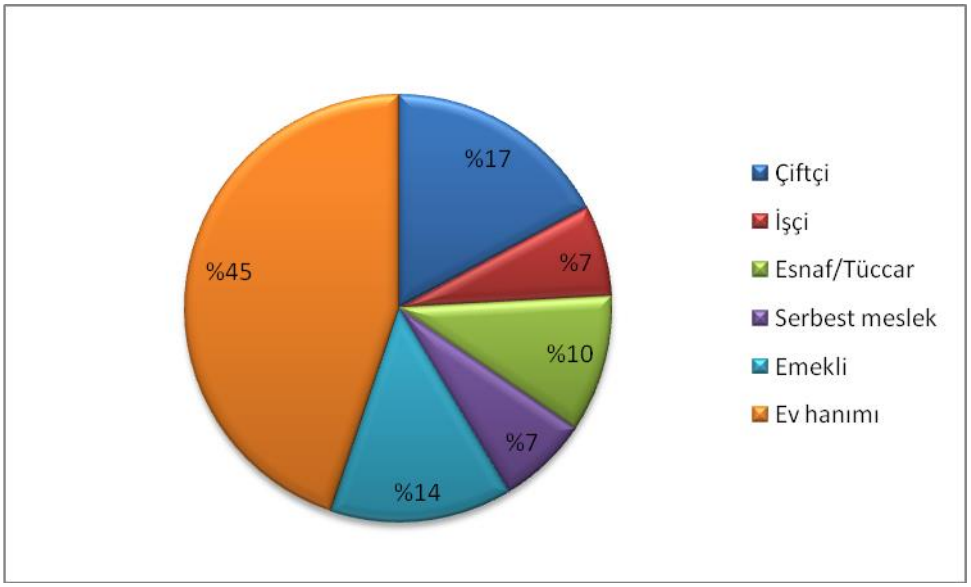
Geyikli yerleşmesinde gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin yaş aralığı 25-71 yaş arasıdır. Örneklem grubun yaş ortalaması ise 51,23'tür. Örneklemlerin yaş durumu içinde en büyü paya 51 yaş ve üzeri grup sahiptir. 25 yaş altı grubun payı oldukça düşüktür (%7).

Şekil 3.28. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Cinsiyet Durumu

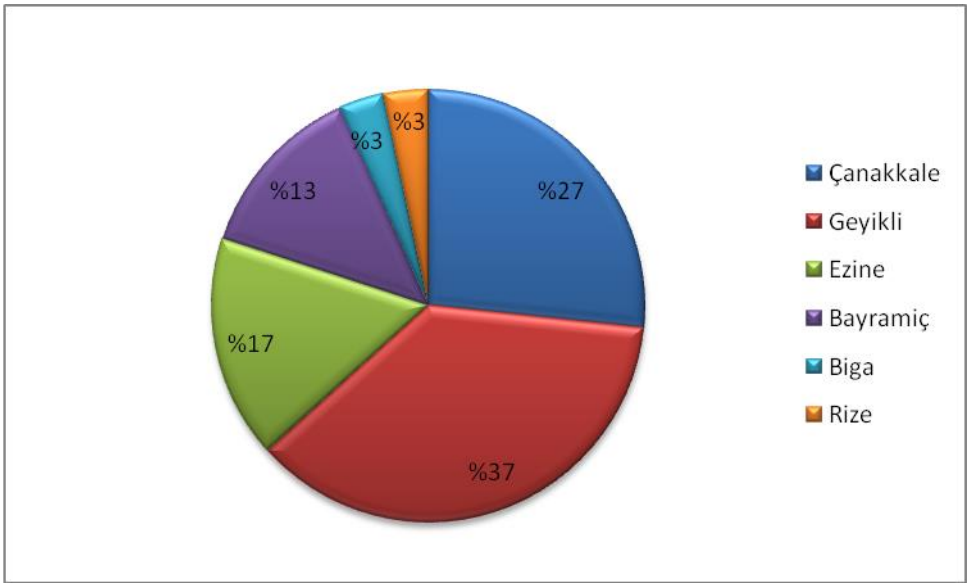
Yörede gerçekleştirilen hayır etkinliğine katılan örneklemlerin %53'ü kadın %47'si erkektir. Kadınların oranı erkeklerin oranından fazladır. Kadın oranının yüksek çıkmasının nedeni kırsal bir yerleşme olan Geyikli de, kadınların katılacağı pek fazla etkinlik olmamasından kaynaklı olarak, kadınlar için köy hayırları sosyal etkinlik için bir fırsat doğurmaktadır. Kadınlar yıl boyunca köy hayır tarihini beklerler.

Şekil 3.29. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Meslek Grupları

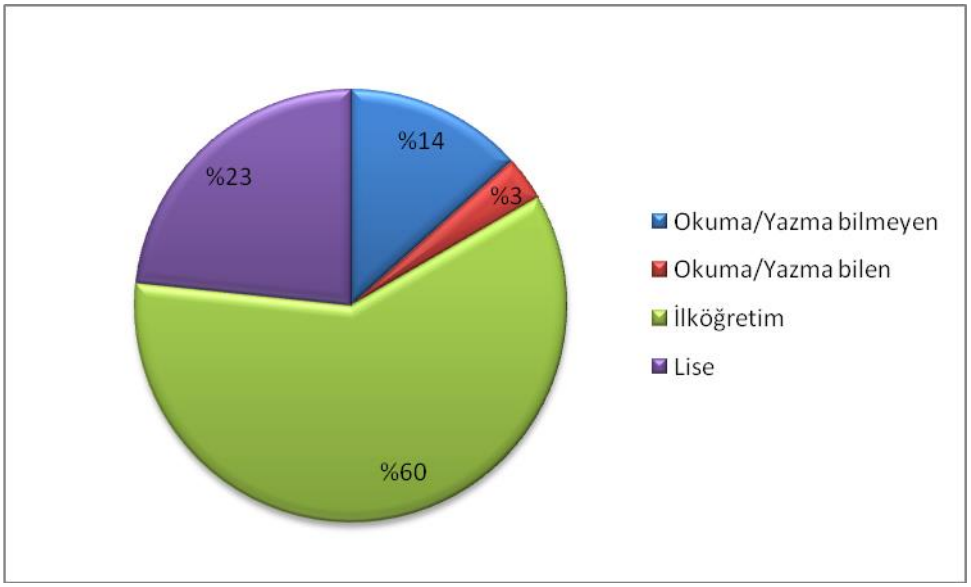
Geyikli yerleşmesinde gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin meslek grupları oldukça çeşitlidir (Şekil 3.28). Yörede yapılan köy hayrının toplumun her kesimine hitap ettiği söylenebilir. Meslek grupları içinde en büyük paya ev hanımları (%45) sahiptir. Cinsiyet bakımından kadınların katılımının fazla olması bu sonucu doğurmuştur. Geyiklinin kırsal bir yerleşme olası nedeni ile ikinci sıradaki meslek grubu çiftçilerdir.

Şekil 3.30. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin İkamet Yeri

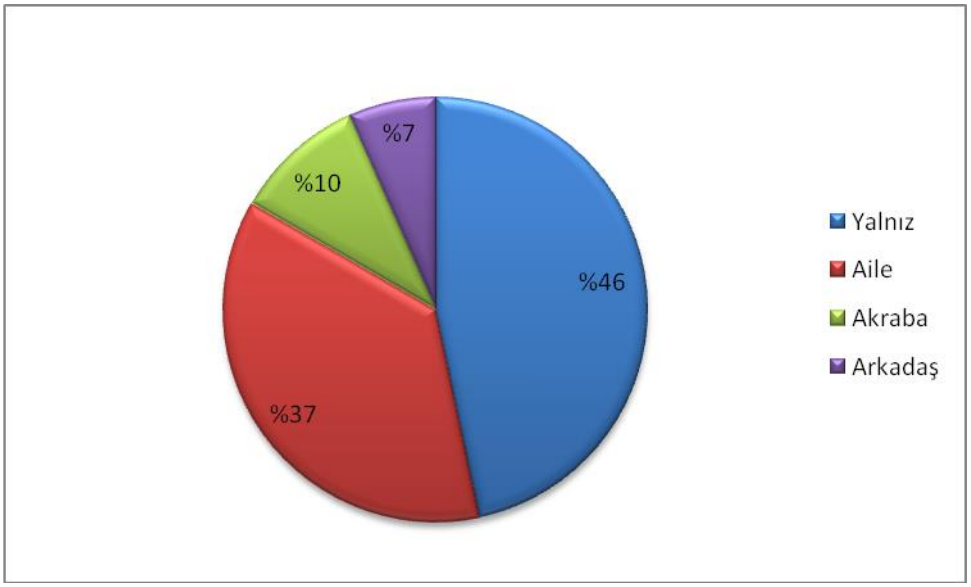
Geyikli yerleşmesinde gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin ikamet yerleri il içi ve il dışı olarak iki gruba ayrılmıştır. Köy hayırı etkinliğinin Geyikli yerleşmesinde yapılması nedeniyle ikamet yerleri içinde en büyük paya Geyikli (%37) yerleşmesi sahiptir. Çanakkale içinden Biga ve Bayramiç'ten de katılımcıların bulunması Geyikli köy hayırının oldukça tanınan bir köy hayırı olduğunu göstermektedir. Aile ziyareti nedeniyle Rize'den katılımcıların bulunması köy hayırı etkinliğini çeşitlendirmiştir.

Şekil 3.31. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Eğitim Durumu

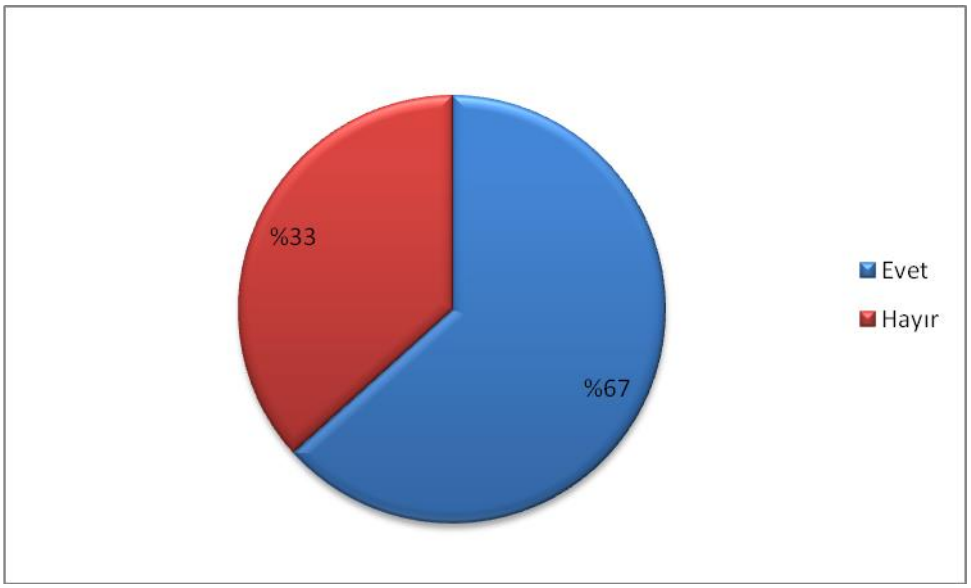
Yörede köy hayırına katılan örneklemlerin eğitim durumu oldukça düşüktür. Okuma-yazma bilmeyenlerin oranı %14'tür. Herhangi bir okula gitmeyenlerin oranı ise %17'dir. Eğitim durumları içinde en büyük paya %60'lık oran ile ilköğretim mezunları sahiptir.

Şekil 3.32. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Kiminle Geldiği

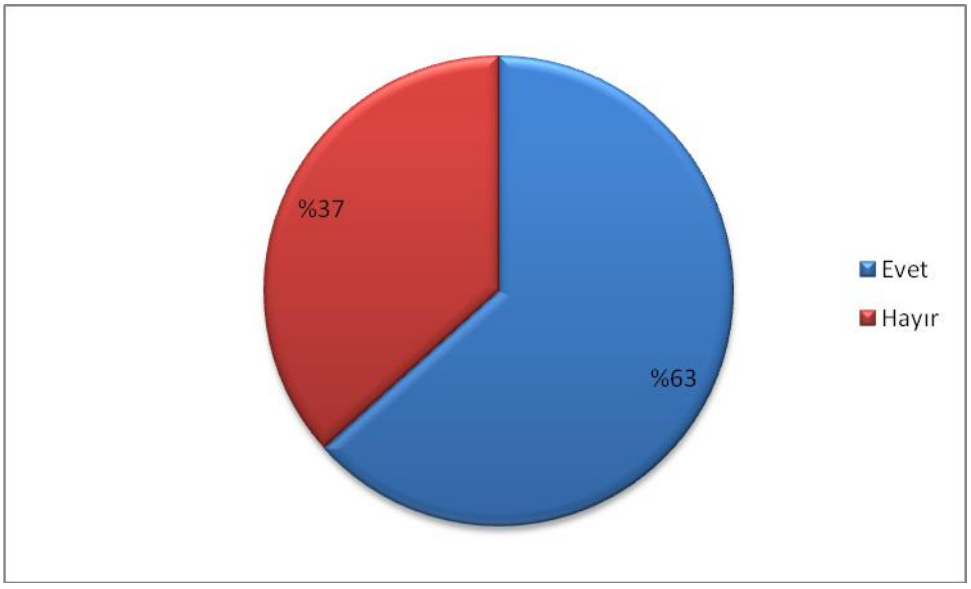
Yörede köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin büyük bir çoğunluğu (%46'sı) köy hayırı etkinliğine yalnız katıldığını belirtmiştir. Bu dikkat çekici bir durumdur. İkinci büyük grubu ise %7'lik oran ile aileleriyle katılanlar oluşturur.

Şekil 3.33. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Geyikli Köy Hayırına Her Yıl Katılma Durumu

Örneklemlerin köy hayırlarına her yıl katılma durumlarının gösterildiği Şekil 3.32'ye göre, evet yanıtını verenlerin oranı %67'dir. Bu durum yörede köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin büyük bir çoğunluğu için köy hayırı etkinliğinin gelenekselleştiğini gösterir.

Şekil 3.34. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Diğer Köy Hayırlarına Katılma Durumu

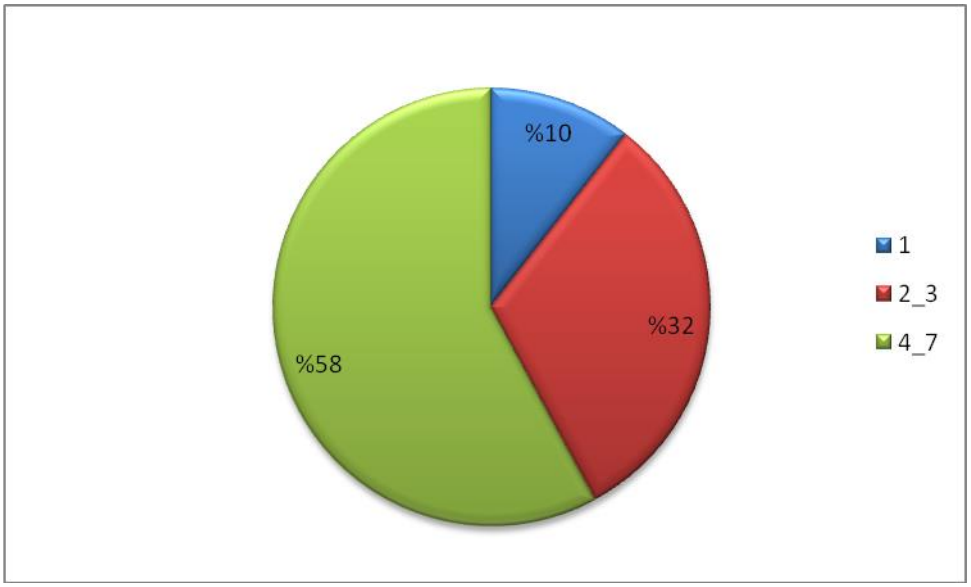
Geyikli yerleşmesinde gerçekleştirilen köy hayırına katılan örneklemlerin %63'ü diğer köy hayırlarına da katıldıklarını belirtmiştir. Bu durum örneklemlerin %63'ü için köy hayırlarının bir gelenek haline geldiğini gösterir.

Tablo 3.13. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Hayırlarına Katıldıkları Yerleşmeler

Yerleşmeler	**Frekans**	**Yüzde (%)**	**Yerleşmeler**	**Frekans**	**Yüzde (%)**
Aladağ	1	%3,3	Kemanlı	1	%3,3
Bozalan	4	%13,3	Kemel	3	%10
Bozköy	1	%3,3	Kızıltepe	4	%13,3
Çamlıca	1	%3,3	**Kumburun**	**6**	**%20**
Çamoba	**6**	**%20**	Kumru	2	%6,7
Çamova	1	%3,3	Kurşunlu	3	%10
Çığırı	1	%3,3	Mecidiye	1	%3,3
Dalyan	1	%3,3	Pınarbaşı	1	%3,3
Dörtyol	3	%10	Pınaroba	1	%3,3
Dümrek	1	%3,3	Sarıcaeli	3	%10
Geyikli	**13**	**%43**	Türkmeneli	1	%3,3
Gökçebayır	5	%16,7	Üvecik	4	%13,3
Gümrek	1	%3,3	Yağcıköy	1	%3,3
Hacılar	1	%3,3	Yapıldak	3	%10

Geyikli yerleşmesinde gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %43'ünün en kapsamlı bulduğu köy hayırı etkinliği Geyikli köy hayırı etkinliğidir. Geyiklinin en kapsamlı köy hayırı bulunmasının nedeni katılımcıların büyük bir bölümünün Geyikli yerleşmesinde ikamet etmesinden ileri gelmektedir. En kapsamlı bulunan diğer köy hayırları etkinlikleri Çamoba (%20) ve Kumburun (%20) köy hayırlarıdır.

Şekil 3.35. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Bir Yıl İçinde Katıldıkları Köy Hayırı Sayısı

Yörede köy hayırı etkinliğine katılan örneklemler yıl içinde en az 1 en fazla 5 köy hayırına katıldıklarını belirtmiştirler. Örneklemlerin yıl içinde katıldıkları köy hayırı ortalaması 3,42'dir. Geyikli yerleşmesinde düzenlenen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %58'i yıl içinde 4-7 arası köy hayırına katıldıklarını belirtmiştirler. Bu durum örneklemlerin yalnızca Geyikli köy hayırına değil diğer yerleşmelerinde köy hayırlarına da ilgi gösterdiklerini ortaya koymaktadır.

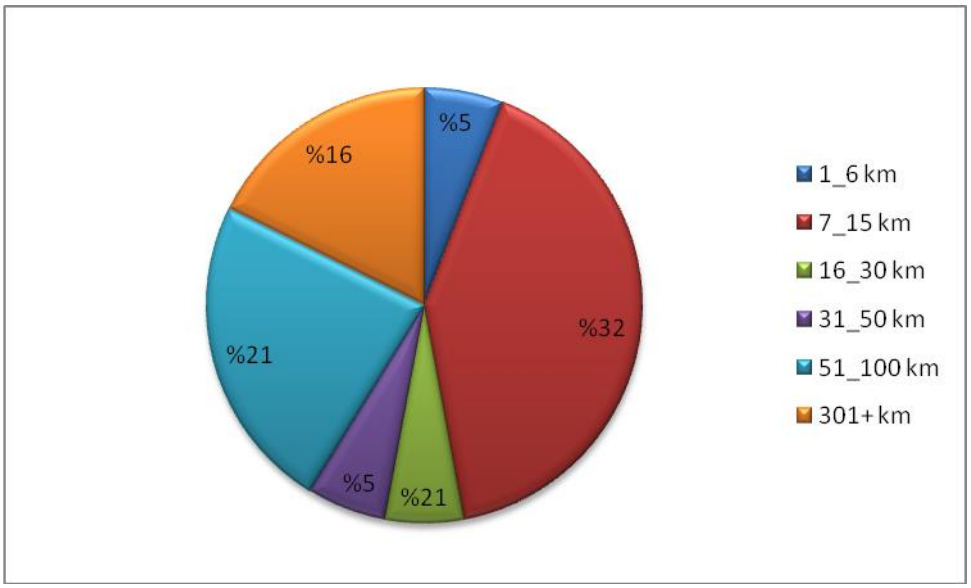
Tablo 3.14. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Yıl İçinde Katıldıkları Diğer Etkinlikler

Etkinlik Türleri	**Frekans**	**Yüzde (%)**
Nevruz	1	%3,3
Hıdırellez	8	%26,7
Panayır	**21**	**%70**
Festival	**17**	**%56,7**
Deve Güreşi	**15**	**%50**
Yağlı Pehlivan Güreşi	5	%16,7
Resmi Bayram Kutlamaları	**21**	**%70**
Hayır Dışında Hiçbir Etkinliğe Katılmam	2	%6,7

Çanakkale ilinde Nevruz etkinliklerine ilgi olmamasına rağmen örneklemler içinde 1 kişi Nevruz etkinliğine katıldığını belirtmiştir. Örneklemlerin en fazla ilgi gösterdiği

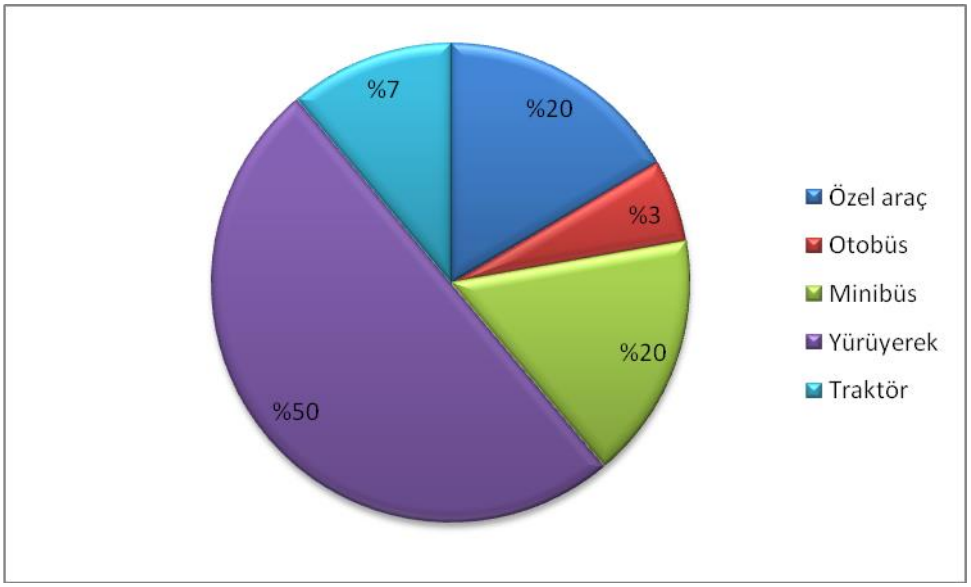
etkinlikler arasında yer alan Panayır (%70), Festival (%56,7) ve Deve güreşleri (%50) yöre halkının gelenekleri arasında yer alır. Bu nedenle örneklemlerin bu etkinliklere ilgi göstermesi oldukça doğal bir durumdur. Köy hayırı dışında hiçbir etkinliğe katılmam diyenlerin oranı (%6,7) ise oldukça düşüktür.

Şekil 3.36. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Geldiği Mesafe

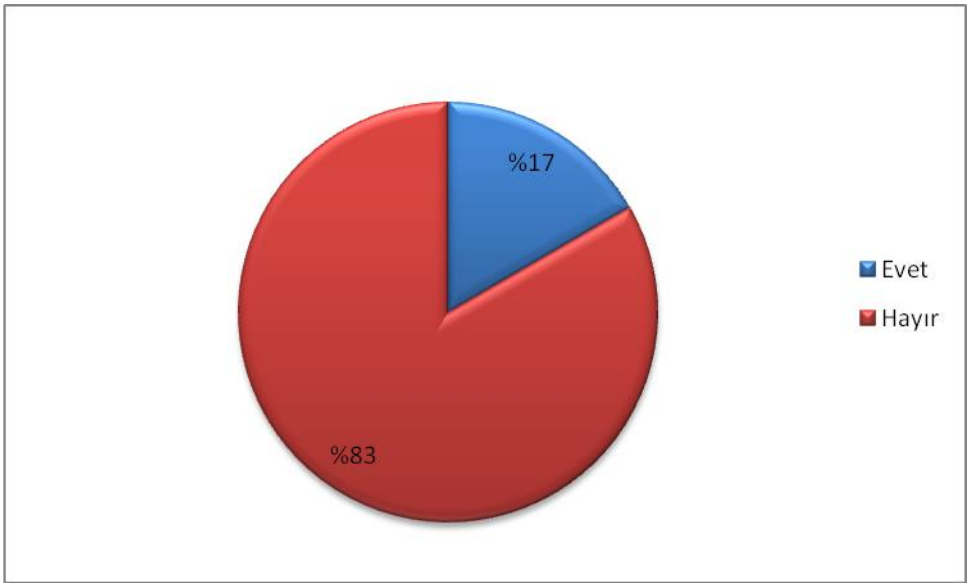
Köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %32'si 7-15km arası mesafeden geldiğini belirtmiştir. Ancak diğer örneklem yerleşmelerde pek görülmeyen dikkat çekici nokta ise örneklemlerin %21'nin 51-100 km ve %16'sının 301 km üzeri bir mesafeden geldiğini belirtmesidir. Bu durum yörenin uzak mesafelerde yer alan yerleşmelerle ilişkisi olduğunu gösterir. Ayrıca bu tanınmışlık köy hayırlarının tanıtımı açısından oldukça önemli bir durumdur.

Şekil 3.37. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Kullandıkları Vasıta

Yörede köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %37'si yürüyerek geldiğini belirtmiştir. Bu durumun sebebi katılımcıların büyük bir çoğunluğunun Geyiklide ikamet etmesinden kaynaklanmaktadır. Örneklemlerin %20'si konforlu bir yolculuk yapmak istemelerinden dolayı özel araçlarını kullanmışlardır. Yine örneklemlerin %20'si yakın mesafede ikamet etmesi nedeni ile minibüs ile ulaşımı tercih etmişlerdir.

Şekil 3.38. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Konaklama Durumu

Geyikli yerleşmesinde ikamet eden örneklemlerin %83'ü konaklama yapmayacağını belirtirken, %17'si konaklama yapacağını belirtmiştir. Konaklayan örneklemlerden 1 kişi bir gece, 1 kişi iki gece, 3 kişi üç gece konaklayacaklarını ve konaklayan örneklemlerden 2 kişi kendi evinde 3 kişi ise bir yakınının evinde konaklayacağını belirtmiştirler.

Tablo 3.15. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Köy Hayırlarının Taşıdığı Değerlere Karşı Tutumu

Önem Sırası		Geleneksel Önem	Arkadaş/Akraba Ziyareti	Aile İle Vakit Geçirmek	Dini Özellik Taşıma	Dayanışma Yardımlaşma Duygusu
1	**Frekans**	4	----------	3	**12**	**8**
	(%)	%1,3	----------	%10	**%40**	**%26,7**
2	**Frekans**	**8**	2	1	4	**10**
	(%)	**%26,7**	%6,7	%3,3	%13,3	**%33,3**
3	**Frekans**	7	**8**	----------	----------	**8**
	(%)	%23,3	**%26,7**	----------	----------	**%26,7**
4	**Frekans**	3	**13**	6	1	----------
	(%)	%10	**%43,3**	%20	%3,3	----------
5	**Frekans**	3	----------	**14**	6	----------
	(%)	%10	----------	**%46,7**	%20	----------

Geyikli yerleşmesinde gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemler için 1. sırada en fazla öneme sahip unsur Dini özellik taşıma (%40) ve Dayanışma duygusudur (%26,7).Hayır etkinliğinin öğle namazına müteakip yapılması ve yemek dağıtımının gerçekleştirilmesi bu sonucu doğurmuştur. 2. sırada en fazla önem sahip olan unsurlar Dayanışma/Yardımlaşma duygusu (%33,3) ve Geleneksel önemdir (%26,7). Uzun yıllardır köy hayırı etkinliğinin gerçekleştiriliyor olması da etkinliğe geleneksel bir anlam katmıştır. Arkadaş/Akraba ziyareti (%43,3) ve Aile ile Vakit Geçirmek 4. ve 5. sırada öneme sahip unsurlardır.

Tablo 3.16. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin En Kapsamlı Buldukları Köy Hayırları

Yerleşme Adı	**Frekans**	**Yüzde (%)**
Bozalan	1	%3,3
Dümrek	2	%6,7
Geyikli	19	%63,3
Gökçebayır	4	%13,3
Sarıcaeli	3	%10
Sarıkız	1	%3,3

Yörede gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %63,3'ü Geyikli köy hayırını en kapsamlı köy hayırı olarak görmektedir. Bu sonucun esas nedeni anket uygulamasının Geyikli yerleşmesinde yapılmasından kaynaklanır. Yöre sakini olan örneklemler kendi köy hayırlarını en kapsamlı köy hayırı olarak görmektedirler.

Tablo 3.17. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Ziyaretçi Çeşitliliğine Karşı Görüşleri

		İl Genelinden Ziyaretçi Çeker	**İl Dışından Ziyaretçi Çeker**
Kesinlikle Katılıyorum	Frekans	1	4
	(%)	%3,3	%13,3
Katılıyorum	Frekans	----------	8
	(%)	----------	%26,7
Çekimser	Frekans	2	1
	(%)	%6,7	%3,3
Katılmıyorum	Frekans	12	**11**
	(%)	%40	**%36,7**
Kesinlikle Katılmıyorum	Frekans	**15**	6
	(%)	**%50**	%20

Geyikli yerleşmesinde gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin büyük çoğunluğu köy hayırı etkinliğinin ziyaretçi çekmediğini düşünmektedir. Örneklemlerin %90'nı Geyikli köy hayırının il genelinde ziyaretçi çekmediğini %56,7'si ise il dışından ziyaretçi çekmediği kanaatine sahiptir. Bu durum örneklemlerin ikamet yeri ile uyumsuzluk gösterir. Çünkü örneklemler Çanakkale'nin 5 ayrı ilçesinden ziyaretçi çekerken il dışından ise Rize'den ziyaretçi çekmiştir.

Tablo 3.18. Geyikli Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Çeşitli Durumlara Karşı Tutumları

	Kesinlikle Katılıyorum		**Katılıyorum**		**Çekimser**		**Katılmıyorum**		**Kesinlikle Katılmıyorum**	
	Frekans	**(%)**	**Frekans**	**(%)**	**Frekans**	**(%)**	**Frekans**	**(%)**	**Frekans**	**(%)**
Sosyal İhtiyacın Karşılanmasında Önemlidir.	3	%10	7	%23,3	4	%13,3	**9**	**%30**	**7**	**%23,3**
Dışarıdan Ziyaretçi Gelmesinden Mutlu Oluyoruz.	----------	----------	2	%6,7	1	%3,3	**7**	**%23,3**	**20**	**%60,7**
Hayır Gününü İstekle Bekleriz.	2	%6,7	4	%13,3	5	%16,7	**10**	**%33,3**	**9**	**%30**
Geleneksel Anlamı Büyüktür.	2	%6,7	2	%6,7	3	%10	**12**	**%40**	**11**	**%36,7**
Yakınlarla Görüşmek İçin Uygun Zamanı Oluşturur.	2	%6,7	2	%6,7	----------	----------	**9**	**%30**	**17**	**%56,7**
Dargın İnsanlar Barışır.	**7**	**%23,3**	**9**	**%30**	6	%20	7	%23,3	1	%3,3
Gençlerin Gelenekleri Öğrenmesine Yardımcı Olmaktadır.	1	%3,3	4	%13,3	2	%6,7	**18**	**%60**	**5**	**%16,7**
Dini Özellik Taşır.	1	%3,3	2	%6,7	1	%3,3	**11**	**%36,7**	**15**	**%50**
Toplumun Kaynaşmasına Yardımcı Olur.	----------	----------	3	%10	1	%3,3	**3**	**%10**	**23**	**%76,7**

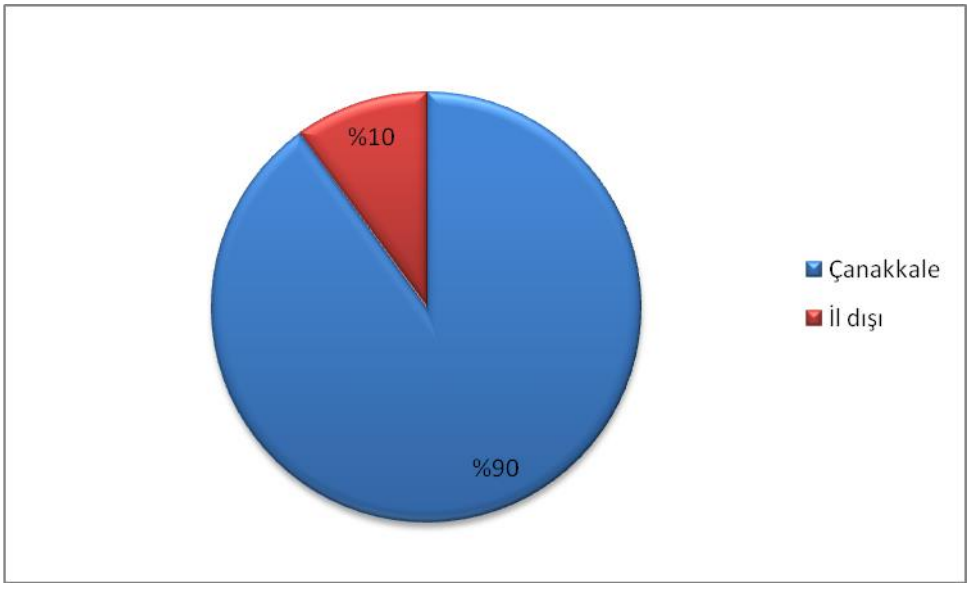
Geyikli yerleşmesinde gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %53,3 köy hayırlarının sosyal ihtiyacı karşılamadığı kanaatine sahiptir. Yörede gerçekleştirilen köy hayırlarının gelenekselliken uzak olması bu sonucu ortaya çıkarmıştır. Öyle ki, hayır menüsü yemek şirketlerinden tedarik edilmektedir. Yörede köy hayırının geleneksel anlam taşımadığını düşünenlerin oranı %76,7'dir. Dikkat çekici diğer bir nokta ise dışarıdan ziyaretçilerin gelmemesini isteyenlerin oranının (%83,3) yüksek olmasıdır. Bu sonuca bağlı olarak, kırsal yörelerde çok yoğun olarak görülen hoşgörünün Geyikli de değer kaybettiği söylenebilir. Yine yöre sakinleri köy hayırı gününü merakla beklemeyiz

diyenlerin oranı %63,3'tür. Örneklemlerin %86,7'si köy hayırı zamanını, yakınlarla görüşmek için uygun bir zaman olarak görmemektedir. Gençlerin ise köy hayırı geleneğini devam ettirmeyeceğini düşünmektedirler. Örneklemlerin %86,7'siköy hayırının dini bir özellik taşımadığı kanaatine sahiptir. Bu olumsuz durumlara karşın örneklemlerin %53,3 köy hayırı zamanında küslerin barıştığını belirtmiştir.

3.4. Çırpılar Köyü

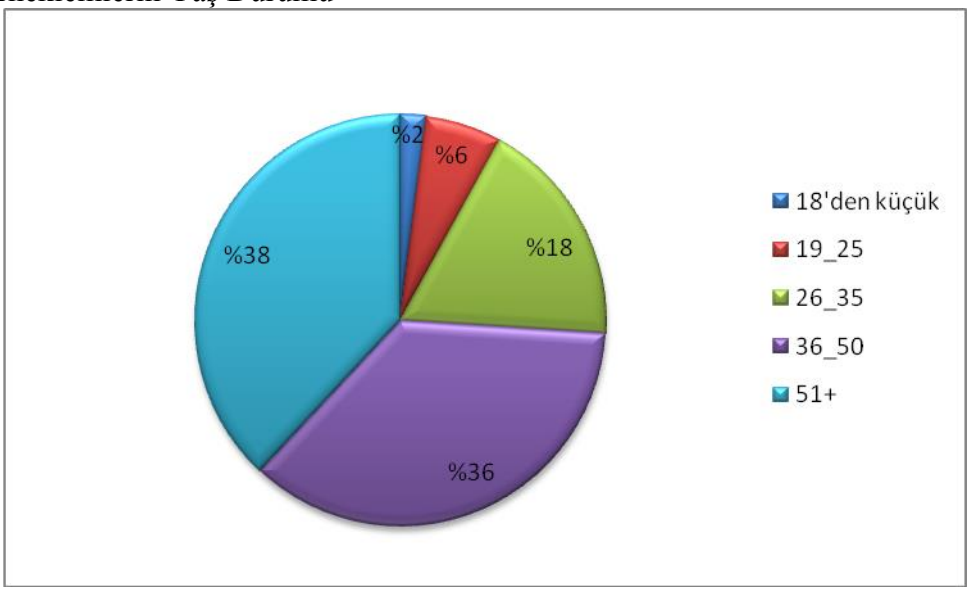
Çırpılar yerleşmesinde 80 yılı aşkın bir süredir hayır geleneği sürdürülmektedir. Yörede gerçekleştirilen etkinliğe yaklaşık 1500 kişi katılmaktadır. Köy hayırı mayıs ayında komşu yerleşmelerle denk gelmeyecek bir günde; muhtarlık, çiftçi cemiyeti ve gençlik grubu tarafından düzenlenir. Etkinlikte dağıtılacak olan yemekler köyün meydanında yapılmaktadır. Etkinlikte yapılacak olan yemeklerde kullanılan malzemeler köyde üretilmemektedir. Bu nedenle yemek malzemeleri Bayramiç'teki bir toptancıdan temin edilmektedir. Yemeğin maliyeti yaklaşık olarak 7000-8000 tutmaktadır. Bu maliyeti yöre sakinleri karşılamakta, yemekleri aşçı ve köyün erkekleri yapmaktadır. Köy hayırı yemeklerinde gelenekselleşmiş bir menü vardır. Menüde etli bulgur pilavı ve cacık bulunmaktadır. Yöre sakinleri dışında etkinliğe Çan, Ezine, Çanakkale, Biga, Edremit ve çevre yerleşmelerden katılımcılar gelmektedir. Köy hayırına yaklaşık 15 farklı yerleşmeden katılım olmaktadır. Yöreden daha önceden göç etmiş kişiler köy hayırı zamanı köye gelmektedirler. Yörede ikamet edenler ise Evciler, Yeşilköy, Karaköy, Tongurlu, Sonat, Gedik ve Toluklar yerleşmelerinin köy hayırlarına katılırlar. Çırpılar köy hayırına en uzak 180 km mesafeden katılımcılar gelmektedir. Çırpılar köy hayırına turistler katılmazlar. Yöre sakinleri Çanakkale'de düzenlenen köy hayırlarını bölgesel ölçekte görmektedirler.

Şekil 3.39. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Doğum Yeri

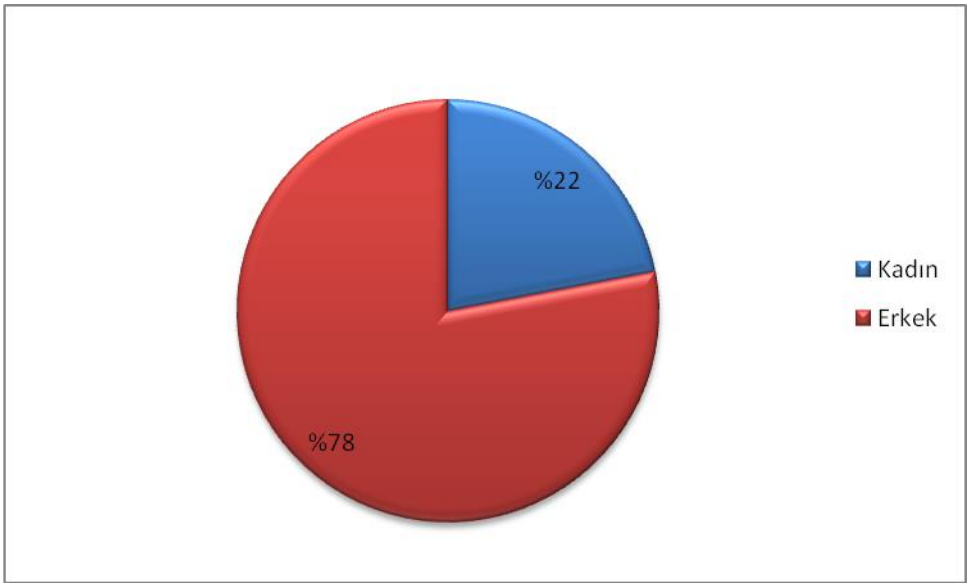
Çırpılar yerleşmesinde gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %90'nı Çanakkale ilinde ikamet etmektedir. Bunların % 82'si Bayramiç'te, % 2'si Biga'da, % 4'ü Çan'da ikamet etmektedir. İl dışında ikamet edenlerin % 4'ü Balıkesir'de, % 2'si Erzincan'da, % 4'ü İzmir'de, % 2'si Sivas'ta ikamet ettiğini belirtmiştir.

Şekil 3.40. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Yaş Durumu

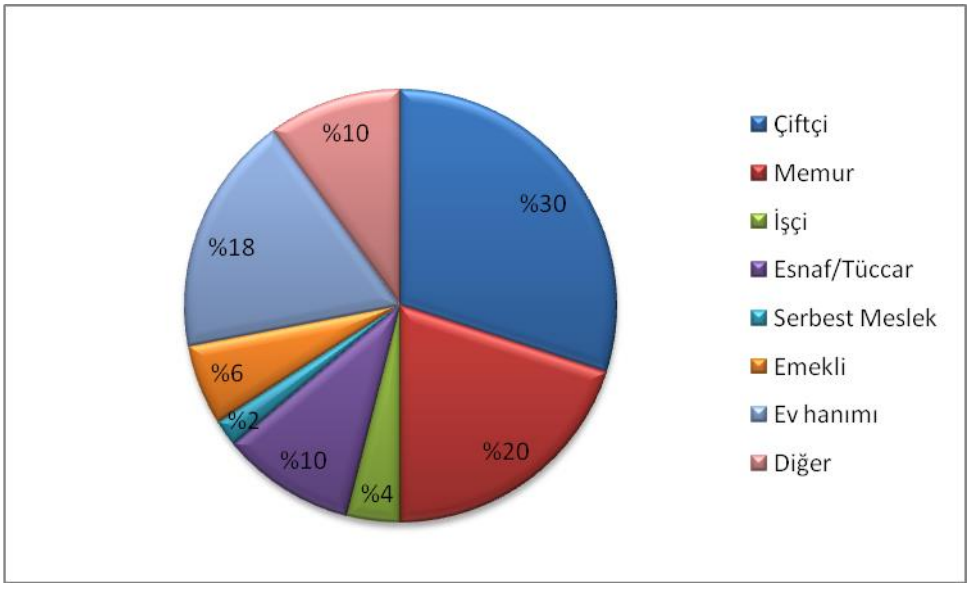
Yörede gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemler 23-87 yaş aralığındadır. Örneklemlerin yaş ortalaması 45,96'dır. Örneklemler ileri yaşta olanlardan seçilmeye çalışıldığı için %38'lik kesim 51 yaş ve üzeri bir yaşa sahiptirler.

Şekil 3.41. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Cinsiyet Durumu

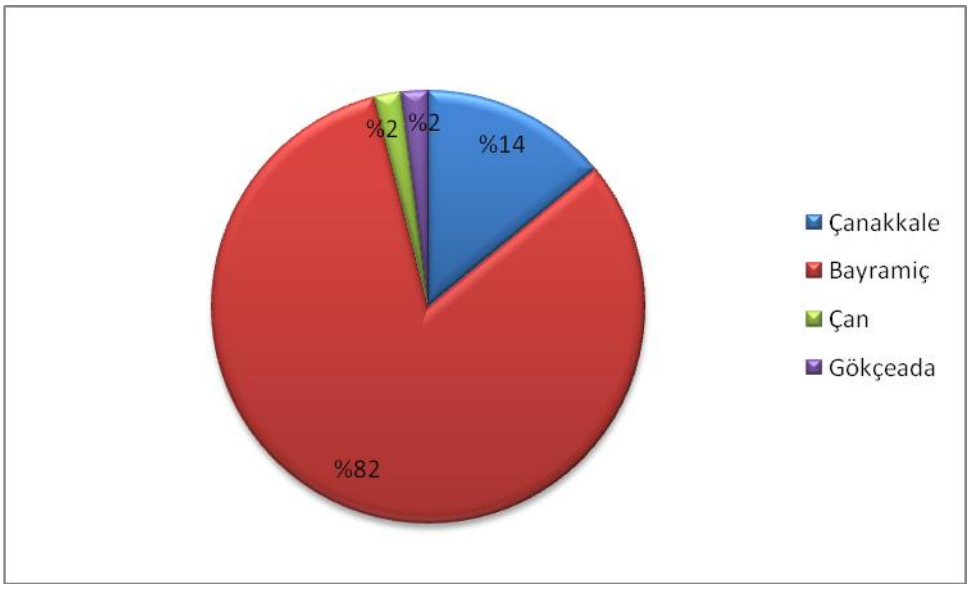
Çırpılar yerleşmesinde gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %78'i erkek iken %28'i kadındır. Köy hayırı öncesinde köy meydanın da erkeklerin toplanması ve anket uygulamasının meydan da yapılması bu neticeyi doğurmuştur.

Şekil 3.42. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Meslek Grupları

Yörede köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %30'u kırsal kesimlerin temel mesleği olan çiftçi meslek grubundandır. Meslek gruplarında dikkat çekici nokta memur meslek grubunun %20'lik paya sahip olmasıdır. Yörenin birçok merkezle yakın akrabalık ilişkileri olması köy hayırı zamanında yörenin çeşitli statülerde ziyaretçi çekmesine neden olmaktadır.

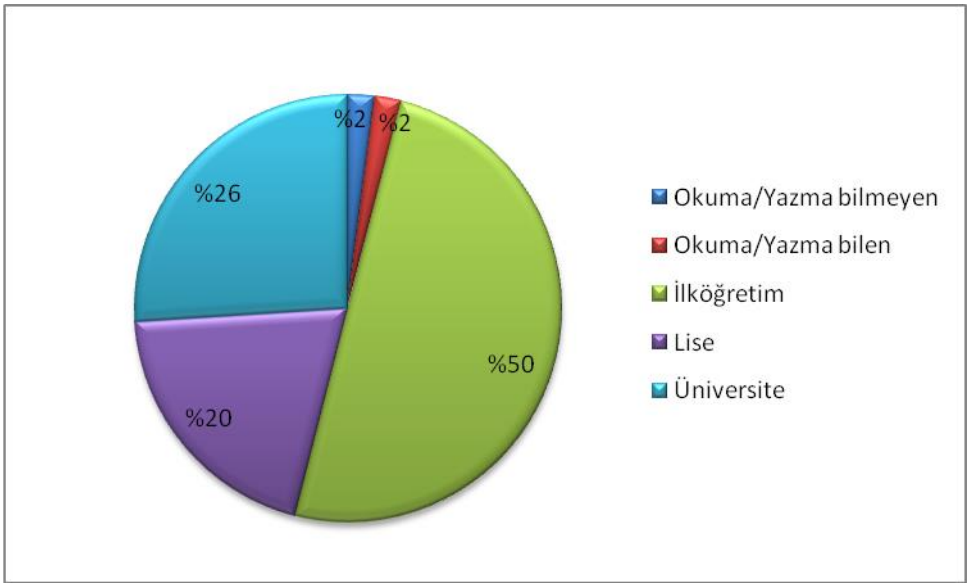
Şekil 3.43. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin İkamet Durumu

Örneklemlerin tamamı Çanakkale ili içerisinde ikamet ettiğini belirtmiştir. En fazla ziyaretçi ise Bayramiç yerleşmesinden gelmiştir. Bayramiç'te ikamet eden örneklemlerin

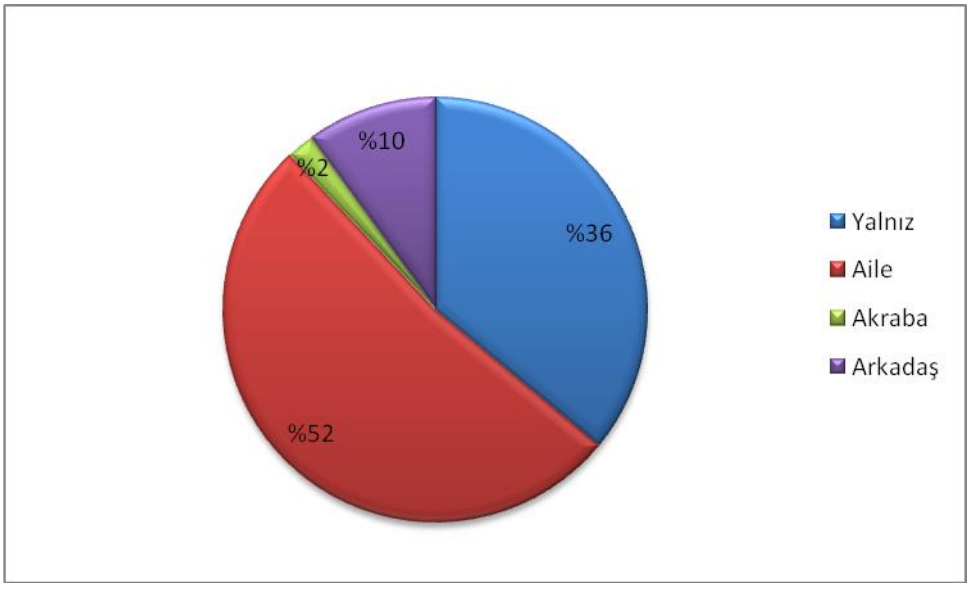
%24'ü Çırpılar % 6'sı Karaköy, % 4'ü Yiğitler'de ikamet ettiğini belirtmiştir. Diğer örneklemler ise Aşağıçermik, Cicikler, Dağobası, Gedik, Kurucak, Muratlar, Serhat, Yeşilköy'de ikamet ettiğini beyan etmiştir.

Şekil 3.44. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Eğitim Durumu

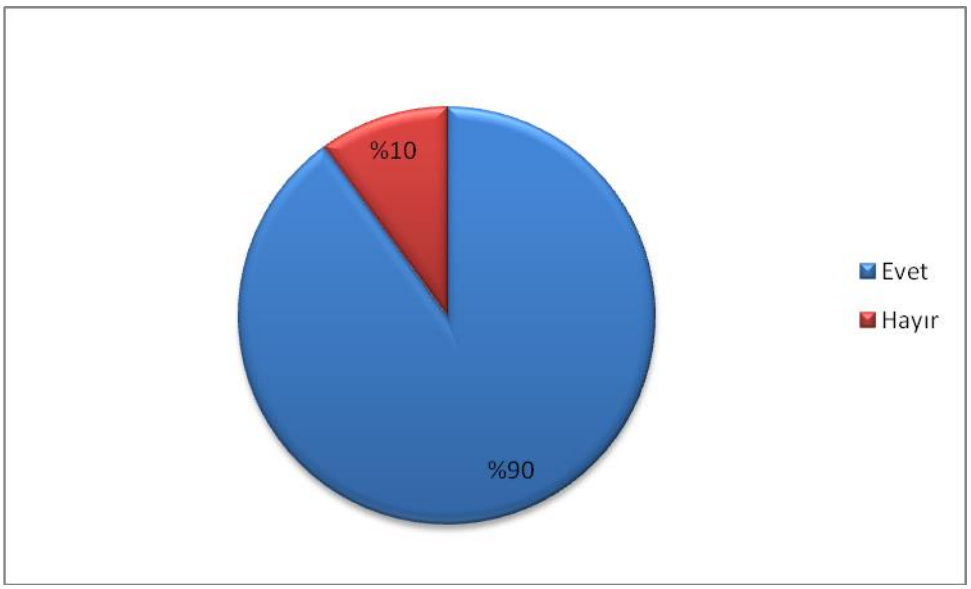
Yörede köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin eğitim durumları oldukça farklıdır. Örneklemlerin % 50'si ilköğretim mezunu olduğunu beyan etmiştir. Bu durum kırsal yörelerde sıkça rastlanılan bir durumdur. Meslek durumunda dikkat çekici nokta üniversite mezunu olanların %26'lık bir paya sahip olmasıdır.

Şekil 3.45. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Kiminle Geldiği

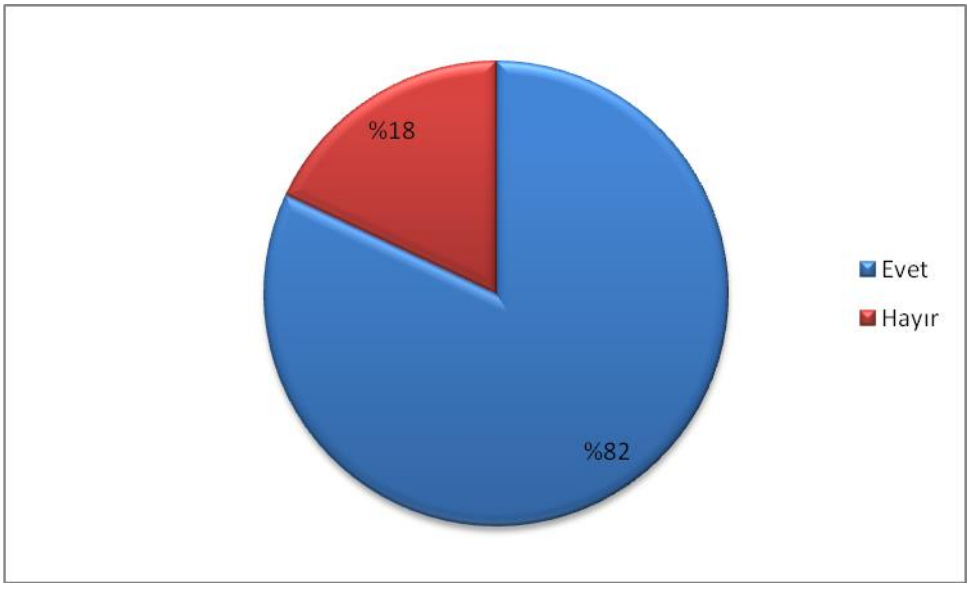
Yörede köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %52'si ailesiyle beraber köy hayırı etkinliğine katıldığı beyan etmiştir. Bunun yanı sıra örneklemlerin %36'sı etkinliğe yalnız geldiğini belirtmiştir. Yörede ikamet eden örneklemlerin diğer aile fertlerinden ayrı bir şekilde etkinliğe katılmaları bu sonucu doğurmuştur.

Şekil 3.46. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Çırpılar Hayrına Her Yıl Katılma Durumları

Çırpılar yerleşmesinde gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin % 90'nı köyün hayırına her yıl katıldığını belirtmiştir. Bu durum yörede köy hayırı etkinliğinin bir gelenek haline geldiğini göstermektedir.

Şekil 3.47. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Diğer Köy Hayırlarına Katılma Durumu

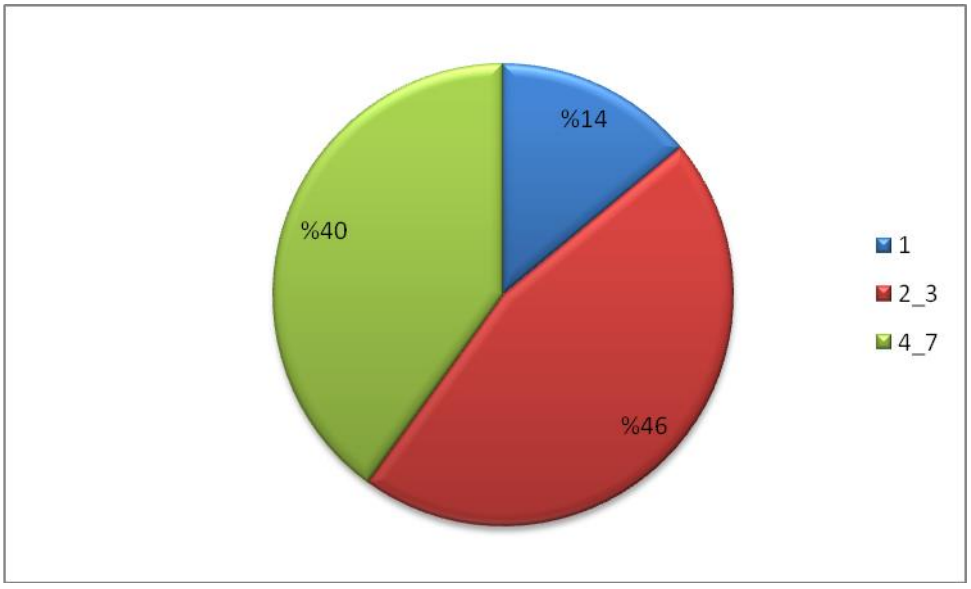
Yörede köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %82'si diğer yerleşmelerin gerçekleştirdiği köy hayırı etkinliklerine katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu durum Çırpılar ve çevre yerleşmeler için köy hayırı etkinliklerinin bir gelenek olduğunu göstermektedir.

Tablo 3.19. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Köy Hayırlarına Katıldıkları Yerleşmeler

Yerleşme Adı	**Frekans**	**Yüzde (%)**	**Yerleşme Adı**	**Frekans**	**Yüzde (%)**
Ağaçköy	3	%6	Kaykılan	2	%4
Ahmetçeli	1	%2	Kızılelma	1	%2
Alakeçi	1	%2	Köseler	1	%2
Avcılar	1	%2	Köylü	1	%2
Çamlıbelen	1	%2	Kuşçayır	1	%2
Çatalçam	2	%4	Kutluoba	2	%4
Çavuşköy	1	%2	Küçüler	2	%4
Çavuşlu	1	%2	Muratlar	3	%6
Çırpılar	**16**	**%32**	Narlı	1	%2
Dağovası	1	%2	Pınarbaşı	1	%2
Doluhasanlar	1	%2	Pıtıreli	1	%2
Eskiyayla	1	%2	Sondüz	1	%2
Evciler	**10**	**%20**	Söğütden	1	%2
Gedik	6	%12	Söğütgedili	1	%2
Gürenin	1	%2	Toluklar	5	%10
Güvencik	1	%2	Tongurlu	8	516
Hacıköy	3	%6	Türkmeneli	1	%2
Işıkeli	6	%12	Üçyol	3	%6
İdalılar	1	%2	Yaylacık	1	%2
Karaibrahimler	2	%4	**Yeşilköy**	**17**	**%34**
Karaköy	**11**	**%22**	Yeniceköy	2	%4
Karıncalı	2	%4	Yiğitler	5	%10

Çırpılar yerleşmesinde gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemler yıl içinde 44 farklı köy hayırına katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu köy hayırları içinde örneklemlerin en fazla rağbet ettikleri köy hayırları Çırpılar (%32), Evciler (%20), Karaköy (%22), Yeşilköy (%34) köy hayırları etkinlikleridir.

Şekil 3.48. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Yıl İçinde Katıldıkları Köy Hayırı Sayısı

Yörede köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin yıl içinde katıldıkları hayır sayısı aralığı 1-7 köy hayırıdır. Yıl içinde ortalama 3,26 köy hayırı etkinliğine katılmışlardır. Örneklemlerin büyük bir kısmı (%96) yıl içinde 2 ve üzeri köy hayırı etkinliğine katıldığını belirtmiştir. Bu durum yörede köy hayırlarının bir gelenek haline geldiğini gösterir.

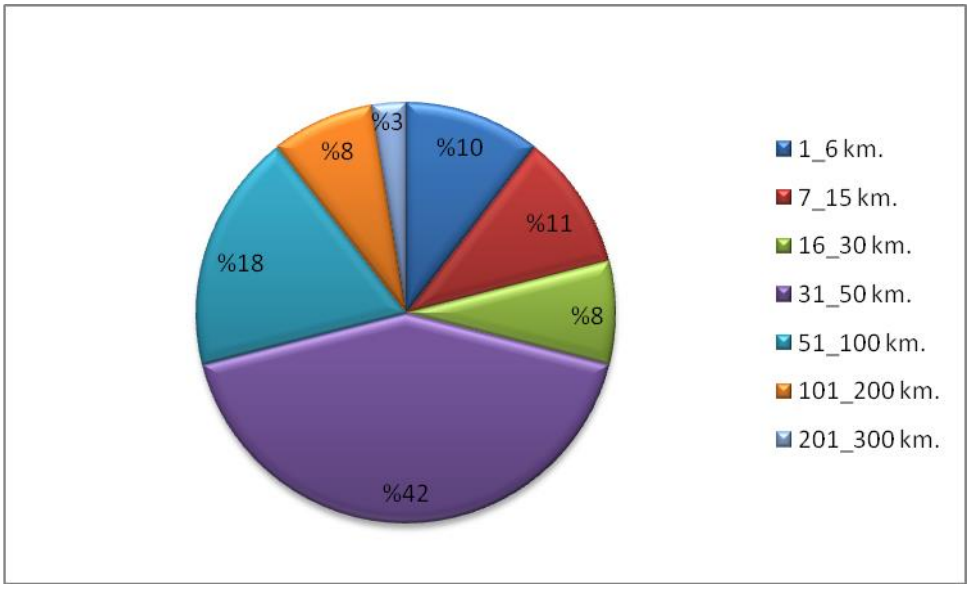
Tablo 3.20. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Yıl İçinde Katıldıkları Etkinlikler

Etkinlik Türleri	**Frekans**	**Yüzde (%)**
Nevruz	----------	----------
Hıdırellez	7	% 14
Panayır	**38**	**% 76**
Festival	**23**	**% 46**
Deve Güreşi	14	% 28
Yağlı Pehlivan Güreşi	**27**	**% 54**
Resmi Bayram Kutlamaları	18	% 36
Hayır Dışında Hiçbir Etkinliğe Katılmam	5	% 10

Nevruz etkinliği, Çanakkale yöresinde benimsenmemiş olması nedeniyle örneklemlerin ilgi gösterdiği bir etkinlik değildir. Panayır, Festival ve Yağlı Pehlivan

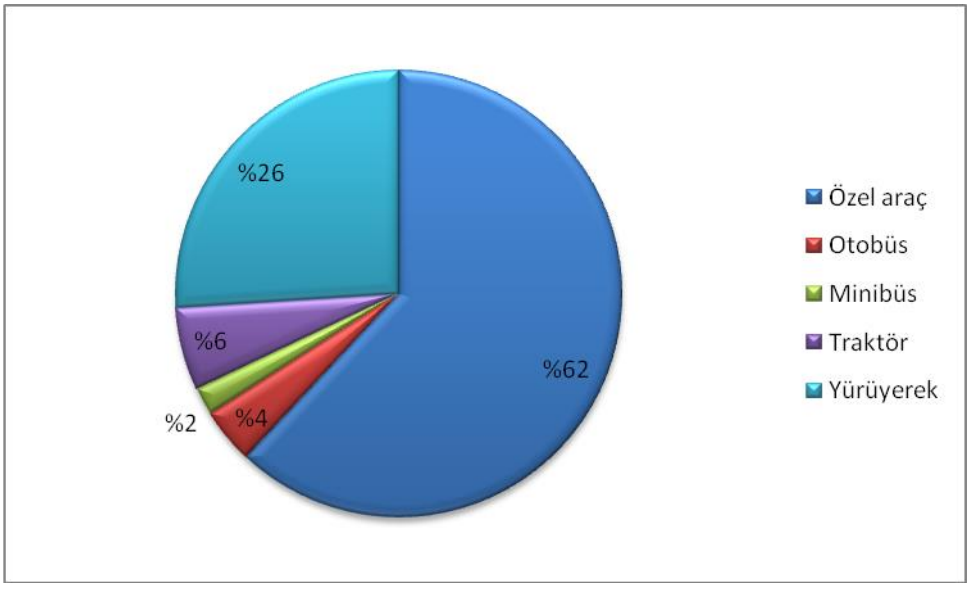
Güreşi Çanakkale'de ilgi gören etkinliklerdir. Bu etkinlikler çoğunlukla Çanakkale kırsalına hitap etmektedir. Bu nedenle örneklemlerin yıl içinde en fazla rağbet gösterdikleri etkinlikler olmuşlardır. Resmi bayram kutlamaları ise yörede ilgi gören etkinlikler arasındadır. Köy hayırları etkinliği dışında başka bir etkinliğe katılmayanların oranı %10'dur.

Şekil 3.49. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Geldikleri Mesafe

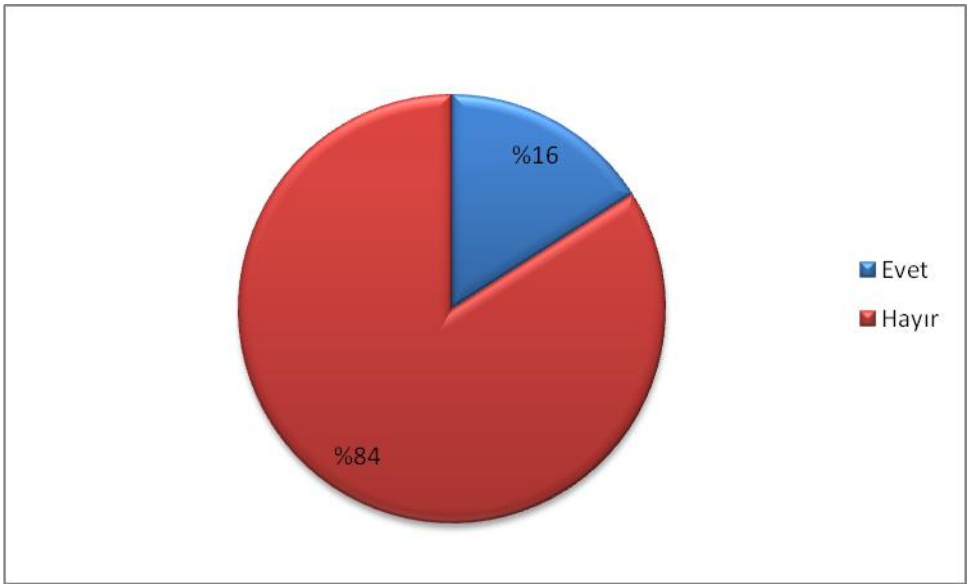
Yörede köy hayırı etkinliklerine katılan örneklemlerin ikamet yerlerinin çok farklı olması gelinen mesafelerin de çeşitli olmasına neden olmuştur. Örneklemlerin %42'si 31-50 km arası mesafeden geldiğini belirtmiştir. 51 km ve üzerinden gelenlerin oranı ise %29'dur. Bu durum yörenin uzak mesafelerdeki yerleşmelerle ilişkisi olduğunu göstermektedir.

Şekil 3.50. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Kullandıkları Vasıta

Yörede köy hayırı etkinliğine gelen örneklemlerin %62'si zaman ve konfor açısından rahat olabilmek için özel aracıyla etkinliğe gelmiştir. Bunun yanı sıra Çırpılar yerleşmesine düzenli araç seferi oldukça kısıtlıdır. Bu nedenle örneklemler özel araç kullanımına yönelmiştir. Örneklemlerin %26'sı ise Çırpılarda ikamet etmeleri nedeniyle yürüyerek geldiklerini beyan etmişlerdir.

Şekil 3.51. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Konaklama Durumu

Yörede köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %84'ü konaklama yapmayacağını belirtirken, %16'sı konaklama yapacağını belirtmiştir. Konaklama yapan örneklemler içinde 1 kişi üç gece kendi evinde, 2 kişi iki gece bir yakınının evinde ve 3 kişi bir gece kendi evinde konaklama yapacağını beyan etmiştir.

Tablo 3.21. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Hayırların Taşıdığı Değerlere Karşı Tutumları

Önem Sırası		Geleneksel Önem	Arkadaş/Akraba Ziyareti	Aile İle Vakit Geçirmek	Dini Özellik Taşıma	Dayanışma Yardımlaşma Duygusu
1	**Frekans**	**32**	9	----------	2	7
	(%)	**% 64**	% 18	----------	% 4	% 14
2	**Frekans**	**14**	**17**	8	----------	11
	(%)	**% 28**	**% 34**	% 16	----------	% 22
3	**Frekans**	3	14	7	5	**20**
	(%)	% 6	% 28	% 14	% 10	**% 40**
4	**Frekans**	1	7	**24**	8	8
	(%)	% 2	% 14	**% 48**	% 16	% 16
5	**Frekans**	----------	2	9	**33**	4
	(%)	----------	% 4	% 18	**% 66**	% 8

Yörede köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin çeşitli durumlara ilişkin tutumlarının gösterildiği Tablo 3.21'e bakıldığında 1. sırada en yüksek orana geleneksel önemin (%64) sahip olduğu görülür. Yörede köy hayırı etkinliği geleneksel bir boyut kazanmıştır. 2.sırada en yüksek orana ise geleneksel önemin (%28) yanı sıra Arkadaş/Akraba Ziyareti (%34) sahiptir. Gerçekte de etkinliğe gelen katılımcıların çoğunluğu bir şekilde Çırpılar yerleşmesiyle bağlantısı olan kişilerden oluşmaktadır. Çırpılar köy hayırını diğer örneklem köy hayırlarından ayıran en büyük fark diğer köy hayırlarında görülen dini özellik boyutunun pek önemsenmemiş olmasıdır. Öyle ki, dini özellik 5. derecede öneme sahip olarak görülmektedir.

Tablo 3.22. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin En Kapsamlı Buldukları Köy Hayırları

Yerleşme Adı	**Frekans**	**Yüzde (%)**	**Yerleşme Adı**	**Frekans**	**Yüzde (%)**
Ağaçköylü	1	% 2	Kutluova	1	% 2
Avcılar	1	% 2	Muratalan	1	% 2
Çavuşköy	1	% 2	**Muratlar**	**7**	**% 14**
Çırpılar	**25**	**% 50**	Narlı	1	% 2
Evciler	3	% 6	Serhat	1	% 2
Garipçe	3	% 6	**Yeşilköy**	**5**	**% 10**
Karaibrahimler	4	% 8	**Yiğitler**	**6**	**% 12**
Karaköy	2	% 4	Türkmeneli	1	% 2

Çırpılar, köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %50'si Çırpılar köy hayırını en kapsamlı köy hayırı olarak görmektedir. Oranın bu derece yüksek çıkmasının nedeni örneklemlerin bir bölümünün Çırpılarda ikamet etmesinden kaynaklanmaktadır. Örneklemlerin kapsamlı buldukları diğer köy hayırları ise Muratlar (%14), Yiğitler (%12) ve Yeşilköy (%10) köy hayırlarıdır.

Tablo 3.23. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Ziyaretçi Çeşitliliğine Karşı Görüşleri

		İl Genelinden Ziyaretçi Çeker	**İl Dışından Ziyaretçi Çeker**
Kesinlikle Katılıyorum	Frekans	**34**	**20**
	(%)	**% 68**	**% 40**
Katılıyorum	Frekans	**16**	**21**
	(%)	**% 32**	**% 42**
Çekimser	Frekans	----------	5
	(%)	----------	%10
Katılmıyorum	Frekans	----------	2
	(%)	----------	% 4
Kesinlikle Katılmıyorum	Frekans	----------	2
	(%)	----------	% 4

Yörede köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %100'ü Çırpılar köy hayırının il genelinden ziyaretçi çektiği kanaatindedir. Bu durum köy hayırına gelen katılımcıların ikamet yerlerinin çeşitli olmasıyla örtüşen bir durumdur. Örneklerin %82'si Çırpılar köy

hayırının il dışından da ziyaretçi çektiğini beyan etmiştir. Bu durum yine ikamet yerleri il dışı olan örneklemlerin varlığıyla desteklenebilecek bir durumdur.

Tablo 3.24. Çırpılar Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Çeşitli Durumlara Karşı Tutumları

	Kesinlikle Katılıyorum		**Katılıyorum**		**Çekimser**		**Katılmıyorum**		**Kesinlikle Katılmıyorum**	
	Frekans	**(%)**	**Frekans**	**(%)**	**Frekans**	**(%)**	**Frekans**	**(%)**	**Frekans**	**(%)**
Sosyal İhtiyacın Karşılanmasında Önemlidir.	**29**	**% 58**	**20**	**% 40**	1	% 2	------	------	------	-------
Dışarıdan Ziyaretçi Gelmesinden Mutlu Oluyoruz.	**42**	**% 84**	**8**	**% 16**	-------	------	-------	------	------	-------
Hayır Gününü İstekle Bekleriz.	**33**	**% 66**	**15**	**% 30**	2	% 4	-------	------	------	-------
Geleneksel Anlamı Büyüktür.	**38**	**% 76**	**12**	**% 24**	-------	------	-------	------	------	-------
Yakınlarla Görüşmek İçin Uygun Zamanı Oluşturur.	**33**	**% 66**	**16**	**% 32**	-------	------	-------	------	1	% 2
Dargın İnsanlar Barışır.	**10**	**% 20**	**17**	**% 34**	2	% 4	14	% 28	7	%14
Gençlerin Gelenekleri Öğrenmesine Yardımcı Olmaktadır.	**41**	**% 82**	**8**	**% 16**	-------	------	-------	------	1	% 2
Dini Özellik Taşır.	**22**	**% 44**	**15**	**% 30**	-------	------	7	% 14	6	% 12
Toplumun Kaynaşmasına Yardımcı Olur.	**41**	**% 82**	**9**	**% 18**	-------	------	-------	------	------	-------

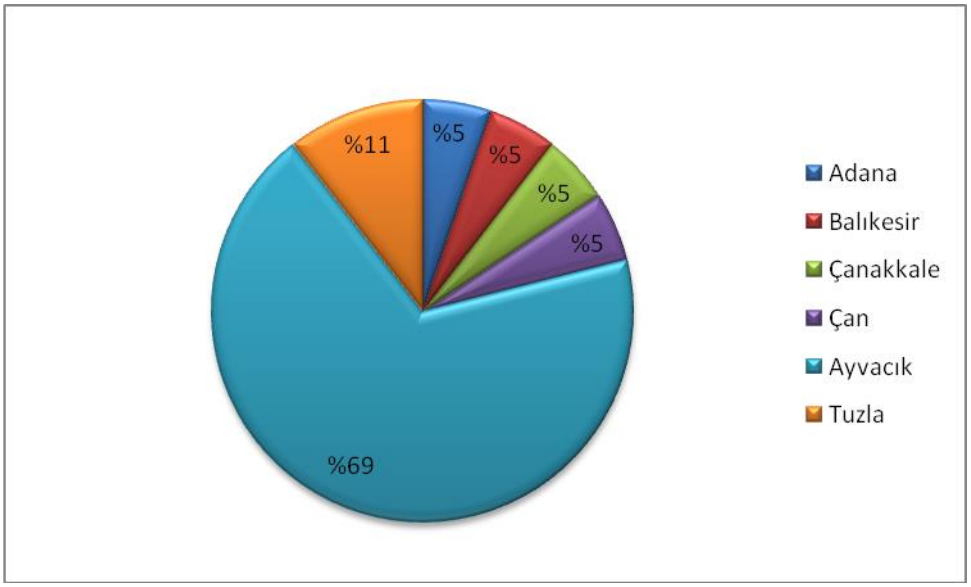
Çırpılar yerleşmesinde gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %98'i köy hayırlarının yöre sakinlerinin sosyal ihtiyacını karşıladığını düşünmektedirler. Gerçekten de Çırpılar köy hayırı etkinliği Çanakkale genelinde en hareketli ve sosyal yönü ağır basan köy hayırlarından biridir. Örneklemlerin %100'ü dışarıdan ziyaretçi gelmesini istemektedir. Bu durum yörenin hala hoşgörü ve misafirperver yapısını koruduğunu göstermektedir. Örneklemlerin %98'i köy hayırı gününü merakla beklediğini belirmiştir. Çünkü yörede gerçekleştirilen köy hayırı etkinliği yöre sakinleri tarafından birlik ve düzen içinde gerçekleştirilmektedir. Yöre halkı için köy hayırlarının geleneksel bir anlamı vardır. Yöre de gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğini diğer yörelerde ki köy hayırlarından ayıran en önemli özelliklerden biride yöre gençlerinin etkinliği düzenlemede gösterdikleri büyük

çabadır. Bu nedenle örneklemlerin %98'i hayır etkinliğini gençlerin devam ettireceğini beyan etmişlerdir. Yine yörede gerçekleştirilen etkinlikler küslerin barışmasına (%54) ve İnsanların kaynaşmasına (%100) zemin hazırlayan bir ortam yarattığı inancındadırlar.

3.5. Tuzla Beldesi

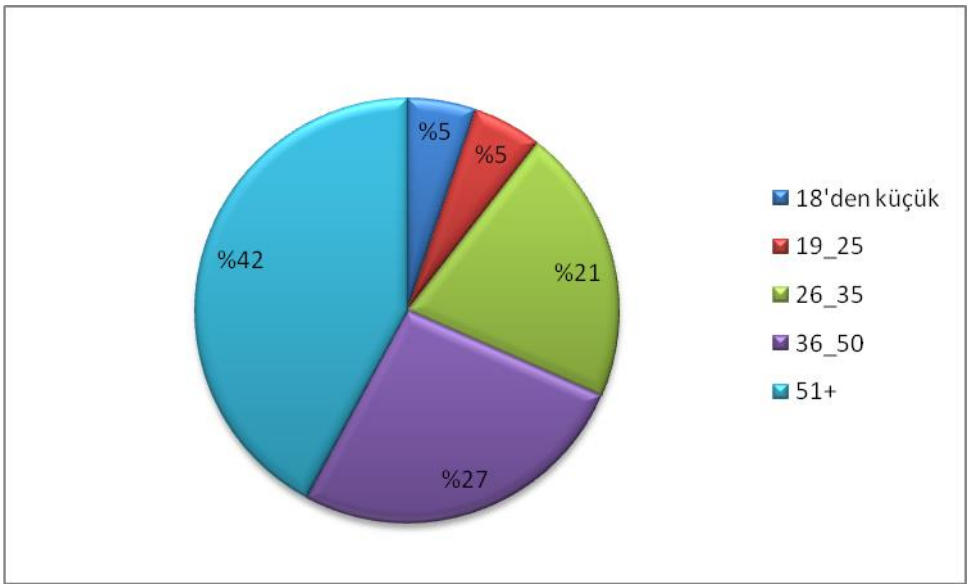
Tuzla yerleşmesinde 30 yılı aşkın bir süredir köy hayırı geleneği sürdürmektedir. Yörede gerçekleştirilen köy hayırına yaklaşık 3000 kişi katılmaktadır. Muhtarlık ve köy halkının işbirliğiyle gerçekleştirilen etkinlikler hava şartlarına göre nisan-mayıs aylarında yapılmaktadır. Köy hayırı günü sebze pazarının kurulduğu cumartesi gününe denk getirilmektedir. Bu sayede hem köylerden gelen yöre sakinleri hem de memurların köy hayırına katılımı sağlanmaktadır. Köy hayırı yemekleri tarihi Hüdavendigar Caminin yanında yapılır. Gelenekselleşen menüde kullanılan ve yaklaşık olarak 12.000TL'ye mal olan malzemelerin (et, pirinç, nohut, buğday, soğan vb.) tamamı köyde üretilmektedir. Bu menü keşkek, pilav ve cacıktan oluşmaktadır. Yemekleri özel olarak getirilen aşçılar yapmaktadır. Etkinliğe yöre halkı dışında çevre yerleşmelerden de gelenler olmaktadır. Çevre yerleşmelerden daha çok Ezine, Bayramiç ve Çanakkale merkez ilçesinden katılım görülmektedir. Bunun yanı sıra yöreden daha önceden göç etmiş kişiler köy hayırı zamanı yöreye gelirler. Tuzla yerleşmesinde ikamet edenler ise daha çok Kösedere, Naldöken, Erecek, Taşboğaz yerleşmelerinin köy hayırlarına katılmaktadırlar. Tuzla'da gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine en uzak 100 km mesafeden gelenler olmaktadır. Köy hayırına yaklaşık 50-60 köyden katılım olmaktadır. Ayrıca köy hayırına Alman turistlerde gelmektedir. Yöre sakinleri Çanakkale'de düzenlenen köy hayırlarını yerel ölçekte görmektedirler.

Şekil 3.52. Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Doğum Yeri

Tuzla yerleşmesinde gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin doğum yerleri il geneli ve il dışı olarak iki gruba ayrılmaktadır. İl genelindeki doğum yerleri Ayvacık (%69), Tuzla (%11), Çan (%5), Çanakkale merkez (%5) ilçelerdir. İl dışında ise Balıkesir (%5) ve Adana (%5) örneklemlerin doğum yerleridir.

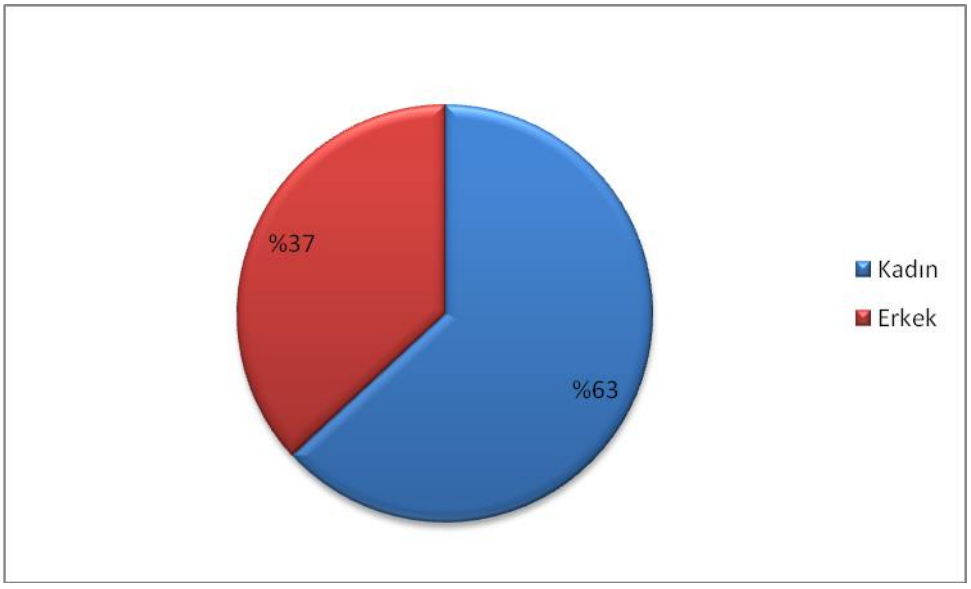
Şekil 3.53. Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Yaş Grupları

Yörede gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin yaşları 17-68 yaş aralığındadır. Örneklemlerin yaşlarının ortalaması 45,74'tür. Yaş gruplarına bakıldığında örneklemlerin yaş grupları içinde en büyük paya % 42'lik oran ile 51 yaş ve üzeri yaş

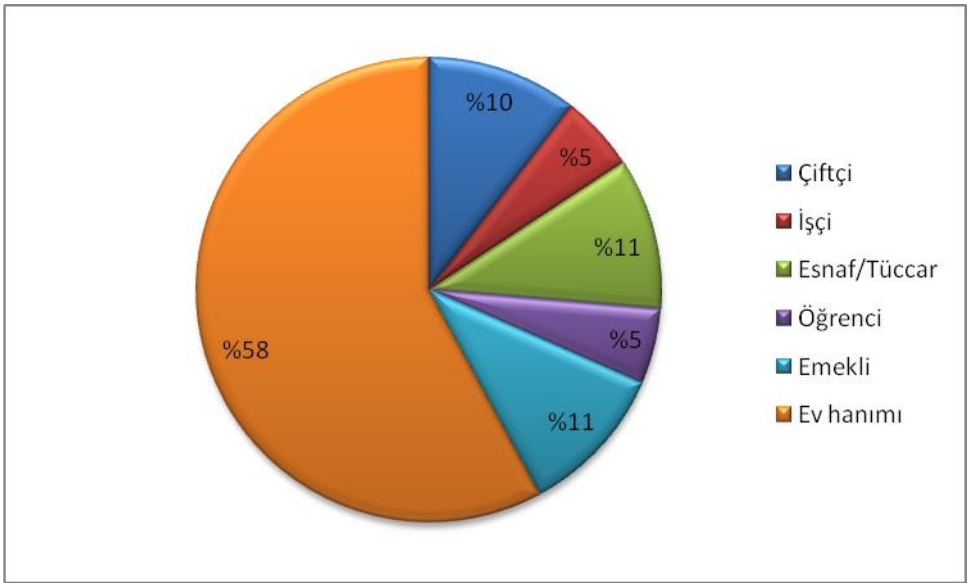
grubu dahildir. Örneklemlerin % 69'u 36 yaş ve üzerindedir. Bu durum çalışmanın güvenirliliği açısından olumlu bir durumdur. Çünkü köy hayırları konusunda ileri yaştaki örneklemler daha çok bilgiye sahiptir.

Şekil 3.54.Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Cinsiyet Durumu

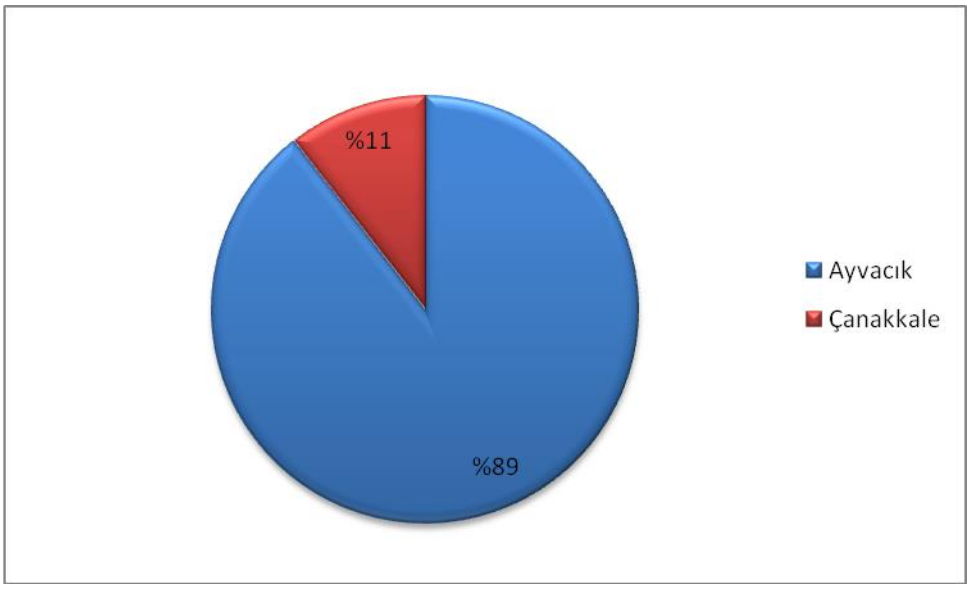
Örneklemlerin cinsiyet durumunu gösteren Şekil 3.54'e bakıldığında kadınların oranının erkeklerden daha fazla olduğu görülür. Yerel etkinlikler içinde köy hayırları etkinlikleri kadınların oldukça ilgi gösterdiği etkinlikler arasındadır.

Şekil 3.55. Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Meslek Grupları

Yörede gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin meslek yapısı oldukça çeşitlidir. Meslek grupları içinde en büyük paya ev hanımları (%58) sahiptir. Tuzla'nın kırsal bir yöre olması ve örneklemlerin %63'ünün kadın olmasından kaynaklı ev hanımı meslek grubu yüksek bir orana sahiptir. Çiftçi meslek grubunun oranı (%10) oldukça düşüktür.

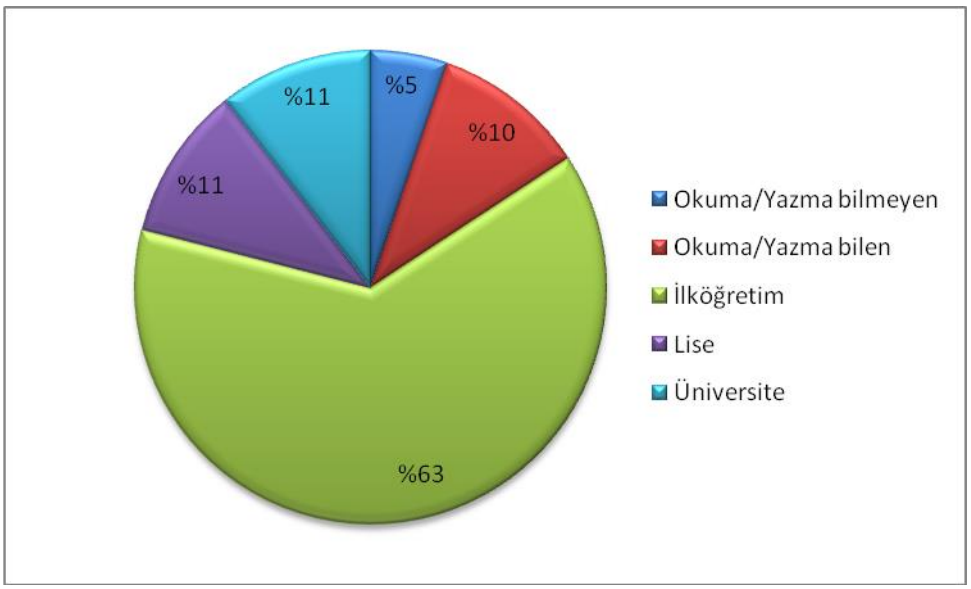
Şekil 3.56.Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin İkamet Yeri

Örneklemlerin %89'u Ayvacık ilçesinde, %11'i ise Çanakkale merkez ilçede ikamet ettiğini belirtmiştir. Ayvacık içinde ise, Gülpınar (%5), Küçükkuyu (%5), Babadere (%10),

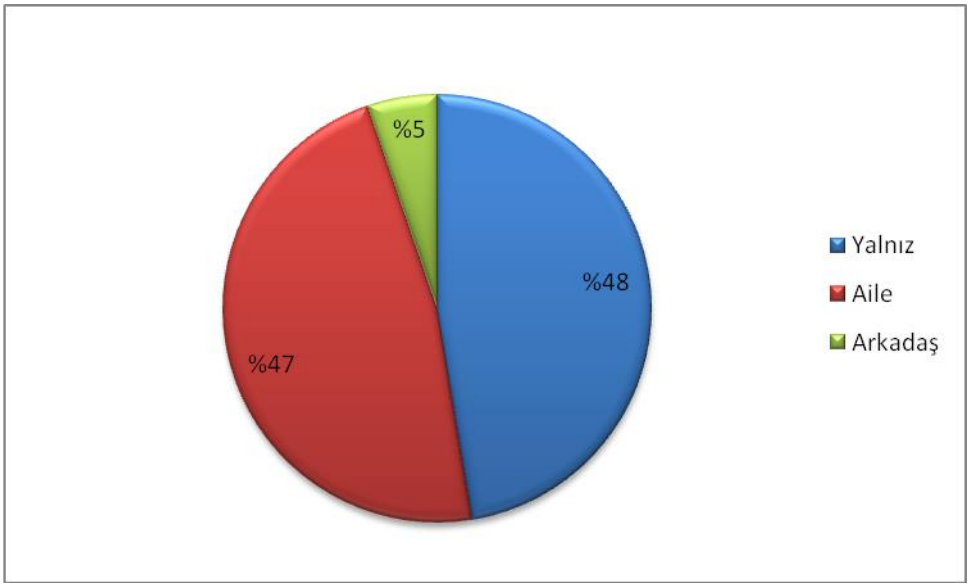
Bektaş (%5), Çamköy (%10), Kızılkeçili (%5), Kozlu (%5), Kulfa (%5), Tuzla (%30) yerleşmelerinde ikamet ettiklerini belirtmişlerdir.

Şekil 3.57.Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Eğitim Durumu

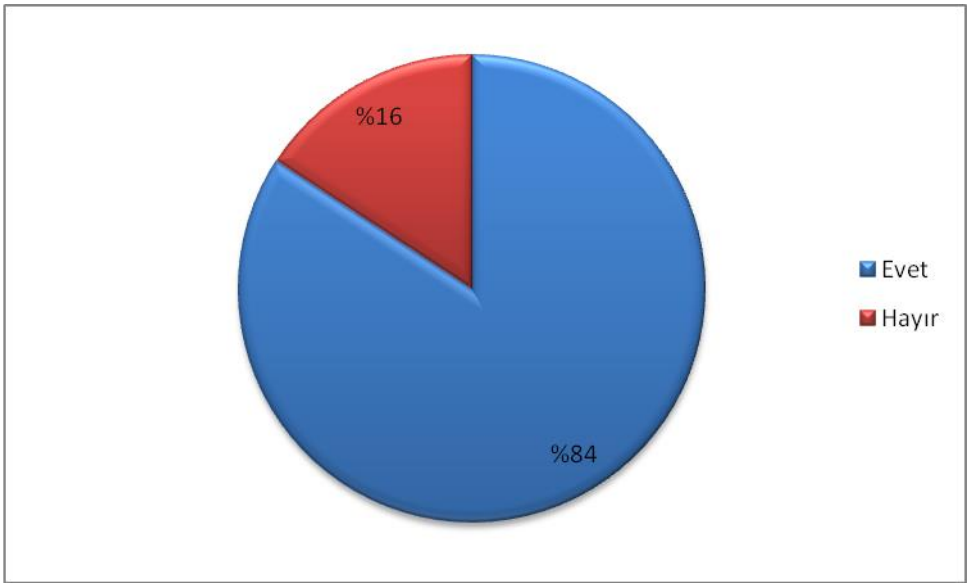
Örneklemlerin yaş gruplarının gösterildiği Şekil 3.69'a göre en büyük paya %63'lük oran ile ilköğretim mezunları sahiptir. Kırsal yerleşmelerde sık görülen bir eğitim profili görülmektedir (Şekil 3.57). Bu profil içinde ilköğretim mezunları, fazla okuma-yazma bilmeyenler ve herhangi bir okula gitmeden okuma yazma bilenler çoğunlukla kırsal yerleşmelerde görülür.

Şekil 3.58. Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Kiminle Geldiği

Tuzla yerleşmesinde gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %48'i yalnız geldiğini belirtirken, %47'si ailesiyle geldiğini belirtmiştir. Yalnız gelenlerin oranının yüksek olmasının nedeni yöre sakinlerinin köy hayırına ilgi göstermesi ve yöre sakinlerinin etkinliğe bireysel katılmasından kaynaklanmaktadır.

Şekil 3.59. Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayır Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Diğer Hayırlara Gitme Durumu

Yörede gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %84'ü diğer yerleşmelerin köy hayırlarına da katıldığını belirtmiştir. Bu durum örneklemlerin büyük bir

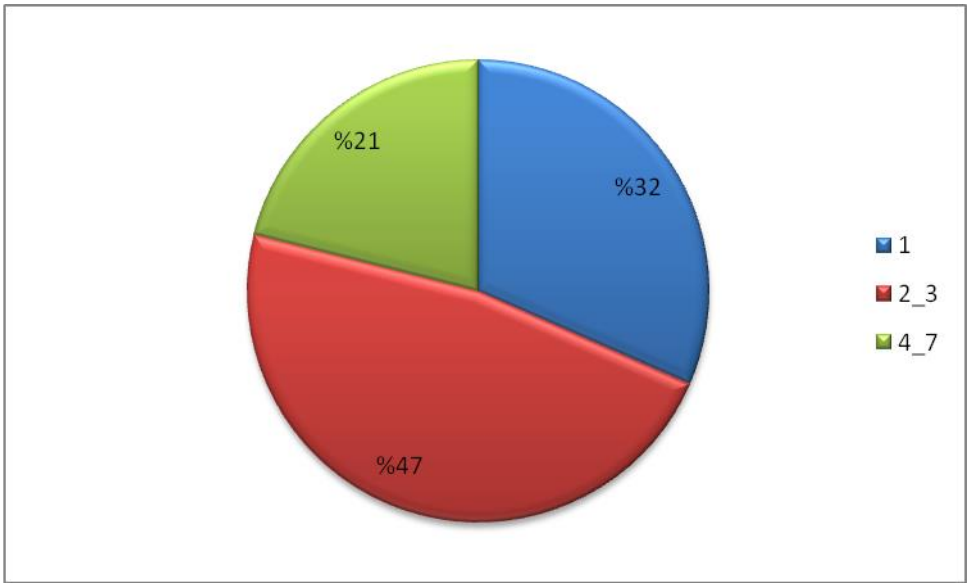
bölümü için köy hayırı etkinliklerinin gelenekselleşmiş olduğunu gösterir. Ayrıca örneklemlerin %100 ü kendi köyünün köy hayrına gitmektedir.

Tablo 3.25. Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Köy Hayırlarına Katıldıkları Diğer Yerleşmeler

Yerleşme Adı	**Frekans**	**Yüzde (%)**	**Yerleşme Adı**	**Frekans**	**Yüzde (%)**
Assos	1	%5,3	**Kösedere**	**5**	**%26,3**
Babadere	**12**	**%63,5**	**Naldöken**	**6**	**%31,6**
Babakale	1	%5,3	Paşaköy	1	%5,3
Çamdağı	1	%5,3	Tamış	1	%5,3
Çamoba	2	%10,5	Taşağıl	1	%5,3
Gülpınar	**9**	**%46,7**	Taşbogaz	2	%10,5
Karbastı	2	%10,5	Tuzla	2	%10,5

Yörede gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemler yıl boyunca 14 farklı köy hayırını etkinliğine katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu köy hayırları içinde en fazla ilgi gösterdikleri köy hayırları Babadere (%63,5), Gülpınar (%46,7), Kösedere (%26,3), Naldöken (%31,6) köy hayırlarıdır.

Şekil 3.60. Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayır Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Yıl İçinde Katıldıkları Hayır Sayısı

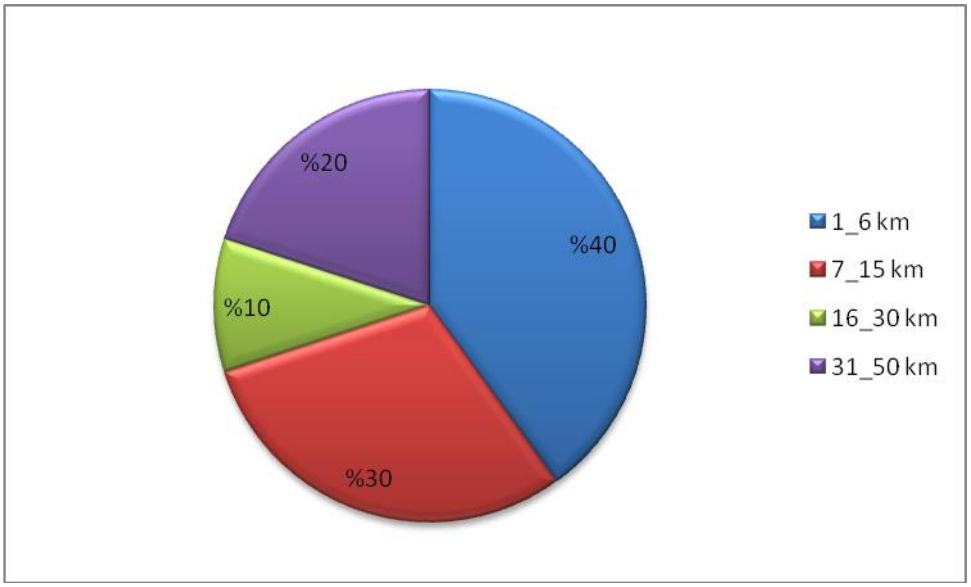
Yörede gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemler en az 1 en fazla 4köy hayırı etkinliğine katıldıklarını beyan etmişlerdir. Örneklemlerin katıldıkları köy hayırı etkinliklerinin ortalaması 2,42'dir.

Tablo 3.26. Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Katıldıkları Diğer Etkinlikler

Etkinlik Türleri	**Frekans**	**Yüzde (%)**
Nevruz	2	%10,5
Hıdırellez	**10**	**%52,6**
Panayır	**12**	**%63,2**
Festival	5	%26,3
Deve Güreşi	6	%31,6
Yağlı Pehlivan Güreşi	1	%5,3
Resmi Bayram Kutlamaları	6	%31,6
Hayır Dışında Hiçbir Etkinliğe Katılmam	3	%15,8

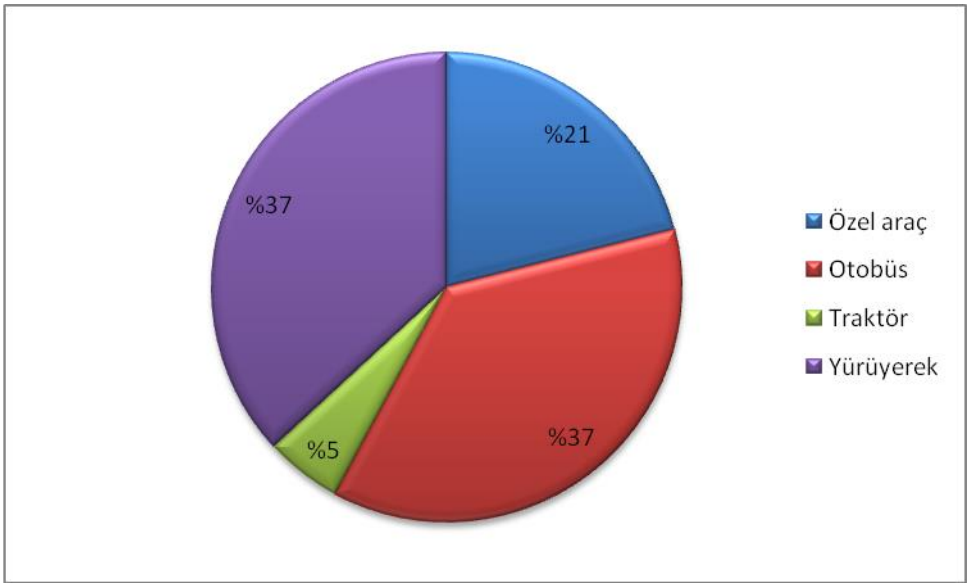
Nevruz etkinlikleri Çanakkale yöresinde ilgi görmeyen bir etkinliktir. Bu nedenle örneklemlerin sadece % 10,5'i Nevruz etkinliklerine katıldığını belirtmiştir. Örneklemlerin en fazla ilgi gösterdikleri etkinlikler Hıdırellez (%52,6) ve Panayır (%63,2) etkinlikleridir. Gerçekten de bu etkinlikler Çanakkale yöresinde ilgi gören etkinliklerdir. Tablo 3.31'de dikkat çekici nokta Yağlı Pehlivan Güreşlerine örneklemlerin oldukça az ilgi göstermiş olmalarıdır. Ancak Resmi bayram kutlamaları (%31,6) ve Deve güreşleri (%31,6) de ilgi gören etkinliklerdir.

Şekil 3.61. Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Geldikleri Mesafe

Tuzla yerleşmesinde gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %40'ı 1-6 km arası mesafeden geldiğini belirtmiştir. % 30'u ise 7-15 km arası mesafeden geldiğini belirtmiştir. Yani Örneklemlerin %70'i 1-15 km arası mesafeden gelmiştir. Buna göre, Tuzla köy hayırının yakın mesafeden çok sayıda ziyaretçi çektiği söylenebilir.

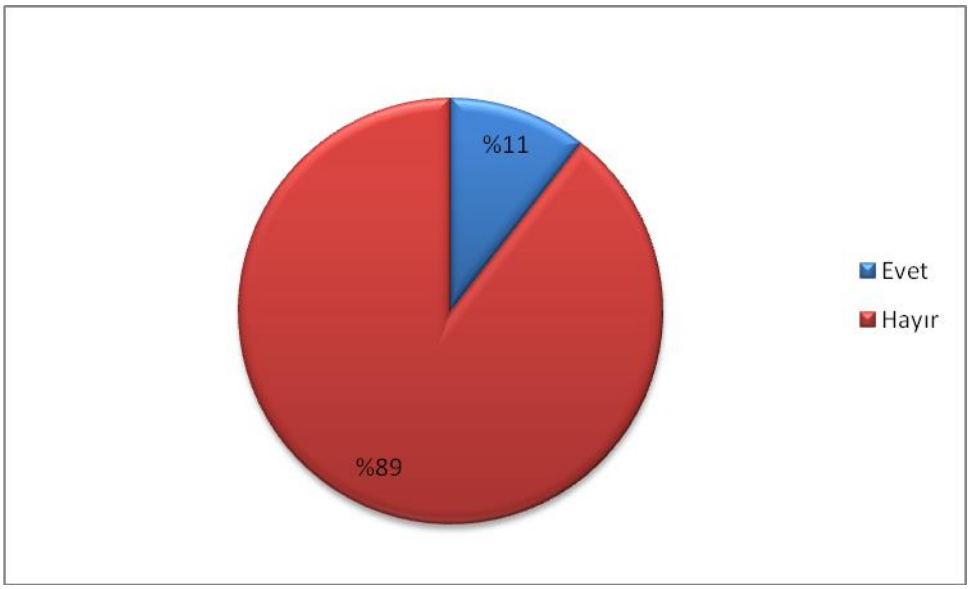
Şekil 3.62. Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen köy Hayır Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Kullandıkları Vasıta

Yörede gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %37'si yürüyerek geldiğini belirtmiştir. Yürüyerek gelenlerin tamamını Tuzla yerleşmesinde ikamet edenlerden oluşturmaktadır. Yine örneklemlerin %37'si otobüsle geldiğini

belirtmiştir. Tuzla yerleşmesine araç seferlerinin fazla olması örneklemlerin otobüsleri tercih etmelerine yol açmıştır. Örneklemlerin %21'i ise özel araçlarıyla köy hayırı etkinliğine geldiklerini beyan etmişlerdir.

Şekil 3.63. Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Konaklama Durumu

Tuzla yerleşmesinde gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %11'i konaklama yapacağını belirtmiştir. konaklama yapacak olan örneklemlerden 1 kişi bir gece kendi evinde, 1 kişi iki gece bir yakınının evinde konaklayacağını beyan etmiştir.

Tablo 3.27. Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Hayırların Taşıdığı Değerlere Karşı Tutumları

Önem Sırası		Geleneksel Önem	Arkadaş/Akraba Ziyareti	Aile İle Vakit Geçirmek	Dini Özellik Taşıma	Dayanışma Yardımlaşma Duygusu
1	**Frekans**	**7**	----------	----------	**12**	----------
	(%)	**%36,8**	----------	----------	**%63,2**	----------
2	**Frekans**	**7**	----------	----------	1	2
	(%)	**%36,8**	----------	----------	%5,3	%10,5
3	**Frekans**	----------	1	----------	1	**8**
	(%)	----------	%5,3	----------	%5,3	**%42,1**
4	**Frekans**	----------	**9**	----------	1	----------
	(%)	----------	**%47,4**	----------	%5,3	----------
5	**Frekans**	----------	----------	**10**	----------	----------
	(%)	----------	----------	**%52,6**	----------	----------

Yörede gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemler köy hayırlarının Geleneksel önemini (%36,8) ve Dini özelliklerini (%63,2) en önemli unsurlar olarak görmüşlerdir. Tuzla yerleşmesinde uzun yıllardır gerçekleştirilen köy hayırı etkinliği öğle namazına müteakip yapılması nedeniyle hem geleneksel hem de dini bir yapıya sahiptir. Öyle ki, örneklemler önem sırası açsından 2. sırada da geleneksel anlamı (%36,8) beyan etmişlerdir. Köy hayırı etkinliğinde dağıtımı yapılan yemekler dayanışma duygusunun devamlılığını sağlamaktadır. Bu nedenle örneklemlerin %42,1'i Dayanışma/Yardımlaşma duygusunu 3. önem sırasında görmüşlerdir. Yine örneklemlerin %47,4'ü köy hayırları Arkadaş/Akraba Ziyareti ve %52,6'sı Aile ile Vakit Geçirmek açısından uygun bir etkinlik olarak görmektedir.

Tablo 3.28. Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin En Kapsamlı Buldukları Köy Hayırları

Yerleşme Adı	**Frekans**	**Yüzde (%)**
Tuzla	19	%100
Babadere	1	%5,3

Tuzla yerleşmesinde gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin tamamı Tuzla köy hayırı etkinliğini en kapsamlı köy hayırı olarak görmüşlerdir. Gerçekten de Tuzla köy hayırına gelen katılımcıların sayısının oldukça yüksek olması bu sonucu destekler niteliktedir.

Tablo 3.29. Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Ziyaretçi Çeşitliliğine Karşı Tutumları

		İl Genelinden Ziyaretçi Çeker	**İl Dışından Ziyaretçi Çeker**
Kesinlikle Katılıyorum	Frekans	**15**	**7**
	(%)	**%78,9**	**%36,8**
Katılıyorum	Frekans	2	**4**
	(%)	%10,5	**%21,1**
Çekimser	Frekans	2	3
	(%)	%10,5	%15,8
Katılmıyorum	Frekans	----------	4
	(%)	----------	%21,1
Kesinlikle Katılmıyorum	Frekans	----------	1
	(%)	----------	%5,3

Yörede gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %78'9'u Tuzla köy hayırının il genelinden katılımcı çektiğini belirtmiştir. Yine örneklemlerin %57,9'u Tuzla köy hayırının il dışından ziyaretçi çektiğini beyan etmiştir. Gerçekte de bu görüş örneklemlerin ikamet yerleriyle örtüşmektedir. Yani örneklemlerin bir bölümü il dışından gelmiştir.

Tablo 3.30. Tuzla Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Çeşitli Durumlara Karşı Tutumları

	Kesinlikle Katılıyorum		**Katılıyorum**		**Çekimser**		**Katılmıyorum**		**Kesinlikle Katılmıyorum**	
	Frekans	**(%)**	**Frekans**	**(%)**	**Frekans**	**(%)**	**Frekans**	**(%)**	**Frekans**	**(%)**
Sosyal İhtiyacın Karşılanmasında Önemlidir.	**16**	**%84,2**	**3**	**%15,8**	--------	----------	--------	----------	----------	----------
Dışarıdan Ziyaretçi Gelmesinden Mutlu Oluyoruz.	**17**	**%89,5**	**2**	**%10,5**	--------	----------	--------	----------	----------	----------
Hayır Gününü İstekle Bekleriz.	**7**	**%36,8**	**10**	**%52,6**	2	%10,5	--------	----------	----------	----------
Geleneksel Anlamı Büyüktür.	**19**	**%100**	----------	----------	--------	----------	--------	----------	----------	----------
Yakınlarla Görüşmek İçin Uygun Zamanı Oluşturur.	**16**	**%84,2**	**3**	**%15,8**	--------	----------	--------	----------	----------	----------
Dargın İnsanlar Barışır.	----------	----------	2	%10,5	1	%5,3	3	%15,8	**13**	**%68,4**
Gençlerin Gelenekleri Öğrenmesine Yardımcı Olmaktadır.	**15**	**%78,9**	**4**	**%21,1**	--------	----------	--------	----------	----------	----------
Dini Özellik Taşır.	**15**	**%78,9**	**1**	**%5,3**	2	%10,5	--------	----------	----------	----------
Toplumun Kaynaşmasına Yardımcı Olur.	**17**	**%89,5**	**2**	**%10,5**	--------	----------	--------	----------	----------	----------

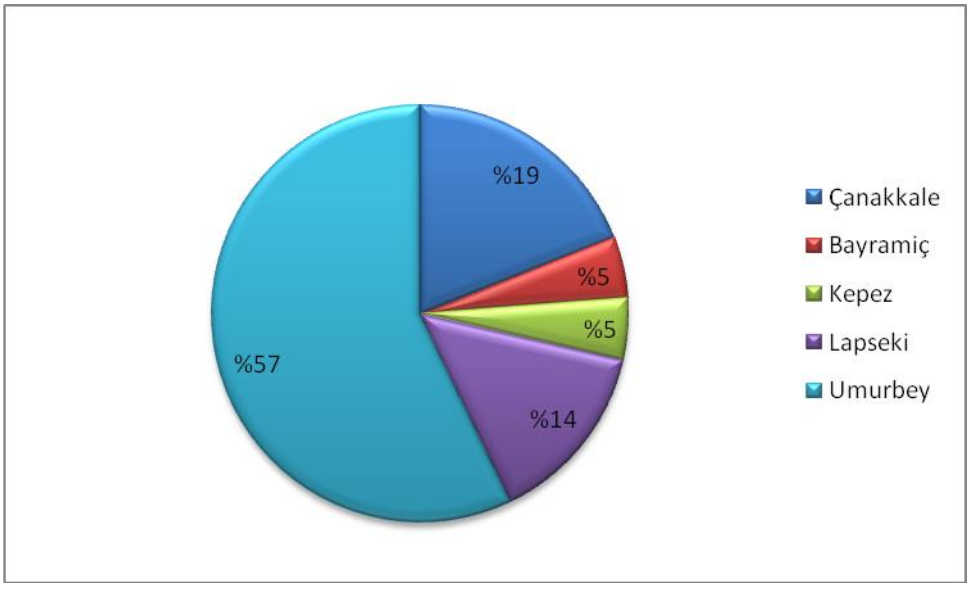
Yörede gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %100'ü köy hayırlarının yörenin sosyal ihtiyacın karşıladığına inanmaktadır. Öyle ki, örneklemlerin %89,5'i köy hayırı gününü istekle beklediğini belirtmiştir. Çünkü kırsal çevrelerdeki bu tür etkinler oldukça kısıtlıdır. Uzun yıllardır gerçekleştirilen köy hayırı etkinliği zamanla geleneksel bir anlam kazanmıştır. Bundan dolayı örneklemlerin %100'ü köy hayırlarının geleneksel anlam taşıdığına kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yine örneklemlerin tamamı dışarıdan ziyaretçi gelmesini istemektedirler. Çünkü köy hayırları aynı zamanda insanların kaynaşmasını sağlamaktadır. Yine örneklemlerin tamamı köy hayırları etkinliklerini yakınlarla görüşmek için uygun bir zaman olarak görmektedir. Bu durum yöre sakinlerinin misafirperver olduğunu gösterir. Örneklemlerin tamamı gençlerin köy hayırı etkinliğini devam ettireceğini beyan etmiştir. Köy hayırlarının öğle namazına

müteakip yapılan etkinlikler olması, yardımlaşma vb. nedenlerden dolayı dini bir özellik taşımaktadır. Bu nedenle örneklemlerin %89,5'i köy hayırlarının dini bir özellik taşıdığını beyan etmiştir.

3.6. Umurbey Beldesi

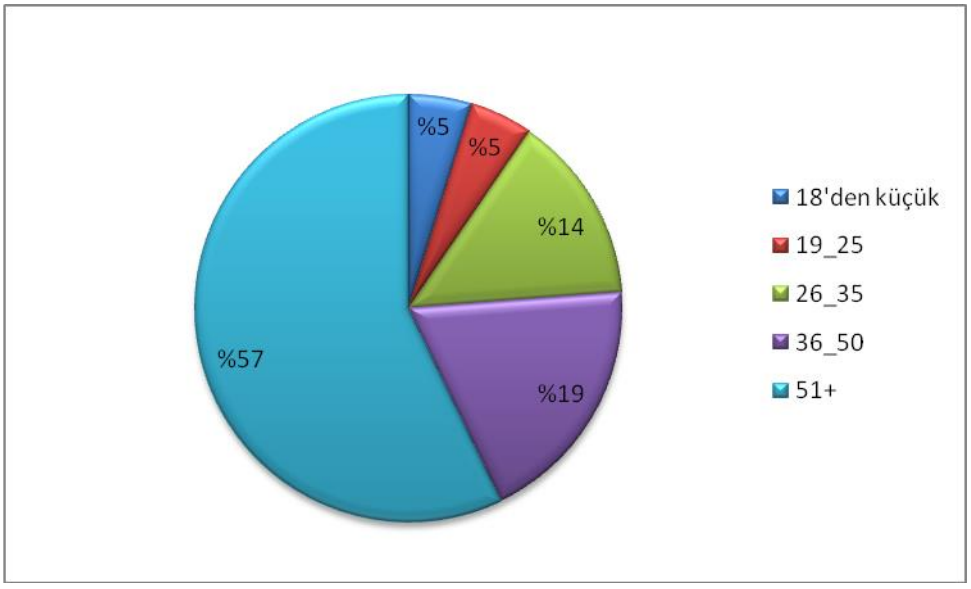
Umurbey yerleşmesi, 50 yılı aşkın bir süredir köy hayırı etkinliğini gerçekleştirmektedir. Yörede gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine yaklaşık olarak 3000 kişi katılmaktadır. Etkinlik her yıl 23 Nisan tarihinde yapılmaktadır. Köy hayırı organizasyonu, cami derneği, belediye ve muhtarlık tarafından gerçekleştirilir. Etkinlikte dağıtılan yemekleri, yerleşmede ikamet eden kadınlar köy meydanında yapmaktadırlar. Yemek için kullanılan malzemeler yerleşmede üretilmemektedir. Bu nedenle malzemeler Umurbey'deki bir toptancıdan temin edilir. Yemeğin maliyeti yaklaşık olarak 6000TL'dir. Bu maliyeti yöre sakinleri karşılamaktadır. İkram edilen yemek tavuklu pilav ve yoğurttan oluşan geleneksel bir menüye sahiptir. Yöre sakinleri dışında Çanakkale merkez, Lapseki ve çevre köylerden köy hayırına gelenler olmaktadır. Yerleşmeden çeşitli nedenlerle göç etmiş olanlar da köy hayırı etkinliğine katılmaktadırlar. Etkinliğe yaklaşık olarak 15 yerleşmeden katılımcı gelmektedir. Yöre sakinleri kendi köy hayırları haricinde çevre yerleşmelerin de köy hayırlarına katılmaktadırlar. Etkinliğe en uzak 10 km mesafeden katılımcı gelmektedir. Yörede gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine turistler katılmazlar. Yöre sakinleri Çanakkale'de düzenlenen köy hayırlarını yerel ölçekte görmektedirler.

Şekil 3.64. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Doğum Yeri

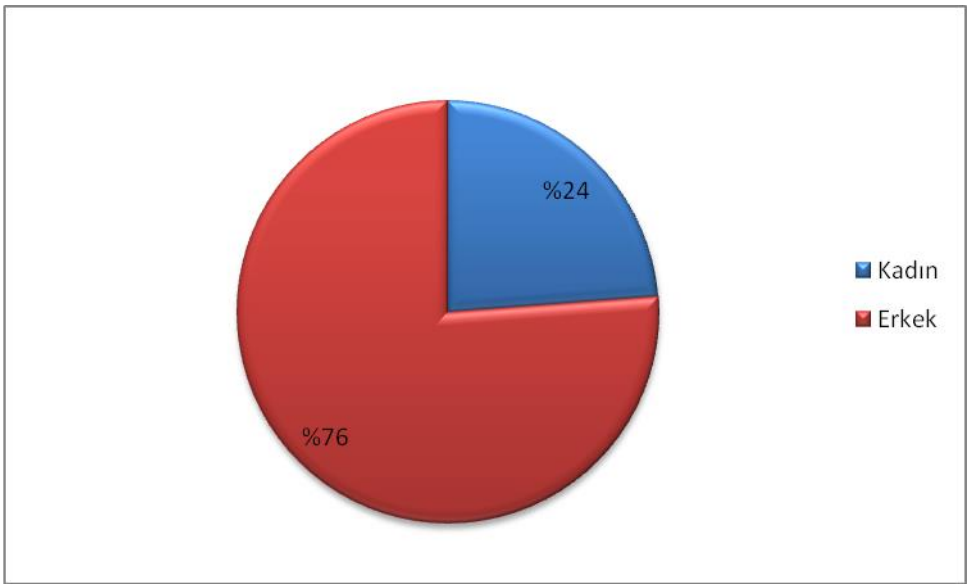
Umurbey yerleşmesinde düzenlenen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin tamamı Çanakkale ili doğumludur. Etkinliğin Umurbey beldesinde düzenlenmesi nedeniyle doğum yerlerinde Umurbey (%57) ağır basmaktadır.

Şekil 3.65. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Yaş Grupları

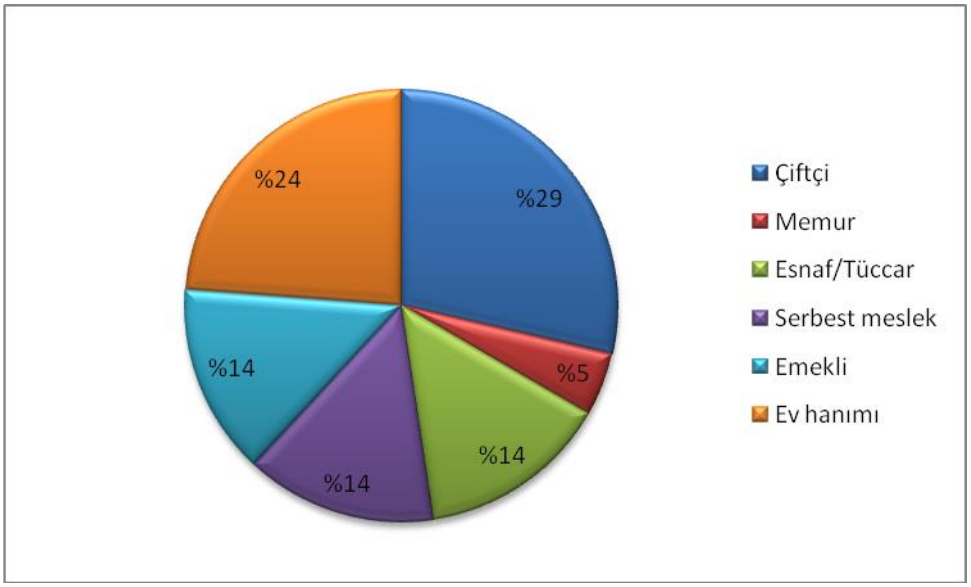
Yöredeki köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin yaşları 18-75 yaş aralığındadır. Anket uygulanan grubun yaş ortalaması 38,1'dir. Örneklemlerin %57'si 51 yaş ve üzeri gruba dahildir. İleri yaşa sahip kişilerin yöresel etkinliği daha iyi tanımaları nedeniyle ileri yaşta kişilere anket uygulamaya özen gösterilmiştir.

Şekil 3.66. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Cinsiyet Durumu

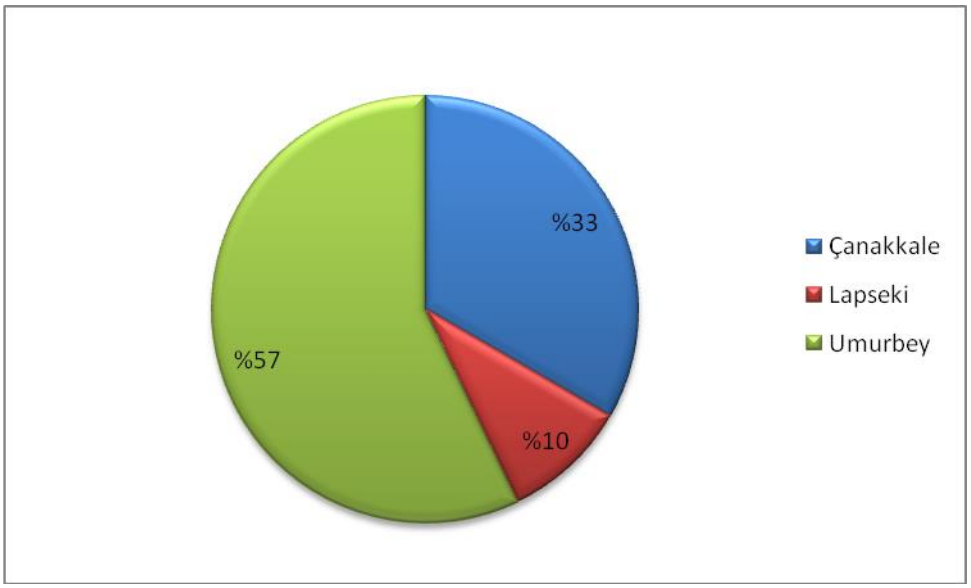
Umurbey köy hayırına katılan örneklemlerin %76'sı Erkek, %24'ü kadındır. Kadınların oranı diğer örneklem yerleşmelerdeki oranlara nazaran düşüktür. Bunu temel nedeni kadınların köy hayırı yemeğinin yapımıyla uğraşmasıdır. Bu nedenle görüşülen kişiler içinde kadınların oranı azdır.

Şekil 3.67. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Meslek Grupları

Yörede gerçekleştirilen etkinliğe katılan örneklemlerin meslek grupları içinde en büyük paya Çiftçi (%29) ve Ev Hanımı (%24) meslek grupları sahiptir. Yörenin kırsal bir yapıya sahip olması nedeniyle Çiftçi ve Ev Hanımı meslek gruplarının oranı yüksektir.

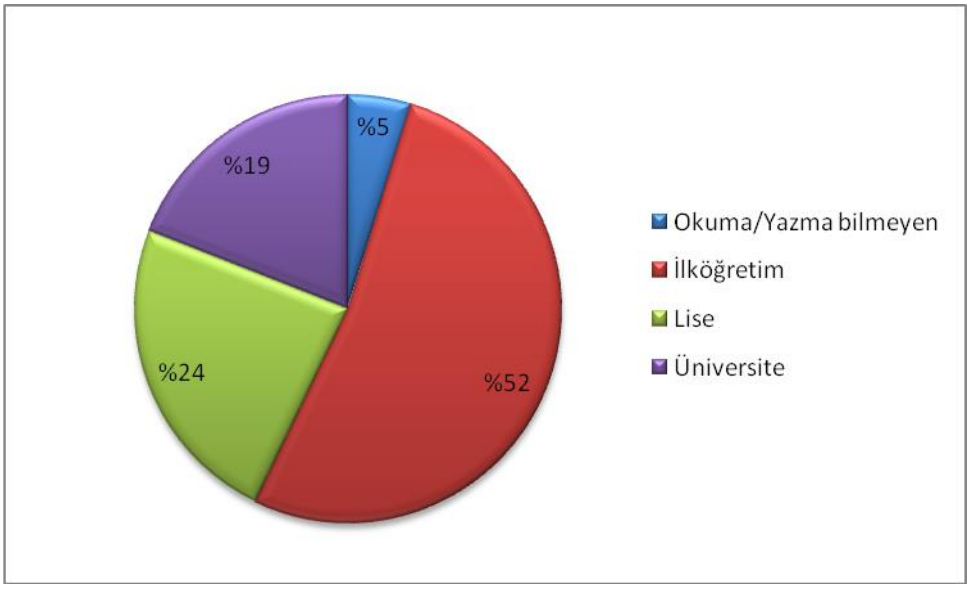
Şekil 3.68. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin İkamet Yeri

Yörede gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %57'si Umurbey' de ikamet ettiğini beyan etmiştir. Köy hayırı etkinliğinin Umurbey 'de gerçekleştirilmesi nedeniyle yörede ikamet edenlerin oranı yüksek çıkmıştır. İkinci büyük

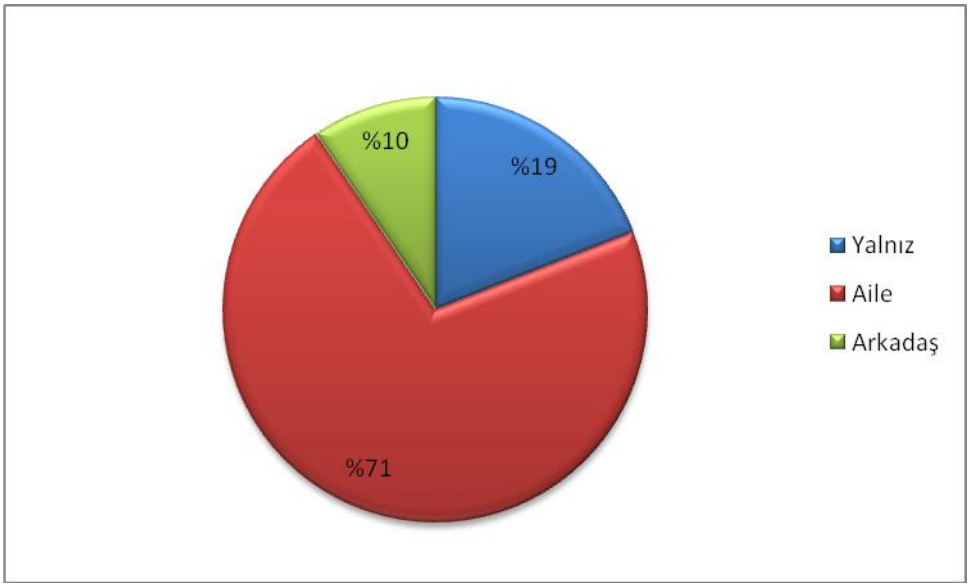
grup ise Çanakkale'de ikamet edenlerdir. Çanakkale'de ikamet eden örneklemlerin oranının yüksek olmasının nedeni, Umurbey beldesinin Çanakkale merkez ilçesine yakın olmasıdır.

Şekil 3.69. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Eğitim Durumu

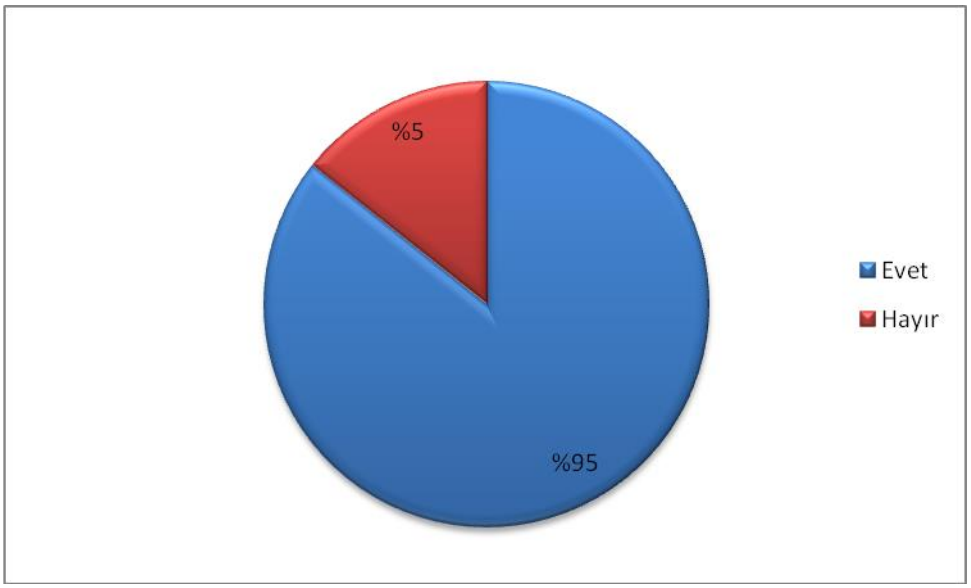
Umurbey beldesinde düzenlenen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin eğitim seviyeleri oldukça yüksektir. Eğitim grupları içinde en büyük paya %52'lik oran ile İlköğretim mezunları sahiptir. Asıl dikkat çekici konu üniversite mezunlarının %19'luk paya sahip olmasıdır. Bu oran kırsal bir yöre için oldukça yüksektir.

Şekil 3.70. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Kiminle Geldiği

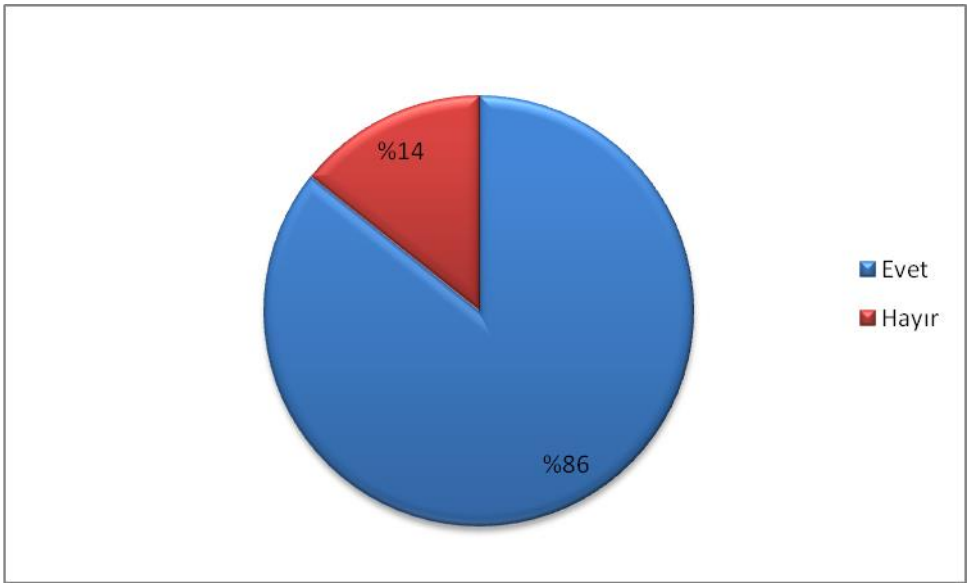
Yörede gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %71'i Ailesiyle beraber gelmiştir. Yörenin çevre yerleşmelerle akrabalık bağlarının olması nedeniyle katılımcılar çoğunluğu köy hayırına aileleri ile beraber gelmiştirler.

Şekil 3.71. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Umurbey Hayırına Her Yıl Katılma Durumu

Yörede gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %95'i Umurbey köy hayırına her yıl katıldığını belirtmiştir. Bu durum yörede gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğinin gelenekselleştiğini göstermektedir.

Şekil 3.72. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Başka Köylerin Köy Hayırlarına Katılma Durumları

Yörede gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %86'sı diğer köy hayırlarına katıldığını belirtmiştir. Yani örneklem grubun %86'sı için köy hayırı etkinliklerinin gelenekselleştiğini söyleyebiliriz.

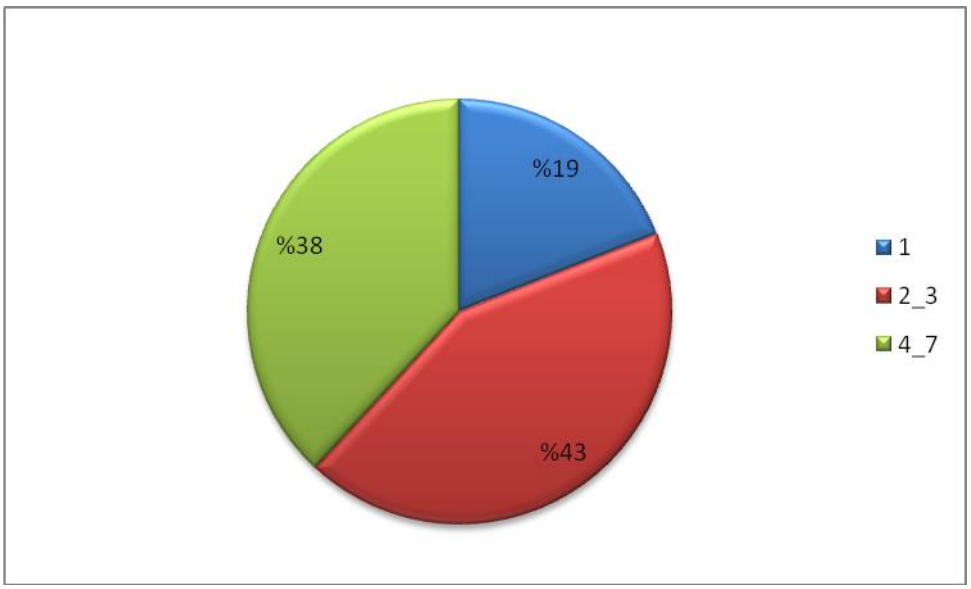
Tablo 3.31. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Köy Hayırlarına Katıldıkları Diğer Yerleşmeler

Yerleşme Adı	**Frekans**	**Yüzde (%)**	**Yerleşme Adı**	**Frekans**	**Yüzde (%)**
Beybaşı	**11**	**%52,4**	Pınaroba	1	%4,8
Bozalan	1	%4,8	Ramazanlar	1	%4,8
Dümrek	1	%4,8	Saraycık	1	%4,8
Garipçe	1	%4,8	Sarıcaeli	2	%9,5
Gökköy	**5**	**%24,1**	Sındal	2	%9,5
Hacıgelen	1	%4,8	Suluca	2	%9,5
Kangırlı	**10**	**%47,6**	Umurbey	1	%4,8
Kemel	1	%4,8	Üçpınar	1	%4,8
Kızılkeçili	4	%19,3	**Yapıldak**	**5**	**%24,1**
Mahmudiye	2	%9,5	Yukarıokçular	1	%4,8
Musaköy	3	%14,3	Zındal	2	%9,5

Umurbey beldesinde gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemler yıl içinde 22 farklı köy hayırı etkinliğine katıldığını belirtmiştir. Bu köy hayırları içinde en

fazla Beybaşı (%52,4), Kangırlı (%47,6), Gökköy (%24,1), Yapıldak (%24,1) köy hayırlarına katılmışlardır.

Şekil 3.73. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Yıl İçinde Katıldıkları Köy Hayırı Sayısı

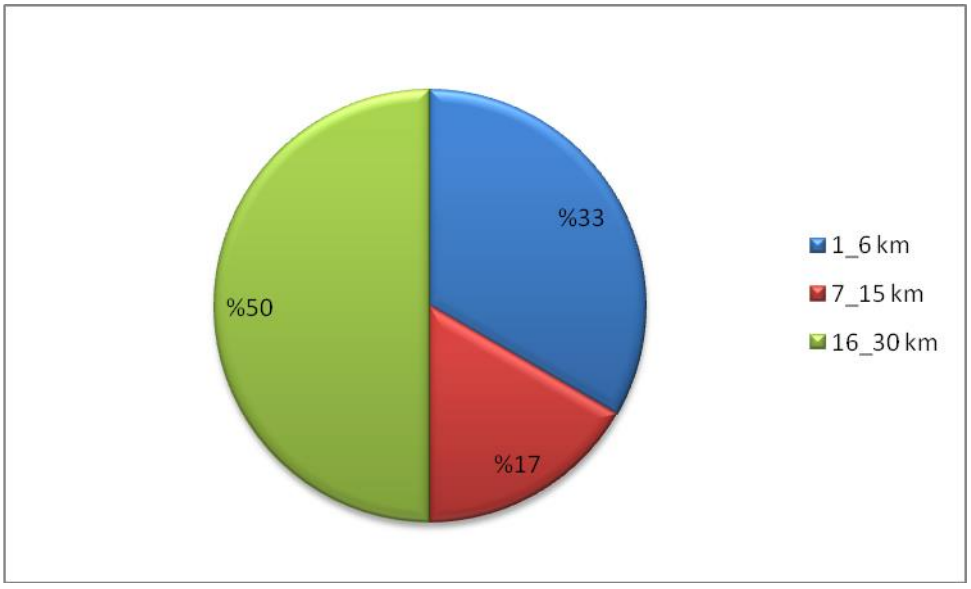
Yörede köy hayırı etkinliğine katılan örneklemler yıl boyunca en az 1 en fazla 5 köy hayırına katılmıştır. Örneklemlerin katıldıkları köy hayırlarını ortalaması 3'tür. Anket uygulanan katılımcıların katıldıkları köy hayırları çoğunlukla çevre yerleşmelerdedir.

Tablo 3.32. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Yıl İçinde Katıldıkları Etkinlikler

Etkinlik Türleri	**Frekans**	**Yüzde (%)**
Nevruz	----------	----------
Hıdırellez	**14**	**%66,7**
Panayır	7	%33,3
Festival	**18**	**%85,7**
Deve Güreşi	**15**	**%71,4**
Yağlı Pehlivan Güreşi	9	%42,9
Resmi Bayram Kutlamaları	8	%38,1
Hayır Dışında Hiçbir Etkinliğe Katılmam	2	%9,5

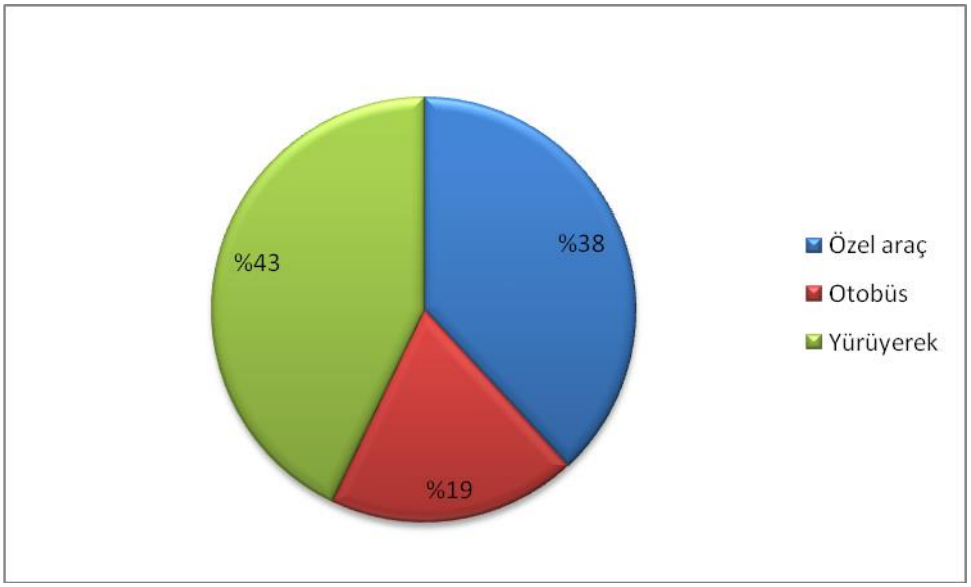
Nevruz etkinlikleri Çanakkale yöresinde pek ilgi görmemektedir. Aynı şekilde örneklemlerin hiçbiri Nevruz etkinliğine katılmadığını belirtmiştir. Ancak Çanakkale genelinde ilgi gören bazı etkinlikler, örneklemlerinde ilgi gösterdiği etkinliklerle örtüşmektedir. Örneklemler en fazla; Festival (%85,7), Deve Güreşi (%71,4) ve Hıdırellez (%66,7) etkinliklerine katıldıklarını beyan etmişlerdir.

Şekil 3.74. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Geldikleri Mesafe

Umurbey yerleşmesinde gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemler oldukça yakın mesafelerden gelmişlerdir. Öyle ki, en uzak mesafeden gelen örneklem 30 km mesafeden geldiğini belirtmiştir. Bu durum Umurbey köy hayrının yöresel bir tanınmışlığı olduğunu ortaya koyar

Şekil 3.75. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Kullandıkları Vasıta

Umurbey köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %43'ü yürüyerek geldiğini belirtmiştir. Bu grup Umurbey beldesinde ikamet etmektedir. Örneklemlerin %43'ü ise özel araç ile etkinliğe geldiğini beyan etmiştir. Zaman kısıtlamasına maruz kalmamak ve ailesiyle birlikte konforlu bir yolculuk yapmak isteyenler özel araçları tercih etmektedir. Umurbey beldesinin Çanakkale-Biga yolu üzerinde olması nedeniyle otobüslerin sık geçtiği noktalardan biridir. Aynı zaman da merkez ilçeden düzenli araç seferleri vardır. Bu nedenle Örneklemlerin %19'u köy hayırı etkinliğine otobüs ile geldiğini belirtmiştir.

Tablo 3.33. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Köy Hayırlarının Taşıdığı Değerlere Karşı Tutumları

Önem Sırası		Geleneksel Önem	Arkadaş/Akraba Ziyareti	Aile İle Vakit Geçirmek	Dini Özellik Taşıma	Dayanışma Yardımlaşma Duygusu
1	**Frekans**	**11**	3	----------	6	1
	(%)	**%52,4**	%14,3	----------	%28,6	%4,8
2	**Frekans**	5	**7**	5	2	2
	(%)	%23,8	**%33,3**	%23,8	%9,5	%9,5
3	**Frekans**	4	5	5	1	**6**
	(%)	%19	%23,8	%23,8	%4,8	**%28,6**
4	**Frekans**	----------	6	1	**7**	**7**
	(%)	----------	%28,6	%4,8	**%33,3**	**%33,3**
5	**Frekans**	1	----------	**10**	5	5
	(%)	%4,8	----------	**%47,6**	%23,8	%23,8

Umurbey köy hayırı etkinliğine katılan örneklemler için köy hayırı etkinliklerinin taşıdığı geleneksel önem %52'4 oran ile ilk sırada yer almaktadır. Köy hayırları Çanakkale'de gelenekselmiş bir etkinliktir. İkinci sırada yer alan en önemli unsur %33,3'lük oran ile Arkadaş/Akraba Ziyaretine aittir. Köy hayırları tanıdıkların, akrabaların görüştüğü ve hasret giderdikleri mekanlardır. Dayanışma/Yardımlaşma duygusu 3. sırada ve en yüksek orana (%28,6) sahip unsurdur. Köy hayırlarının en önemli amaçlarından biri de yardımlaşma olgusudur. Son sırada en yüksek orana sahip unsur aile ile vakit geçirmektir. Köy hayırı etkinliklerine aileleriyle birlikte gelen örneklemler gün boyu vakitlerini yörede geçirmektedirler.

Tablo 3.34. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin En Kapsamlı Buldukları Köy Hayırları

Yerleşme Adı	**Frekans**	**Yüzde (%)**	**Yerleşme Adı**	**Frekans**	**Yüzde (%)**
Balcılar	1	%4,8	Kemel	1	%4,8
Beybaş	1	%4,8	Mahmudiye	1	%4,8
Eçi	1	%4,8	Pınaroba	1	%4,8
Garipçe	1	%4,8	Sındal	1	%4,8
Kangırlı	3	%14,3	**Umurbey**	**17**	**%90,5**
Karaibrahimler	1	%4,8	Yapıldak	1	%4,8

Yörede gerçekleştirilen köy hayırı etkinliklerine katılan örneklemlerin kapsamlı olarak gördükleri 12 köy hayırı etkinliği vardır. Ancak bu etkinlikler içinde en kapsamlı buldukları köy hayırı etkinliği %90,5'lik oran ile Umurbey köy hayırıdır. Gerçekten de Umurbey köy hayırı oldukça kapsamlı bir köy hayırı etkinliğidir.

Tablo 3.35. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayır Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Ziyaretçi Çeşitliliğine Karşı Tutumları

		İl Genelinden Ziyaretçi Çeker	**İl Dışından Ziyaretçi Çeker**
Kesinlikle Katılıyorum	Frekans	**13**	**5**
	(%)	**%61,9**	**%23,8**
Katılıyorum	Frekans	**8**	**4**
	(%)	**%38,1**	**%19**
Çekimser	Frekans	----------	2
	(%)	----------	%9,5
Katılmıyorum	Frekans	----------	**6**
	(%)	----------	**%28,6**
Kesinlikle Katılmıyorum	Frekans	----------	**4**
	(%)	----------	**%19**

Umurbey yerleşmesinde gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %100'ü Umurbey köy hayırının il genelinden ziyaretçi çektiğini beyan etmiştir. Ancak Umurbey köy hayırının il dışından ziyaretçi çektiği konusundan örneklemlerin net bir düşüncesi yoktur.

Tablo 3.36. Umurbey Yerleşmesinde Gerçekleştirilen Köy Hayırı Etkinliğine Katılan Örneklemlerin Çeşitli Durumlara Karşı Tutumları

	Kesinlikle Katılıyorum		**Katılıyorum**		**Çekimser**		**Katılmıyorum**		**Kesinlikle Katılmıyorum**	
	Frekans	**(%)**	**Frekans**	**(%)**	**Frekans**	**(%)**	**Frekans**	**(%)**	**Frekans**	**(%)**
Sosyal İhtiyacın Karşılanmasında Önemlidir.	**2**	**%9,5**	**15**	**%71,4**	1	%4,8	3	%14,3	--------	-------
Dışarıdan Ziyaretçi Gelmesinden Mutlu Oluyoruz.	**17**	**%81**	**4**	**%19**	----------	-------	----------	-------	--------	-------
Hayır Gününü İstekle Bekleriz.	**8**	**%38,1**	**10**	**%47,6**	1	%4,8	1	%4,8	1	%4,8
Geleneksel Anlamı Büyüktür.	**14**	**%66,7**	**7**	**%33,3**	----------	-------	----------	-------	--------	-------
Yakınlarla Görüşmek İçin Uygun Zamanı Oluşturur.	**12**	**%57,1**	**9**	**%42,9**	----------	-------	----------	-------	--------	-------
Dargın İnsanlar Barışır.	---------	-------	3	%14,3	6	%28,6	**5**	**%23,8**	**7**	**%33,3**
Gençlerin Gelenekleri Öğrenmesine Yardımcı Olmaktadır.	**8**	**%38,1**	**11**	**%52,4**	----------	-------	1	%4,8	1	%4,8
Dini Özellik Taşır.	**11**	**%52,4**	**9**	**%42,9**	1	%4,8	----------	-------	--------	-------
Toplumun Kaynaşmasına Yardımcı Olur.	**13**	**%61,9**	**8**	**%38,1**	----------	-------	----------	-------	--------	-------

Umurbey beldesinde gerçekleştirilen köy hayırı etkinliğine katılan örneklemlerin %80,9'u köy hayırlarının sosyal ihtiyacı karşıladığını beyan etmiştir. Gerçekten de Çanakkale'nin kırsal yörelerinde gerçekleştirilen köy hayırının etkinlikleri yöre sakinlerinin sosyal ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Bu nedenle örneklemlerin %85,7'siköyhayırı gününü istekle beklediğini belirtmiştir. Çünkü köy hayırlarının aynı zamanda yöre sakinleri için geleneksel anlamı vardır. Gerçekten de örneklemlerin tamamı köy hayırlarının geleneksel bir anlama sahip olduğunu düşünmektedir. Örneklemlerin tamamı dışarıdan ziyaretçi gelmesini istemektedir. Bu durum yörenin hoşgörü kültürüne

sahip olduğunu gösterir. Dışarıdan gelen ziyaretçilerin yanı sıra köy hayırı etkinliğine katılanlar yakınlarıyla görüşme fırsatını yakalarlar. Bu görüşe örneklemlerin tamamı katıldığını beyan etmiştir. Ancak örneklemlerin %57,1'i köy hayırlarında küslerin barıştığına inanmamaktadır. Köy hayırları bu yönüyle dini bayramlardan ayrılır. Dini bayramlardan ayrılan bu yönüne karşın örneklemlerin %95,2'si hayırların dini özellik taşıdığını ve %100'ü kaynaşmaya yardımcı olduğunu belirtmiştir. Son olarak örneklemlerin tamamı gençlerin köy hayırı geleneğini devam ettireceğine inandıklarını belirtmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çanakkale ili, Türkiye'nin en batısında olup Anadolu'nun Avrupa'ya açılan iki kapısından biridir. Yörenin tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olması, etnik ve kültürel olarak zenginleşmesine vesile olmuştur. Bu zenginlik kendini yörede gerçekleştirilen etkinliklerde de göstermektedir.

Köy hayırları ülkemiz sınırları içinde Çanakkale, Balıkesir ve kısmen de Bursa ilinde gerçekleştirilen geleneksel baharı karşılama törenleri kapsamında yer almaktadır. Köy hayırları Çanakkale halkı için önemli bir kültürel miras olmakla beraber il genelinde kırsal turizmin dinamik tutulmasına da yardımcı olmaktadır. Özellikle hasat döneminde (Nisan/Mayıs/Haziran) düzenlenen köy hayırları Çanakkale halkının neredeyse en önemli sosyo-kültürel etkinliğidir. Köy hayırlarının Çanakkale halkı için önemli olmasının nedenleri arasında; gelenek-göreneklerin devam ettirilmesi, birlik beraberliğin sağlanması, her yıl hasat döneminde düzenlendiği için tarımdan elde edilen verimden dolayı şükranlarını dile getirmek, gelecek nesillere kendilerine ait kültürü yaşattırmak (unutturmamak), özellikle son yıllarda hayırların kapsamını genişleterek sosyo-kültürel etkinlikleri (milli bayram kutlaması, yağlı güreş vs) arttırmak yer alır. Buna bağlı olarak, köy hayırları baharı karşılama töreni niteliği taşımasının yanı sıra yardımlaşma, dini ritüeller ve çeşitli spor etkinliklerini (güreş, vb.) de bünyesinde barındırır.

Ülkemizde gerçekleştirilen yerel etkinlikler arasında önemli bir yere sahip olan köy hayırları kültürel açıdan büyük bir zenginlik taşımaktadırlar. Bu etkinliği gerçekleştiren yerleşmeler farklılıklarıyla ön plana çıkmaktadırlar. Çünkü, Çanakkale köyleri köklü bir kültüre sahip olmasının yanı sıra bir çok etnik kimliğin (Manav, Muhacir, Yörük, Gacal, Türkmen, vb.) ev sahibi konumundadır. Çanakkale köylerinin farklı etnik kimliklerden oluşması köy hayırı etkinliğinin yapılmasını kısıtlamayıp tam tersi tetikleyerek etkinliğin yozlaşmaya uğramadan her geçen yıl kendini geliştirerek devam etmesine zemin oluşturmuştur. Çanakkale ilinde düzenlenen köy hayırları kırsal turizmin bir parçası olmakla beraber dini ritüel özelliği taşımasına rağmen tek bir etnik kimliğe mensup olan köylerde değil Yörük köylerinden manav köylerine hatta son yıllarda bir çoğunda olmasa da Türkmen köylerinde de düzenlenmektedir. Türkmen köylerinde düzenlenen köy hayırları Yörük ve manav köylerinde düzenlenen köy hayırları ile birebir örtüşmese de etnik kimlik ayrımı yapılmaksızın tüm köylerde düzenlenen etkinliğin ana hatları (hasadın verimini kutlamak, yardımlaşma duygusunu geliştirmek, birlik beraberliği sağlamak, vb.)

aynıdır. Köy hayırı ülkemizde en çok Çanakkale ilinde 554 kırsal yerleşmenin 174'ünde gerçekleştirilmektedir.

Çanakkale yöresinde gerçekleştirilen köy hayırları, kırsal kesimde ikamet eden yöre sakinlerinin sosyal ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Yıl boyunca sosyal aktivitelerden yoksun olan yöre sakinleri, hayırlarda evlilik için eş seçme, yeni insanlarla tanışma, yakınlarıyla görüşme fırsatı bulma gibi birçok sosyal ihtiyacını karşılamaktadır. Bunların yanı sıra köy hayırı etkinliğini gerçekleştiren yerleşmeler sürekli bir yarış halindedir. Köy sakinleri hayır zamanı yaklaştığında en kapsamlı/en güzel ve en akılda kalıcı, o yılın en unutulmaz köy hayırını gerçekleştirmek için adeta civar köylerle yarış içine girerler. Köylülerin gerek bilerek gerekse gayriihtiyari olarak girdikleri bu yarışta göz önüne aldıkları esas şart kendi köylerinin adını duyurmaktır. Her köy yılın en kapsamlı köy hayırı etkinliğini gerçekleştirmek için imkanlarını zorlar. Çünkü, en geniş kapsamlı köy hayırı etkinliğini gerçekleştirmek yerleşme halkı için bir övünç kaynağıdır.

Yörede gerçekleştirilen köy hayırları kültürel, sosyal ve dini açıdan önem taşımasına karşın birçok açıdan problemi bünyesinde barındırmaktadır. Bu problemlerin giderilebilmesi için bu çalışma kapsamında şu öneriler geliştirilmiştir;

-Yörede gerçekleştirilen köy hayırlarının tarihleri konusunda kargaşalar yaşanmaktadır. Köy hayırlarının tarihleri belirlenirken köy heyeti kendi köyüne yakın köylerin hayır tarihlerini göz önüne almasına rağmen tarihlerin belirlenmesinde köy heyetinin elinde bir tarih cetveli ya da çizelge bulunmadığı için aynı gün içerisinde birden çok köyün hayır etkinliği olabilmektedir. Bu durum, özellikle Çanakkale halkı tarafından benimsenmiş kapsamlı ya da başka bir ifade ile büyük bir köyün hayır etkinliği gününe denk geldiğinde diğer köylerde olumsuz etki yaratmaktadır. Çünkü, kapsamlı köy hayırlarının gerçekleştiği günlerde yöre halkı kendi köyünün hayırına katılmak yerine adı duyulmuş prejtiji daha fazla olan köy hayırı etkinliğine katılmayı tercih edebilmektedir. Bu nedenle yörede yıl boyunca gerçekleştirilen hayırların tarihleri sabitlenmelidir.

-Hayır etkinlikleri bir plan dahilin de gerçekleştirilmelidir. Bu nedenle yörenin tüm hayırlarını kapsayan bir dernek kurulmalıdır. Bazı köylerde düzenlenen hayır etkinliği her yıl aynı tarihe denk getirilmektedir. Bu köyler ses getiren hayır etkinliği düzenlediği için Çanakkale'nin kapsamlı köy hayırları arasındadır(Bayramiç/Muratlar, Bayramiç/Çırpılar, Lapseki/Umurbey, vb.). Bu nedenle, o yıl hayır etkinliği düzenlemek isteyen köyler nisan ayından önce hayırların yapılacağı tarihi belirleyen derneğe hayır etkinliği düzenleyip

düzenlemeyeceklerini bildirirlerse ortaya daha planlı bir etkinlik organizasyonu çıkacaktır. Böylelikle etkinliklerde bir kalite artışı ve düzen sağlanabilir.

-Hayır etkinlikleri yöreyi tanıtıcı bir etkinlik olarak kullanılabilir. Yöreye gelen yerli ve yabancı ziyaretçilerin ilginç deneyimler yaşamasına olanak tanınabilir. Böylelikle Çanakkale'nin kırsal turizm etkinliklerinin çeşitliliği arttırılmış olur.

-Hayır etkinliklerinde ikram edilen menünün yerleşmede hazırlanmasına özen gösterilmelidir. Birçok yerleşmenin hayır etkinliğinde ikram edilen menü yemek fabrikalarına hazırlatılmaktadır. Bu durum etkinliklerin geleneksel yapısını zedelemektedir.

- Çanakkale ilinde gerçekleştirilen hayır etkinliklerinde yörede ikamet eden gençlerin organizasyona desteği sağlanmalıdır. Böylelikle hem etkinlikte bir dinamiklik sağlanacak hem de köy hayırı kültürünün gelecek nesillere aktarımı mümkün olacaktır.

-Bazı köylerin hayır etkinliğinde (Çanakkale/Saraycık, Ayvacık/Tuzla, vb.) küçük stand niteliğinde tezgahla kurulup yöresel ürünlerin satışı yapılmaktadır. Bu manzara bize (birebir aynı olmamakla beraber) panayırları hatırlatmaktadır. Bu durum köy hayırlarının geleneksel yapısına zarar vermeden iyiye kullanılarak geliştirilebilir. Böylelikle, her köy kendi kültürüne ait olan ürünlerin tanıtımını yapma ve ürünlerini pazarlama fırsatı bulabilir.

-Hayır etkinliklerinin düzenlendiği bazı dönemler seçimlerle (genel/yerel) aynı döneme denk gelmektedir. Bu dönemlerde bürokratların hayır etkinliğine katılmaları yöre halkı için övünç verici bir nitelik taşımaktadır. 2011 genel seçimlerinde 23 Nisan tarihinde düzenlenen Umurbey(Lapseki) hayır etkinliğine bir partiye ait olan seçim arabasının kampanya için gelmesi yöre halkında büyük bir memnuniyet oluşturdu. Aynı dönem içerisinde yine bir başka köye (Ayvacık/Tuzla) ait olan hayır etkinliğinde yine benzer bir durum yaşandı. Sonuç olarak, bürokratların yöre halkının büyük özenle düzenlediği hayır etkinliğine katılması sadece seçim dönemlerinde değil fırsat buldukları her dönemde sağlanabilir. Özellikle hayır etkinliğini düzenleyen köyün ait olduğu ilçe belediye başkanı ve ilçe kaymakamının etkinliğe katılması yöre halkı için önemli ölçüde motive edici ve gururlandırıcı bir adım olacaktır.

-Köy hayırının gerçekleştirildiği günlerde hayır etkinliğinin düzenlendiği köye katılımcılar için toplu taşıma araçları ilçe belediyeleri ya da köy muhtarlıkları tarafından

tahsis edilebilir. Toplu taşıma araçlarının köy muhtarlıkları tarafından tahsis edilmesi maliyeti arttırabilir ve muhtarlıkların bütçesi yetersiz kalabilir. Fakat hayır etkinliğini gerçekleştiren köyler bu etkinliği sadece yılda bir kez düzenledikleri için toplu taşıma araçlarının masrafları ilçe belediyeleri ya da kaymakamlıkları tarafından karşılanabilir. Hayır etkinliğinin gerçekleştirildiği köylere (muhtarlık/belediye/kaymakamlık tarafından tahsis edilen) toplu taşıma araçlarının ücretsiz olması köy hayırlarına olan katılımcı sayısında artış sağlayacaktır. Ayrıca köy hayırlarına katılmak isteyip de maddi durumu yetersiz olan vatandaşların da hayır etkinliğine katılması mümkün olabilir.

KAYNAKÇA

Abay, Ali Rıza. "Ulusal ve Uluslararası Kaynaşma Vasıtası Olarak Nevruz Geleneği" *Sosyal Bilimler Dergisi*, Kocaeli 2002.

Ahmet Midhat. "*Arnavutlar Solyotlar*" Tercüman-ı Hakikat Yayınları, İstanbul 1888.

Akpınar, Bahar. "Tarım Toplumundan Sanayi Toplumuna Geçişte Panayır-Sergi-Fuar-Festivalin Durumu ve Türkiye Örneği" *Milli Folklor*, Cilt 16, Sayı 64, İstanbul 2004.

Aktaş, Ali. "Sakarya'da Yaşayan Manavlar", *Irmak Kültür Sanat Dergisi*, Sakarya 2002, 14-15.

Altın, Gülizar; Gümüş, Meryem. "Çerkesler'de Kaşenlik Adeti Üzerine Sosyolojik Bir İnceleme: Eskişehir Örneklemi" *Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu,* Bursa 2011.

Artun, Erman. "*Tekirdağ'da Hıdrellez Geleneği, Türk Halk Kültüründen Derlemeler*" Ayrıbasım, Neyir Matbaası, Ankara 1990, 1-22.

Artun, Erman. "Türk Halk Kültüründe Mevsimlik Törenler ve Nevruz" *İçel Kültürü, Mersin Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu Müdürlüğü Yayın Organı*, Sayı: 39, 1995, 4-5.

Begmyrat, Gerey."*5000 Yıllık Sümer-Türkmen Bağları*" IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul 2006.

Boratav, Pertev Naili."*100 Soruda Türk Folkloru*" Gerçek Yayınları, İstanbul 1994.

Çakır, Vedat. "Konya'nın Geleneksel Eğlence Kültürü" *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı 17, Konya 2005.

Çalışkan, Vedat. "*Kültürel Bir Mirası Coğrafyası: Türkiye'de Deve Güreşleri*" Selçuk-Efes Kent Belleği Yayınları, İzmir 2010.

Çalışkan, Vedat. *"Bir Kültürün Zaman ve Mekana Tutunma Aracı: Deve Güreşi Şenlikleri"* Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2012.

Emekli, Gözde. "Coğrafya, Kültür ve Turizm: Kültürel Turizm" *Ege Coğrafya Dergisi*, İzmir 2006.

Eren, Ramazan. "*Çanakkale İlinin Tarih içindeki Gelişim ve Folklor incelemeleri*" Çanakkale Yayınları, Çanakkale 1994.

Erdoğan, İlhan. "İşletmelerde Davranış" *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayınları,* İstanbul 1991, 124-137.

Eyüboğlu Z. "*Tanrı Yaratan Toprak Anadolu*", Sinan Yayınları, İstanbul 1973.

Erol, Mehmet. "Köy Hayırlarının Yapısal ve İşlevsel Özellikleri Üzerine Bir İnceleme: Gökçalı Köyü Örneği" *TÜBAR XVI*, 2004, 111-126.

Geertz, Clifford. "Local knowledge: further essays in interpretive anthropology" *New York: Basic Books,* 1983.

Güneş, Günver; Müslime Güneş. "Cumhuriyet Döneminde Manisa'nın Sosyo-Kültürel Yaşamında Halkevi'nin Yeri ve Önemi" *ÇITAD*, Cilt 6, Sayı 15, 2007, 55-72.

İmirgi, Aysun. "Festival Kavramı Üzerine Düşünceler" *Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Folklor Araştırmaları,* Cilt 17 Sayı 65, 2005.

Kahraman, Ö., Selver; Çalışkan, Vedat; Arslan, Ferit; Bay, Arda. "Kültürel Coğrafya Açısından Bir Saha Araştırması: Yukarıköy" *Kazdağları 3. Ulusal Sempozyumu 24-26 Mayıs,* s. 103-110, Balıkesir 2012.

Kalay, Emin. " Edirne İli Ağızları*" T.D.K. Yayın Evi*, Ankara 1998.

Karagöz, Sadık. *"Halkevleri Çalışma Talimatnamesi"* Manisa İli Kütüphaneleri, Ankara 1940, 27-29.

Karaman, Ramazan. "Anadolu'da Nevruz Kutlamaları" *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt 7, Sayı 13, 2008, 129-145.

Karasar, Niyazi. "*Bilimsel Araştırma Yöntemi*" Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2005.

Kaya, İlhan. "*Nitel Araştırma Yöntemleri"* Yıldız Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü, İstanbul 2014.

Koca, Salim. "*Türk Kültürünün Temelleri 2*" Karadeniz Teknik Üniversitesi Yayınları, Trabzon 2000.

Kurul, "*Cumhuriyetin 75. Yılında Çanakkale*" Örs matbaacılık, İzmir 1998.

McDonnel, Ian; Allen Johnny; O'Toole, William. "*Festival and Special Event Management*" John Wiley & Sons Australia Ltd., Brisbane 1998.

Özgüç, Nazmiye. "*Beşeri Coğrafya Veri Toplama ve Değerlendirme Yöntemleri*", İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1984.

Piverdioğlu, Ahmet, "*Türklerde Yılbaşı ve Bahar Geleneği*" Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002.

Sal, Müstecip Ülku. "Dobruca ve Türkler", *T.T.K. Yayınları*, Ankara 1987, 27-37.

Santino, Jack. "All Around TheYear, Holidays & Celebrations in American Life" *Urbana and Chicago: University of Illinois Prees*, Chicago 1994.

Seyfettin, Ömer. "*Türklük Üzerine Yazılar"* Bilgi Yayınevi, Ankara 1993.

Silah, Mehmet. *"Sosyal Psikoloji"* Gazi Kitabevi, Ankara 2000.

Smith, Robert Jerome, "Socila Folk Customs Festivalsand Celebrations" *Folkloreand Folklife* 1972.

Şahin, İlhan. "*Osmanlı Döneminde Konar-Göçerler*" Eren Yayıncılık, İstanbul 2006.

Tanrıkulu, Murat. *"Coğrafya ve Kültür"* Edge Akademi, Ankara 2014.

Tavkul, Ufuk. "Kumuk Türkleri: Tarihleri, Sosyal Yapıları ve Dilleri Üzerine Bir İnceleme" Kırım Dergisi, 2005, 29-39.

Tekin, Mustafa. "Çanakkale Köy Hayırları", *İlahiyat Dergisi*, Sayı 24, 2007, 85-100.

Türkçe sözlük, TDK Yayınları 1998.

Tuncel, Metin. "*Çanakkale*" İstanbul T.D.V. Yayınları, Cilt:8, Çanakkale 1993.

Yuvalı, Abdulkadir. "Mozaik Kültür Kavramının Türk Kültür Tarihi Bakımından Değerlendirilmesi*", Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* Sayı 7, 1996, 211-217.

Kılınç, Aziz. "Ezine Yöresinin Folklorik Yapısında Manevi Ziyaret Yerleri" www.hbvdergisi.gazi.edu.tr (Erişim Tarihi 02.09.2014)

Timur, Kemal. "Arnavutlar- Solyotlar Romanında Hıdırellez Günü ve Nevruz Bayramı" www.hbvdergisi.gazi.edu.tr (Erişim Tarihi: 18.08.2014)

"Dünyanın Her Yanından Festivaller" www.santigrat.com.tr (Erişim Tarihi 17.12.2014)

"11. Sınıf Coğrafya Konu Anlatımları" , *Sınav Dergisi Yayınları,* Ankara, 2012, 73-77.

www.kultur.gov.tr

FOTOĞRAFLAR

Fotoğraf 1. Çırpılar Köyü Hayırı Yemeklerinin Yapım Hazırlıkları

Fotoğraf 2. Çırpılar Köyü Hayırı Yemeklerinin Yenildiği Erkek Bölümü

Fotoğraf 3. ÇırpılarKöyü Hayırı Yemeklerinin Yendiği Kadın Bölümü

Fotoğraf 4. Çırpılar Köyü Hayırı Etkinliklerinden Yağlı Pehlivan Güreşi

Fotoğraf 5. Dümrek Köyü Hayırı Yemeklerinin Yenildiği Erkek Bölümü

Fotoğraf 6. Dümrek Köyü Hayırı Yemeklerinin Yenildiği Kadın Bölümü

Fotoğraf 7. Dümrek Köyü Hayırı Yemeklerinin Dağıtım Faaliyeti

Fotoğraf 8. Geyikli Beldesi Hayır Yemeklerinin Dağıtım Faaliyeti

Fotoğraf 9. Geyikli Beldesi Hayır Etkinliklerinin Gerçekleştirildiği Alandan Bir Görünüm

Fotoğraf 10. Tuzla Köyü Hayır Etkinliklerinde Yapılan Hayır Duası

Fotoğraf 11. Tuzla Köyü Hayır Etkinliğinde Yemek Dağıtımı

Fotoğraf 12. Umurbey Beldesi Hayırı Yemek Yapımı

Fotoğraf 13. Umurbey Beldesi Hayır Yemeği Dağıtımı

EK I

Muhtar Anketi

Köyün adı:
Köyün bağlı bulunduğu ilçe:

1- Yaşınız:
2- Esas işiniz/Mesleğiniz:
3- Eğitim durumunuz:

Okuma yazma bilmiyor ( ) Okuma yazma biliyor ( ) İlköğretim ( )

Lise ( ) Üniversite/Yüksekokul( ) Diğer:
……..

4- Köyünüzde bulunan hane sayısı/köyün nüfusu:

5- Köyünüzün anayola olan mesafesi kaç kilometredir?
…….

6- Köyünüzde kaç yıldır "hayır geleneği" sürdürülmektedir?
……...

7- Köyünüzün hayırlarına yaklaşık kaç kişi katılır?
……..

8- Köyünüzün hayırı hangi ayda yapılır?
…….

9- Hayır organizasyonu kim tarafından düzenlenir?

1. ……..
2. ……...
3. ……

10- Hayır günü nasıl belirleniyor?
……
…

11- Hayır yemekleri nerede yapılıyor? .....

12- Hayır yemeğinin verildiği evler nasıl belirleniyor?
……
…

13- Yemeklerde kullanılan malzemeler (et,pirinç,nohut,buğday,soğanvs) köyde mi üretilir?

Evet ( ) Hayır ( )

14- Yanıtınız “Hayır ise” nereden temin edilir?
……

15- Yemeklerin maliyeti yaklaşık olarak ne kadardır?.....

16- Hayırlarda ikram edilen yemekleriniz değişiyor mu? Yoksa gelenekselleşmiş bir menünüz var mı?

Evet ( ) Hayır ( )

17- Hayır yemeklerini kim yapar?

Köyün Kadınları ( ) Aşçı ( ) Diğer: ……

18- Hangi yemekler yapılır?
……
……

19- Hayır yemeklerinin maliyeti kim tarafından karşılnır?

Muhtarlık ( ) Köyün Zenginleri ( ) Köy Halkı ( )

Hayır Sahibi ( ) Diğer: ……

20- Köy halkı dışında köyünüzün hayırına katılan olur mu?

Evet ( ) Hayır ( )

21- Yanıtınız “Evet ise” nereden gelirler? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

Çanakkale ilçeleri ……
Diğer köyler ……..
İl dışı ……

22- Köyden daha önce çeşitli nedenlerle göç etmiş olan kişiler hayır zamanlarında köye gelirler mi?

Evet ( ) Hayır ( )

23- Bu köyde yaşayanlar başka köylerin hayırlarına da giderler mi?

Evet ( ) Hayır ( )

24- Yanıtınız “Evet ise” hangi köylerin hayırlarına giderler?
……..

25- Köyünüze en uzak mesafeden gelenler kaç kilometre (km) mesafeden geliyor?.....

26- Köyünüzün hayırına yaklaşık kaç köyden katılım oluyor?
……

27- Köyünüzün hayırına hayırları görmek(merak) nedeniyle turist geldiği oldu mu?

Evet ( ) Hayır ( )

28- Yanıtınız "Evet ise" hayıra gelen turistlerin hangi milletten olduklarını yazınız.

29- Sizce Çanakkale'de düzenlenen hayırlar hangi ölçekte ilgi görmektedir?

Yerel ( ) Bölgesel ( ) Ulusal ( )

30- Sizce "köy hayırlarının" daha iyi organize edilebilmesi için önerileriniz nelerdir?

1- ……
……
2- ……
…….

Katılımcı Anketi

Bu anket çalışması, Çanakkale'de köy hayırlarını araştıran çalışmanın bir parçasıdır. Çalışma ile köy hayırlarına ilgi gösteren katılımcı profili, ilgileri, gereksinimleri belirlenmeye çalışılacaktır. Vereceğiniz yanıtlar, bu konularda bilgi sağlanması açısından önemli katkılar sağlayacaktır. Soruları yanıtlamak için ayırdığınız değerli vakit ve desteğiniz için teşekkür ederiz. Vereceğiniz kişisel bilgiler başka amaçla kullanılmayacağı için soruların en doğru şekilde yanıtlanması anketi yanıtlarken hatırlamanız gereken önemli ir noktadır.

1- Doğum yeriniz:

2- Yaşınız:

3- Cinsiyetiniz:

4- Mesleğiniz:

5- İkamet ettiğiniz yerleşme:

İL	
İLÇE	
BELDE	
KÖY	

6- Eğitim durumunuz:

Okuma yazma bilmiyor ( ) Okuma yazma biliyor ( ) İlköğretim ( )

Lise ( ) Üniversite ( ) Diğer: …….

7- Buradaki hayıra kimlerle geldiniz:

Yalnız ( ) Ailemle ( ) Akrabalarımla ( ) Arkadaşlarımla ( )
Diğer: ……

8- Köyünüzde yapılan hayırlara her yıl katılır mısınız?

Evet ( ) Hayır ( )

9- Başka köylerde yapılan hayırlara da gider misiniz?

Evet ( ) Hayır ( )

10- Yanıtınız "Evet ise" hangi köylerin hayırlarına gidersiniz?

11- Bir yıl içinde yaklaşık kaç hayıra gidersiniz? ……

12- Hayır dışında başka hangi etkinliklere katılırsınız?

Newroz Kutlamaları ( ) Hıdırellez Kutlamaları ( ) Panayır ( ) Festival ( )

Deve Güreşleri ( ) Yağlı Pehlivan Güreşleri ( ) Resmi Bayram Kutlamaları ( )

13- Kaç kilometre (km) mesafeden geliyorsunuz?.....

14- Köye hangi vasıta ile geliyorsunuz?

Özel araç ( ) Otobüs ( ) Minibüs ( ) Traktör ( ) At arabası ( ) Diğer: …

15- Köy dışından geliyorsanız köyde konaklama yapıyor musunuz?

Evet ( ) Hayır ( )

16- Yanıtınız "Evet ise" kaç gece konaklıyorsunuz?

1 gece ( ) 1+2 gece ( ) 3 gece veya daha fazla ( )

17- Konaklama yaptığınız yer neresi?

Kendi evimiz ( ) Bir yakınımızın evi ( ) Köy misafirhanesi ( ) Diğer ( )

18- Köy hayırlarına katılma nedeninizi önem sırasına göre sırasına göre numaralandırınız.
Benim için geleneksel anlamı var ( )
Arkadaşlarım/akrabalarım ile görüşmek için ( )

Ailemle vakit geçirmek için ( )
Hayırlar dini özellik taşıdığı için ( )
Dayanışma ve yardımlaşma duygusunu güçlendirdiği için ( )

19- Katıldığınız hayırlar arasında en kapsamlı/en kalabalık bulduğunuz hangileri?
……
……

20- Sizce "köy hayırlarını" daha iyi organize edilebilmesi için önerilerini nelerdir?
1)……
……
2)……
……
3)……
……..

21- Aşağıdaki ifadeleri değerlendirecek olursanız köydeki hayırlar hakkında düşüncenize karşılık gelen işaretleme için sağ taraftaki numaraları yuvarlak içine alınız.

	Kesinlikle Katılıyorum	**Katılıyorum**	**Nötr**	**Katılmıyorum**	**Kesinlikle Katılmıyorum**
Köyümüzde düzenlenen hayır etkinliği il genelinde ziyaretçiler çekmektedir.	5	4	3	2	1
Köyümüzde düzenlenen hayır etkinliği il dışında da ziyaretçiler çekmektedir.	5	4	3	2	1
Köyümüzün hayır günü bu çevrede yaşayan insanların sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasında önemli bir yere sahiptir.	5	4	3	2	1
Hayırımızı işlemek için dışarıdan tanımadığımız insanların gelmesini de isteriz.	5	4	3	2	1

Köyümüzün hayırı her zaman istekle ve heyecanla beklediğimiz bir gündür.	5	4	3	2	1
Hayır günü etkinlikleri geleneksel olarak benim için büyük anlam taşır.	5	4	3	2	1
Hayır günü akrabalar, komşu köylerdeki tanıdıklar ile görüşmek için elverişli bir ortam hazırlar.	5	4	3	2	1
Hayır günü küs kişi ve akrabaların barışmasına yardımcı olur.	5	4	3	2	1
Hayırlar gençlerin gelenekleri sürdürmesine aracılık eder.	5	4	3	2	1
Hayırlar dini özellik taşır.(Hayır duası yapılır)	5	4	3	2	1
Hayırlar insanların kaynaşmasına yardımcı olur.	5	4	3	2	1